

**MESTO
LUČENEC...**

**PROGRAM ROZVOJA
MESTA LUČENEC 2016 – 2022 (2025)**

December 2016

Názov	Program rozvoja mesta Lučenec na roky 2016-2022 (2025)
Územné vymedzenie	Banskobystrický kraj, okres Lučenec, mesto Lučenec
Územný plán	áno
Dátum schválenia aktualizácie č.1 PRM	Február 2017
Dátum platnosti PRM	2016 – 2022 (2025)
Verzia	1.1
Publikovaný verejne	www.lucenec.sk

Zadávatel' spracovania aktualizácie č.1 Programu rozvoja mesta Lučenec na obdobie rokov 2016 – 2022 (2025): **Mesto Lučenec**

Odborné vedenie procesu aktualizácie č.1 a zostavenie aktualizovaného rozvojového dokumentu:
Karpatský rozvojový inštitút, Košice

www.kri.sk

Gestori spracovania a zostavenia dokumentu:

- Ing. Želmíra Kolimárová, vedúca odd. stavebného poriadku, investícií a stratégie, MsÚ Lučenec
- Ing. Eva Balážová, PhD., predsedníčka Komisie regionálneho rozvoja pri MsZ samosprávy mesta Lučenec
- PhDr. Henrieta Čemanová, odd. stavebného poriadku, investícií a stratégie, MsÚ Lučenec
- Ing. Milan Haluška, odd. stavebného poriadku, investícií a stratégie, MsÚ Lučenec
- Ing. Zuzana Záborská, zástupkyňa riaditeľa, KRI Košice
- Mgr. Michal Schvalb, KRI, Košice

Komisia regionálneho rozvoja, medzinárodných vzťahov, cezhraničnej spolupráce, cestovného ruchu, podnikania, obchodu a informačných a komunikačných technológií pri MsZ v Lučenci:

- Ing. Eva Balážová, PhD., predsedníčka komisie
- Ing. Roman Konečný, člen
- Ing. Ján Danko, člen
- Ing. Elena Uličná, členka
- Ing. Radovan Škantár, člen
- Ing. Boris Bodnár, člen
- Katarína Vrabcová, členka
- Ing. Jozef Kukučka, člen

Skupina „Bezpečnosť mesta Lučenec“

- Bc. Ján Tuček, Mestská polícia Lučenec
- Ing. Milan Chamula, CO, BO, BOZP Mesto Lučenec
- pplk. Mgr. Radomír Marko, OR PZ Lučenec

Skupina „ŽP vrátane envi-infraštruktúry, doprava a dopravná infraštruktúra“

- Ing. Štefan Kertész, Správa povodia horného Ipľa
- Ing. Július Dóša, Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s, OZ Lučenec
- Ing. Eva Belanová, riaditeľka, ŠOP SR, Správa CHKO Cerová vrchovina
- Ing. Ingrid Šaňová, ŠOP SR, Správa CHKO Cerová vrchovina
- Ing. arch. Vladimír Ragan, odd. stavebného poriadku, investícií a stratégie, Mesto Lučenec
- Ing. Jarmila Fekiačová, odd. dopravy a životného prostredia, Mesto Lučenec
- Ing. Jarmila Simanová, odd. dopravy a životného prostredia, Mesto Lučenec
- Ing. Eva Vasilová, Spool, a. s. Lučenec
- Ing. arch. Anna Václavíková, Banskobystrická regionálna správa ciest

Skupina „Zamestnanosť, podnikanie, cestovný ruch“

- Ing. Renáta Farkašová, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Lučenec
- Ing. Michaela Hrnčiarová, Mestské informačné centrum Lučenec
- Ing. Mária Móricaiová, odd. ekonomiky a majetku mesta, Mesto Lučenec

Skupina „Sociálne veci, bývanie, zdravotníctvo“

- Mgr. Elena Budáčová, ADOS
- Ing. Július Höffer, Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec, n.o.
- Mgr. Renáta Šimová, Domov sociálnych služieb Slatinka
- Mgr. Eva Mázorová, Domov sociálnych služieb Slatinka
- Bc. Aneta Lalíková, odd. školstva, sociálnych vecí, kultúry a športu Mesto Lučenec
- PhDr. Magdaléna Káčeríková, odd. školstva, sociálnych vecí, kultúry a športu Mesto Lučenec
- Mgr. Anna Gregušová, odd. školstva, sociálnych vecí, kultúry a športu Mesto Lučenec
- Mgr. Jana Hanusková, terénna soc. práca, odd. školstva, sociálnych vecí, kultúry a športu Mesto Lučenec
- Lucia Johnson, terénna soc. práca, odd. školstva, sociálnych vecí, kultúry a športu Mesto Lučenec⁴

Skupina „Školstvo, kultúra, šport“

- Mgr. Gabriela Aláčová, Základná škola M. R. Štefánika, Haličská cesta č. 7, Lučenec
- Mgr. Gabriel Pál, Základná škola, Haličská cesta č. 7, Lučenec
- Mgr. Jana Murgašová, Centrum voľného času Lučenec
- Mgr. Jana Dudášová, Základná škola, L. Novomeského, Rúbanisko I/16, Lučenec
- Mgr. Jaroslav Zachar, Základná škola s MŠ, Kubínyiho nám. 6, Lučenec
- Mgr. Péter Csúzs, Základná škola s MŠ, J. Kármana, Lučenec
- Mgr. Ľudmila Lacová, Základná škola, Vajanského ul. 47, Lučenec
- Mgr. Dáša Filčíková, Novohradská knižnica, Lučenec
- Mgr. Stanislav Spišiak, odd. školstva, sociálnych vecí, kultúry a športu Mesto Lučenec
- Alena Galádová, odd. školstva, sociálnych vecí, kultúry a športu Mesto Lučenec
- Jozefa Šnúriková, odd. školstva, sociálnych vecí, kultúry a športu Mesto Lučenec

Dokument neprešiel jazykovou úpravou.

Obsah

ÚVOD.....	8
ZÁKLADNÁ TERMINOLÓGIA.....	11
1 ANALYTICKÁ ČASŤ	14
1.1 ZÁKLADNÉ CHARAKTERISTIKY MESTA LUČENEC	14
1.1.1 Poloha a dostupnosť mesta	14
1.1.2 Prierez históriou mesta Lučenec	15
1.1.3 Inštitúcie v meste Lučenec	16
1.1.4 Samospráva mesta Lučenec.....	17
1.2 DEMOGRAFIA	21
1.2.1 Vývoj počtu obyvateľov mesta	21
1.2.2 Veková štruktúra obyvateľov mesta.....	25
1.2.3 Národnostná štruktúra obyvateľstva	28
1.2.4 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva	29
1.2.5 Štruktúra obyvateľstva podľa vierovyznania.....	30
1.2.6 Sobáše a rozvody v meste	31
1.3 ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU OBLASTÍ ROZVOJA MESTA.....	32
1.3.1 Zamestnanosť, nezamestnanosť.....	32
1.3.2 Cestovný ruch a návštevnosť mesta.....	44
1.3.3 Doprava, dopravná a technická infraštruktúra.....	55
1.3.4 Bývanie.....	64
1.3.5 Školstvo a školská infraštruktúra	71
1.3.6 Sociálne služby a zdravotná starostlivosť	85
1.3.7 Kultúra a kultúrna infraštruktúra.....	101
1.3.8 Šport a športová infraštruktúra	110
1.3.9 Životné prostredie mesta a krajina.....	116
1.3.10 Bezpečné mesto Lučenec.....	130
2 STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ	139
2.1 VÍZIA A CIELE ROZVOJA MESTA LUČENEC 2016 – 2022 (2025)	142
2.1.1 Vízia – „ Lučenec 2025“	142
2.1.2 Ciele rozvoja mesta Lučenec 2016 – 2022 (2025)	144
2.2 PROGRAMY ROZVOJA MESTA LUČENEC 2016 – 2022 (2025)	146
2.2.1 Ekonomický program rozvoja mesta	147
2.2.2 Sociálny program rozvoja mesta	154
2.2.3 Environmentálny program rozvoja mesta	166

2.3	POROVNANIE STRATÉGIE ROZVOJA MESTA LUČENEC S ÚZEMNÝM PLÁNOM MESTA A S PHSR BANSKOBYSSTRICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA 2015 - 2023.....	176
2.3.1	<i>Väzba na Územný plán mesta Lučenec</i>	176
2.3.2	<i>Súlad stratégie rozvoja mesta Lučenec 2016 – 2022 (2025) a stratégie PHSR Banskobystrického samosprávneho kraja</i>	177
3	REALIZAČNÁ A FINANČNÁ ČASŤ	180
3.1	MECHANIZMUS REALIZÁCIE PROGRAMU ROZVOJA MESTA.....	180
3.2	AKČNÝ PLÁN A INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN ROZVOJA MESTA 2017 – 2019.....	185
	ZÁVER	190
	ZOZNAM SKRATIEK.....	193
	ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV.....	196
	PRÍLOHY	200
	PRÍLOHA 1: PRIESKUM ZÁUJMOV VEREJNOSTI K ROZVOJU MESTA LUČENEC NA ROKY 2016 – 2020.....	200

ÚVOD

„Budúcnosť je tu aj pre nás, ak sa naučíme vidieť veci inak, a ak budeme mať silnú vôľu ich zmeniť.“

Charles Handy

Mesto Lučenec je v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení zodpovedné za rozvoj svojho územia, za skvalitňovanie života v meste k spokojnosti jeho obyvateľov i návštevníkov.

Nástrojom na riadenie rozvoja mesta sú dva hlavné rozvojové dokumenty mesta a to: Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta (PHSR) v súlade so Zákonom o podpore regionálneho rozvoja č. 539/2008 Z.z. v znení Zákona č.309/2014 Z.z a Územný plán mesta (ÚP) v súlade so Stavebným zákonom č. 50/1976 Zb. v znení jeho zmien a doplnkov. Oba sú pripravované a schvaľované na vopred určené plánovacie obdobie.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Lučenec (v súlade so zákonom) je spracovaný pod pracovným a komunikačným názvom **Program rozvoja mesta Lučenec (PRM)**. Jedná sa o strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy v **hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti** stanovuje rozvojové smerovanie mesta v stanovenom období 2016 – 2022 (2025), ktoré je rovnako programovacím obdobím Európskej únie 2014 – 2020 (2022), s príležitosťami financovania rozvojových aktivít mesta Lučenec.

Predchádzajúci Program rozvoja mesta Lučenec 2016 – 2020, ktorý je predmetom tejto Aktualizácie č. 1, bol vypracovaný externým dodávateľom EFO Consulting, s.r.o. a schválený v mestskom zastupiteľstve v Lučenci, avšak z dôvodov viacerých pripomienok sa mesto rozhodlo dokument aktualizovať. Proces aktualizácie viedol Karpatský rozvojový inštitút, Košice (KRI, Košice). Aktualizácia č. 1 bola vykonaná v súlade so zadaním Mesta Lučenec, ktoré bolo súčasťou výberu spracovateľa aktualizácie a so zohľadnením Metodiky na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, Verzia 2.0 z februára 2015, ktorá má pre mesto len odporúčací, nie záväzný charakter.

Proces Aktualizácie č. 1 PRM mesta Lučenec 2016 – 2022 (2025) bol založený na činnostiach a spolupráci pracovných skupín (uvedené v úvode dokumentu), ktorých úlohou bolo pomáhať zbierať dôležité údaje a informácie v analytickej časti dokumentu pri popise stavu, charakteristík mesta a pri

identifikovaní problémov a príležitostí v jednotlivých rozvojových oblastiach. V strategickej etape spolupracovali pracovné skupiny na definovaní cieľov a na návrhoch opatrení a aktivít.

Členmi pracovných skupín boli členovia jednotlivých oddelení MsÚ Lučenec, sektoroví odborníci z rôznych odborných a neziskových organizácií mesta a poslanci mestského zastupiteľstva. Do procesu boli zapojení:

- tí, ktorí majú právomoci rozhodovať,
- tí, ktorí budú PRM a jeho jednotlivé ciele realizovať,
- tí, ktorí budú príjemcovia výstupov a výsledkov.

Mesto Lučenec je súčasťou Banskobystrického samosprávneho kraja, preto dôležitým východiskom pre Aktualizáciu č. 1 PRM Lučenec 2016 – 2022 (2025) na regionálnej úrovni bol aj platný PHSR Banskobystrického samosprávneho kraja a na národnej úrovni Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (aktualizácia NSRR, 2014 uzn. Vlády SR č.222/2014 z 14.05.2014).

Vstupom pre aktualizáciu rozvojového dokumentu bol tiež Územný plán (ÚP) mesta Lučenec podľa zmien a doplnkov z roku 2006, najmä jeho záväzná časť, ako aj návrh zadania nového ÚP z roku 2013, a tiež ďalšie platné koncepčné dokumenty mesta (uvedené ako východiská v strategickej časti dokumentu).

Podkladom k návrhu stratégie bol tiež výsledok dotazníkového prieskumu verejnej mienky v meste Lučenec, realizovaného v rámci spracovania predchádzajúceho PRM na roky 2016 – 2020 (dodávateľ EFO Consulting, s.r.o prostredníctvom Mestských novín a webovej stránky www.lucenec.sk).

Proces Aktualizácie č. 1 PRM 2016 – 2022 (2025) bol realizovaný vo viacerých nadväzujúcich krokoch:

- A. Úvodné stretnutie so zástupcami mesta, kde bola konzultovaná filozofia prípravy PRM podľa zadania mesta.
- B. Doplnenie analytickej časti dozbieraním dostupných dát a informácií za jednotlivé rozvojové oblasti mesta v trendoch za posledných 3 – 5 rokov a vypracovanie SWOT analýzy za každý sektor a rozvojovú oblasť.
- C. Zostavenie návrhu strategickej a programovej časti PRM, jeho posúdenie zástupcami obce a zapracovanie pripomienok.
- D. Zostavenie a konzultácia realizačnej časti a indikatívnej finančnej časti PRM vrátane akčného plánu 2017 – 2019.
- E. Schválenie PRM v mestskom zastupiteľstve Mesta Lučenec.

Program rozvoja mesta Lučenec 2016 – 2022 (2025) napĺňa zákonom i metodikou stanovené časti dokumentu:

- **analytickú časť** s údajmi k 31.12.2015,
- **strategickú a programovú časť** na obdobie 2016 – 2022, výhľadovo 2025, ktorá je hlavným kľúčom k smerovaniu rozvoja mesta,
- **realizačnú a finančnú časť** ako mechanizmus realizácie PRM, vrátane Akčného plánu rozvoja vypracovaného na 3 ročné obdobie (2017 - 2019) a indikatívny finančný plán na realizáciu PRM.

Program rozvoja mesta Lučenec 2016 – 2022 (2025) je zostavený ako otvorený, verejne dostupný a priebežne aktualizovaný dokument reagujúci na prichádzajúce podnety, príležitosti a zmeny vnútorného a vonkajšieho prostredia mesta.

ZÁKLADNÁ TERMINOLÓGIA

Akčný plán/Plán aktivít je výber z plánovanej série aktivít určenej na dosiahnutie cieľov rozvojového plánu mesta, ktorých realizácia je plánovaná v stanovenom období (jeden rok). Je základným nástrojom pre realizáciu rozvojového plánu.

Aktivity sú súbory činností alebo projekty, ktoré je potrebné pri dosahovaní opatrení a cieľa vykonať.

Cieľ je stav, ktorý chceme dosiahnuť. Mal by byť zameraný na odstránenie problému či prekážky, či využitie potenciálu alebo príležitosti.

Dopad je stav, ktorý nastane, resp. by mal nastať, keď budú naplnené ciele projektu/programu a dosiahnu sa plánované výstupy a výsledky. Dopad môže byť pozitívny (napr. príchod nových investorov, väčšia zamestnanosť, nižšia kriminalita, intenzívnejšia cezhraničná spolupráca), ale aj negatívny (poškodenie životného prostredia, úbytok neobnoviteľných zdrojov, zníženie vyváženého rozvoja územia a pod.).

Ekonomicko-sociálnym rozvojom sa rozumie zvyšovanie životnej úrovne a blahobytu obyvateľstva. Je to dlhodobý proces, ktorý sa vzťahuje na súhrn ekonomických a sociálnych štruktúr a sleduje hospodárske záujmy (tvorba zisku a rast obratu z výroby, predaja a služieb).

Hodnotenie programu alebo jeho jednotlivých častí má za cieľ vyhodnotiť (po etapách, na konci realizácie a pod.) naplnenie stanovených cieľov a dosiahnutie žiadaných výsledkov.

Konkurencieschopnosť mesta je schopnosť mesta súťažiť s inými mestami. Tzn. poskytnúť takú kvalitu života, ktorá je príťažlivá nielen pre obyvateľov, ale aj pre návštevníkov mesta, ako aj pre potenciálnych investorov.

Marginalizované skupiny sú skupiny obyvateľov, ktoré sú vlastným pričinením alebo vonkajším vplyvom vylúčené z hospodárskeho, sociálneho, kultúrneho života majoritnej spoločnosti, alebo je ich prístup k nemu z akýchkoľvek príčin obmedzený (napr. starší ľudia, ľudia so zdravotným postihnutím, bezdomovci, prisťahovalci, nezamestnaní, etnické menšiny a pod.).

Monitoring je priebežná kontrola realizácie aktivity/programu počas jeho trvania, či plánovaný stav je v súlade s realitou (napr. dodržovanie časového harmonogramu, čerpanie rozpočtu, kvalita výstupov a pod.).

Opatrenie je súbor tematicky súvisiacich aktivít, ktoré môžu byť realizované ako jeden celok.

Potenciál na rozvoj je súhrn vnútorných vlastností a charakteristík/ daností mesta, ktoré môžu byť využité na rozvoj.

Príležitosť na rozvoj predstavuje podnety, potenciál a zdroje vonkajšieho prostredia, ktoré je možné využiť pre rozvoj, alebo pre riešenie problémov.

Problém je negatívny stav vecí či záležitosti, resp. prekážka v ceste za uskutočnením cieľa, či vízie.

Problémová analýza je chápaná ako štruktúrované skúmanie negatívnych faktorov identifikovaného problému za účelom stanovenia príčin a následkov.

Profil mesta je kvantitatívny a kvalitatívny popis daností, stavu, potrieb a východísk mesta. Predstavuje tzv. „snímku“ mesta k danému obdobiu a jeho hlavným účelom je priniesť komplexný obraz o súčasnom stave mesta.

Program je vopred stanovený postup, ktorého účelom je dosiahnuť pozitívnu zmenu v danej problémovej oblasti, resp. dosiahnuť vytýčené ciele.

Rozvoj je vo všeobecnosti proces pozitívnej zmeny v čase a v priestore.

Rozvoj územia je proces zmeny v čase a priestore, ktorý možno chápať ako ekonomicko-sociálne procesy prebiehajúce v prírodno-spoločenskom prostredí daného územia. Tieto procesy by mali využívať a rešpektovať podmienky a zvláštnosti prostredia.

Strategické plánovanie je súbor postupov a nástrojov na prijímanie účinných rozhodnutí, ktoré povedú k splneniu stanovených cieľov. Proces strategického plánovania je určený na to, aby pomohol spoločne znášať zodpovednosť za budúcnosť, budovať konsenzus o budúcnosti a navrhovať stratégie napredovania.

Synergický efekt je efektom spoločenského pôsobenia, súčinnosti, efekt spoločného pôsobenia viacerých prvkov, ktorý je obvykle väčší alebo kvalitatívne lepší než súčet efektov zo samostatného pôsobenia jednotlivých prvkov.

Ukazovateľ / Indikátor je nástroj, pomocou ktorého je možné monitorovať priebeh procesu (programu, projektu), či zmerať dosiahnutie cieľa (existujú kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele).

Vízia je predstava o budúcnosti, ktorá odráža reálny želaný stav tých, ktorí sa na jej tvorbe podieľajú.

Výsledok je kvalitatívna zmena v rozvojovom procese, ku ktorému realizácia vytýčených aktivít či projektov prispieva (napr. zvýšenie environmentálneho uvedomenia ľudí, zvýšená návštevnosť mesta, zlepšené podmienky pre šport pre všetkých v meste, a pod.). Cieľ je vlastne plánovaný výsledok.

Výstup je konkrétny (hmatateľný) produkt, ktorý vzniká naplnením úlohy či aktivity počas programu/projektu, resp. na jeho konci (napr. postavená budova, zrekonštruované námestie, revitalizovaný park, uskutočnené podujatie a pod.).

1 ANALYTICKÁ ČASŤ

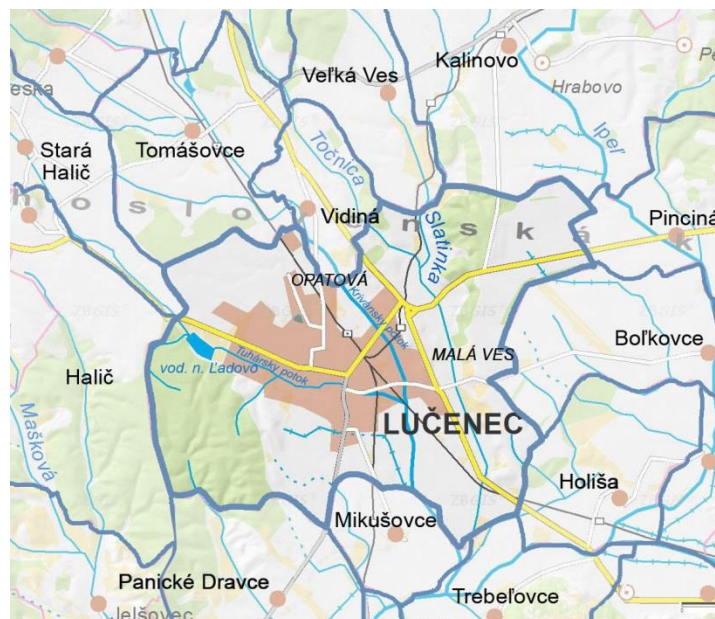
1.1 Základné charakteristiky mesta Lučenec

1.1.1 Poloha a dostupnosť mesta

Mesto Lučenec je okresným mestom pre 55 obcí a mesto Fiľakovo, je súčasťou Banskobystrického kraja a hospodárskym centrom regiónu Novohrad. Rozlohou 47,8 km² patrí medzi stredne veľké slovenské mestá. Lučenec má významnú polohu na južnej trase dôležitých dopravných tepien spájajúcich západ s východom Slovenska.

Mesto leží na križovatke hlavných ciest a železničných trás spájajúcich Bratislavu s Košicami a Budapešť s Varšavou. Pri 70 km vzdialenom maďarskom meste Hatvan je napojené na európsku diaľničnú sieť.

Obrázok 1 Geografické vymedzenie mesta Lučenec

Územne blízko sa nachádzajú ďalšie okresné mestá – Rimavská Sobota (25,8 km), Poltár (14,6 km), Detva (30,7 km) a Veľký Krtíš (36 km).

Mesto Lučenec je súčasťou prihraničného regiónu s Maďarskou republikou, čo je jeho rozvojovou príležitosťou. Maďarské mesto Salgótarján, ktoré je partnerským mestom mesta Lučenec, je vzdialené len 27 km. Ďalšími zahraničnými európskymi partnerskými mestami sú mestá Louny a Mělník v Českej republike, Pápa v Maďarsku, Zolotonosha v Ukrajine a Polesella v Taliansku.

Katastrálne územie mesta Lučenec, ktoré pozostáva z katastrálneho územia Lučenec a katastrálneho územia Opatová, hraničí s katastrami obcí Tomášovce, Vidiná, Veľká Ves, Kalinovo, Pinciná, Boľkovce, Holiša, Trebeľovce, Mikušovce, Panické Dravce, Halič a Stará Halič.

Územie mesta sa nachádza **v západnej časti Lučeneckej kotliny**, ktorá je súčasťou Juhoslovenskej kotliny, v oblasti Lučensko-košickej zníženiny Vnútrotných Západných Karpát. Zemepisné súradnice mesta sú:

- zemepisná šírka N48° 19,719',
- zemepisná dĺžka E19° 40,148'.

Nadmorská výška územia v strede územia mesta je 194 m n. m., v celom katastri sa pohybuje od 170 do 272 m.n.m.

Mesto Lučenec patrí **do teplej, mierne suchej oblasti** s priemernou ročnou teplotou 9,1°C a ročným úhrnom zrážok 550-650 mm. Relatívna vlhkosť vzduchu dosahuje priemerne 76%.

Klimatické pomery mesta a okolia sú vnútrozemského charakteru a sú príjemné, s vysokými hodnotami slnečného svitu okolo 2100 – 2150 hodín ročne a krátkym trvaním snehovej prikrývky.

1.1.2 Prierez históriou mesta Lučenec

Z archeologických prieskumov a nálezov vyplýva, že katastrálne územie mesta Lučenec bolo osídlené už v dobe mladšieho paleolitu, neolitu a eneolitu. Osídlenie bolo dokázané v dobe bronzovej a železnej, kedy toto územie bolo jedným z popredných európskych centier výroby nástrojov a zbraní. Na území pamiatkovej zóny, hlavne v priestoroch Kubínyho námestia, ktoré je hlavným stredovekým jadrom mesta, sa predpokladá existencia niekoľkých potenciálnych archeologických nálezísk. V období sťahovania národov sa na analyzovanom území vystriedali Jazygovia, Kvádi, Ossi, Cottini, Huni a Avari. Prví stáli obyvatelia boli v 7. storočí Slovania, v 10. storočí obývali územie Maďari.

Podľa informácií Krajského pamiatkového úradu v Banskej Bystrici, **Lučenec vznikol v 10. – 12. storočí na trase spájajúcej Bratislavu s Turňou. Prvá listinná zmienka o Lučenci pochádza z roku 1247, kde sa Lučenec uvádza ako „Luchunch“** (najstarším dokladom o názve mesta je listina kráľa Bela IV. z roku 1247). Od roku 1393 patrilo územie rodu Lossonczyovcov, v stredoveku vývoj mesta ovplyvňovali aj rody Guthiovcov, Törökovcov a Szilassyovcov. Ako zemepanské mestečko sa uvádza Lučenec až v rokoch 1451 a 1502.

História mesta aj celého Novohradu bola na prelome 14. a 15. storočia ovplyvňovaná bojmi o trón a vyvrcholením bola bitka pri Lučenci v r. 1451 (vítězstvo Jána Jiskru z Brandýsa nad Jánom Hunyadym). Smerovanie celého Uhorska po bitke pri Moháči na nasledujúce storočia ovplyvnila expanzia Turkov, ktorí drancovali a pustošili aj celý región Novohrad. Dianie v Lučenci v ďalšom vývoji ovplyvňovali najmä stavovské protihabsburské povstania, ako aj náboženský zápas reformácie, ktorá sa začala šíriť v polovici 16. storočia, a následne protireformácie. Začiatkom 17. storočia mala väčšina obyvateľov mesta kalvínske vierovyznanie.

Lučenec negatívne zasiahlo povstanie Gabriela Bethlena a ďalšie vojenské konflikty sprevádzajúce povstania Juraja Rákóczyho I., Imricha Tökölyho a Františka Rákóczyho II.

Koncom 18. storočia bol Lučenec strediskom cechov a remesiel a patril k najvyspelejším zemepanským mestám v Novohrade. Dominantnými rodmi v meste boli Forgáčovci, Zichyovci a Nyáryovci. Do histórie mesta trikrát (v rokoch 1451, 1622 a 1849) zasiahli ničivé požiare.

V 19. storočí, v období Rakúsko-uhorského vyrovnania, zaznamenáva mesto Lučenec významný industrializačný rozvoj so založením početných priemyselných závodov, avšak hospodársky rozvoj následne spomalila 1. svetová vojna. Po vzniku ČSR a po striedavej okupácii maďarskými vojskami bol Lučenec v roku 1920 na základe podpisu Trianonskej zmluvy definitívne pripojený k Československej republike. V medzivojnovom období v čase hospodárskej krízy postihla obyvateľstvo mesta veľká nezamestnanosť. Viedenskou arbitrážou v roku 1938 bol Lučenec pričlenený k Maďarsku.

V čase 2. svetovej vojny bolo mesto viackrát bombardované. 14. januára 1945 ho oslobodila československá a rumunská armáda a bolo opäť pričlenené k Československu.

1.1.3 Inštitúcie v meste Lučenec

V meste Lučenec má svoje úrady a inštitúcie **samospráva mesta Lučenec, štátna správa, ďalšie inštitúcie verejnej správy a mimovládne organizácie:**

Štátna správa: Okresný úrad, Úrad práce sociálnych vecí a rodiny, Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Daňový úrad, Katastrálny úrad Banská Bystrica – správa katastra, Okresné riaditeľstvo policajného zboru, Okresná prokuratúra, Okresný súd, Sociálna poisťovňa, Všeobecná zdravotná poisťovňa.

Ďalšie úrady a inštitúcie: zdravotné poisťovne Dôvera a Union, poisťovne Allianz a Kooperativa. V meste majú svoje sídlo aj notári, advokáti, exekútori, atď.

Subjekty cirkvi: Rímskokatolícka cirkev v Lučenci, Evanjelická cirkev a. v. Lučenec, Reformovaná kresťanská cirkev (kalvínska), Lučenec, Apoštolská cirkev Lučenec, Bratská jednota baptistov, Cirkevný zbor Lučenec, Miestny zbor Cirkvi adventistov siedmeho dňa.

Tretí sektor: Neziskový tretí sektor v meste reprezentujú občianske združenia rôzneho zamerania (*spolu viac ako 300, z toho viac ako 100 je zameraných na rozvoj športu, viac ako 30 na vzdelávanie, cca 20 na kultúru a 27 z nich je zameraných na sociálne služby a zdravotníctvo*) a neziskové organizácie (4), z ktorých najvýznamnejšia je Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec, n.o. Ďalej tu svoju činnosť vykonávajú neinvestičné fondy (3), spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov (72), záujmové združenia právnických osôb (13), odborové a zamestnávateľské organizácie (18), a tiež živnostenské spoločenstvo, združenie s potvrdenou činnosťou a jedna nadácia.

1.1.4 Samospráva mesta Lučenec

Samospráva mesta Lučenec vznikla v súlade so Zákonom č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení. Základnou úlohou mesta pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jeho územia a o potreby jeho obyvateľov (§ 1 ods. 2 zákona).

Mesto Lučenec spravujú volení zástupcovia mesta - 21 poslancov mestského zastupiteľstva prostredníctvom svojich výkonných zložiek – mestského úradu, mestskej polície, rozpočtových a príspevkových organizácií mesta, ako aj obchodných spoločností, v ktorých má samospráva mesta Lučenec obchodnú/majetkovú účasť.

Štatutárnym orgánom mesta je primátor mesta. Pri mestskom zastupiteľstve je zriadených 8 komisií ako poradných orgánov zastupiteľstva, a to:

1. Komisia financií, ekonomiky a majetku mesta,
2. Komisia životného prostredia, výstavby, územného plánu a verejného poriadku,
3. Komisia dopravy a údržby miestnych komunikácií,
4. Komisia regionálneho rozvoja, medzinárodných vzťahov, cezhraničnej spolupráce, cestovného ruchu, podnikania, obchodu a informačných a komunikačných technológií,
5. Komisia školstva, vzdelávania a mládeže,

6. Komisia športu, kultúry a tretieho sektora,
7. Komisia sociálna, zdravotná a bytová,
8. Komisia na ochranu verejného záujmu pri výkone funkcií funkcionárov Mesta Lučenec.

Mesto Lučenec je zriaďovateľom rozpočtových organizácií: LUKUS, štyroch základných škôl a troch základných škôl s materskou školou. Je tiež zakladateľom a vlastníkom, resp. spoluvlastníkom obchodných spoločností SPOOL, a.s., Mestská tržnica, s.r.o., Mestské lesy, s.r.o., Brantner Lučenec, s.r.o., Novohradská vrtná spoločnosť, s.r.o. a Thermalpark, s.r.o.

Mesto Lučenec je členom viacerých združení a organizácií:

- Združenie miest a obcí Slovenska
- Únia miest Slovenska
- Združenie hlavných kontrolórov Slovenska
- Asociácia prednostov úradov Slovenska
- Asociácia komunálnych ekonómov Slovenska
- Združenie miest a obcí Novohradu
- Regionálne vzdelávacie centrum Rimavská Sobota
- Združenie matrikárov Slovenska
- Euroregión Neogradensis
- Združenie "Partnerstvo, sociálna inklúzia fondu sociálneho rozvoja"
- Asociácia informačných centier (MIC)
- Združenie náčelníkov obecných a mestských polícií
- OOCR Turistický Novohrad a Podpoľanie

Mestský úrad (MsÚ) v Lučenci zabezpečuje úlohy dané kompetenciami samosprávy mesta Lučenec v zmysle organizačnej štruktúry a organizačného poriadku MsÚ. Priemerný počet zamestnancov mesta Lučenec v roku 2013 bol 298, v roku 2014 poklesol počet zamestnancov na 280 zamestnancov. V roku 2015 bol počet zamestnancov mesta Lučenec 288.

Finančným nástrojom rozvoja mesta je **Programový rozpočet mesta**. Ako vyplýva z nižšie uvedenej Tabuľky 1, finančná situácia poukazuje na obozretné hospodárenie mesta, likvidita je v súčasnosti dobrá vo všetkých stupňoch. **Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy INEKO v roku 2014 monitoroval finančné zdravie 50 najväčších miest Slovenska, pričom mesto Lučenec sa umiestnilo ako 3tie najlepšie**, keď sa v roku 2013 zlepšilo v ukazovateli „Finančné zdravie“ oproti roku 2010

o 1,01 bodu (priemer 0,26 bodu). **Monitorované ukazovatele aj v ďalšom období charakterizujú finančnú stabilitu v hospodárení mesta.** Tabuľka 2 uvádza štruktúru rozpočtu do roku 2012, vrátane očakávaného vývoja do roku 2018.

Tabuľka 1 Ekonomická bilancia Mesta Lučenec v rokoch 2012 - 2015

	2012	2013	2014	k 31.12.2015
Aktíva celkom (spolu majetok)	61 816 113,23	61 896 715,22	63 423 864,32	67 401 797,57
Bankové úvery a iné výpomoci	4 053 784,73	3 763 186,17	3 472 587,61	*7 682 156,71
Cudzie zdroje	6 693 395,42	6 270 411,13	7 037 192,13	11 157 220,11
Dlhodobé pohľadávky	1 803,12	1 203,12	603,12	0,00
Finančný majetok	448 028,29	1 850 414,34	1 531 704,06	1 869 040,81
Krátkodobé pohľadávky	475 539,00	451 079,48	434 631,52	466 813,47
Krátkodobé záväzky	1 118 841,35	784 796,28	857 046,42	1 280 924,24
Obežný majetok	5 042 293,69	6 341 263,56	6 045 963,19	6 377 281,72
Ostatné pasíva	5 778,32	5 684,54	4 997,76	4 231,66
Vlastné zdroje a záväzky spolu	61 816 113,23	61 896 715,22	63 423 864,32	67 401 797,57

Zdroj: MsU Lučenec

* *Nárast bankových úverov v roku 2015 oproti roku 2014 je z nasledovného dôvodu:*

V roku 2015 Mesto Lučenec prijalo na zabezpečenie financovania rekonštrukcie radnice a synagógy 2 preklenovacie úvery v súvislosti s poskytnutými nenávratnými finančnými príspevkami zo zdrojov EÚ, z toho na rekonštrukciu radnice vo výške 2 237 660,- € a na rekonštrukciu synagógy 2 364 000 €. Zostatok istín týchto úverov bol k 31.12.2015 vo výške 4 500 168 € a boli splatené v 1. polroku 2016 po prijatí finančných prostriedkov z uvedených NFP. V zmysle § 17, ods. 8 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách miestnej samosprávy sa tieto úvery z celkovej sumy dlhu vylučujú.

Tabuľka 2 Štruktúra rozpočtu Mesta Lučenec v rokoch 2012 – 2015 a očakávaný vývoj v rokoch 2016 - 2018

Rozpočet	bežné príjmy	kapitálové príjmy	príjmy celkom +FO	bežné výdavky	kapitálové výdavky	výdavky celkom + FO	prebytok/ deficit
skut. 2012	13 500 546	686 683	14 187 229	12 940 194	1 037 975	14 363 273	+389 075
skut. 2013	14 799 269	1 063 302	15 862 571	13 814 250	262 906	14 480 003	+1 462 301
Skut. 2014	15 481 409	1 461 897	16 943 306	14 213 395	3 156 151	18 107 027	+1 135 107
Skut. 2015	16 647 903	231 417	16 879 320	15 304 764	5 392 006	21 232 625	+1 087 486
Oč.sk2016	16 956 417	5 157 936	22 114 353	16 289 002	3 523 265	24 713 981	+85 637
2017	16 315 079	1 864 856	18 179 935	15 706 970	4 085 103	20 402 387	0
2018	16 705 692	2 500 207	19 205 899	16 217 638	3 517 457	20 225 159	0

Zdroj: MsU Lučenec, 2016

Významným komunikačným nástrojom Mesta Lučenec je webová stránka www.lucenec.sk. Doplnkom je portál egov.lucenec.sk, ktorý je portálom informačného systému samosprávy mesta Lučenec. Prostredníctvom neho môže široká verejnosť získať jednoduchým a prehľadným spôsobom rôzne informácie o meste (napr. o zmluvách, objednávkach, faktúrach, o demografickej štruktúre obyvateľstva, o rozpočte, a mnohé ďalšie. Portál plánuje mesto rozšíriť o ďalšie funkcionality, aby bola možná priama komunikácia s mestom a vybavovanie vybranej agendy elektronicky on-line.

Ďalším nástrojom Mesta Lučenec na komunikáciu s verejnosťou je v období rokov 2016 – 2023 realizácia elektronických služieb (e-služby) a Koncepcie rozvoja informačných systémov Mesta Lučenec z rozpočtu mesta, schválená mestským zastupiteľstvom (MsZ) uzn. č. 150/2013 zo dňa 25.06.2013. V prvej etape 2016 – 2019 bola podpísaná zmluva s dodávateľom ISS – CORAGEO s.r.o. na zabezpečenie prípravy backofficu k zavedeniu 35 e-služieb (softvér) v sume 15 000 EUR ročne, a to so skúšobnou prevádzkou v r. 2017. Uvedená zmluva nerieši hardvérovú pripravenosť, ani bezpečnosť práce s frontofficom.

Viacere zo zavádzaných e-služieb budú pomocou pre činnosti podnikateľských subjektov - napr. oznamovanie daňových povinností, daňového priznania k dani z nehnuteľnosti, doby prevádzky, poskytovanie informácií podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám, spracovanie elektronických účtovných dokladov, vybavovanie sťažností a podnetov, elektronická úradná tabuľa obce, platenie miestnych daní, poskytovanie nenávratných dotácií, povoľovanie realizácie podnikateľského plánu na území mesta, pripomienkovanie investičného zámeru mesta, pripomienkovanie návrhu rozpočtu obce a ďalšie.

1.2 Demografia

1.2.1 Vývoj počtu obyvateľov mesta

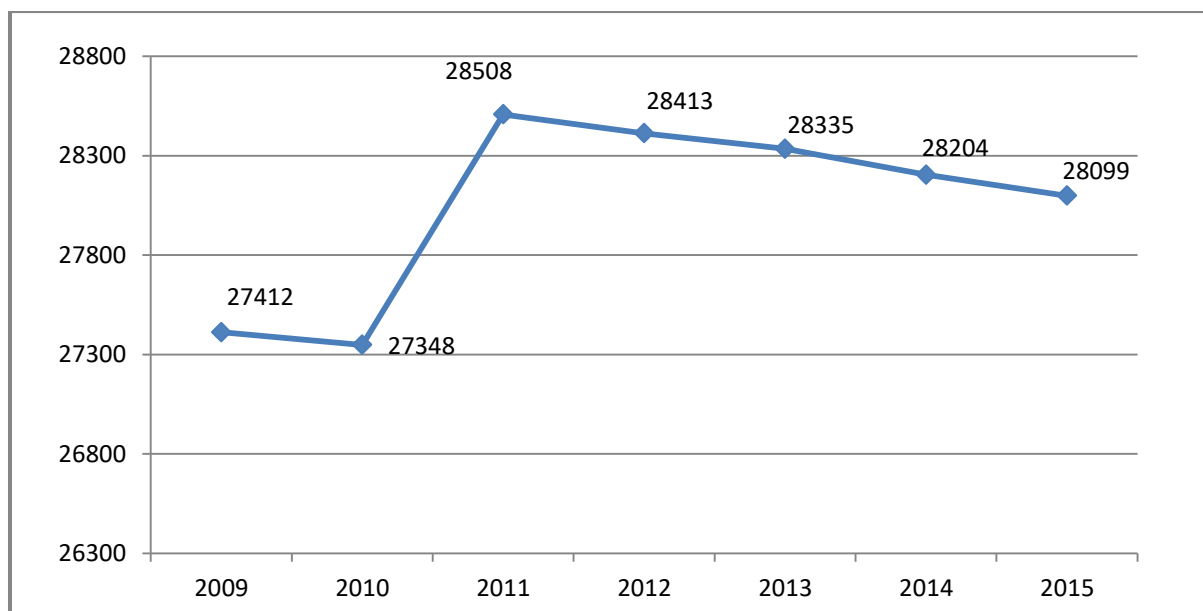
Podľa údajov Štatistického úradu SR malo mesto Lučenec k 31.12.2015 počet 28 099 trvale bývajúcich obyvateľov.¹

Tabuľka 3 Stav trvale bývajúceho obyvateľstva v meste Lučenec ku 31.12. daného roka

Roky	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet obyvateľov	27412	27348	28508	28413	28335	28204	28099

Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf 1 Vývoj počtu obyvateľov v meste Lučenec za roky 2009 – 2015

Zdroj: Štatistický úrad SR

Počet obyvateľov mesta od roku 2011 postupne mierne klesá. Tento negatívny jav spôsobuje starnutie obyvateľstva, predstih počtu zomretých pred narodenými, ako aj záporné migračné saldo a migrácia obyvateľov za prácou. Z hľadiska pohlavia žije v meste viac žien ako mužov. Tento vývoj ilustrujú nasledovné grafy a tabuľkové prehľady:

¹ Štatistické údaje uvedené v prítomnej kapitole pochádzajúce z databáz Štatistického úradu SR (voľne dostupné na internete) sa líšia od údajov z interných databáz MsÚ Lučenec. Podľa štatistík MsÚ Lučenec v Lučenci k 31. 12. 2016 žilo 26 751 obyvateľov.

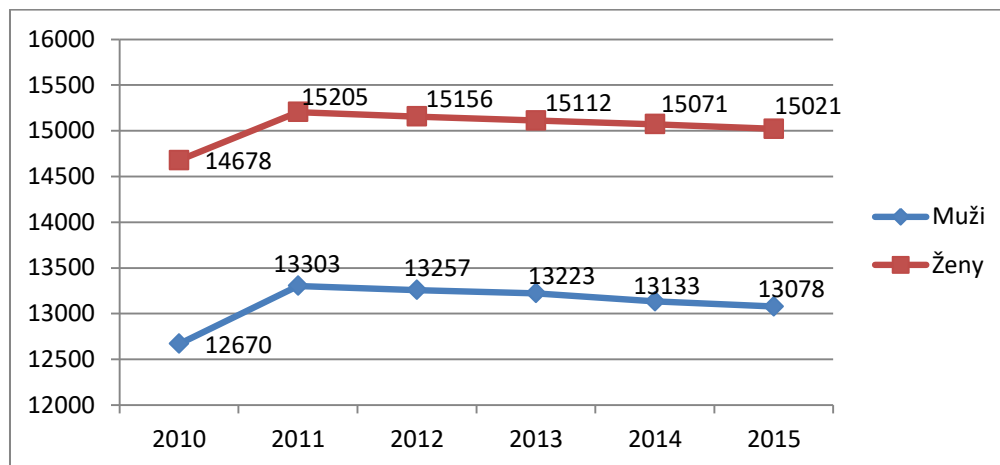

Tabuľka 4: Obyvateľstvo mesta Lučenec podľa pohlaví za roky 2010 – 2015

Roky	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Muži	12670	13303	13257	13223	13133	13078
Ženy	14678	15205	15156	15112	15071	15021
Spolu	27348	28508	28 413	28335	28204	28099

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2016

Graf 2 Veková štruktúra obyvateľstva mesta Lučenec podľa pohlavia v rokoch 2010 - 2015

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tabuľka 5 Stav obyvateľstva v meste Lučenec v rokoch 2005 - 2015

Rok	Počet obyvateľov	úbytok	Muži	Ženy	0 -18 rokov	18- 59 rokov	Nad 60 rokov
2005	28 240	114	13199	15041	5 150	18 096	4 994
2006	28 018	222	13066	14952	4 943	18 039	5 036
2007	27 892	126	12988	14904	4 790	17 973	5 119
2008	27 714	178	12891	14823	4 643	17 818	5 253
2009	27 469	245	12793	14676	4 510	17 653	5 306
2010	27 314	155	12711	14603	4 412	17 459	5 443
2011	27 233	81	12676	14557	4 379	17 290	5 564
2012	27 128	105	12624	14504	4 413	16 995	5 720
2013	27 044	81	12588	14456	4 365	16 747	5 925
2014	26 910	128	12498	14412	4 325	16 518	6 067
2015	26 751	159	12414	14337	4 256	16 262	6 233

Zdroj: MsU Lučenec, 2016

Počet obyvateľov závisí od ukazovateľov prirodzený prírastok a migrácia. **Prírodný prírastok** je rozdiel medzi počtom živonarodených a zomrelých za určité obdobie. **Migrácia** (sťahovanie)

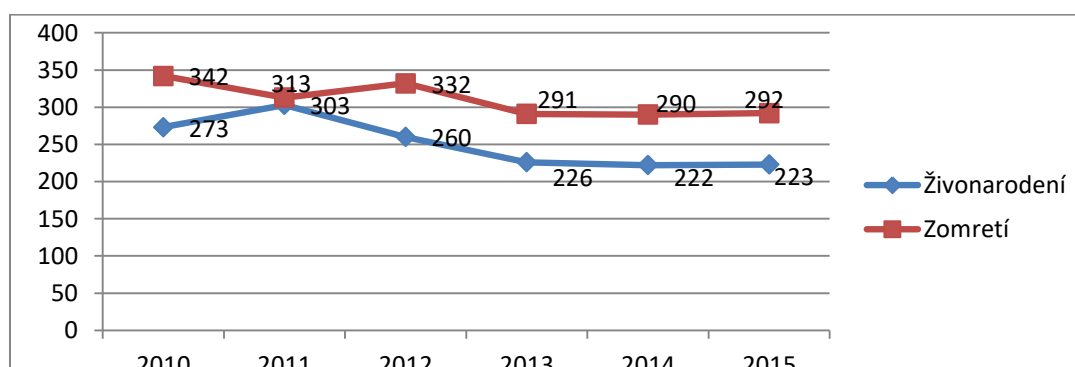
obyvateľstva patrí medzi procesy, ktoré vyvolávajú zmeny v počte, štruktúre a rozmiestnení obyvateľstva na určitom území.

Tabuľka 6 Prirodzený a celkový prírastok obyvateľstva v meste Lučenec v rokoch 20010 - 2015

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Živonarodení (Osoba)	273	303	260	226	222	223
Zomretí (Osoba)	342	313	332	291	290	292
Prirodzený prírastok obyvateľstva (Osoba)	-69	-10	-72	-65	-68	-69
Celkový prírastok obyvateľstva (Osoba)	-64	0	-95	-78	-131	-105

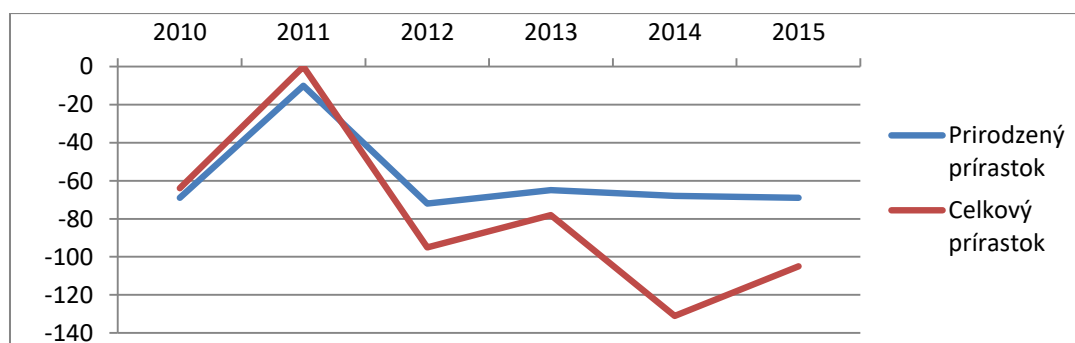
Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf 3 Počet živonarodených a zomretých osôb v meste Lučenec v rokoch 2010 - 2015

Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf 4 Prirodzený / celkový prírastok obyvateľstva v meste Lučenec za roky 2010 - 2015

Zdroj: Štatistický úrad SR

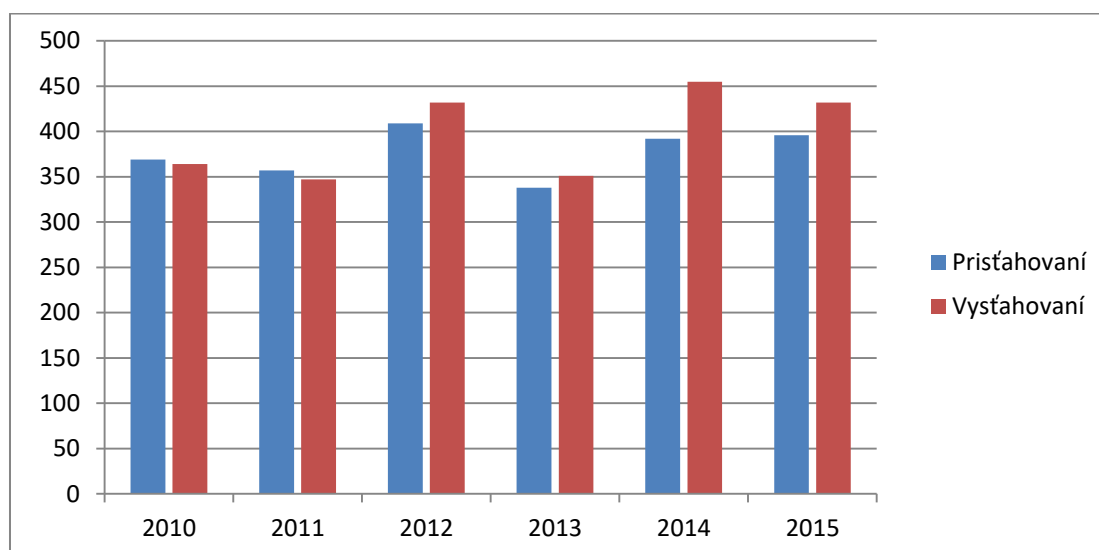
Tabuľka 7 Prehľad pohybu obyvateľstva v meste Lučenec v rokoch 2009 - 2015

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Prisťahovaní na trvalý pobyt (osoba)	369	357	409	338	392	396
Vystťahovaní z trvalého pobytu (osoba)	364	347	432	351	455	432
Migračné saldo (osoba)	5	10	-23	-13	-63	-36

Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf 5 Počet prisťahovaných/ vystáňovaných obyvateľov do/z mesta Lučenec

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tabuľka 8 Prehľad stavu a pohybu obyvateľstva v meste Lučenec v rokoch 2013, 2014 a 2015

Rok	Živonarodení	Zomrelí	Prirodzený prírastok	Prisťahovaní	Vystáňovaní	Migračné saldo
2013	226	291	-65	338	351	-13
2014	222	290	-68	392	455	-63
2015	223	292	-69	396	432	-36

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tabuľka 9 Prehľad stavu a pohybu obyvateľstva v meste Lučenec za roky 2005 – 2015 (štatistika MsÚ)

Rok	úmrtie	narodenie	rozdiel	Prihlásení na TP	Odhlásení na TP	rozdiel
2005	293	231	-62	395	432	-37
2006	304	230	-74	440	550	-110
2007	341	236	-105	444	452	-8
2008	290	243	-47	310	443	-133
2009	292	253	-39	247	453	-206
2010	334	225	-109	350	396	-46
2011	317	269	-48	296	325	-29
2012	331	272	-59	383	422	-39
2013	281	228	-53	328	356	-28
2014	284	217	-67	378	439	-61
2015	295	219	-76	384	467	-83

Zdroj: MsÚ Lučenec, 2016

1.2.2 Veková štruktúra obyvateľov mesta

Priemerný vek obyvateľov Lučenca (Tab. 8) je 41,85 (42 rokov) a je v porovnaní s krajom (40,87) i Slovenskom (40,13) vyšší.

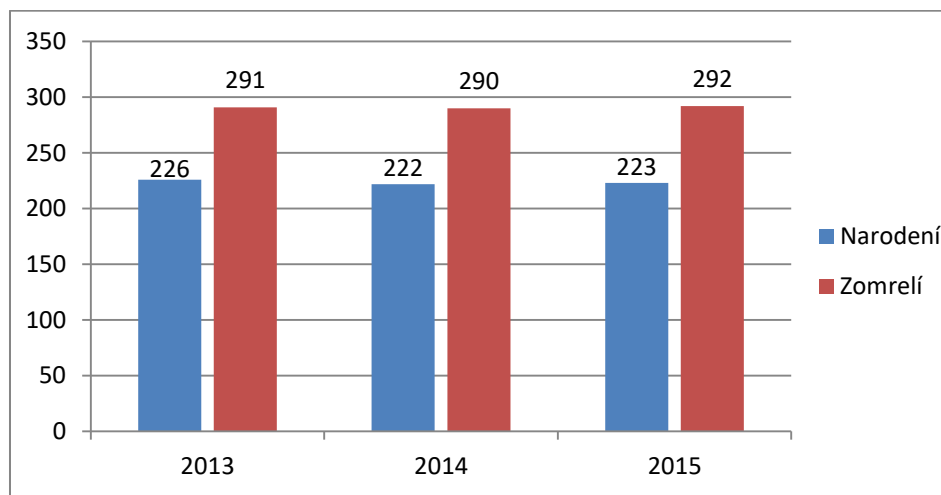
Trend nárastu najstaršej skupiny obyvateľov, trend starnutia obyvateľstva sa v meste, ako v celej Slovenskej republike zrýchlil. Počet najmladšej populácie stagnuje najmä z dôvodu odlivu mladých rodín hlavne z dôvodu nedostatku pracovných príležitostí.

Tabuľka 10 Priemerný vek obyvateľov v meste Lučenec / kraji/ SR za roky 2010 - 2015

Roky	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mesto Lučenec	40,33	40,5	40,73	41,09	41,47	41,85
Banskobystrický kraj	39,35	39,62	39,92	40,24	40,56	40,87
Slovenská republika	38,73	39,05	39,32	39,6	39,87	40,13

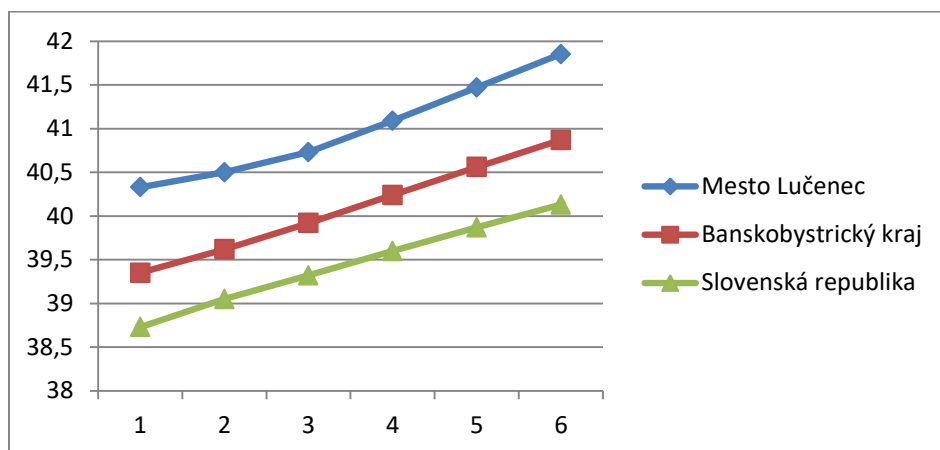
Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf 6 Prehľad narodených a zomrelých obyvateľov mesta Lučenec za roky 2013 – 2015

Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf 7 Priemerný vek obyvateľstva v meste Lučenec/ Banskobystrickom kraji /SR

Zdroj: Štatistický úrad SR

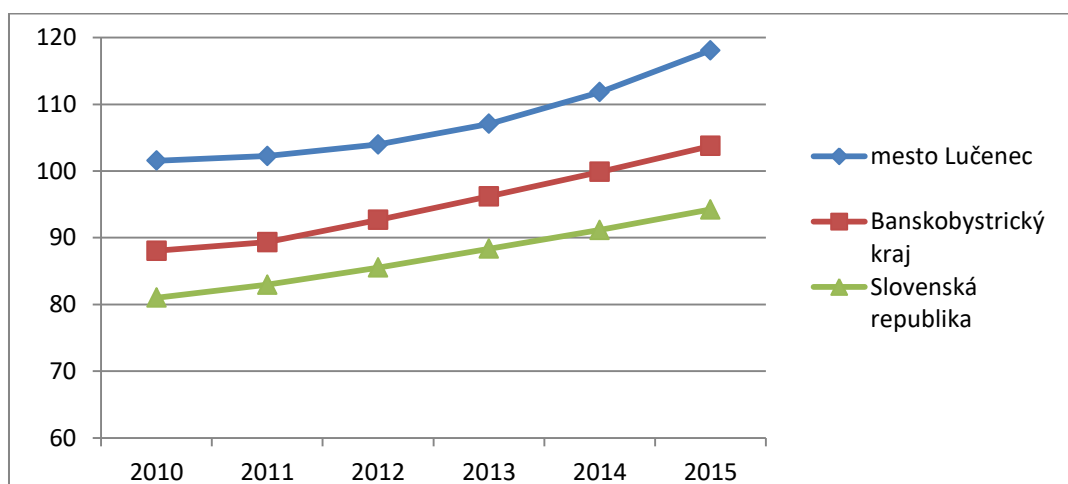
Index starnutia je ukazovateľ, ktorý vyjadruje pomer medzi poproduktívnou a predproduktívnou zložkou obyvateľstva, t.j. vyjadruje počet osôb vo veku 65 a viac rokov pripadajúcich na 100 osôb vo veku 0 – 14 rokov. Ako nepriaznivý pomer sa hodnotí index starnutia vyšší ako 100. Mesto Lučenec má tento index nad uvedenú hodnotu a v porovnaní od roku 2010 s rastúcim trendom.

Tabuľka 11 Index starnutia obyvateľstva v meste Lučenec/ Banskobystrickom kraji/ SR 2010 - 2015

Roky	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mesto Lučenec	101,55	102,25	103,98	107,08	111,83	118,09
Banskobystrický kraj	88,05	89,34	92,66	96,21	99,88	103,76
Slovenská republika	81,01	82,96	85,51	88,34	91,17	94,22

Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf 8 Index starnutia obyvateľstva v meste Lučenec/ Banskobystrickom kraji/ SR za roky 2010 - 2015

Zdroj: Štatistický úrad SR

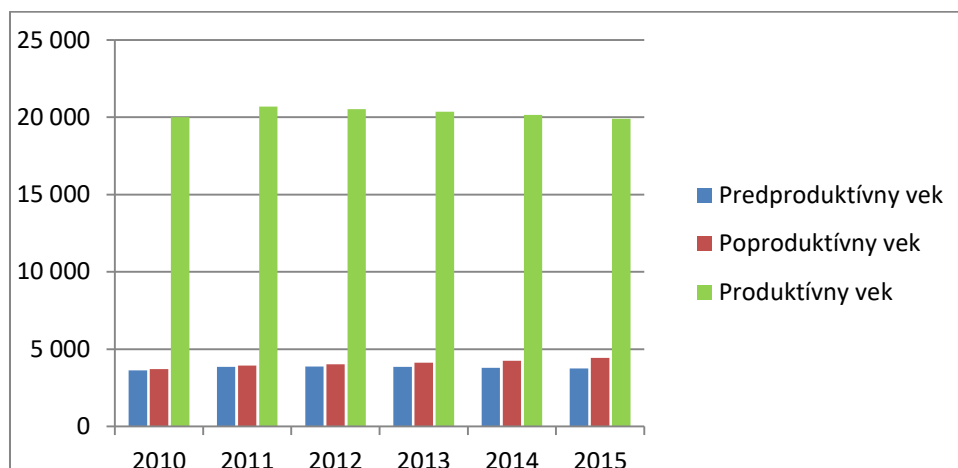
Podľa nasledujúcej tabuľky rastie v meste počet obyvateľov v poproduktívnom a klesá počet obyvateľov v produktívnom veku (záporná hodnota -96 v porovnaní rokov 2010 a 2015) i v predproduktívnom veku.

Tabuľka 12 Veková štruktúra obyvateľstva mesta Lučenec za roky 2010 – 2015

Základné vekové skupiny podľa EU	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Zmena: 10-15
Predproduktívny vek - (0 - 14)	3 639	3 861	3 870	3 854	3 804	3 758	119
Produktívny vek - (15 - 64)	19 999	20 699	20 519	20 354	20 146	19 903	- 96
Poproduktívny vek - (65 - 100+)	3 710	3 948	4 024	4 127	4 254	4 438	728
Celkom	27 348	28 508	28 413	28 335	28 204	28 099	751

Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf 9 Počet obyvateľov mesta Lučenec v predproduktívnom/ produktívnom/ poproduktívnom veku za roky 2011 - 2015

Zdroj: Štatistický úrad SR

Z nasledovných sledovaní štatistického úradu vyplýva, že početnejšou skupinou obyvateľstva takmer v každej vekovej kategórii sú ženy.

Tabuľka 13 Podrobný vekový profil obyvateľstva mesta Lučenec za rok 2015

Veková skupina (roky)	Muži	Ženy	Spolu obyvateľov
0 - 4	603	635	1 238
5 - 9	623	641	1 264
10 - 14	673	583	1 256
15 - 19	676	648	1 324
20 - 24	798	859	1 657
25 - 29	983	987	1 970
30 - 34	1 109	1 111	2 220

35 - 39	1 209	1 254	2 463
40 - 44	1 048	1 124	2 172
45 - 49	904	996	1 900
50 - 54	954	1 116	2 070
55 - 59	975	1 081	2 056
60 - 64	934	1 137	2 071
65 - 69	629	952	1 581
70 - 74	431	697	1 128
75 - 79	242	485	727
80 - 84	180	432	612
85 - 89	73	197	270
90 - 94	26	72	98
95 - 99	6	12	18
100 - 104	1	2	3

Zdroj: Štatistický úrad SR

1.2.3 Národnostná štruktúra obyvateľstva

Podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 žije v Lučenci prevaha obyvateľov slovenskej národnosti (69,9%). Takmer 10% obyvateľstva je maďarskej národnosti, čo vyplýva z historického vývoja mesta. K rómskemu etniku sa hlási len 219 obyvateľov (Sčítanie obyvateľstva, 2011) avšak k rómskemu jazyku, ako k svojmu materinskému sa hlási až okolo 8,5 % obyvateľov (Zdroj: Atlas rómskych komunit, 2013), čo je z celkového počtu obyvateľstva cca 2400 obyvateľov.

Tabuľka 14 Národnostná štruktúra obyvateľstva mesta Lučenec

Národnosť	Muži	Ženy	Spolu
Slovenská	9 062	10 833	19 895
Maďarská	1 149	1 511	2 660
Rómska	113	106	219
Rusínska	5	2	7
Ukrajinská	4	9	13
Česká	43	67	110
Nemecká	4	2	6
Poľská	4	4	8
Srbská	2	0	2
Ruská	2	5	7
Židovská	1	1	2
Moravská	1	3	4
Bulharská	4	4	8

Iná	38	17	55
Nezistená	2 847	2 632	5 479
Spolu	13 279	15 196	28 475

Zdroj: Štatistický úrad SR sčítanie obyv., domov a bytov 2011

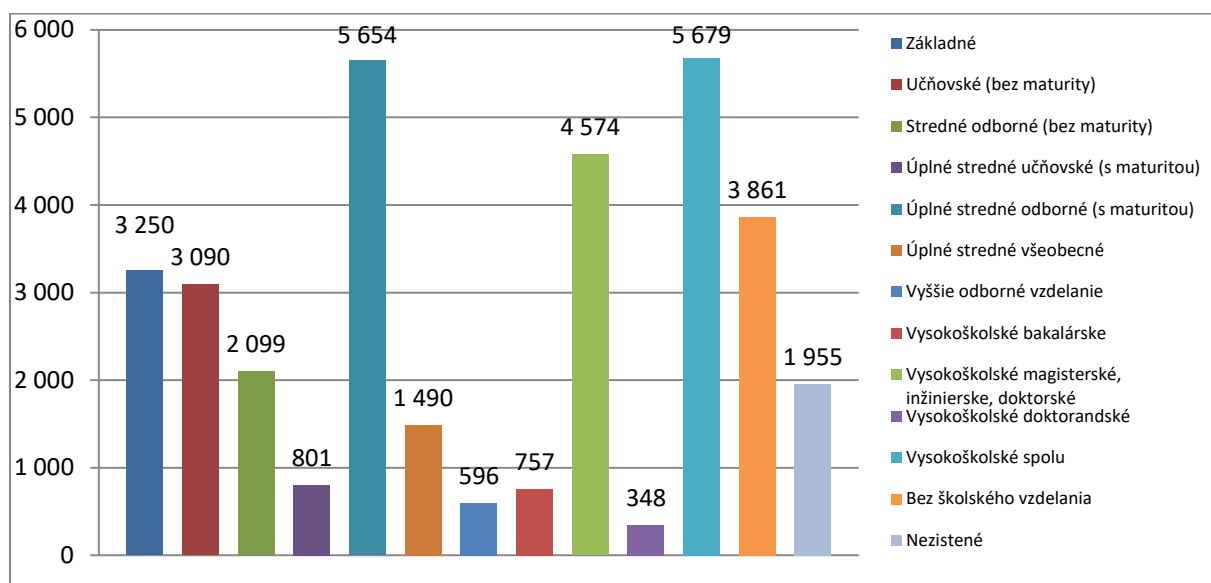
1.2.4 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva je porovnateľná s podobnými okresnými mestami na Slovensku. Podiel vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva je 19,9%, čo je iba o 1,7 bodu menej ako v krajskom meste Banská Bystrica. Najvyšší podiel vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva majú absolventi stredoškolského vzdelania s maturitou – 30,0%. V oboch kategóriách prevládajú ženy. Učňovské a odborné vzdelanie bez maturity má 18,2% obyvateľov. Len základné vzdelanie dosahuje až 11,4 % obyvateľstva Lučenca. Na počte 3861 ľudí bez vzdelania (cca 14%) sa veľkou mierou podieľajú ľudia zo sociálne znevýhodneného prostredia, najmä Rómovia.

Tabuľka 15 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva mesta Lučenec

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Pohlavie		Spolu
	muži	ženy	
Základné	1 245	2 005	3 250
Učňovské (bez maturity)	1 723	1 367	3 090
Stredné odborné (bez maturity)	1 052	1 047	2 099
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	475	326	801
Úplné stredné odborné (s maturitou)	2 375	3 279	5 654
Úplné stredné všeobecné	525	965	1 490
Vyššie odborné vzdelanie	202	394	596
Vysokoškolské bakalárske	321	436	757
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	2 171	2 403	4 574
Vysokoškolské doktorandské	184	164	348
Vysokoškolské spolu	2 676	3 003	5 679
Bez školského vzdelania	1 988	1 873	3 861
Nezistené	1 018	937	1 955
Úhrn	13 279	15 196	28 475

Zdroj: Štatistický úrad SR sčítanie obyv., domov a bytov 2011

Graf 10 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva mesta Lučenec

Zdroj: Štatistický úrad SR

1.2.5 Štruktúra obyvateľstva podľa vierovyznania

Dominujúci počet obyvateľov sa hlási k rímskokatolíckemu vierovyznaniu, druhý najvyšší počet má evanjelická cirkev a.v. Ďalšia skladba cirkví a náboženských spoločností, ktorých je na území mesta evidovaných až 18, je mimoriadne pestrá, avšak so značne nižším členským zastúpením. Obyvateľov bez vyznania a tých, ktorí žiadne vyznanie neuviedli, je viac ako 40%.

Tabuľka 16 Religiózna štruktúra obyvateľstva mesta Lučenec

Náboženské vyznanie	Muži	Ženy	Spolu
Rímskokatolícka cirkev	5 268	7 083	12 351
Gréckokatolícka cirkev	46	59	105
Pravoslávna cirkev	7	24	31
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	1 249	1 795	3 044
Reformovaná kresťanská cirkev	60	101	161
Evanjelická cirkev metodistická	55	76	131
Apoštolská cirkev	9	12	21
Starokatolícka cirkev	7	10	17
Bratská jednota baptistov	59	82	141
Cirkev československá husitská	9	1	10
Cirkev adventistov siedmeho dňa	20	19	39
Cirkev bratská	2	1	3

Kresťanské zbory	32	26	58
Ústredný zväz židovských náboženských obcí	7	11	18
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	47	89	136
Novoapoštolská cirkev	2	0	2
Bahájske spoločenstvo	3	2	5
Cirkev Ježiša Krista Svätých neskorších dní	3	2	5
Bez vyznania	2 920	2 573	5 493
Iné	77	57	134
Nezistené	3 397	3 173	6 570
Spolu	13 279	15 196	28 475

Zdroj: Štatistický úrad SR sčítanie obyv., domov a bytov 2011

1.2.6 Sobáše a rozvody v meste

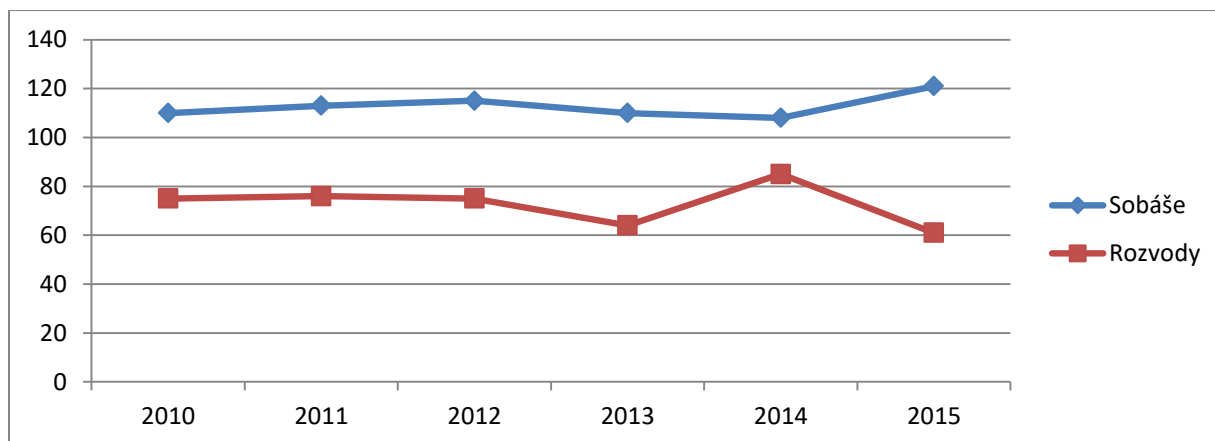
Jedným z ukazovateľov stabilizácie a fungovania mladých rodín v meste sú počty sobášov a rozvodov. Pozitívnym zistením je, že aj napriek pomerne vysokej hodnote index rozvodovosti klesá, aj keď v roku 2014 v porovnaní ostatných rokov v periode 2010 – 2015 bol index rozvodovosti vysoký až takmer 79%. Výchova a osвета o význame rodiny by sa mala stať súčasťou komunitných činností a aktívnej práce komunitných centier v meste.

Tabuľka 17 Sobáše a rozvody v meste Lučenec v rokoch 2005 – 2015 (štatistika MsÚ)

Roky	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sobáše	167	169	185	155	149	133	108	114	105	103	128
Rozvody	94	87	85	74	71	61	93	91	76	84	95

Zdroj: MsÚ Lučenec, 2016

Graf 11 Sobáše a rozvody v meste Lučenec za roky 2010 - 2015

Zdroj: Štatistický úrad SR

1.3 Analýza súčasného stavu oblastí rozvoja mesta

1.3.1 Zamestnanosť, nezamestnanosť

Zamestnanosť

Podľa sčítania obyvateľstva, domov a bytov v roku 2011 bol podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva v Lučenci 45,89 %, čo bolo v absolútnej hodnote 13 066 ľudí. Z tohto počtu je najviac ekonomicky aktívnych obyvateľov vo veku 30 - 34 rokov, nasleduje kategória 35 – 39 ročných.

Tabuľka 18 Obyvateľstvo mesta Lučenec podľa súčasnej ekonomickej aktivity a pohlavia

			Muži	Ženy	Spolu
Osoby ekonomicky aktívne	spolu		6 502	6 564	13 066
	%		49,8	50,2	100,0
	z toho	osoby na materskej dovolenke	2	104	106
		pracujúci dôchodcovia	294	393	687
		nezamestnaní	1 151	990	2 141
	vypomáhajúci (neplatení) členovia domácností v rodinných podnikoch		7	4	11
Osoby na rodičovskej dovolenke			15	446	461
Nepracujúci dôchodcovia			2 194	3 593	5 787
Ostatní nezávislí			98	108	206
Osoby závislé	spolu		2 783	2 816	5 599
	v tom	deti do 16 rokov	2 099	1 978	4 077
		študenti stredných škôl	426	477	903
		študenti vysokých škôl	258	361	619
Ostatní závislí, nezistení			1 687	1 669	3 356
Úhrn obyvateľstva			13 279	15 196	28 475

Zdroj: Štatistický úrad SR sčítanie obyv., domov a bytov 2011

Tabuľka 19 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo mesta Lučenec podľa postavenia v zamestnaní, veku a pohlavia

Vek, pohlavie		Postavenie v zamestnaní						Ekonomicky aktívni spolu
		zamestnanci	podnikatelia		členovia družstiev	vypomáhajúci i (neplatení) členovia domácností v rodinných podnikoch	ostatní a nezistení	
			so zamestnancami	bez zamestnancov				
15 - 19	muži	14	0	2	0	0	43	59
	ženy	8	0	1	0	0	32	41
	spolu	22	0	3	0	0	75	100
20 - 24	muži	268	6	20	1	1	190	486
	ženy	208	1	20	0	2	127	358
	spolu	476	7	40	1	3	317	844
25 - 29	muži	541	19	71	0	1	221	853
	ženy	495	4	46	0	1	208	754
	spolu	1 036	23	117	0	2	429	1 607
30 - 34	muži	622	32	79	1	1	233	968
	ženy	563	9	63	1	0	258	894
	spolu	1 185	41	142	2	1	491	1 862
35 - 39	muži	510	42	88	0	0	212	852
	ženy	598	15	66	0	0	196	875
	spolu	1 108	57	154	0	0	408	1 727
40 - 44	muži	433	49	93	2	1	166	744
	ženy	572	15	83	0	0	143	813
	spolu	1 005	64	176	2	1	309	1 557
45 - 49	muži	421	56	85	0	0	188	750
	ženy	623	33	90	0	0	200	946
	spolu	1 044	89	175	0	0	388	1 696
50 - 54	muži	477	45	87	0	2	171	782
	ženy	620	26	101	0	1	151	899
	spolu	1 097	71	188	0	3	322	1 681
55 - 59	muži	438	41	69	0	0	131	679
	ženy	490	29	45	1	0	112	677
	spolu	928	70	114	1	0	243	1 356
60 - 64	muži	107	22	25	0	1	59	214
	ženy	82	15	12	0	0	47	156
	spolu	189	37	37	0	1	106	370
65+	muži	36	7	19	0	0	53	115
	ženy	40	6	4	0	0	101	151
	spolu	76	13	23	0	0	154	266
Neziste n	muži	0	0	0	0	0	0	0
	ženy	0	0	0	0	0	0	0
	spolu	0	0	0	0	0	0	0
Úhrn	muži	3 867	319	638	4	7	1 667	6 502
	ženy	4 299	153	531	2	4	1 575	6 564
	spolu	8 166	472	1 169	6	11	3 242	13 066
%		62,5	3,6	8,9	0,0	0,1	24,8	100,0

Zdroj: Štatistický úrad SR - Sčítanie obyv., domov a bytov 2011

Podľa Tab. 18 bolo z ekonomicky aktívnych obyvateľov najviac osôb zamestnaných vo výrobných odvetviach – 28,5%, nasledoval maloobchod a veľkoobchod – 12,6%, ďalej v oblasti vzdelávania 8,3%, vo verejnej správe – 7,4%, v zdravotníctve 6,6%. Viac ako tretina ekonomického obyvateľstva je činná v ďalších obslužných a nevýrobných odvetviach. Väčšinu zamestnávateľov v meste tvorí maloobchod a veľkoobchod, verejná správa, školstvo, zdravotníctvo a doprava.

Tabuľka 20 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo mesta Lučenec podľa pohlavia, dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej činnosti

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	195	195	390	277
Lesníctvo a ťažba dreva	74	28	102	70
Ťažba uhlia a lignitu	14	14	28	18
Dobývanie kovových rúd	1	0	1	1
Iná ťažba a dobývanie	15	12	27	15
Pomocné činnosti pri ťažbe	2	0	2	2
Výroba potravín	303	184	487	387
Výroba nápojov	25	20	45	35
Výroba textilu	23	42	65	38
Výroba odevov	45	64	109	61
Výroba kože a kožených výrobkov	32	17	49	30
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	129	44	173	136
Výroba papiera a papierových výrobkov	20	21	41	24
Tlač a reprodukcia záznamových médií	11	14	25	15
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	2	5	7	2
Výroba chemikálií a chemických produktov	128	90	218	183
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	3	2	5	3
Výroba výrobkov z gumy a plastu	75	41	116	86
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	107	58	165	102
Výroba a spracovanie kovov	34	25	59	35
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	139	52	191	145
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	29	20	49	27

Výroba elektrických zariadení	74	37	111	75
Výroba strojov a zariadení i. n.	84	30	114	74
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	72	56	128	73
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	6	7	13	8
Výroba nábytku	41	35	76	60
Iná výroba	34	19	53	35
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	36	14	50	34
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	74	40	114	97
Zber, úprava a dodávka vody	41	24	65	56
Čistenie a odvod odpadových vôd	2	1	3	3
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	30	13	43	36
Výstavba budov	195	62	257	194
Inžinierske stavby	53	21	74	60
Špecializované stavebné práce	269	81	350	266
Veľkoobchod a maloobchod a oprava automobilov a motocyklov	112	43	155	130
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	335	321	656	518
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	446	696	1 142	905
Pozemná doprava a doprava potrubím	296	93	389	310
Vodná doprava	2	2	4	2
Letecká doprava	7	3	10	9
Skladové a pomocné činnosti v doprave	54	33	87	62
Poštové služby a služby kuriérov	45	56	101	83
Ubytovanie	39	61	100	69
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	156	186	342	267
Nakladateľské činnosti	11	15	26	22
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	0	6	6	6
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	7	3	10	8
Telekomunikácie	22	14	36	30
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	47	15	62	51
Informačné služby	13	7	20	16
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	54	114	168	134
Poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia	23	59	82	65
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	15	19	34	27
Činnosti v oblasti nehnuteľností	67	72	139	111

Právne a účtovnícke činnosti	55	89	144	108
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	24	23	47	43
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	64	31	95	76
Vedecký výskum a vývoj	10	1	11	6
Reklama a prieskum trhu	27	24	51	38
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	28	36	64	51
Veterinárne činnosti	5	8	13	11
Prenájom a lízing	10	3	13	10
Sprostredkovanie práce	22	36	58	43
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti	4	13	17	14
Bezpečnostné a pátracie služby	67	22	89	70
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	19	18	37	29
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	21	29	50	46
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	446	523	969	815
Vzdelávanie	284	795	1 079	952
Zdravotníctvo	237	629	866	779
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	26	110	136	124
Sociálna práca bez ubytovania	13	64	77	63
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	8	8	16	15
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	11	22	33	26
Činnosti herní a stávkových kancelárií	19	20	39	31
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	13	11	24	18
Činnosti členských organizácií	39	36	75	58
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	17	8	25	22
Ostatné osobné služby	32	78	110	95
Zamestnávateľ v zahraničí	13	25	38	32
Nezistené	820	696	1 516	1 178
Spolu	6 502	6 564	13 066	10 341

Zdroj: Štatistický úrad SR sčítanie obyv., domov a bytov 2011

Najvýznamnejší zamestnávateľia z výrobných odvetví pre obyvateľov mesta a okolia sú firmy z oblasti výroby strojov a zariadení, spracovania kovov, spracovania dreva a výroby potravín a nápojov.

Podľa obchodného registra sídli v Lučenci 1598 podnikateľských subjektov. Z toho právnické osoby 820 a fyzické osoby 778 a bolo vydaných 69 osvedčení pre samostatne hospodáriacich roľníkov (SHR).

Počet zamestnancov najväčších zamestnávateľov v meste a v regióne znázorňuje nasledujúca tabuľka:

Tabuľka 21 Najväčší zamestnávateľia v meste Lučenec a v regióne

Názov organizácie/firmy	Kategória veľkosti podľa počtu zamestnancov
CBA Slovakia, a.s.	2000-2999
EKOLTECH spol. s r.o.	1000 - 1999
Mesto Lučenec (vrátane MsÚ a organizácií v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti) ²	500 - 999
Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec, n.o.	500-999
Adient Slovakia, s.r.o.	500-999
Slovenská autobusová spoločnosť (SAD) Lučenec, a.s.	250-499
THORMA Výroba, k. s.	250-499
Domov sociálnych služieb LIBERTAS	100 - 249
DOMETIC Slovakia s.r.o., výrobný závod Filákov	100 - 249
SOŠ hotelových služieb a dopravy	100 - 249

Zdroj: MsÚ Lučenec

Na území mesta sa nachádza **priemyselná zóna** (cca 50 ha), v ktorej pracuje okolo 1000 zamestnancov v automobilovom a nábytkárskom priemysle a vo viacerých malých prevádzkach a skladoch. Súčasťou priemyselnej zóny je **Priemyselný park Juh** (cca 8 ha), ktorého vlastníkom je mesto Lučenec a nachádzajú sa v ňom dve firmy (Marek Kočalka – drevovýroba, PWR - Plastic Waste Recycling a.s.), ktoré zamestnávajú cca 40 zamestnancov. Celková možná kapacita bola podľa pôvodného návrhu (projektu) až 252 pracovných miest, čo však nie je reálne dosiahnuteľné. Priemyselný park Juh bol vybudovaný s finančnou podporou externých zdrojov EÚ v celkovej výške 92 mil. Sk (druhá etapa v rokoch 2007 – 2009) a podmienkou je prevádzkovať ho do konca roku 2032.

V rámci projektov ÚPSVaR v Lučenci a štátnej finančnej podpory je v meste Lučenec zriadených celkom 38 chránených dielní, či chránených pracovísk širokého zamerania s vytvorením 55 pracovných miest, z toho 50 pre osoby zdravotne postihnuté, čo je viac ako 90% (Zdroj: ÚPSVaR, Lučenec).

² Mesto Lučenec ako zamestnávateľ so svojimi organizáciami mal počet zamestnancov v r. 2011 -700, v r. 2012 – 703, v r.2013 – 712, v r.2014 – 777 a 2015 – 739 (15 organizácií: Mesto a MsÚ, SPOOL s.r.o, Brantner, s.r.o, Mepos, s.r.o, Veolia Energia Lučenec, a.s., Mestské lesy, Mestská tržnica, LUKUS, 7 základných škôl).

Nezamestnanosť

V celom okrese Lučenec je evidovaná miera nezamestnanosti stále vysoká (Tab. 22). Najväčší podiel na tomto stave majú obyvatelia so základným vzdelaním a bez vzdelania a dlhodobo pretrváva problém nezamestnanosti absolventov stredných a vysokých škôl.

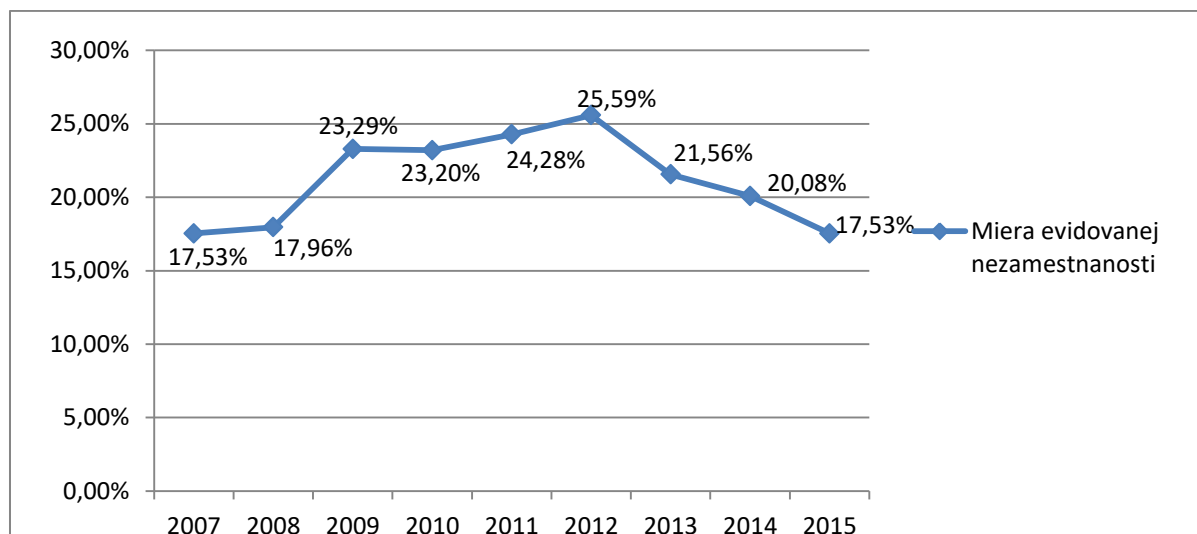
Výrazný podiel na celkovej miere nezamestnanosti v rámci mesta Lučenec majú obyvatelia marginalizovaných rómskych komunít (Graf 12). Podľa odhadu ÚPSVaR až tri štvrtiny nezamestnaných tvoria príslušníci marginalizovaných rómskych komunít, ktorí sú vážne ohrození viacgeneračnou chudobou. Daný stav je podmienený ich nízkou vzdelanostnou úrovňou (až občania bez vzdelania) čo vymedzuje ich výkon práce na nízko kvalifikované a pomocné činnosti.

Tabuľka 22 Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Lučenec v % za roky 2007 – 2015

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
17,53	17,96	23,29	23,20	24,28	25,59	21,56	20,08	17,53

Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf 12 Miera evidovanej nezamestnanosti v meste Lučenec v rokoch 2007 - 2015

Zdroj: Štatistický úrad SR

Porovnanie miery evidovanej nezamestnanosti v decembri 2015 – 17,53% v okrese Lučenec oproti stavu k 31.12.2013, kedy bola nezamestnanosť 21,56% a k 31. 12. 2014, kedy bola nezamestnanosť 20,08% síce eviduje pokles, avšak stále je nezamestnanosť v okrese vyššia ako vykazuje okres Banská Bystrica (len 8%), Banskobystrický kraj (14,94%) aj Slovenská republika ako celok (10,63%). K 31.08.2016 ÚPSVaR v Lučenci eviduje celkový počet 6514 uchádzačov o zamestnanie, čo predstavuje nezamestnanosť v okrese Lučenec 15,99%.

Tabuľka 23 Nezamestnanosť - december 2015 – porovnanie okres, kraj, Slovensko

Územie	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	MIERA EVIDOVANEJ nezamestnanosti (v %)
Okres Banská Bystrica	58 903	8,00
Okres Lučenec	34 932	17,53
Banskobystrický kraj	323 304	14,94
Slovensko	2 697 064	10,63

Zdroj: UPSVAR

Územiu Lučenca a jeho okolia chýbajú významnejší investori, ktorí by mohli prispieť k akcelerácii hospodárskeho rastu a tak k zníženiu nezamestnanosti. Mesto vo svojom územnom pláne vymedzuje pre nových investorov aj ďalšie plochy s vybudovanou infraštruktúrou - lokality v Opatovej, areál bývalej POLANY (cca 12 ha plocha) v severovýchodnej časti mesta v blízkosti hlavného cestného ťahu a pozemky vo vlastníctve mesta Lučenec smerom na obec Rapovce.

Problémom, ktorý bráni intenzívnejšiemu rozvoju priemyslu, je nízka atraktivita územia pre veľkých investorov. Podľa prieskumu Komunálneho výskumného a poradenského centra, n.o. Piešťany za Mestský región Lučenec (Štúdia, autori Viktor Nižňanský, Silvia Ručinská, 2015) investori a podnikatelia pre rozvoj svojho podnikania sledujú najmä:

- už existujúce odvetvia v regióne a štruktúru ekonomiky,
- kvalitu infraštruktúry a sietí,
- dostupné plochy a priestory,
- prítomnosť lokálnych vstupov do výroby – kvalita pracovnej sily, prírodne danosti, nerasty,
- prítomnosť univerzít,
- bankové inštitúcie,
- príbuzné alebo nadväzujúce služby,
- miestne dane a poplatky,
- charakter a kvalitu inštitúcií,
- transparentnosť a otvorenosť samosprávy,
- možnosti finančnej podpory,
- lokálnu atraktivnosť územia,
- úroveň miezd.

Najväčšou prekážkou hospodárskeho rozvoja mesta je absencia južnej rýchlostnej cesty a chýbajúce napojenie územia mesta na diaľničnú sieť (zo strany štátu je realizácia tejto infraštruktúry dlhodobo zanedbávaná). Ďalšou významnou prekážkou sú nesystémové opatrenia, resp. neexistencia dlhodobého prepojenia vzdelávacieho systému na potreby rozvoja hospodárstva.

Podporu podnikania a celkového rozvoja mesta a okresu Lučenec s cieľom zvýšenia zamestnanosti by mala priniesť aplikácia Zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon č. 336/2015 Z. z.“), na základe ktorého bol pre okres Lučenec (ako jeden z dvanástich na Slovensku zaradený do zoznamu najmenej rozvinutých okresov) vypracovaný **Akčný plán rozvoja okresu Lučenec** (ďalej len „Akčný plán“), ktorý bol schválený Vládou SR uzn. 251 zo dňa 23. júna 2016.

Akčný plán je dokument, ktorým vláda SR ukladá príslušným rezortom a ministrom SR plniť úlohy a aktivity, ktoré sú v ňom uvedené. Akčný plán rozvoja okresu Lučenec síce nebol schvaľovaný, či inak prerokovaný v Mestskom zastupiteľstve v Lučenci, avšak obsahuje aktivity, ktoré sa priamo týkajú rozvoja územia mesta Lučenec.

Hlavným cieľom Akčného plánu rozvoja okresu Lučenec je znížiť mieru nezamestnanosti v okrese Lučenec podporou vytvorenia 1 440 pracovných miest do roku 2020, a to nasmerovaním aktivít do nasledovných hlavných oblastí:

- **vytváranie nových pracovných príležitostí** prostredníctvom cielenej podpory rozvoja regionálnej a miestnej ekonomiky a zefektívnenia existujúcich a nových nástrojov na zvýšenie zamestnanosti v okrese Lučenec,
- **podpora budovania miestnych kapacít** vytvorením podmienok pre efektívne riadenie miestneho rozvoja, propagáciu okresu s cieľom zvýšenia jeho atraktivity pre investorov, ako aj zvýšenie podielu EŠIF, grantov a dotácií na financovanie verejnej infraštruktúry, medzinárodnej spolupráce, a tiež podporu sociálno-ekonomického rozvoja s dopadom na zlepšenie života obyvateľov, dôsledkom čoho bude vyššia zamestnanosť,
- **integrácia vzdelávacích, informačných a poradenských aktivít podľa požiadaviek trhu práce** a priorít okresu pre všetky skupiny obyvateľstva,
- **zlepšenie podmienok pre všetky formy podnikania a samo zamestnávania**, vrátane podpory poľnohospodárstva a rozvoja cestovného ruchu v rámci okresu Lučenec ako súčasť regiónu Novohrad.

Z konkrétnych **projektových zámerov**, ktoré sú súčasťou akčného plánu, sa mnohé priamo týkajú územia mesta Lučenec i priamo samosprávy **mesta Lučenec** (ako realizátora projektov):

- Vybudovanie účelovej cyklotrasy Lučenec - Tomášovce (podpora mobility práce) a Lučenec – Halič.
- Preložka/obchvat cesty - I/75.
- Rýchlostná komunikácia R2 - Lovinobaňa - Tomášovce – Ožďany.
- Integrovaný dopravný systém - 1. fáza
- Projektové centrum - pracovná banka a centrum poradenstva, coaching a mentoring.
- Riešenie logistiky priemyselného parku Lučenec.
- Prepojovacia komunikácia Priemyselného parku - JUH na cestu I. triedy I./71.
- Tržnica Lučenec.
- Trvalo udržateľný rozvoj a rastový potenciál poľnohospodárstva spojený s výučbou v Školskom majetku.
- Rekonštrukcia výkrmne brojlerov a moriek vrátane spracovania a predaja na regionálnom trhu, a postavenie malého mlyna v už existujúcich priestoroch.
- Spracovanie mäsových výrobkov a výstavba skladových priestorov na objemové krmivá.
- Modernizácia strojového parku pre výrobu kefodrievok, ktoré budú spĺňať kritériá EÚ.
- Technologický inkubátor - Rozšírenie výrobných kapacít a budovanie výskumno-vývojového centra.
- Výroba úsporných tvárnic.
- Rozšírenie, modernizácia a renovácia vybraných výrobných prevádzok.
- Inštalácia nových a výkonných technológií vo vybraných prevádzkach.
- Vzdelávanie v oblasti cestovného ruchu.
- Marketing zosieťovania cestovného ruchu.
- Rekonštrukcia - obnova NKP kaštieľ Opatová (galéria, park, vinotéka).
- Obnova a rozšírenie významnej kultúrno-rekreačnej oblasti Kráľovský vršok Malá Ves, Lučenec.
- Oddychovo-relaxačná zóna Ľadovo.
- Vzdelávanie mladých strojárov, automatizácia a jej rozvoj, vzdelávanie poľnohospodárov, vzdelávanie v oblasti stavebníctva.
- Rekonštrukcia škôl – telocviční, výstavba novej škôlky a škôlky na polytechnickú výchovu, dobudovanie technických a prírodovedných učební.
- Zníženie energetickej náročnosti budovy chirurgického pavilónu Všeobecnej nemocnice s poliklinikou Lučenec, a.s. a rozšírenie zdravotného personálu.

- Stredisko sociálnych služieb na Ul. Dr. Herza.
- Dobudovanie Komunitného centra.
- Kúpa a obnova bytových domov a výstavba nájomných bytov.
- Výstavba a prevádzka zariadenia na úpravu a zhodnotenie odpadov v Lučenci v k.ú. Opatová.
- Triedenie, zhodnocovanie stavebných odpadov, výroba prefabrikátov.
- Výstavba regionálnej plavárne.
- ...

Uvedené projektové zámery sú súčasťou návrhu strategickej a realizačnej časti tohto Programu rozvoja mesta Lučenec 2016 – 2022 (2025).

1.3.1.1 SWOT analýza zamestnanosť, nezamestnanosť

Silné stránky	Slabé stránky
- priemyselná zóna - priemyselný park JUH - Akčný plán rozvoja okresu Lučenec a konkrétne projekty s príležitosťami financovania s podporou Vlády SR - dobrá úroveň spolupráce Mesta Lučenec s okolitými obcami - územný plán mesta vymedzuje plochy pre nové investovanie/nové investície - pripravovaný projekt elektronizácie dokumentov a služieb pre podnikateľov, snaha o skracovanie lehôt vybavovania formalít - takmer 20% vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov - dvojjazyčná vybavenosť veľkého počtu obyvateľov pre cezhraničnú spoluprácu s MR - blízkosť maďarskej hranice - dostatok pracovnej sily - základ štruktúry ekonomiky mesta i regiónu predstavujú stabilnejšie druhy priemyslu - dobrá online prezentácia mesta Lučenec - inštitucionálne zabezpečenie rozvoja	- vysoké % ľudí len so základným vzdelaním (11%) a ľudí bez vzdelania (14%), najmä z radov rómskej populácie - nízka atraktivita územia pre investovanie, chýba najmä diaľničné napojenie - chýba autobusové a vlakové spojenie do Maďarska (kedysi bolo), čo obmedzuje cezhraničnú spoluprácu v oblasti zamestnanosti - pretrvávajúca nedostatočná spolupráca verejného a súkromného sektora - nedostatočná ponuka elektronických služieb a komunikácie - nedostatočná podpora/servis živnostníkom - nedostatočne využité nástroje mesta na podporu rozvoja podnikania (marketing, zrušenie ISO 9001, daňová a dotačná politika, grantové programy, využitie budov v majetku mesta....) - nedostatočne využitý potenciál pre rozvoj CR - nedostatočné výkonné kapacity špeciálne určené pre podporu rozvoja podnikania - neexistujú spoločné projekty (PPP) - chýbajú významnejší investori, ktorí by

malého a stredného podnikania - zriadené chránené dielne a chránené pracoviská na území mesta - využívanie aktívnych prác mestom	vytvorili pracovné miesta - nedostatok vlastných príjmov mesta na podporu rozvoja zamestnanosti
Príležitosti	Hrozby
- surovinový potenciál v regióne - prítomnosť minerálnych a termálnych prameňov - potenciál pre rast služieb - kultúrny, športový a prírodný potenciál pre rozvoj odvetvia CR - územná blízkosť maďarského trhu práce a posilnenie cezhraničnej spolupráce - využívanie podporných programov pre zlepšovanie životných podmienok mladých rodín - zlepšenie motivácie pre zamestnanosť marginalizovaných skupín - podpora vzniku výrobných podnikov - intenzívna spolupráca mesta s okolitými obcami, verejným a súkromným sektorom - zavedenie 35 e-služieb (softvér) podľa Koncepcie rozvoja informačných systémov Mesta Lučenec	- starnutie obyvateľstva a nízky podiel predproduktívneho obyvateľstva - zhoršovanie podnikateľských podmienok v SR a časté legislatívne zmeny - neprepojenie trhu práce a vzdelávania - zdĺhavé procesy schvaľovania projektov - vysoký podiel rómskej populácie - príjmová polarizácia a priemerná hrubá mesačná mzda jedna z najnižších v SR - medzinárodná politická nestabilita - pretrvávajúca nerovnosť ekonomických podmienok v regiónoch Slovenska - deficit verejných zdrojov, nevhodný systém finančného vyrovnávania,

1.3.2 Cestovný ruch a návštevnosť mesta

1.3.2.1 Trendy v cestovnom ruchu na národnej a medzinárodnej úrovni

UNWTO očakáva, že cestovný ruch bude do r. 2020 v rámci Európy najrýchlejšie rásť v regiónoch strednej, východnej a južnej Európy, pričom stredná a východná Európa má do r. 2020 pritiahnúť o 40 mil. návštevníkov viac než západná Európa. Z európskeho hľadiska je politika cestovného ruchu o.i. nástrojom na podporu všeobecných politických cieľov v oblasti zamestnanosti a hospodárskeho rastu. Cestovný ruch je takisto súčasťou širšej politiky v rámci ochrany životného prostredia. Tento jeho rozmer časom získava čoraz väčšiu dôležitosť. Cestovný ruch je osobitne dôležitý v oblasti poskytovania pracovných príležitostí mladým ľuďom, ktorí v tomto odvetví predstavujú dvakrát viac pracovnej sily než v ostatných odvetviach hospodárstva. Na Slovensku podporu rozvoja cestovného ruchu upravuje Zákon č. 91/2010 o podpore cestovného ruchu v znení jeho zmien a doplnkov.

Zmenené správanie zákazníkov (účastníkov cestovného ruchu) kladie nové požiadavky na tvorbu produktov cestovného ruchu. V tomto ohľade je nevyhnutné rešpektovať dopyt po zážitkovej ponuke. Tradičné postavenie v ponuke cestovného ruchu si do budúcnosti zachová príroda, zdravie, oddych, turistika, prechádzky, kultúra a gastronómia. **Charakteristické črty cestovného ruchu v budúcnosti:**

- individuálne cestovanie
- dva kratšie pobyty počas roka (namiesto jedného dlhšieho)
- individuálne a spontánne plánované dovolenky
- aktívna dovolenka – športovo-dobrodružné aktivity a námaha
- očakávanie nových zážitkov a kvality
- rešpekt a vzájomné vzťahy s hosťiteľmi – spoznávanie miestnej kultúry a ľudí
- poznatky o cieľovom mieste – dôležité, štúdium už pred cestou, štúdium miestnych jazykov
- život podľa zvykov domáceho obyvateľstva
- osobité, originálne hand-made suveníry
- ticho, individuálny turizmus, ekoturizmus
- rýchlosť prepravy je menej dôležitá
- komfort je menej podstatný – závisí však od konkrétneho druhu a formy cestovného ruchu
- dobré vzájomné vzťahy medzi návštevníkmi a pracovníkmi CR.

Ďalšie trendy v oblasti CR:

- zvyšujúci sa dopyt po cestách do nových a exotických miest je vyvážený opakovanými cestami do regiónov, kde turisti majú pozitívnu skúsenosť,
- počet dovolenkových ciest počas ktorých turisti navštívia viacero krajín sa bude zvyšovať,
- aktívne dovolenky sa stávajú populárnymi ako v zime, tak aj v lete,
- dôchodcovia a starší ľudia cestujú často mimo hlavnej sezóny,
- zvýšený dopyt po cestách spojených so vzdelávacími, kultúrnymi a historickými prvkami, ako aj športovými aktivitami, prípadne rekreačnými a liečebno-preventívnymi aktivitami s cieľom zdravotných benefitov,
- návštevy príbuzných a priateľov – veľký potenciál pre rozvoj,
- **mestský CR sa bude rozvíjať, špeciálne v spojení s kultúrnymi alebo športovými podujatiami, hlavne vo forme krátkych návštev.**

1.3.2.2 Potenciál mesta Lučenec pre rozvoj cestovného ruchu

Lučenec má významnú geografickú polohu na križovatke ciest vo východo -západnom i severo - južnom smere a plní aj funkciu pohraničného mesta. Mesto je vzhľadom na rozsah a kvalitu dostupných služieb považované za obchodné, spoločenské a kultúrne centrum regiónu Novohrad.

Mesto Lučenec je z hľadiska regionalizácie CR (2005) na Slovensku súčasťou Ipeľského regiónu s potenciálom pre rozvoj domáceho turizmu, príjazdového turizmu v menšom rozsahu s jednodennou návštevnosťou. Potenciál pre dlhodobý pobytový turizmus má v Ipeľskom regióne najmä kúpeľné mesto Dudince, či obec Dolná Strehová s termálnym kúpaliskom.

Hoci potenciál, ani súčasný stav turizmu, neradia Ipeľský región medzi prioritné, aj na tomto území možno uvažovať nad rozvojom turizmu a jeho prínosmi pre miestnu a regionálnu ekonomiku.

Rozvoj turizmu v Ipeľskom regióne sa môže popri kúpeľoch a termálnych areáloch zakladať na vidieckom turizme, ponuke tichých lokalít, miestnych tradíciách, zachovanom kolorite, vinárstve a gastronómii. Perspektívny trh je najmä susedné Maďarsko na víkendové a krátkodobé pobyty.

Návštevnosť mesta Lučenec za porovnávané obdobie rokov 2008 – 2011 mala klesajúcu tendenciu.³

³ Štatistický úrad SR oficiálne neuvádza štatistiky návštevnosti za územnú štatistickú jednotku NUTS 5

Tabuľka 24 Počet návštevníkov mesta Lučenec v období 2008 – 2011

Rok/štruktúra návštevníkov	2008	2009	2010	2011
Zahranční turisti	4 006	2 693	2 633	2 962
Domáci turisti	8 053	6 071	6 843	6 418
Spolu	12 059	8 765	9 476	9 380

Zdroj: ŠU BB

V štruktúre návštevníkov mesta Lučenec prevládajú domáci obyvatelia SR. Zo zahraničných sú to návštevníci Maďarska, potom ČR, PL, DE a USA. Najväčšiu skupinu návštevníkov tvoria krátkodobí návštevníci. Motívom návštevnosti mesta sú najmä:

- služobná alebo obchodná cesta,
- návšteva príbuzných a známych,
- rekreácia v okolí,
- návšteva kultúrnych inštitúcií, kultúrnych a športových podujatí a prehliadka mesta.

Štatistikám ubytovacích a stravovacích kapacít, ako aj zariadení doplnkových služieb v meste i okrese Lučenec, sa venovala stále platná Koncepcia rozvoja cestovného ruchu a Marketingová stratégia mesta na roky 2013 – 2020 so zozbieranými dátami k roku 2011, resp. 2012, a je potrebná ich aktualizácia. Z týchto štatistík vyplýva, že:

- v meste Lučenec sa nachádza 1 hotel kategórie ****, 4 hotely kategórie ***, 1 penzión kategórie *** a jeden penzión kategórie *, 1 turistická ubytovňa kategórie ** a 1 turistická ubytovňa kategórie *. (Spomedzi nich možno spomenúť Hotel Resort Miraj ****, Hotel Pelikán ***, Hotel P7***, Hotel Slovan ***, Hotel Clavis **, Penzión 4 You ***, Penzión u Jozefa *, Apartmán Olympic ***, Agroinštitút Nitra - Školiace stredisko Lučenec, Turistická ubytovňa CESPOM).
- od roku 2002 rastie v meste počet lôžok (zo 176 v r. 2002 na 520 v roku 2011)
- stravovacie zariadenia sú v meste dostatočne zastúpené čo sa týka kvality, kvantity i cenových skupín (viď. Tabuľka 23). V niektorých stravovacích zariadeniach sú nedostatkom:
 - o Chýbajúce cudzojazyčné preklady jedálnych a nápojových lístkov.
 - o Nedostatočne kvalifikovaný personál (kvalifikovaní čašníci, kuchári a hotelieri) a to aj napriek tomu, že v meste vychováva odborníkov Stredná odborná škola hotelových služieb a dopravy. Odborne zdatní a jazykovo vybavení potenciálni zamestnanci odchádzajú za lepšími pracovnými podmienkami a ohodnotením do zahraničia. Toto sa odzrkadľuje v zníženej kvalite poskytovaných služieb.

- Nedostatočná pestrosť sortimentu ponúkaných jedál v jednotlivých reštauráciách.
 - Nerovnomerné rozmiestnenie stravovacích a pohostinských prevádzok a ich prevádzková doba (v ranných a neskorých večerných hodinách, ako aj počas víkendov sú väčšinou zatvorené).
 - Nízka úroveň hygieny a nevyhovujúci technický stav niektorých zariadení.
- v meste Lučenec je činných 10 CK, ktoré sú prevažne zamerané na pasívny zahraničný cestovný ruch a dve turistické informačné kancelárie, z ktorých jedna (Mestské informačné centrum) je financovaná z rozpočtu mesta a druhú prevádzkuje firma Karpaty s.r.o.

Tabuľka 25 Štruktúra stravovacích a ubytovacích zariadení v meste Lučenec

Štruktúra stravovacích zariadení	Počet	Ubytovacie zariadenia	Počet
Reštaurácie	16	Hotely	5
Pizzérie	10	Penzióny	2
Kaviarne, bary	12	Apartmánový dom	1
Vinárne	2	Turistické ubytovne	2
Zariadenia s ponukou zahraničnej gastronómie	2		
Predaj rýchleho občerstvenia, bagetéria	7		

Zdroj: MsU Lučenec, 2016

Prírodný potenciál mesta Lučenec a jeho okolia

- **Vodná nádrž Ľadovo na Tuhárskom potoku** – je snahou využívať vodnú nádrž viacúčelovo, okrem vodohospodárskych záujmov aj ako produkčný rybník, miesto pre športové rybárstvo a rekreačné účely. V súčasnosti je využívanie nádrže na kúpanie nevhodné z dôvodu jej znečistenia. Po výstavbe čističky na ústi Tuhárskeho potoka ju bude možné využiť na rekreačné účely. Nádrž a jej využívanie je zahrnuté v projektoch „Športovo-rekreačná oblasť Lesopark – Ľadovo“ a „Cyklistický náučný chodník Lesopark – Ľadovo – Ipolytarnóc“. Projekty riešia vytvorenie zóny pre cestovný ruch, šport a rekreáciu, a zároveň využitie prírodného potenciálu mesta (fauna, flóra).
- **Minerálne pramene – artézské pramene** – Hydrouhličitanovo - chloridová, sodná a fluórová minerálna voda vyteká zo zvodnených vrstiev pieskov v hĺbke 350 m. Teplota vody je okolo 22°C a voda je silne mineralizovaná (4 g/l). Dva pramene na území mesta sú upravené a využívané na pitné účely.

- **Mestský park** (bývalý Alžbetin park a Park kultúry a oddychu - PKO) založený v r. 1884 na ploche 17 ha patrí medzi obľúbené oddychové miesta v Lučenci. Bohatým zastúpením vzácnych drevín (65 druhov) patrí k najhodnotnejším a najkrajším na Slovensku. Súčasťou parku je umelo vybudované jazierko. V parku sa nachádzajú aj dva pamätníky – padlým v bojoch v r. 1919 a padlým príslušníkom Sovietskej armády pri oslobodzovaní mesta. Ďalej sa tu nachádza altánok, ktorý je v letných mesiacoch využívaný na koncerty. V parku možno tiež nájsť rozárium, detské ihrisko a mini ZOO. Návštevníkom parku ponúka svoje služby reštaurácia Biela labuť – niekdajšia Člnkáreň.
- **Zeleň a krajinárske hodnoty na území mesta** - v meste je celkovo 8 parkov a parčíkov na ploche 27 ha, v ktorých sa nachádza 148 cudzokrajných drevín. Súčasťou Szilassyho kaštieľa je park so vzácnou flórou. Zachovala sa tu skupina chránených stromov - platanov javoro listých.
- **Chránený areál volavčia kolónia** - v blízkosti mesta Lučenec v katastrálnom území obcí Rapovce a Mikušovce je na ploche 2,23 ha chránený areál volavčia kolónia (1992). Jedná sa o jedinú a jedinečnú hniezdnu kolóniu volavky popolavej v povodí Ipľa a na strednom Slovensku.

Ďalšie prírodné a turistické atraktivity v okolí mesta Lučenec:

- CHKO Cerová vrchovina a bazaltový vodopád pod hradom Šomoška (NPR Šomoška, Náučný chodník Mačacia, Náučný chodník Šomoška)
- Novohrad – Nográd UNESCO Geopark (realizovaný rovnomeným združením právnických osôb na podporu cestovného ruchu)
- Jaskyňa Lupočská nora
- Vodná nádrž Málinec
- Vodná nádrž Ružiná
- Aquapark Novolandia
- Termálne kúpalisko Rapovce
- Termálne kúpalisko Dolná Strehová
- Lipovianské pieskovce
- Mučinská jaskyňa
- vrch Javor (najvyšší a najdominantnejší vrch okresu Lučenec)
- NPP Kostná dolina (osadený trojjazyčný informačný panel)
- Hajnáčka a okolie
- Halič – Haličský hrad, bývalý solný úrad

Kultúrny a historický potenciál

Pamiatková zóna - história mesta Lučenec sa premieta vo viacerých sakrálnych i svetských pamiatkových objektoch tvoriacich historické jadro mesta (Kubínyiho námestie), ktoré je vyhlásené za pamiatkovú zónu. Spomedzi sakrálnych objektov mestu dominuje najmä **barokovo-klasicistický katolícky kostol z roku 1783 a neogotický kalvínsky kostol z r. 1853 so 64 m vysokou vežou**, na vrchole ktorej je umiestnený otáčavý kohút, ktorý je charakteristický pre panorámu mesta.

V pamiatkovej zóne mesta (mimo Kubínyiho námestia) sa nachádza neologická **židovská synagóga z r. 1923 – 1925**, postavená v secesnom slohu, ktorá je najväčšou svojho druhu na Slovensku. Významnou sakrálnou stavbou je aj objekt rímsko-katolíckej fary.

Svetským historickým pamiatkam dominuje **objekt Novohradského múzea a galérie**, ako aj **reprezentačná budova Radnice z r. 1894**. Z južnej strany je námestie uzavreté monumentálnym objektom **Reduty z r. 1856**, ktorý v súčasnosti slúži na spoločenské podujatia, ako aj na obchodné účely ako kongresové centrum. Medzi ďalšie pamiatky patrí **Szilassyho kaštieľ** postavený v barokovo-klasicistickom štýle. Na Mestskom cintoríne sa tiež nachádza **hrobka Rádayho rodiny**, ktorá má byť v priebehu roka 2017 obnovená z finančných zdrojov Maďarskej republiky, v rámci projektu „Rómer Flóris Terv 2016“.

Najhodnotnejšie hnutelné kultúrno-historické pamiatky mesta Lučenec i okolitého regiónu Novohrad sú uchované v Novohradskom múzeu a galérii, ktoré sídli v pamiatkovej budove bývalého župného súdu v historickom centre mesta a spravuje viac ako 30 000 archeologických, etnologických, historických a galerijných zbierkových predmetov. Spomedzi nich sú obzvlášť cenné zbierky ľudovej keramiky, smaltu a historického skla dokumentujúce dominantné výrobné odvetvia Novohradu. Galerijná zbierka mapuje tvorbu umelcov pôsobiacich v Lučenci a jeho okolí.

K mimoriadne cenným historickým artefaktom patrí **Lučenský poklad so zlatými šperkmi** a ozdobami pohrebných rúch zo 16. – 17. stor., ktorý bol nájdený v r. 1851 v podzemí kalvínskeho kostola. Dnes je uložený v Maďarskom národnom múzeu v Budapešti.

Významnou aktivitou Mesta Lučenec smerujúcou k rozvoju cestovného ruchu v meste je rekonštrukcia neologickej synagógy, ktorá sa stáva atraktívnym miestom pre realizáciu rozličných kultúrnych aktivít (koncerty, výstavy...), ako aj rekonštrukcia radnice a rekonštrukcia Námestia republiky.

Ďalšími kultúrno-historickými atraktivitami v okolí mesta Lučenec sú hrady Šomoška v CHKO Cerová vrchovina, Fiľakovský hrad a zrúcanina hradu Divín, Haličský zámok, bývalý Solný úrad.

Potenciál pre rozvoj športového turizmu

Mesto Lučenec má bohaté možnosti pre rozvoj športového turizmu vďaka športovej infraštruktúre s potenciálom zvyšovania návštevnosti športových podujatí a významných športových súťaží a udalostí. Vo vlastníctve mesta sa nachádza letné kúpalisko, športová hala, zimný štadión a početné menšie športoviská s potenciálom pre využívanie nielen obyvateľmi mesta, ale aj turistami. Rovnako sa v meste nachádzajú početné športoviská v súkromnom vlastníctve. Podrobnejšie o potenciáli a možnostiach rozvoja športu pojednáva kapitola „ŠPORT“.

Lučenec plánuje realizáciu „relaxačnej zóny cestovného ruchu“ (športovo-rekreačná zóna), ktorá je zahrnutá v územnom pláne. V r. 2004 bola vypracovaná dokumentácia pre vymedzenie zóny cestovného ruchu v západnej časti mesta, do ktorej spadá aj Mestský park s plochou 17 ha. Ďalej sa v tejto zóne nachádzajú početné športoviská (Všešportový areál), Lesopark, Mestské kúpalisko, Vodná nádrž Ľadovo, strelnica, tenisové kurty, lesné cyklistické cesty a náučný chodník, ako aj Lučenské kúpele. V r. 2013 v rámci revitalizácie relaxačno-oddychovej zóny Ľadovo v tejto zóne pribudli vďaka sponzorom dva stolnotenisové stoly, basketbalový kôš, prenosné brány na mini futbal, ihrisko na petanque a bocciu. Ďalej bolo upravené ihrisko na nohejbal a volejbal. Mesto Lučenec tu dalo do užívania ohniská, lavičky, chodníky a preliezačky pre deti.

Nížinné a pahorkatinné prostredie mesta a jeho okolia umožňuje **rozvoj cykloturistiky**. V súčasnosti sa na území mesta a v jeho okolí nachádzajú 3 cykloturistické trasy a to:

1. Cyklistický náučný chodník Lučenec – Ipolytarnóc (HU):

Trasa: Mestský park v Lučenci: Rybník, rozárium, altánok – Lesopark – Ľadovo – Jelšovec – Veľká nad Ipľom – Velické jazerá – Rapovce – Kalonda – Ipolytarnóc

Dĺžka cyklotrasy: 25,5 km

Farba trasy: zelená

Zameranie a typ chodníka: prírodovedné, kultúrno-historické, samoobslužný, líniový s odbočkami, cyklistický, letný, príp. aj zimný

Náročnosť terénu: nenáročný

Na cyklistickej trase sú vybudované oddychové miesta a informačné tabule

2. Cyklistický náučný chodník Lučenec – Málinec

Trasa: Mestský park v Lučenci – Halič – Tomášovce – Veľká Ves – Kalinovo – Breznička – Poltár – Rovňany – Uhorské – Málinec.

Dĺžka cyklotrasy: 36 km

Farba trasy: červená

Zameranie a typ chodníka: prírodovedné, kultúrno-historické, samoobslužný, lineárny, obojsmerný, cyklistický, letný, zimný

Náročnosť terénu: nenáročný až stredne náročný

Na cyklistickej trase sú vybudované informačné tabule.

3. Cyklotrasy v Lesoparku Lučenec – Ľadovo

V Lesoparku Lučenec sú pre návštevníkov sprístupnené 2 oddychové zóny a 2 cyklotrasy v dĺžke 10,15 km. V rámci jednej z nich je vybudovaný Náučný chodník v dĺžke 360 m, na ktorom sa nachádzajú 3 stanovišťa a informačné tabule a je určený aj pre výchovné účely pre materské školy a prvý stupeň základných škôl.

1.3.2.3 Nástroje a štruktúry mesta na podporu rozvoja CR

Finančný nástroj - základným indikátorom merania návštevnosti mesta je počet návštevníkov, resp. počet prenocovaní v meste, ktoré sa prejavujú vo **výške vybratej dane z ubytovania**, ktorá je príjmom rozpočtu Mesta Lučenec. Výška vybranej dane z ubytovania mala od roku 2011 klesajúci trend, od roku 2013 stúpajúci, a v zásade kopíruje celoslovenský trend. Výška sumy dane sa tiež za posledných 5 rokov nezmenila a je pomerne nízka, len 0,35€/os./1 prenocovanie (pre porovnanie Mesto Rožňava má sadzbu dane za ubytovanie 0,83€/os./noc, Rimavská Sobota 0,50€/os./noc, Detva 0,40€/os./noc, Zvolen 0,40€/os./noc, Veľký Krtíš 1€/os./noc, Spišská Nová Ves 0,60€/os./noc).

Tabuľka 26 Výška vybratej dane z ubytovania a počet prenocovaní v meste Lučenec 2011 – 2015

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Výška vybratej dane v € (sadzba 0,35€/os./noc)	11 618	9 830	8 369	8 906	12 400
Počet prenocovaní	33 194	28 086	23 911	25 456	35 429

Zdroj: MsÚ Lučenec, 2016

Propagačné nástroje mesta

Mesto Lučenec riadi **Mestské informačné centrum**, ktoré spadá pod oddelenie Kancelárie primátorky a je financované z rozpočtu mesta. Je členom siete AICES.

Mesto Lučenec disponuje oficiálnou webovou stránkou <http://www.lucenec.sk/>, ktorá má dve cudzojazyčné mutácie (maďarský a anglický jazyk). Mesto má takisto zriadenú stránku na soc. sieti Facebook, kde môžu záujemcovia z radu širokej verejnosti sledovať aktuality zo života mesta. Aktuálne má táto stránka 11 143 priaznivcov, ktorí označili že sa im páči (10/2016).

Mesto sa pravidelne propaguje formou účasti na **výstavách a veľtrhoch**. Ďalej vytvára rozličné **publikácie a prospekty** o svojich atraktivitách (nielen) pre turistov. Mesto sa tiež snaží prezentovať aj v rôznych cestovných lexikónoch, ako aj v televízii a rozhlase. Aktuálne sa pracuje na **tvorbe DVD o meste Lučenec**.

Mesto Lučenec je zakladajúcim a riadnym členom Oblastnej organizácie cestovného ruchu Turistický Novohrad a Podpoľanie (OOCR TNP). OOCR TNP so sídlom v Lučenci vznikla r. 2012 s pôsobnosťou na území okresov Lučenec, Poltár, Veľký Krtíš, Detva a Hriňová. Celkový počet členov je aktuálne 48. Cieľom OOCR TNP je aktívne pracovať na rozširovaní možností ekonomického uplatnenia regiónu v oblasti cestovného ruchu, a tým zmierniť negatívne dopady zániku tradičných priemyselných odnoží, akými boli keramický, strojársky, sklársky a potravinársky priemysel. Tento cieľ napĺňa predovšetkým prostredníctvom realizácie koncepcie cestovného ruchu na území svojej pôsobnosti. V rámci svojich aktivít sa OOCR TNP snaží pracovať najmä s prírodnými atraktivitami regiónu (pohoria Javorie, Ostrôžky, Cerová vrchovina, na severe Poľana – letná i zimná turistika; rieka Ipel' – splav; termálne pramene – kúpaliská,...), kultúrno-historickým bohatstvom, i tradičným folklórom regiónu, a premieňať tieto atraktivity na produkty cestovného ruchu. Venuje sa budovaniu cyklotrás, tematických náučných chodníkov, prehľadných informačných systémov pre turistov a taktiež vyvíja rozličné propagačné aktivity. OOCR TNP disponuje webovou stránkou www.tournovohrad.sk, ktorá však nemá cudzojazyčné mutácie, čo znemožňuje jej využitie zahraničnými turistami. V súčasnosti OOCR TNP zvažuje realizáciu propagačného nástroja – zľavovej karty pre turistov (Karta mesta Lučenec). Táto aktivita je zakotvená aj v Koncepcii rozvoja cestovného ruchu v meste Lučenec.

Strategické dokumenty

Spomedzi strategických dokumentov týkajúcich sa cestovného ruchu v meste Lučenec a okolí možno spomenúť nasledovné:

- **Program rozvoja mesta Lučenec 2016 – 2022 (2025),**

- **Územný plán mesta Lučenec,**
- Koncepcia cestovného ruchu v meste Lučenec, Marketingová stratégia mesta Lučenec 2013 – 2020, (2012),
- Koncepcia rozvoja cestovného ruchu v destinácii Novohrad a Podpoľanie,
- Štúdia uskutočniteľnosti trás k turistickým atrakciám v regióne destinácie Turistický Novohrad a Podpoľanie (cyklotrasy).

1.3.2.4 SWOT analýza cestovného ruchu

Silné stránky	Slabé stránky
- priaznivé klimatické podmienky, - prírodné zaujímavosti, - historické a kultúrne bohatstvo, - vhodné podmienky pre rozvoj cyklistickej a pešej turistiky, - vybudované prvé cykloturistické trasy - zriadené nordic walking trasy (Ľadovo) - zriadená kyslíková cesta v Lesoparku - náučné chodníky - príprava regionálneho produktu Novohrad - Mesto Lučenec má majetkový podiel v Thermal park, s.r.o - existencia mestského informačného centra a turistickej informačnej agentúry na železničnej stanici - realizovaný redizajn internetovej komunikácie mesta, webovej stránky, jednotné logo, značka... snaha o jednotnú internetovú komunikáciu - podujatia, ktoré lákajú do mesta turistov vo väčších počtoch – Dni mesta Lučenec, Novohradský folklórny festival, podujatia na neďalekom letisku v Boľkovciach (parašutizmus), rozličné športové podujatia, basketbalová extraliga, podujatia boxerského klubu, kynologického klubu (väčšina podujatí iba jednodňové, chýbajú viacdňové podujatia) - existencia Oblastnej organizácie	- nedostatočná koordinácia aktivít v oblasti turistického ruchu vrátane jednotného informačného systému, chýba jednotný rezervačný systém - nedostatočne využitý potenciál mesta pre rozvoj CR, málo sú napr. využívané termálne pramene - zlý technický stav kultúrnych pamiatok - znečistenie prírodnej atrakcie Ľadovo - chýba drobná infraštruktúra CR, - nedostatočná spolupráca a podpora podnikateľov v CR, - málo jazykovo vybavených pracovníkov v CR, - nedostatok kvalitných projektov v oblasti CR - nedostatočný a neúčinný marketing CR - nevyhovujúca a zastaraná webová stránka pre potreby modernejšej spoločnosti (využívanie aplikácie, možnosť prehliadania webu v mobile, využitie pre slabozrakých obyvateľov) - OOCR nie je stabilný finančný partner - nízka sadzba dane z ubytovania a otázka prehodnotenia výšky členských príspevkov do OOCR - málo atraktívne mesto, chýba zeleň, a pod.

cestovného ruchu Turistický Novohrad a Podpoľanie - plánovaná investícia mesta do vytvorenia novej rekreačnej zóny s parkom, - vybudovanie krytej plavárne - existencia strategických dokumentov pre rozvoj CR - počet návštevníkov rastie - daň z prenocovania rastie - v meste je stredná škola so zameraním na služby CR - výhoda znalosti maďarského jazyka mnohými obyvateľmi mesta - bohaté tradície, divadelníctvo, folklór, remeslá	
Príležitosti	Hrozby
- potenciál pre rozvoj turizmu (prírodný, kultúrny, športový – letný turizmus, vidiecky v spolupráci s obcami v okolí) - tvorba nových produktov CR - potenciál vinárstva a gastronómie - blízkosť hraničného prechodu s Maďarskom a partnerské mesto Salgótarján - využitie letiska Boľkovce (produkty, doprava) - zaradiť Rapovce do kategórie kúpeľného mesta - rast kvality služieb, nové služby v CR - zvyšovanie atraktivity mesta - intenzívna spolupráca mesta s okolitými obcami, verejným a súkromným sektorom a vytváranie spoločných produktov služieb - využívanie možností podpory rozvoja cestovného ruchu z rôznych zdrojov - lepšie využívanie blízkosti Maďarska na zvýšenie ich pobytového záujmu – nie len tranzit do stredísk zimnej turistiky, - zameranie sa na trendy vo vývoji ponuky a dopytu v cestovnom ruchu - možnosť obnovy autobusovej a železničnej dopravy do Maďarska	- nedostatok finančných zdrojov na rozvoj CR - časté zmeny legislatívy zaťažujúce podnikateľský sektor a zhoršovanie podnikateľského prostredia v CR - konkurencia porovnateľných miest v okolí, - tlak na zvyšovanie cien služieb v CR - nedostatočné spojenia verejnou dopravou do Maďarska (autobusové, železničné)

1.3.3 Doprava, dopravná a technická infraštruktúra

Mesto Lučenec leží na križovatke hlavných ciest a železničných trás spájajúcich Bratislavu s Košicami a Budapešť s Varšavou. Pri 70 km vzdialenom meste Hatvan je napojenie na európsku diaľničnú sieť.

1.3.3.1 Doprava a dopravná infraštruktúra

Cestná doprava

V regióne nie je diaľnica a výstavba rýchlostnej komunikácie bola odložená. Maďarská strana buduje rýchlostnú komunikáciu Hatvan – Salgótarján. Vybudovaním rýchlostnej komunikácie Salgótarján – Lučenec má príležitosť napojiť sa na túto sieť.

V regióne prevládajú cesty III. triedy, je v ňom 37,36 km ciest E pre medzinárodnú dopravu, 82,7 km ciest I. triedy, 37,67 km ciest II. triedy a 219 km ciest III. triedy. Hustota cestnej siete je 0,412 km/km² a na 1000 obyvateľov pripadá 4,676 km ciest, čo je nad priemerom Slovenska: 0,368 km/km², 3,32 km/1000 obyvateľov.

Katastrom mesta Lučenec vedie medzinárodný cestný ťah E 571 (Bratislava - Košice). Súčasný parametre cesty E 571 v okrese nevyhovujú platným požiadavkám pre cesty tohto významu. Rozvoj mesta si vyžaduje napojenie na Bratislavu a Košice diaľnicou alebo rýchlostnou komunikáciou. Na Maďarskú republiku je okres napojený cestným hraničným priechodom Šiatorská Bukovinka - Salgótarján a cestným ťahom lokálneho významu Kalonda - Ipolytarnóc.

Územím mesta Lučenec prechádza jedna štátna cesta I/75 (ulice Haličská, Masarykova, Kármana, Jiráskova, Gemerská) a päť ciest v majetkovej správe Banskobystrického samosprávneho kraja II/585 Vajanského III/0718 Fiľakovská, III/50855 Partizánska, Zvolenská, III/0717 Mikušovská, III/50857 Ľ. Podjavorinskej. Stavebno – technický stav týchto ciest II. a III. triedy je vyhovujúci, nakoľko v roku 2012 a 2013 sa na nich vykonala súvislá obnova asfaltových krytov.

Mesto Lučenec má v majetkovej správe:

- miestne komunikácie v celkovej dĺžke 65,9 km,
- deväť mostných objektov v celkovej dĺžke 147,0 m,
- chodníky pri cestách v celkovej dĺžke 89 km,
- chodníky pri miestnych komunikáciách v celkovej dĺžke 64,4 km,
- 12 lávok pre peších v celkovej dĺžke 712 m.

Tabuľka 27 Stav a rozsah siete miestnych komunikácií, chodníkov a mostov v stanovených územných celkoch

Názov územia Kraj - Okres	Dĺžka miestnych komunikácií (km)		Dĺžka vybudovaných chodníkov (km)	Počet mostov
	spolu	z toho bezprašné		
Kraj BB spolu	4 582	3 652	1 247	1 937
Okres - Lučenec	441	325	199	172
Mesto Lučenec	66	63	85	9

Zdroj: Štatistický úrad SR – Krajská správa v Banskej Bystrici, 2016

V predchádzajúcich rokoch pristúpilo mesto Lučenec ku komplexným opravám ciest:

- v roku 2013 sa opravili časti štyroch miestnych komunikácií – Ul. F. Lehára, časť Ul. Mocsáryho, časť Ul. B. Němcovej, časť prístupovej cesty na Rúbanisko II a časť parkoviska pri Poliklinike Q,
- v roku 2014 bola uskutočnená rekonštrukcia Komenského ul., ďalej časti Olbrachtovej ul., časti Borhyho ul. a vnútro blokovej komunikácie sídlisku Rúbanisko III,
- v r. 2015 bola kompletne zrekonštruovaná Begova ul. a niektoré vnútro blokové komunikácie na Rúbanisku II.

V roku 2016/2017 sa plánujú ďalšie rekonštrukcie: Adyho ul., časti ul. Dr. Herza. Súčasne sa plánuje **vypracovanie nového Generelu dopravy mesta Lučenec.**

Mesto Lučenec musí riešiť odklon tranzitnej nákladnej dopravy z centra mesta a z miestnych komunikácií, ktoré tohto času tvoria mestský dopravný okruh. Jedná sa o ulice Športová, B. Němcovej, Lúčna, Garbiarska, Husova, Komenského, Adyho, M. Rázusa, Bernolákova, Dukelských hrdinov. Mesto Lučenec intenzívne rokuje so Slovenskou správou ciest na riešení tejto otázky a vybudovaní preložky cesty I/75. V tomto období sa spracúva projekt pre stavebné povolenie. Ďalej ku zlepšeniu fungovania cestnej dopravy by dopomohla aj výstavba nových úsekov ciest, ako napr. vybudovanie Východného dopravného okruhu, t.j. prepojenie Rázusovej ulice s Fiľakovskou cestou pozdĺž železnice.

Podľa výsledkov dopravných prieskumov sú v súčasnosti na trasách ciest I/75 a II/585 dopravné intenzity prekračujúce kapacitu komunikácií s následným negatívnym účinkom na životné prostredie

v centrálnej mestskej oblasti – hluk, exhaláty, kultúra prostredia. Do doby kompletného stavebného doriešenia dopravnej situácie mesta je **nevyhnutné vytvorenie „vnútorného dopravného okruhu“**, ktorý by rámcovo vymedzoval zónu s osobitným dopravným režimom (tzv. skľudnenú zónu). Túto si vyžadujú všetky prieskumy medzi občanmi, ako aj podmienky ochrany pamiatkovej zóny.

Križovatky

Potrebné je vybudovanie okružnej križovatky na štátnej ceste I/75 vedúcej cez mestskú časť Opatová. Konkrétne sa jedná o križovatku tejto cesty s ulicami Továrenská, Parašutistov a Gemerská. Vybudovanie okružnej križovatky bolo zapracované aj do inovovaného územného plánu.

V roku 2006 Mesto Lučenec zabezpečilo riešenie dopravnej situácie na križovatke ciest I/75 Ulica Masarykova, II/ 585 Vajanského ulica a MK Begova ulica zhotovením cestnej svetelnej signalizácie.

V roku 2011 bola spustená do prevádzky ďalšia cestná svetelná signalizácia, a to v križovatke ciest - I/75 Haličská cesta, MK Ul. F. Lehára a MK Ul. Dukelských hrdinov. Uvedená križovatka je modernejšieho typu s dynamickým režimom fungovania a osadenými kamerovými detektormi. Po dlhom období sa podarilo doriešiť problémovú križovatku ciest - II/585 Vajanského ulica, III/0718 Fiľakovská cesta, MK Hurbanova ulica, MK Sokolská ulica a MK Olbrachtova ulica. Uvedená križovatka bola v roku 2012 prebudovaná na okružnú križovatku, ktorej súčasťou bola výmena mostného objektu ponad Tuhársky potok.

Statická doprava

Z dôvodu stúpajúceho rastu počtu motorových vozidiel sa musia mestá na celom Slovensku zaoberať aj zvyšovaním počtu nových parkovacích miest. **Problémovou je otázka statickej dopravy aj v meste Lučenec.**

V roku 2010 sa v meste Lučenec vybudovali nové parkovacie miesta najmä na sídliskách, ako napr. Rúbanisko I, II, Ul. Malinovského, Ul. Adyho, a pod. V roku 2012 a 2013 sa vybudovali odstavné plochy pre vozidlá napr. na Ul. Daxnerova, Ul. Hurbanova. V roku 2014 a 2015 boli dobudované odstavné plochy vo štvrti M.R. Štefánika, a taktiež v lokalite Železničná ul. (pri bývalom Gastre). V období tvorby tohto PRM sa pripravovala stavba rozšírenia parkoviska vo štvrti M.R.Štefánika.

Z komplexného a dlhodobého hľadiska a s cieľom efektívneho využitia priestorov, je potrebné uvažovať nad budovaním parkovacích miest priamo pod novými stavbami, t.j. zhotovovanie podzemných parkovacích státí, ktoré plnia aj funkciu garáží. Takýmto spôsobom mesto rieši aj ďalšiu fázu revitalizácie železnice. Na túto cestu, ktorá by skľudnila dopravu v centre mesta, má mesto vypracovanú projektovú dokumentáciu, ktorú je potrebné aktualizovať.

Mestská hromadná doprava

V meste Lučenec je zabezpečovaná dopravcom SAD Lučenec a.s. prostredníctvom 7 liniek MHD. Ročný objem najazdených kilometrov autobusov MHD v meste Lučenec je 260 000 km. Súčasťou MHD je 65 autobusových zastávok. Ročne sa autobusmi MHD prepraví 800 000 cestujúcich. Po prepočte na pracovné dni to vychádza 2800 až 3000 cestujúcich denne. Z celkového počtu cestujúcich tvoria 53 % deti, dôchodcovia a zdravotne postihnutí. Všetky tieto osoby majú zľavnené, resp. bezplatné cestovné. Mesto Lučenec v spolupráci s dopravcom obnovilo vozový park autobusov. Upravil sa taktový režim fungovania MHD a trasovanie. Jestvujúci model fungovania MHD je dostatočný.

Železničná doprava

Mesto je napojené na celoštátny železničný ťah Košice – Jesenské – Lučenec – Zvolen - Kúty. Centrom regiónu Lučencom vedie južný železničný ťah Bratislava – Košice. Uvažuje sa nad elektrifikáciou trate a jej modernizáciou. Železničnou dopravou je dostupných 11 z 57 obcí okresu Lučenec, pričom prítomnosť železnice a železničnej stanice nemá výrazný vplyv na usídľovanie podnikov a rast počtu obyvateľstva v obciach.

Letecká doprava

60 km od Lučenca sa nachádza funkčné letisko Sliač v okrese Zvolen. Najbližšie letisko medzinárodného štatútu je v Budapešti (150 km), potom v Košiciach (160 km) a v Bratislave (260 km). Lokálne letisko Boľkovce, vzdialené len 5 km od mesta, má potenciál najmä pre rozvoj cestovného ruchu a v dlhodobejšej perspektíve má aj potenciál dopravný.

Cyklistická doprava

Nevyhovujúca je v meste situácia v oblasti nemotorovej dopravy, najmä cyklodopravy. Okresom Lučenec prechádza 10 cyklotrás, ktoré majú spolu 142 km. Chýbajú však cyklistické trasy v rámci mesta. V centrálnej časti mesta sú vybudované cyklistické koridory (vyčlenené časti komunikácie). Mesto má spracované technické dokumentácie pre cyklistické napojenie na obce Vidiná a Halič a PD Rapovce – Tomášovce.

Z hľadiska podmienok pre peších je nepostačujúce riešenie bezbariérovosti chodníkov.

Taktiež je potrebné pešie prepojenie centrálnych zón v Meste – Kubínyiho námestie – Tržnica – Mestský park.

1.3.3.2 Technická infraštruktúra

Zásobovanie plynom

Situácia ohľadom plynofikácie a zásobovania mesta plynom je vzhľadom na potreby mesta vyhovujúca. Územie je zásobované vysokotlakovým plynovodom, z ktorého sú napojení odberatelia. Plynové prípojky a regulačné stanice dokážu zabezpečiť o 40% vyššie dodávky zemného plynu. Prepravná kapacita vysokotlakového plynovodu umožňuje napojenie nových výrobných subjektov s ročným objemom spotreby max. 35 – 38 mil. m³. Pre zásobovanie mesta i celého okresu plynom sú územím vedené štyri linky tranzitných plynovodov VVTL. Po samotnej trase prechádza územím medzištátny plynovod VVTL. V ostatných rokoch sa výrazne zlepšila situácia v plynofikácii.

Zásobovanie elektrickou energiou

Zásobovanie mesta i celého okresu elektrickou energiou je vykonávané elektrorozvodmi Stredoslovenských elektrární so sídlom v Lučenci. Najväčšími odberateľmi elektrickej energie sú podniky Mäsokombinát HRÁDOK s.r.o., Lučenec a Adient Slovakia, s.r.o.

Mesto ani okres nemá vlastné výrobné elektrickej energie významnejšieho výkonu a sú plne závislé na dovoze. Výrobcovia dodávajúci elektrickú energiu do siete sú Závodná tepláreň LUTE Lučenec a Kogeneračný zdroj kotolňa SPOOL, s.r.o., Lučenec.

Do distribučnej siete Stredoslovenskej energetiky (SSE), a. s. dodáva **alternatívnu elektrickú energiu** aj **Solárny park Lučenec**, ktorý sa skladá z troch fotovoltaiických elektrární, ktoré neustále vyrábajú takmer 10 MW elektrickej energie. Z toho v katastri mesta Lučenec sa nachádza jedna. Výstavba Solárneho parku Lučenec sa začala v roku 2010 a v súčasnosti patrí medzi stálych dodávateľov elektrickej energie. Ďalším menším zdrojom elektrickej energie v katastri Lučenca je zdroj Ľadovo (vodná elektráreň), ktorý vyrába 2,97 MW elektrickej energie.

Verejné osvetlenie

Celoplošná výmena svetelných bodov v meste Lučenec prebehla ešte v roku 2002. Mesto Lučenec má záujem do budúcnosti riešiť rekonštrukciu verejného osvetlenia v meste, resp. celoplošnú výmenu svetelných bodov na úsporné LED svietidlá.

V súčasnosti počet prevádzkovaných svetelných bodov je 3271 (2016).

Nasledujúca tabuľka uvádza zmenu počtu svetelných bodov za obdobie 2010 – 2014. Za toto obdobie narástol počet svetelných bodov o 357 (2016).

Tabuľka 28 Vývoj počtu svetelných bodov v meste Lučenec v rokoch 2010 - 2014

Rok:	Nárast počtu sv.bodov: /Nárast-úbytok/ :	Celkový počet SB :
2009	34	K 1.1.2010 : 2948
2010	41	K 1.1.2011 : 2989
2011	68	K 1.1.2012 : 3057
2012	110	K 1.1.2013: 3167
2013	8	K 1.1.2014: 3175
2014	69	K 1.1.2015 : 3244
Spolu:	330	

Zdroj: MsÚ Lučenec

Ďalšie doplnenie osvetlenia je potrebné v úsekoch od Ul. Dr. Vodru po ul. D.Herza, od Ul. Petőfiho po Zlatú ulicu a Kubíniho námestie a od Ul. Rádayho po Ul. Begovu.

Rekonštrukcia VO je potrebná na Ul. Dr. Vodru (svietidlá), kompletná rekonštrukcia je nutná na Mierovej ul., rekonštrukcia hlavne zemných vedení je potrebná na uliciach Erenburgova, Haličská, Fiľakovská cesta. Ďalšie rekonštrukcie sú žiaduce na ul. D.Slatinku (začiatok od hlavnej cesty nad Opatovou).

Tepelné hospodárstvo

Mesto Lučenec rieši problematiku tepelného hospodárstva v súlade s Konceptiou rozvoja tepelného hospodárstva Mesta Lučenec, ktorá bola aktualizovaná v auguste 2012, s platnosťou do r. 2021 (čo je obdobím platnosti PRM 2016 – 2022). Konceptia zohľadňuje predpokladané trendy vývoja cien energie, ekonomické vstupy, prevádzkové náklady, odpisy, atď. Polycentrickú sústavu CZT v súčasnosti prevádzkuje spoločnosť DALKIA Lučenec, a.s. a SBD Lučenec. Konceptia definuje záväzné zásady využívania jednotlivých druhov palív a energie, z ktorých sa zabezpečuje výroba a dodávka tepla na území mesta, a to:

- znížiť podiel spotreby zemného plynu na výrobu tepla,
- zabezpečiť čo najvyššiu energetickú účinnosť zdrojov a rozvodov tepla s cieľom minimalizácie nepriaznivých dopadov rastu cien primárnej energie,
- vybudovať spoľahlivý systém výroby, spracovania a dopravy alternatívnych palív,
- rekonštruovať terajšie tepelné zdroje na spaľovanie alternatívnych palív a v mieste spotreby vybudovať dostatočný priestor na manipuláciu s palivom a jeho primeranú zásobu,
- využitím solárnej energie znižovať náklady na prípravu teplej úžitkovej vody,

- pre plánovaný tepelný zdroj v južnej časti mesta využiť tepelnú energiu z geotermálneho vrtu Rapovce.

Zásobovanie pitnou vodou (zdroj: návrh ÚPN mesta Lučenec, 2016)

Mesto Lučenec je zásobované zo stredoslovenskej vodárenskej sústavy, do ktorej patria vodná nádrž Málinec, vodná nádrž Hriňová a vodná nádrž Klenovec. Zdrojom pitnej vody pre verejný vodovod mesta je skupinový vodovod Málinec. Verejný vodovod v správe StVPS, a.s. Banská Bystrica, OZ 02 Lučenec pozostáva z dvoch tlakových pásiem. **Na vodovodnú sieť v meste je napojených 99,91% z celkového počtu obyvateľov.** Návrh územného plánu mesta Lučenec definuje potrebu pitnej vody, ako aj navrhuje zásobovanie prevádzkovou vodou do roku 2030 a po roku 2030. Zámery sú súčasťou návrhu Konceptu územného plánu mesta Lučenec, ako aj súčasťou návrhu Záväznej časti ÚPN, ktoré po ich schválení budú predmetom aktualizácie tohto PRM Lučenec 2016 – 2022 (2025).

Čistenie a odvádzanie odpadových a dažďových vôd (zdroj: návrh ÚPN mesta Lučenec, 2016)

Mesto Lučenec má vybudovanú jednotnú verejnú splaškovú kanalizáciu s ČOV v správe StVPS, a.s. Banská Bystrica, závod 02 Lučenec. Hlavnými zberačmi kanalizačného komplexu sú :

- Zberač A – odvádza odpadové vody z územia na pravom brehu Tuhárskeho potoka. Zberač končí ako kmeňová stoka v ČOV. Od odľahčovacej komory OK1A po ČOV je zberač zdvojený. Na zberači je umiestnených 6 odľahčovacích komôr, ktorými sú odľahčované zrážkové vody do Tuhárskeho potoka.
- Zberač B – odvádza odpadové vody zo severnej časti mesta západne od železničnej trate (Zvolenská cesta, ul. Ľ. Podjavorinskej, Kozí potok – IBV, severná časť mesta) a zástavbu v m. č. Opatová a Malá Ves na pravom brehu Krivánskeho potoka. Na zberači je 1 odľahčovacia komora OK1B, ktorou sú odľahčované zrážkové vody do Tuhárskeho potoka. Od OK je zberač zdvojený a zaústený do kmeňovej stoky A.
- Zberač C – odvádza odpadové vody zo sídliska Rúbanisko I a II, centrum mesta a zástavbu na ľavom brehu Tuhárskeho potoka. Na zberači C je 1 odľahčovacia komora a zberači CC 5 odľahčovacích komôr, ktorými sú odľahčované zrážkové vody do Tuhárskeho potoka.
- Zberač D odvádza odpadové vody zo sídliska Rúbanisko III (zberač DJ), zastavaného územia na ľavom brehu Krivánskeho potoka v m. č. Opatová a Malá Ves. Odpadové vody sú prečerpávané do ČOV. Na zberači sú 3 odľahčovacie komory, ktorými sú zrážkové vody odľahčované do Krivánskeho potoka. Do zberača D budú odvádzané splaškové odpadové vody z obce Vidiná.

Realizáciou projektu v celkovej hodnote 7 498 247,43 € je v súčasnosti v prevádzke moderná čistiareň odpadových vôd s kapacitou pre 65 000 obyvateľov a spĺňa všetky limity a normy. Na verejnú kanalizačnú sieť je napojených 95,5 % obyvateľov mesta.

Zrekonštruovaná ČOV bola daná do prevádzky v roku 2001. Kanalizácia je vybudovaná na Ul. Tichá a Jiráskova a začala sa (september 2016) výstavba kanalizácie na ul. Jegorovovej s predpokladom jej ukončenia do konca roka 2018. Niektoré časti kanalizačného systému mesta sú v zlom technickom stave a vyžadujú rekonštrukciu. Havarijný stav je v oblasti Rapovská križovatka (lokalita s bývaním neprispôsobivých osôb zo sociálne slabého prostredia), kde je nevyhnutné riešiť odvádzanie a čistenie odpadových vôd (vyvážanie odpadových vôd z kapacitne nepostačujúcich žump). Mesto Lučenec na vybudovanie kanalizácie v lokalite Rapovskej križovatky má spracovanú projektovú dokumentáciu. Problémom bolo znečistenie vody vo vodnej nádrži Ľadovo prítokmi znečistenej povrchovej vody z Tuhárskeho potoka, ktorý bol znečistený odpadovými vodami obcí (až 79% obcí chýba kanalizácia a ČOV), čo si vyžiadalo rekonštrukciu ČOV v obci Halič. Na zrekonštruovanej ČOV v súčasnosti prebieha skúšobná prevádzka.

Problém s odvádzaním zrážkových vôd sa prejavuje v časti Kozí potok, kde z ťažobnej jamy prebytočná voda odteká do verejnej kanalizácie, čím je pri výdatnejších zrážkach nadmerne zaťažovaná. Počas dlhotrvajúcich extrémnych dažďov je zatápaná Haličská cesta.

Zámery v oblasti čistenia a odvádzania odpadových vôd sú súčasťou návrhu Konceptu územného plánu mesta Lučenec, ako aj súčasťou návrhu Záväznej časti ÚPN, ktoré po ich schválení budú predmetom aktualizácie tohto PRM Lučenec 2016 – 2022 (2025).

1.3.3.3 SWOT analýza - doprava, dopravná a technická infraštruktúra

Silné stránky	Slabé stránky
DOPRAVA - dokumentačná pripravenosť na budovanie cyklotrás - pasport miestnych komunikácií - príprava Generelu dopravy vrátane požiadavky na riešenie cyklistickej dopravy - regionálne cesty prechádzajúce Lučencom sú opravené - nový územný plán - blízkosť letiska Boľkovce	DOPRAVA - kvalita ciest v meste a jeho okolí je nízka - nevyhovujúca dopravná situácia v meste vrátane parkovania, - nevyhovujúca doprava cez historické centrum do priemyselného parku, tranzit nákladnej dopravy cez centrum mesta - nevybudovaný kruhový objazd na ceste I/75 v mestskej časti Opatová - chýbajúca rýchlostná komunikácia s napojením na diaľničnú sieť

TECH. INFRAŠTRUKTÚRA - dostatočné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a vysoké % napojenia na verejný vodovod (takmer 100%) - vyhovujúca úroveň plynofikácie a napojenia na elektrickú energiu - mesto má vypracovanú energetickú koncepciu - vybudovaná nová ČOV a veľká časť kanalizačnej siete - záujem mesta riešiť problémy s nevyhovujúcimi časťami technickej infraštruktúry	- nedostatok cyklotrás, ich chýbajúce prepojenie na cykloturistické trasy a sieť regionálnych cyklociest - nedostatok parkovacích miest (najmä počas podujatí v centre mesta, obsadzovanie parkovacích miest návštevníkmi - domáci nemajú kde zaparkovať v blízkosti svojho bývania) TECH. INFRAŠTRUKTÚRA - zastaranosť častí verejného osvetlenia - neriešená situácia kanalizačných sietí v okolitých obciach spôsobujúca znečistenie vôd v meste - nevyriešené odvádzanie a čistenie odpadových vôd v lokalite Rapovská križovatka - Napojenie na verejnú kanalizáciu je 95,5% - zatápanie Haličskej cesty pri dlhotrvajúcich dažďoch - zatápanie kanalizácie odtokom vody z ťažobnej jamy v časti Kozí potok - neaktualizovaná energetická koncepcia mesta
Príležitosti	Hrozby
- vybudovanie južnej rýchlostnej komunikácie Zvolen – Košice, ako podmienky rozvoja hospodárstva v meste a regiónu - využívanie obnoviteľných zdrojov energie - využitie Európskych štrukturálnych investičných fondov na financovanie dopravných strategických zámerov	- nízka dynamika ekonomického a hospodárskeho rozvoja mesta a cestovného ruchu v ňom - dopady zmeny klímy, častejšie prejavy extrémneho počasia

1.3.4 Bývanie

Základné údaje o domovom a bytovom fonde v Programe rozvoja mesta Lučenec 2016 – 2022 (2025) sú čerpané z Programu rozvoja bývania mesta Lučenec do roku 2020, zo štatistických údajov ŠÚSR a z informácií z MsÚ Lučenec.

K 31.januáru 1991 (SĽDB 1991) v meste Lučenec tvorilo domový fond spolu 3153 domov, z ktorých bolo trvalo obývaných takmer 91 %. Najviac boli zastúpené rodinné domy s počtom 2534 (79,4 % podiel). Nižšie zastúpenie mali bytové domy s podielom 20 %. Ostatné budovy boli zastúpené v štruktúre domového fondu len 0,6 %. Z pohľadu vlastníckych vzťahov dominovali súkromné domy. V priebehu nasledujúcich 10 rokov sa situácia v meste výrazne nezmenila. Ako vidieť z Tabuľky 27, domová štruktúra v roku 2001 kopírovala domovú štruktúru z roku 1991. Pokles obyvateľov v sledovaných rokoch 1991 a 2001 sa však podpísal pod mierne znižovanie počtu domov o 66, najmä v kategórii bytových domov. Počet rodinných domov v roku 2011 oproti roku 2001 sa zvýšil o 39.

Tabuľka 29 Vývoj počtu domov v meste Lučenec v rokoch 1991, 2001 a 2011

rok	rodinné domy			bytové domy			ostatné budovy			domový fond spolu			domový fond spolu - index 2011/2001
	1991	2001	2011	1991	2001	2011	1991	2001	2011	1991	2001	2011	
domov spolu	2 534	2 514	2 553	579	511	558	40	81	41	3 153	3 106	3 196	1,029
trvale obývaných	2278	2 184	2 239	575	509	528	16	46	35	2 869	2 739	2 846	1,039
v %	79,4	79,7	87,7	99,3	99,6	94,6	40	56,8	85,36	90,9	88,15	89,05	89,05

Zdroj: SĽDB 1991, SODB 2001, SODB 2011

Index nárastu domového fondu celkom v roku 2011 oproti roku 2001 je 1,029, pričom index nárastu obývaných domov v roku 2011 oproti roku 2001 je 1,039. Obývaných rodinných domov je v roku 2011 o 55 viac oproti roku 2001, bytových domov o 19 viac a počet ostatných domov sa znížil o 11. Celkovo bolo v Lučenci v r. 2011 spolu 11 651 bytov.

Tabuľka 30 Vývoj počtu bytov v meste Lučenec v rokoch 1991, 2001 a 2011

Roky	Byty v rodinných domoch			Byty v bytových domoch			Ostatné budovy			Bytový fond spolu		
	1991	2001	2011	1991	2001	2011	1991	2001	2011	1991	2001	2011
Bytov spolu	2 654	2 675	2 612	7 959	8 240	8 958	19	204	81	10 602	11 119	11651

Trvale obývaných	2 384	2 311	2 032	7 681	7 785	8 176*	18	182	35	10 083	10 278	10 784
Trvale obývaných v %	89,8	86,4	77,79	76,2	75,7	91,2	94,7	89,2	39,5	95,1	92,4	92,55

Zdroj: SĽBD 1991, SODB 2001, SODB 2011

Pre získanie prehľadu sú v nasledujúcich tabuľkách uvedené sumárne údaje za mesto Lučenec o počte a o obývaní bytov, domov:

Tabuľka 31 Byty v meste Lučenec podľa obdobia výstavby a obývanosti

	Obdobie výstavby bytov	Obývanosť bytov (Spolu)	Obývané byty	Neobývané byty	Nezistené
Byty v bytových budovách	Spolu	11 311	10 484	745	82
	pred r.1919	102	100	2	0
	1919 - 1945	484	475	9	0
	1946 - 1960	844	802	40	2
	1961 - 1970	2 276	2 119	119	38
	1971 - 1980	2 563	2 474	81	8
	1981 - 1990	3 060	2 970	78	12
	1991 - 2000	775	721	53	1
	2001 - 2005	232	215	17	0
	2006 a neskôr	105	83	22	0
	Nezistené	870	525	324	21
Byty v budovách s jedným bytom	Obdobie výstavby bytov (Spolu)	2 323	2 016	297	10
	pred r.1919	61	61	0	0
	1919 - 1945	331	331	0	0
	1946 - 1960	320	316	4	0
	1961 - 1970	305	305	0	0
	1971 - 1980	304	304	0	0
	1981 - 1990	247	246	0	1
	1991 - 2000	106	106	0	0
	2001 - 2005	50	50	0	0
	2006 a neskôr	44	42	2	0
	Nezistené	555	255	291	9
Byty v budovách s dvoma bytmi	Obdobie výstavby bytov (Spolu)	408	393	13	2
	pred r.1919	18	17	1	0
	1919 - 1945	40	40	0	0
	1946 - 1960	42	42	0	0
	1961 - 1970	66	66	0	0
	1971 - 1980	98	98	0	0
	1981 - 1990	48	46	2	0

	1991 - 2000	26	26	0	0
	2001 - 2005	24	24	0	0
	2006 a neskôr	2	2	0	0
	Nezistené	44	32	10	2
Byty v budovách s troma alebo viac bytmi	Obdobie výstavby bytov (Spolu)	8 580	8 075	435	70
	pred r.1919	23	22	1	0
	1919 - 1945	113	104	9	0
	1946 - 1960	482	444	36	2
	1961 - 1970	1 905	1 748	119	38
	1971 - 1980	2 161	2 072	81	8
	1981 - 1990	2 765	2 678	76	11
	1991 - 2000	643	589	53	1
	2001 - 2005	158	141	17	0
	2006 a neskôr	59	39	20	0
	Nezistené	271	238	23	10

Zdroj: Štatistický úrad SR sčítanie obyv., domov a bytov 2011

Tabuľka 32 Obývané byty v meste Lučenec podľa formy vlastníctva

Rok	2011
Spolu	10 314
Byty obývané vlastníkom	7 602
Družstevné byty	1 079
Byty v nájme	639
Iná forma vlastníctva bytu	485
Nezistené	509

Zdroj: Štatistický úrad SR sčítanie obyv., domov a bytov 2011

Tabuľka 33 Obývané byty v meste Lučenec podľa obdobia výstavby

Rok	2011
Spolu	11 311
pred r.1919	102
1919 - 1945	484
1946 - 1960	844
1961 - 1970	2 276
1971 - 1980	2 563
1981 - 1990	3 060
1991 - 2000	775
2001 - 2005	232
2006 a neskôr	105
Nezistené	870

Zdroj: Štatistický úrad SR sčítanie obyv., domov a bytov 2011

Tabuľka 34 Súkromné domácnosti v meste Lučenec podľa veľkosti (rok 2011)

Rok	2011
Spolu	11 191
1 osoba	3 451
2 osoby	2 967
3 až 5 osôb	4 503
3 osoby	2 313
4 osoby	1 729
5 osôb	461
6 osôb a viac	270
6 až 10 osôb	254
6 osôb	151
7 osôb	58
8 osôb	24
9 osôb	14
10 osôb	7
11 osôb a viac	16

Zdroj: Štatistický úrad SR sčítanie obyv., domov a bytov 2011

Tabuľka 35 Súkromné domácnosti v meste Lučenec podľa typu (rok 2011)

Rok	2011
Spolu	11 191
Nerodinné domácnosti	3 920
Domácnosti jednotlivcov	3 451
Viacčlenné domácnosti	469
Domácnosti, ktoré tvorí jedna rodina	5 206
Domácnosti pozostávajúce z manželských párov	3 053
Manželské páry bez detí, ktoré by bývali v domácnosti	1 167
Manželské páry s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, ktoré v domácnosti býva	1 554
Manželské páry s najmladším dieťaťom, ktoré v domácnosti býva, vo veku 25 rokov a viac	332
Domácnosti párov žijúcich v konsenzuálnom zväzku	862
Páry žijúce v konsenzuálnom zväzku bez detí, ktoré by bývali v domácnosti	331
Páry žijúce v konsenzuálnom zväzku s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, ktoré býva v domácnosti	480
Páry žijúce v konsenzuálnom zväzku s najmladším dieťaťom, ktoré v domácnosti býva, vo veku 25 rokov a viac	51
Domácnosti osamelých otcov	159

Domácnosti osamelých otcov s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, ktoré v domácnosti býva	104
Domácnosti osamelých otcov s najmladším dieťaťom, ktoré v domácnosti býva, vo veku 25 rokov a viac	55
Domácnosti osamelých matiek	1 132
Domácnosti osamelých matiek s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, ktoré v domácnosti býva	842
Domácnosti osamelých matiek s najmladším dieťaťom, ktoré v domácnosti býva, vo veku 25 rokov a viac	290
Domácnosti pozostávajúce z dvoch a viac rodín	2 065

Zdroj: Štatistický úrad SR sčítanie obyv., domov a bytov 2011

Tabuľka 36 Obývané byty v meste Lučenec podľa počtu obytných miestností (rok 2011)

Rok	2011
Spolu	10 314
1 obytná miestnosť	763
2 obytné miestnosti	2 140
3 obytné miestnosti	5 140
4 obytné miestnosti	1 180
5 obytných miestností	531
6 obytných miestností	266
7 obytných miestností	95
8 obytných miestností	50
9 obytných miestností a viac	84
Nezistené	65

Zdroj: Štatistický úrad SR sčítanie obyv., domov a bytov 2011

Tabuľka 37 Súkromné domácnosti v meste Lučenec podľa právneho dôvodu užívania bytu

Rok	2011
Spolu	11 191
Domácnosti, v ktorých je aspoň jeden člen domácnosti vlastníkom obytnej jednotky	8 200
Domácnosti, v ktorých je aspoň jeden člen domácnosti nájomcom celej obytnej jednotky alebo jej časti	735
Domácnosti, ktoré obývajú celú obytnú jednotku alebo jej časť na základe iného právneho dôvodu užívania	1 693
Nezistené	563

Zdroj: Štatistický úrad SR sčítanie obyv., domov a bytov 2011

Mesto Lučenec sa dlhodobo stará o rozvoj bývania v meste. Aktívne pristupuje k tejto otázke a pri zohľadnení svojich finančných možností prispieva k zlepšeniu bytovej situácie v meste budovaním nájomných bytov.

Rozvoj bývania a výstavba nájomných bytov v meste priamo súvisí s dopytom po nájomných bytoch a pracovnými príležitosťami ponúkanými v meste. Výstavba nových bytov v meste predstavuje nielen náhradu za zastaraný bytový fond, ale aj možnosti pre nárast počtu obyvateľov mesta. Od roku 2013 bola priebežne zverejňovaná ponuka nových nájomných bytov v Lučenci na Rúbanisku III/61,62 – 1. etapa, Rúbanisku III/63, 64 a 65 – 2. etapa a v bytovom dome na Ulici lúčnej. Mesto Lučenec tieto bytové domy odkupuje z dotácie MDVRR SR a úveru zo štátneho fondu rozvoja bývania od súkromných spoločností, ktoré realizovali rekonštrukciu uvedených bytových domov. Takýmto spôsobom mesto zabezpečuje dostatok bytov hlavne pre mladých obyvateľov mesta.

Rozvoj bývania a výstavba nájomných bytov v meste priamo súvisí s dopytom po nájomných bytoch a pracovnými príležitosťami ponúkanými v meste. Výstavba nových bytov v meste predstavuje nielen náhradu za zastaraný bytový fond, ale aj možnosti pre nárast počtu obyvateľov mesta.

V meste Lučenec boli postavené nové nájomné byty, a to:

- bytový dom Lúčna, s počtom bytov **36**, ktoré sú vo vlastníctve Mesta Lučenec,
- bytový dom Rúbanisko III/61,62, s počtom bytov **36**, ktoré sú vo vlastníctve mesta Lučenec,
- bytový dom Rúbanisko III/63,64 a 65 s počtom bytov **51**, ktoré sú vo vlastníctve súkromnej spoločnosti SPV LC Bytové domy, s.r.o.

Od roku 2014 boli odovzdávané ďalšie byty spoločnosťou Stavouúnia.

Predpokladaný vývoj bytového fondu do roku 2020 podľa Územného plánu mesta Lučenec predstavuje nárast o 2 393 bytov na celkový plánovaný počet bytov v tomto roku - 12 671 bytov.

Tabuľka 38 Vývoj a predpokladaná potreba bytového fondu v meste Lučenec v r. 2020

Rok	Počet trvalo obývaných domov	Čistý prírastok bytovej výstavby	
		náhrada za starý byt. fond	Čistý prírastok
2001	10 278	-	-
2005	9 509	-	-
2010	9 789	-	-
2015	9 989	420	200
2020	12 671	180	200

Zdroj: Územný plán mesta Lučenec

Výstavba bytov je podľa územného plánu mesta plánovaná v lokalite Ľadovo/Haličská cesta spolu 263 bytov (s jedným bytom pre cca 3,5 osôb). Ďalej v lokalitách na ul. Podjavorinskej 470 bytov, v lokalite Za parkom 523 bytov, v lokalite Malá Ves 132 bytov, Za cintorínom 102 bytov a v lokalite Opatová 27 bytov.

Výhľadovo po roku 2025 je plánovaná výstavba:

- v lokalite Ľadovo /Haličská cesta 195 bytov,
- v lokalite cesta na Panické Dravce spolu 278 bytov,
- v lokalite Havaška, spolu 58 bytov.

Taktiež je rozpracovaná výstavba bytov v lokalitách Rúbanisko I – 91 bytov, ako aj v lokalite Fándlyho ul., bez udania konkrétneho počtu bytov.

1.3.4.1 SWOT analýza – bývanie

Silné stránky	Slabé stránky
- dostatok bytov bežného štandardu - nájomné byty (podporené zo ŠFRB) sú v meste o 30% lacnejšie ako umožňuje legislatíva - vybudovaná technická infraštruktúra - Program rozvoja bývania v Lučenci do r. 2020 - dostatočné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou - vyhovujúca úroveň plynofikácie a napojenia na elektrickú energiu - vybudovaná ČOV a veľká časť kanalizačnej siete - návrh bývania zo schváleného územného plánu mesta s nárastom počtu bytov	- klesá počet trvale obývaných bytov - nedostatok nájomných nízkonákladových sociálnych bytov vzhľadom na vysoký počet obyvateľov s nízkymi príjmami; nedostatok bytov s nízkym štandardom (zrušené na Gorkého 18, F. Lehára 14, 16) - zlý stav existujúcich bytov nízkeho štandardu (Lúčna, Zvolenská cesta, Tkáčska, Rapovská križovatka) - existencia „čiernych“ stavieb na bývanie najmä v rómskych osídleniach
Príležitosti	Hrozby
- zlepšenie dopravnej dostupnosti mesta - humanizácia sídlisk - zatriktívnenie mesta a služieb - využitie finančných príležitostí na rozvoj bývania – ŠFRB, - zvyšovanie pracovných príležitostí - využívanie alternatívnych zdrojov energie na prevádzku objektov bývania	- cenová nedostupnosť nájomných bytov v prípade rastu cien - stúpajúca cena pozemkov a nehnuteľností - starnutie obyvateľstva - odliv mladých ľudí a rodín z mesta

1.3.5 Školstvo a školská infraštruktúra

Mesto Lučenec má podľa dostupných údajov z Ústavu informácií a prognóz školstva SR k 15.9.2014 sieť vzdelávacích zariadení, do ktorej patria materské školy, špeciálne materské školy, základné školy, špeciálne základné školy, gymnáziá, stredné odborné školy, špeciálne stredné školy, základné umelecké školy, centrá špeciálnopedagogického poradenstva a centrum voľného času.

Školské a vzdelávacie zariadenia poskytujú deťom a žiakom kvalitné stravovanie, v základných školách sú zriadené školské kluby.

1.3.5.1 Základné školy v meste

V meste je spolu 9 základných škôl, z toho zriaďovateľom siedmich je Mesto Lučenec (viď. tabuľka 37).

Jedna škola je s vyučovacím jazykom maďarským. Zriaďovateľom jednej školy je cirkev, jednej školy súkromný subjekt. Pripravuje sa transformácia jednej zo škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Lučenec (ZŠ a MŠ, Nám. Kubínyiho 6) do súkromného vlastníctva/súkromná škola.

Celkový počet žiakov ZŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Lučenec je 2536 v šk. roku 2016/2017. (2506 žiakov za šk. rok 2014/2015) **a celkový počet zamestnancov škôl v základných školách mesta Lučenec je 333** (v šk. roku 2014/2015 to bolo 262 zamestnancov). Z toho (333) je 187 učiteľov, teda v priemere 14 žiakov na jedného učiteľa.

Tabuľka 39 Základné identifikačné údaje o ZŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Lučenec

Základná škola, Haličská cesta 1493/7, Lučenec	www.zshal7lc.edu.sk riaditel@zshal7lc.edu.sk
Základná škola M.R. Štefánika, Haličská cesta 1191/8, Lučenec	www.zsstefanikalc.sk zsstefanikalc@gmail.com
Základná škola L. Novomeského, Rúbanisko II 3079 Lučenec	www.zslnlc.sk zslnlc@gmail.com
Základná škola, Ul. Vajanského 2844/47, Lučenec	www.zsvajanlc.edu.sk skola@zsvajanlc.edu.sk
Základná škola s materskou školou, Kubínyiho nám. 42/6, Lučenec	www.zskubinylc.edu.sk riaditel@zskubinylc.edu.sk
Základná škola s materskou školou J.Kármána s VJM – Kármán J. Alapiskola és Óvoda, Ul.J.Kármána 25/5,	www.karmansuli.sk zsmskarman.lc@gmail.com

Lučenec	
Základná škola s materskou školou, Ul. bratrícka 355/19, Lučenec	www.zsbratic.edu.sk zs.opatova@post.sk

Zdroj: Súhrnná správa o výsledkoch výchovno-vzdelávacej činnosti za šk. rok 2014/2015. MsÚ Lučenec

Počet žiakov v ZŠ v pôsobnosti Mesta Lučenec, v porovnaní školských rokov 2014/2015 a 2016/2017, v počte spolu vzrástol z 2511 na 2536. Podľa Tab. č 38 však klesol počet žiakov za toto obdobie v ZŠ M. R. Štefánika - Haličská cesta 8 z 666 na 639.

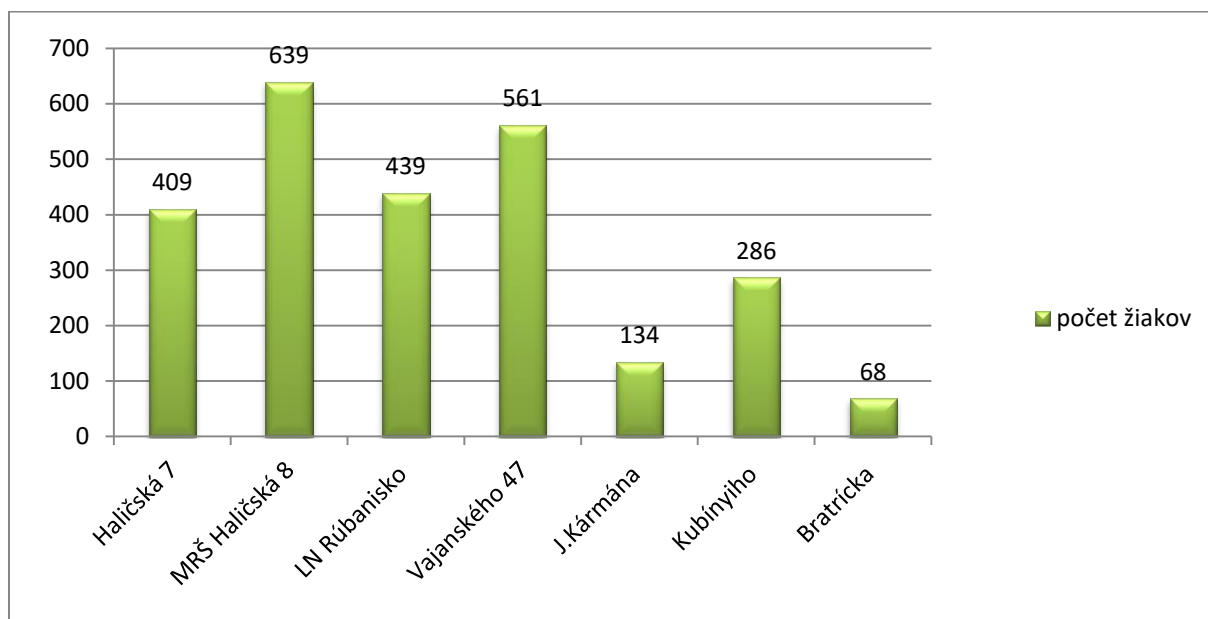
Tabuľka 40 Počty žiakov podľa základných škôl Mesta Lučenec

Základná škola	Celkový počet žiakov 2014	Celkový počet žiakov 2015	Celkový počet žiakov 2016	Počet integrovaných žiakov 2014	Počet integrovaných žiakov 2016
Haličská cesta 1493/7	407	404	409	69	77
M.R.Š. Haličská cesta 1191/8	666	658	639	42	46
L. Novomeského, Rúbanisko II 3079	429	439	439	42	52
Ul. Vajanského 2844/47	537	542	561	51	48
J.Kármána s VaVJM, Ul. J. Kármána 25/5	135	123	134	9	4
Námestie Kubínyiho 42/6	282	261	286	51	58
Ul. bratrícka 355/19	55	61	68	4	7
SPOLU	2511	2488	2536	268	292

Zdroj: MsÚ Lučenec, 2016

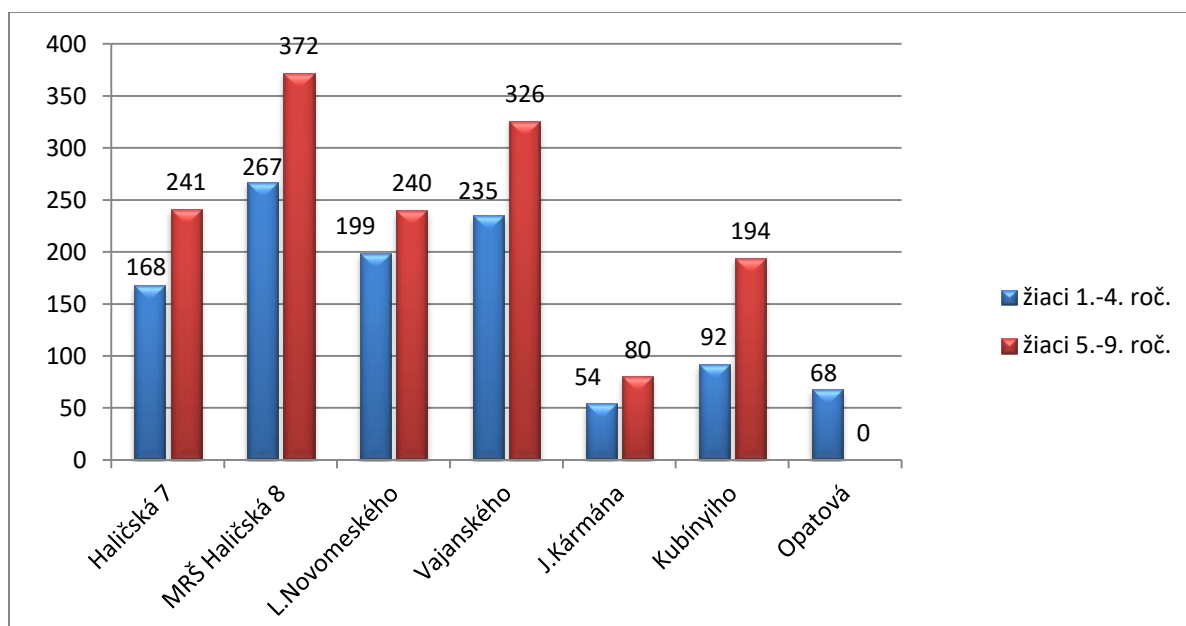

Tabuľka 41 Počet žiakov v základných školách v meste Lučenec v šk. roku 2016/2017

Zdroj: MsÚ Lučenec

Tabuľka 42 Počet žiakov v základných školách v meste Lučenec podľa ročníkov v šk. roku 2016/2017

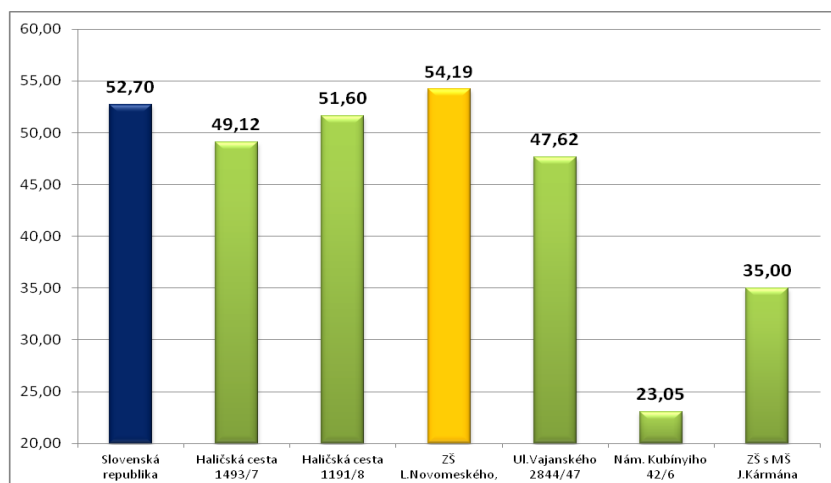
Zdroj: MsÚ Lučenec, 2016

Na všetkých základných školách v pôsobnosti mesta Lučenec sa uplatňuje **Štátny vzdelávací program (ŠVP)** rozpracovaný na konkrétne podmienky škôl prostredníctvom ŠkVD – školský vzdelávací program (ISCED 1 1.- 4.ročník , ISCED 2 5. – 9 ročník).

Na dvoch ZŠ sa uplatňuje ŠkVD s rozšíreným vyučovaním športovej prípravy, a to na ZŠ M.R.Š., Haličská cesta 1191/8 a ZŠ L. Novomeského Rúbanisko II 3079.

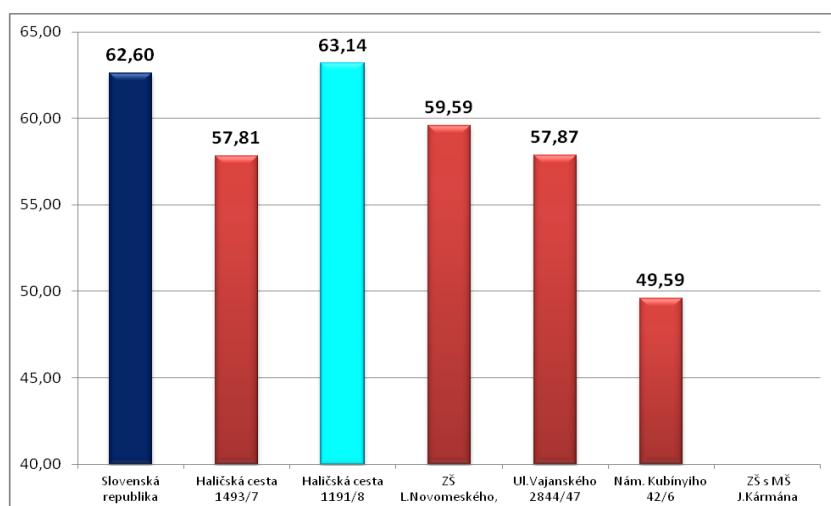
Z celoplošného testovania žiakov 9. ročníkov na Slovensku Štátnym pedagogickým ústavom SR v roku 2014/2015 a z porovnania výsledkov (matematika, slovenský jazyk) v ZŠ zriadených mestom Lučenec vyplýva, že najlepšie výsledky dosiahli žiaci ZŠ L. Novomeského a ZŠ Haličská cesta 1191/8 (nad priemerom SR). S najnižším hodnotením sa umiestnila v rámci mesta ZŠ na Nám. Kubínyiho, najmä v testovaní z matematiky (viď. Graf č. 13). Plánuje sa prevod ZŠ na Nám. Kubínyiho do správy súkromného prevádzkovateľa.

Graf 13 Grafický prehľad úspešnosti ZŠ Mesta Lučenec v predmete matematika

Zdroj: Súhrnná správa o výsledkoch výchovno-vzdelávacej činnosti za šk. rok 2014/2015. MsÚ Lučenec

Graf 14 Grafický prehľad úspešnosti ZŠ Mesta Lučenec v predmete slovenský jazyk

Zdroj: Súhrnná správa o výsledkoch výchovno-vzdelávacej činnosti za šk. rok 2014/2015. MsÚ Lučenec

Základná škola L. Novomeského, Rúbanisko II Lučenec obhájila tri roky za sebou prvenstvo v hodnotení podľa spoločnosti INEKO s najvyšším koeficientom hodnotenia spomedzi hodnotených základných škôl v rámci mesta Lučenec, kraja a Slovenska:

Tabuľka 43 Hodnotenie základných škôl v meste Lučenec a poradie v rámci BBSK a SR za rok 2015

Škola	2015		
	hodnotenie	Poradie BB kraj	Poradie SR
L. Novomeského	7,3	6	98
MRŠ Haličská 8	6,1	22	311
Haličská 7	4,9	52	597
Vajanského	4,8	55	629
Kubínyiho	3,2	85	788
Mesto Lučenec	5,3	44	485
Počet škôl		94	834

Zdroj informácií: <http://skoly.ineko.sk/rebrick/>

V školách rastie počet detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a počet integrovaných žiakov. V školskom roku 2014/2015 to bolo spolu 268 žiakov z celkového počtu 2511, teda 10,67 %. **Pre porovnanie v školskom roku 2016/2017 je to spolu 292 integrovaných žiakov** (za dva školské roky viac o 24) **z celkového počtu žiakov v tomto školskom roku 2536, teda 11,51%.** Najvyšší počet integrovaných žiakov má ZŠ Haličská cesta 7 (v r. 2014/2015 – 69 a 2015/2016 – 77 integrovaných žiakov, v ZŠ aj napriek poklesu celkového počtu žiakov vzrástol počet integrovaných žiakov).

Na školách je, na základe predchádzajúcich skúseností, potrebné implementovať **prvky inklúzie žiakov** zo sociálne slabších rodín do procesov vzdelávania a realizovať aktivity nielen pre žiakov, ale aj pre ich rodičov a rodinných príslušníkov (projektová príležitosť). Na ZŠ na Nám. Kubyniho pre tieto deti zriadili nultý ročník. Na základnej škole ZŠ s MŠ, Ul. bratrícka, sú zriadené 2 triedy pre autistické deti (po 4 žiakoch v triede).

Pre sociálne slabších, zaostalých, prípadne mentálne, či psychicky postihnutých žiakov vzniká potreba zavedenia celodennej starostlivosti a vzdelávania, s čím úzko súvisí potreba prijať do škôl viac odborných asistentov a riešiť problémy týchto detí a rodín aj v spolupráci so službou včasnej intervencie (viď. aj kapitola Sociálne služby).

Všetci pedagogickí zamestnanci základných škôl so zriaďovateľskou pôsobnosťou Mesta Lučenec spĺňajú kvalifikačné predpoklady, ale problémy sa vyskytujú s odbornosťou vyučovania jednotlivých predmetov. Odbornosť vyučovania na všetkých školách sa dosahuje v priemere na úrovni 94% .

Pedagogickí zamestnanci využívajú pre svoj odborný rast ponuky kontinuálnych vzdelávaní najmä z Metodicko-pedagogického centra v Banskej Bystrici na zvyšovanie kvality vyučovania cudzích jazykov, IKT, tréningy účinných vyučovacích metód, integráciu detí, modernizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu, atď.

Manažment základných škôl - riaditelia a zástupcovia škôl absolvujú inovačné funkčné vzdelávanie. Vzdelávanie pedagógov sa realizuje v súlade s plánom kontinuálneho vzdelávania na jednotlivých školách.

Tabuľka 44 Počet zamestnancov ZŠ Mesta Lučenec v šk. roku 2016/2017

Škola	učitelia		AU	ŠKD - vych.	ŠŠP	THP		ŠJ	
	Poč.	Prep.				Poč.	prep.	Poč.	Prep.
Základná škola Haličská cesta 1493/7	28	27,00	2	6	0	8	7,16	0	0
Základná škola Haličská cesta 1191/8	43	39,48	2	8	1	14	13,08	0	0
ZŠ L. Novomeského, Rúbanisko II 3079	33	29,75	2	5	1	12	10,67	11	10,80
Základná škola Ul.Vajanského 2844/47	38	35,58	4	7	1	14	10,81	16	15,10
ZŠ s MŠ J.Kármána Ul. J. Kármána 25/5	15	12,83	0	2	0	4	4,00	0	0
ZŠ s MŠ Nám. Kubínyiho 42/6	22	21,04	0	2	1	9	7,31	7	7,0
ZŠ s MŠ Ul. bratricka 355/19	8	7,09	1	1	0	3	2,11	2	2,0
Spolu:	187	172,77	11	31	4	64	54,14	36	34,90

Zdroj: MsU Lučenec, 2016

Vysvetlivky: AU – asistent učiteľa, ŠŠP – školský špeciálny pedagóg, THP – technicko-hospodársky pracovník, ŠJ – pracovník školskej jedálne

Finančne náročným je riešenie problému zlého stavebno-technického stavu niektorých základných škôl (ZŠ L. Novomeského, ZŠ Haličská 7) a materských škôl, preto sú medzi investičnými zámermi mesta na obdobie 2016 – 2022 (2025) plánované rekonštrukcie budov škôl zamerané na zatepľovanie, výmenu okien, rekonštrukciu vnútorných priestorov, ako aj komplexné rekonštrukcie. Základné školy v meste Lučenec boli rekonštruované a modernizované s využitím financií z ROP 2007 – 2013 nasledovne:

- Rekonštrukcia Základnej školy Ul. Vajanského 47, Lučenec (rekonštrukcia školy a telocvične, obstaranie IKT a interiérového vybavenia; ROP 2008; výška príspevku z ROP: 1 434 492,9 €),
- Rekonštrukcia Základnej školy Ul. Haličská 8, Lučenec (rekonštrukcia a obstaranie vybavenia ZŠ; ROP 2008; výška príspevku z ROP: 1 033 761,53 €),
- Základná škola s materskou školou Kubínyiho nám. 42/6, Lučenec (stavebné úpravy športových plôch, rekonštrukcia strechy, opravy fasády a výmena okien; ROP 2008; výška príspevku z ROP: 619 587,35 €).

Za roky 2011 – 2015 do modernizácie, vybavenia a ďalších rekonštrukcií škôl vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti Mesto Lučenec investovalo spolu viac ako 450 000 EUR (rekonštrukcia kotolne, rekonštrukcia podláh telocviční, vybudovanie športových dráh, modernizácia a vybavenie kuchýň, rekonštrukcie sociálnych zariadení, kamerový systém, výmeny okien a ďalšie).

Nevyhovujúci stavebno-technický stav budov základných škôl je však stále aktuálnym problémom s potrebou určenia priorít a plánu rekonštrukcií pre nasledujúce obdobie.

V meste Lučenec sú ďalej **3 špeciálne základné školy** s počtom žiakov spolu 375, ktorých zriaďovateľom je Okresný úrad v Banskej Bystrici. Špeciálne základné školy sú zamerané na vzdelávanie detí s poruchami sluchu, reči, telesným a mentálnym postihnutím a syndrómom autizmu. Internátna ZŠ pre žiakov s poruchami sluchu má celoslovenskú pôsobnosť.

Na území mesta pôsobia 3 súkromné **Základné umelecké školy**, v ktorých počet žiakov za porovnané obdobie narástol viac ako dvojnásobne (Zdroj: MsÚ, Lučenec):

- r. 2011 - 413
- r. 2012 - 387
- r. 2013 - 1048
- r. 2014 - 1009
- r. 2015 – 1098

1.3.5.2 Materské školy a jasle v meste

Materských škôl je v meste Lučenec spolu 8, z toho 5 je v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Lučenec (3 sú súčasťou ZŠ) a jedna z nich je s výchovným jazykom maďarským. ZŠ s MŠ Ul. bratrícka má okrem celodenných tried MŠ aj jednu poldennú triedu (deti mladšie ako 3 roky, max. kapacita 15 detí). Pripravuje sa transformácia jednej zo škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Lučenec (ZŠ a MŠ, Nám. Kubínyiho 6) do súkromného vlastníctva/súkromná škola.

Tabuľka 45 Zoznam materských škôl v meste Lučenec

Názov a adresa školy	Internet a elektronická pošta
1. Materská škola, Ul. partizánska 273/19, Lučenec	ms.partizanska@lucenec
2. Materská škola, Ul. Dr. Herza 6, Lučenec	ms.herza@lucenec.sk
3. Materská škola, Ul. M. R. Štefánika, Lučenec	ms.stefanika@lucenec.sk
4. Materská škola Rúbanisko I/16, Lučenec	ms.rubanisko1@lucenec.sk
5. Materská škola Rúbanisko II/2, Lučenec	ms.rubanisko2@lucenec.sk
6. Základná škola s materskou školou, Nám. Kubínyiho 6, Lučenec	www.zskubinylc.edu.sk mskubiny.lc@gmail.com
7. Základná škola s materskou školou J. Kármána s VaVJM, Ul. J. Kármána 5 Lučenec	www.karmansuli.sk mskarmana@gmail.com
8. Základná škola s materskou školou, Ul. bratrícka 355/19, Lučenec - Opatová	www.zsbratluc.edu.sk ms.opatova.lc@gmail.com

Zdroj: Súhrnná správa o výsledkoch výchovno-vzdelávacej činnosti za šk. rok 2014/2015. MsU Lučenec

Z celkového počtu 775 detí v MŠ bolo v r. 2014 262 predškolákov a 18 detí s odloženou povinnou školskou dochádzkou (OPŠD). **V r. 2015 je v MŠ 761 detí. Na celkový počet detí pripadá 70 pedagogických zamestnancov, ktorí spĺňajú kvalifikačné predpoklady. Teda na jedného učiteľa v priemere pripadá cca 11 detí.** Počet detí a zamestnancov MŠ znázorňujú nasledovné Tab. 44 a 45. Celkom pedagogických i nepedagogických zamestnancov v MŠ zriadených mestom je 112,5 k 2015.

Počet detí zapísaných do MŠ v šk. roku 2016/2017 je 780. Kapacitne materské škôlky vzhľadom na demografický vývoj postačujú. Problémom je umiestňovanie detí z okolitých obcí do MŠ na území mesta, ktoré tvoria cca 30 % všetkých detí MŠ. Otvorila sa aj nová trieda s kapacitou 15 miest v MŠ, ul. Osloboditeľov.

Tabuľka 46 Počet narodených a zapísaných detí v knihách narodení Matričného úradu v Lučenci (všetky deti)

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Spolu
Počet	1051	1039	1093	1105	1201	1139	1100	1059	1020	1028	897	11732

Zdroj: MsÚ Lučenec

Tabuľka 47 Počet narodených a zapísaných detí v knihách narodení Matričného úradu v Lučenci (deti iba za mesto Lučenec)

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet	231	230	236	243	253	225	269	272	228	217	219

Zdroj: MsÚ Lučenec

Tabuľka 48 Počet detí/tried v MŠ v meste Lučenec

Škola	Aktuálna max. kapacita MŠ	Naplnenosť žiakmi v r. 2011 - 2015 (k 15.9.)					Počet tried v r. 2011 - 2015 (k 15.9.)				
		2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
MŠ Ul. partizánska	139	131	140	143	142	136	6	6	6	6	6
MŠ Rúbanisko I	139	112	119	127	139	140	5	5	6	6	6
MŠ Rúbanisko II	141	105	116	125	141	138	5	5	6	6	6
MŠ Ul. Dr. Herza	81	76	86	81	81	81	4	4	4	4	4
MŠ Ul. M. R. Štefánika	95	134	121	95	95	95	7	6	4	4	4
ZŠ s MŠ Ul. J. Kármána	37	39	37	37	37	37	2	2	2	2	2
ZŠ s MŠ Kubínyho nám.	84	83	88	88	88	83	4	4	4	4	4
ZŠ s MŠ Ul. bratrícka	50	41	44	43	52	51	2	2	2	3	3
SPOLU	766	721	751	739	775	761	35	34	34	35	35

Zdroj: MsÚ Lučenec

Tabuľka 49 Pedagogickí a nepedagogickí zamestnanci 2011 – 2015 v MŠ mesta Lučenec

Škola	Počet pedagogických zamestnancov v rokoch (k 15.9.)					Počet nepedagogických zamestnancov v čítanie školských jedální v rokoch (k 15.9.)				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
MŠ Ul. partizánska	12,00	12,00	12+1	12,00	12,00	10,00	10,00	9,00	9,00	9,00

MŠ Rúbanisko I	10,00	10,00	12,00	12,00	12,00	7,00	7,00	8,50	8,00	8,50
MŠ Rúbanisko II	10,00	10,00	12+1	12+1	12,00	7,00	8,00	8,50	8,50	8,50
MŠ Ul. Dr. Herza	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	4,00	4,50	4,50	4,50	4,50
MŠ Ul. M. R. Štefánika	14,00	12,00	8,00	8,00	9,00	6,00	8,50	7,50	7,00	7,00
ZŠ s MŠ Ul. J. Kármána	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	0,00	1,00	1,00	1,00	1,00
ZŠ s MŠ Kubínyiho nám	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	0,00	3,50	2,00	2,00	3,00
ZŠ s MŠ Ul. Bratrícka	4,00	4,00	4,00	5,00	5,00	0,00	1,00	1,00	1,00	1,00
SPOLU	70	68	68+2	69+1	70	34	43,5	42	41	42,5

Zdroj: MsÚ Lučenec

Vo všetkých materských školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Lučenec sa vykonáva **intenzívna logopedická starostlivosť** pre deti s narušenou komunikačnou schopnosťou, ktorú zabezpečuje klinický logopéd. V školskom roku 2014/15 si 102 detí predškolského veku z 247 detí vyžadovalo logopedickú intervenciu. S logopedickou starostlivosťou budú MŠ pokračovať.

V súlade so školským vzdelávacím programom sa v materských školách realizuje krúžková činnosť zabezpečovaná väčšinou kmeňovými učiteľkami (tanečný krúžok, spevokol, mažoretky, športový krúžok, dramatický...) a výučba cudzieho jazyka (anglický jazyk) bola realizovaná dodávateľsky externým lektorom. Krúžky sa organizujú v popoludňajších hodinách. Materské školy sú iniciatívne v mnohých ďalších aktivitách a zapojené sú v mnohých projektoch ako napr.:

- Elektronizácia vzdelávacieho systému regionálneho školstva – národný projekt,
- Protidrogový projekt,
- Enviro projekty,
- Prined – projekt inkluzívnej edukácie,
- Zdravá škola,
- Otvorená škola, a mnohé ďalšie.

Súčasťou hodnotiacej správy o výsledkoch výchovy a vzdelávania za rok 2014/2015 je aj podrobná a špecifická analýza potrieb jednotlivých MŠ s cieľom zlepšenia školskej infraštruktúry (pasport). Jedná sa najmä o:

- potrebu rekonštrukcií striech, terás, obvodových plášťov/fasád budov škôl, výmena okien, dverí,
- vybudovanie telocviční, multifunkčných ihrísk,
- rekonštrukcia rozvodov vody, kúrenia,
- modernizovanie vybavenia škôlok (nábytok, didaktická technika, hračky, spotrebný materiál),

- zabezpečenie bezbariérovosti a bezpečného pohybu v budovách a v areáloch škôlok.

Za predchádzajúce roky 2011 – 2015 Mesto Lučenec investovalo do opráv a rekonštrukcií materských škôlok viac ako 240 000 EUR (opravy zatekajúcich balkónov, striech a terás, opravy oporných múrov, hygienické nátery, maľby, opravy rozvodov vody, výmena okien, opravy statických porúch, modernizácia nábytku, didaktické pomôcky, a ďalšie).

Na území mesta Lučenec služby poskytujú **aj 3 špeciálne materské školy** v zriaďovateľskej pôsobnosti Okresného úradu v Lučenci a 1 súkromná materská škola pri Všeobecnej nemocnici s poliklinikou Lučenec, a.s. s počtom detí spolu 78. Špeciálne materské školy sú zamerané na deti s poruchami reči, sluchu, správania a so syndrómom autizmu.

Pre deti zo sociálne znevýhodnených rodín (nielen rómske) s cieľom edukácie detí v predškolskom veku ešte pred nástupom detí na povinnú školskú dochádzku má Mesto Lučenec záujem vybudovať novú materskú škôlku. Pretože nepripravené deti sú následne prijímané do špeciálnych základných škôl, čomu je možné predchádzať vzdelávaním v MŠ, aj keď nie je v súčasnosti zákonnou povinnosťou rodičov umiestňovať svoje deti do MŠ ani v poslednom roku pred nástupom do ZŠ.

Výhodou pre materské školy, ich rozvoj a skvalitňovanie výchovno-vzdelávacieho procesu, je existencia a príležitosť spolupráce so Strednou pedagogickou školou, ktorá vychováva učiteľov pre MŠ, vychovávateľov, animátorov, sociálnych pracovníkov.

V meste sa nachádzajú jasle v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Lučenec s naplnenou a zatiaľ postačujúcou kapacitou 40 miest. V pripravovanom zákone o sociálnych službách by jasle mali prejsť pod sociálnu službu. ZŠ s MŠ Opatová poskytuje poldennú službu pre deti od 2 do 3 rokov.

1.3.5.3 Stredné školy v meste

V okresnom meste Lučenec je k 15.09.2015 spolu 8 stredných škôl, ktoré navštevujú najmä žiaci a mládež mesta a blízkeho okolia. Z toho sú:

- 2 gymnáziá s počtom žiakov spolu 583 (súčasnosť),
- 6 stredných odborných škôl s počtom žiakov spolu 2231 a
- 2 špeciálne stredné školy s počtom žiakov 114.

Gymnázia zabezpečujú vzdelávanie v štvorročnom aj v osemročnom profile. Gymnázium B. S. Timravy zriadil Banskobystrický samosprávny kraj, druhé je súkromné gymnázium.

Stredné odborné školy, ktorých zriaďovateľom je Banskobystrický samosprávny kraj sú:

- Stredná priemyselná škola stavebná Oskara Winklera,
- Stredná odborná škola technická,
- Pedagogická a sociálna akadémia (PaSA),
- Stredná zdravotnícka škola,
- Obchodná akadémia a
- Stredná odborná škola hotelových služieb a dopravy.

Dve z uvedených stredných škôl – SPŠ stavebná a PaSA sú s vyučovacím jazykom slovenským aj maďarským.

Špeciálne stredné školy, ktorých zriaďovateľom je Okresný úrad v Banskej Bystrici, sú Odborné učilište internátne a Praktická škola.

1.3.5.5 Centrum voľného času

Najmä pre žiakov základných, ale i stredných škôl, ponúka činnosti a aktivity najmä **Centrum voľného času (CVČ)**, ktorého zriaďovateľ je Mesto Lučenec.

V rámci pravidelnej činnosti v CVČ pracuje v súčasnosti (2016) 18 záujmových útvarov s pravidelnými činnosťami. Počet žiakov pravidelne navštevujúcich CVČ je 225.

Z nasledujúcej tabuľky 48 vyplýva, že počet záujmových útvarov a tiež detí zapojených do pravidelnej činnosti sa znižuje. Jednou z príčin je aj úbytok populácie v meste.

Počet akcií a tiež počet detí zapojených do príležitostnej činnosti (jednorazové podujatia, predmetové olympiády, športové súťaže, ...) sa zvyšuje, nakoľko CVČ participuje pravidelne na podujatiach organizovaných Mestom Lučenec. Kapacita priestorov CVČ je, aj napriek poklesu detí v útvaroch CVČ, plne využitá, vrátane ich prenájmu každý deň do 20. hodiny.

Tabuľka 50 Základné štatistiky CVČ 2011/2012 – 2015/2016

Školský rok	Počet ZÚ	Počet detí	Príležitostná činnosť Počet detí	Počet táborov/počet detí	Počet zamestnancov pedagogických/nepedagogických	Počet zamestnancov externých
2011/2012	31	306	5554	5/159	7 – 6,5 úväzku/2	6
2012/2013	30	323	7637	7/233	7 – 6,5 úväzku/2	8
2013/2014	29	303	7431	5/182	6 – 5,5 úväzku/2	8
2014/2015	26	271	5553	5/160	6 - 5 úväzku/2	7
2015/2016	18	225	6284	5/172	6- 5 úväzku/2	5

Zdroj: CVC, Lučenec, 2016

1.3.5.6 SWOT analýza – školstvo a školská infraštruktúra

Silné stránky	Slabé stránky
- vyhovujúca sieť škôl a školských zariadení - kvalita pedagogických zborov na jednotlivých školách a činnosti špeciálnych pedagógov - kvalitné školské vzdelávacie programy na školách - nárast počtu odborných učební - modernizácia odborných učební a vybavenosť škôl výpočtovou a didaktickou technikou, - vysoká gramotnosť učiteľov v oblasti IKT a využívanie IKT, interaktívnych tabúl, internetu - skvalitnenie výučby cudzích jazykov na školách - úspešnosť škôl v projektoch a úspechy žiakov v olympiádach a súťažiach - spolupráca škôl so školami v zahraničí (MR, Rakúsko, ČR, Poľsko), - bohatá mimoškolská činnosť na školách - skrášľovanie školských dvorov - modernizácia školských knižníc - modernizácia vybavenia škôl (nábytok, bezprašné tabule....) - dodržiavanie psycho - hygienických podmienok v školách - letná činnosť – veľký záujem o prímestské	- nevyhovujúci stavebno-technický stav viacerých škôl (ZŠ, MŠ), energetické straty - chýbajúce bezbariérové prístupy do budov a v budovách škôl - preplnenie niektorých tried - nárast agresivity medzi žiakmi, žiakov k učiteľom, rozvoj šikanovania - nedostatok asistentov učiteľov - nedostatočné materiálne vybavenie škôl, nedostatočné technické vybavenie, málo učebných pomôcok - chýbajúce alebo kapacitne nevyhovujúce telocvične - chýbajúce ihriská na niektorých školách - chýba kontrola verejne dostupných ihrísk kamerovým systémom - školy nezabezpečujú diétne stravovanie - nedostatok financií na športové aktivity mládeže - potreba zavedenia optického internetu na školy (nemožné napr. on-line testovanie, ako aj iné vzdelávacie aktivity) - chýbajúce triedy nultého ročníka pre deti, ktoré dosahujú vek 6 rokov, sú zo sociálne znevýhodneného prostredia a nie sú zrelé pre

tábory organizované CVČ - pravidelná činnosť záujmových útvarov CVČ - predmetové olympiády a súťaže CVČ	štandardné školské vzdelávanie - absencia plnohodnotného detského dopravného ihriska - slabá úspešnosť v získavaní finančných prostriedkov z vypracovaných projektov - nezapojenie pedagogických pracovníkov do kontinuálneho vzdelávania – málo modulov pre vychovávateľov (ak sú, vzdelávanie robia súkromné agentúry, kde sú vysoké poplatky) - znižovanie počtu detí a žiakov, znižovanie záujmových útvarov CVČ - zvyšovanie nákladov na činnosť CVČ
Príležitosti	Hrozby
- nová materská škôlka pre deti zo sociálne slabšieho prostredia - posilnenie výchovy a vzdelávania detí zo soc. slabšieho prostredia už v MŠ - služba včasnej intervencie - posilnenie spoločenského statusu učiteľov a zlepšenie ich životných podmienok - personálne posilnenie o mladých nových pedagogických zamestnancov - zvýšenie noriem financovania - zdravá konkurencieschopnosť škôl, - otvorené školské dvory pre ihriská a športoviská pre verejnosť a rozvoj športových tradícií - externá komunikácia škôl a spolupráca so strednými školami, so zamestnávateľmi - finančné príležitosti/projekty - inovačné vzdelávacie programy - zaviesť systémovú prevenciu detí pred nehodami a úrazmi všetkého druhu - účasť súkromného sektora na financovaní vzdelávania - vzdelávanie negramotných dospelých - zvýšenie záujmu detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia o aktivity CVČ	- znižovanie počtu žiakov - negatívny demografický vývoj celkovo i v štruktúre zloženia žiakov a strach zamestnancov o prácu - nárast počtu žiakov s poruchami učenia a správania - nárast počtu žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a nevyhovujúce sociálne zloženie školského obvodu - nestabilita a fluktuácia učiteľov, nedostatok mladých učiteľov a odchod mužských pedagógov zo školstva - sociálne problémy v regióne - nezamestnanosť, nezodpovednosť niektorých rodičov k výchove a vzdelávaniu svojich detí - časté zmeny legislatívy v školstve - nedostatok finančných prostriedkov na realizáciu investičných zámerov

1.3.6 Sociálne služby a zdravotná starostlivosť

Mesto Lučenec je inštitúciou, ktorá v zmysle Zákona o sociálnych službách č. 448/2008 zabezpečuje sociálne služby a sociálnu starostlivosť svojim občanom. Podmienky poskytovania sociálnych služieb spresňuje VZN mesta Lučenec č. 07/2014 o poskytovaní sociálnych služieb, o spôsobe a výške úhrad za sociálne služby v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Lučenec.

1.3.6.1 Mesto Lučenec ako poskytovateľ sociálnych služieb

Mesto Lučenec poskytuje sociálne služby a súčasne pripravuje ich rozšírenie. **Mesto Lučenec poskytuje tieto sociálne služby:**

A. sociálne služby krízovej intervencie:

1. **terénna sociálna služba krízovej intervencie**, ktorá je poskytovaná terénnymi sociálnymi pracovníkmi, ako aj ostatnými zamestnancami oddelenia Š, SV, K a Š
2. **poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach:**
 - nocľaháreň
 - komunitné centrum

B. sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie, z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku

- domáca opatrovateľská služba
- požičiavanie pomôcok

C. sociálne služby s využitím telekomunikačných technológií,

- monitorovanie a signalizácia potreby pomoci

D. podporné služby

- odľahčovací služba
- denné centrá
- jedáleň (na základe zmlúv o donáške stravy)
- práčovňa
- stredisko osobnej hygieny

Podľa zákona o sociálnych službách (§ 80 Zák. 448/2008 Z.z) obec/mesto vypracúva, schvaľuje **Komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode a utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja**. V súčasnosti má pripravovaný Komunitný plán sociálnych služieb mesta Lučenec na roky 2016 – 2022 charakter podrobnejšieho odvetvového/sektorového dokumentu a mal

by sa stať súčasťou hlavného rozvojového dokumentu mesta (PRM), ktorého obsahom v analytickej, strategickej i programovej časti je aj oblasť sociálnych služieb a sociálnej starostlivosti.

Je dôležité oba koncepčné dokumenty, ktorých platnosť je plánovaná na to isté plánovacie obdobie (2016 - 2022), vzájomne zosúladiť, spolu monitorovať i vyhodnocovať.

A. Sociálne služby krízovej intervencie v meste Lučenec sa delia na dve kategórie:

1. Terénna sociálna služba krízovej intervencie

V meste žije početná rómska komunita (8,5% podľa Atlasu rómskych komunít v r. 2013), značný počet týchto obyvateľov patrí k sociálne ohrozeným a k sociálne vylúčeným skupinám obyvateľov mesta.

Tabuľka 51 Štatistika vyplatených dávok v hmotnej núdzi v meste Lučenec

	Počet poberateľov	Vyplatená suma (v €)
2011	8 350	11 257 099,23
2012	8 518	11 313 018,87
2013	8 574	11 495 281,79
2014	8 270	10 674 090,85
2015	7 017	9 313 342,58

Zdroj: Ústredie PSVaR Bratislava, oddelenie štatistik a zberu údajov

Terénna sociálna práca v Lučenci funguje od roku 2013 ako realizácia projektov v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia a je zameraná najmä na prácu s marginalizovanou rómskou komunitou v meste, konkrétne v lokalitách:

- Rapovská križovatka 1, 2 a 3 (100 osôb)
- Zvolenská cesta 4, 6 a 8 (64 osôb)
- Tkáčska ulica 1, 5, 9 a 11 (162 osôb)
- Továrenská ulica 33 (11 osôb)
- Jegorovova ulica 16, 17 a 20 (26 osôb)
- Lúčna ulica 17 (52 osôb)
- Ubytovňa Rúbanisko - SPOOL a.s. (147 osôb)

- Ul. F. Lehára 8 – súkromný objekt, majiteľ p. Galamb (25 osôb)
- Ul. Puškinova 4 – súkromný objekt (19 osôb)
- Ul. Vajanského 5 (35 osôb).

Prvý projekt trval od 1.júna 2013 do 31.10.2015 a boli v rámci neho na prácu s Rómami zamestnané 4 osoby (dvaja terénni sociálni pracovníci – TSP a dvaja asistenti terénnych sociálnych pracovníkov). Po jeho ukončení terénnu sociálnu a komunitnú činnosť vykonávali 4 dobrovoľníci prostredníctvom aktívnej činnosti formou dobrovoľníckej služby. Nový projekt sa opäť spustil od 01.04.2016 do r. 2019 rovnako v počte 4 sociálnych pracovníkov (2 TSP a 2 TP), ktorí monitorujú a mapujú jednotlivé lokality v Lučenci a oboznamujú ich obyvateľov o zmysle terénnej sociálnej práce. Za uplynulé obdobie vykonali niekoľko desiatok sociálnych intervencií (osobných i skupinových) v rozsahu od poskytovania základných informácií a sociálneho poradenstva až po aktívnu spoluúčasť na riešení konkrétnych problémov (najčastejšie v oblasti bývania, skupinové odstraňovanie ilegálnych skládok, úprava ihriska) s vysokou úspešnosťou pri:

- umiestňovaní klientov do zariadení sociálnych služieb,
- vybavovaní invalidných dôchodkov,
- zabezpečovaní bývania pre rodiny, či jednotlivcov; dlhodobá a systematická práca s osobami bez prístrešia, mapovanie počtu a zloženia osôb bez prístrešia
- zlepšovaní finančnej gramotnosti a zodpovednosti,
- intervencii a pomoci občanom v krízovej situácii – sprostredkovanie finančnej pomoci z viacerých zdrojov,
- spolupráci so zdravotníckymi zariadeniami,
- skupinových intervenciách – odstraňovanie nelegálnych skládok TKO, svojpomocná sanácia stavieb ohrozujúcich bezpečnosť obyvateľov, úprava okolia a prístupových komunikácií v monitorovaných lokalitách
- aktívnej spolupráci so základnými školami v meste Lučenec v rámci prípadov dlhodobej absencie školskej dochádzky (riešenie záškoláctva) a ďalších sociálno-patologických javov detí a mládeže.

2. Sociálne služby v zariadeniach - nocľaháreň, komunitné centrum

• Nocľaháreň

Nocľaháreň je účelovým zariadením mesta zriadená ako zariadenie sociálnych služieb pre občanov bez prístrešia, kde sa poskytuje občanom ubytovanie na účel prenocovania s možnosťou vykonania nevyhnutnej osobnej hygieny. Ďalej sa občanom poskytuje nevyhnutné ošatenie a obuv a v zimnom období teplý nápoj. **Mesto Lučenec prevádzkuje nocľaháreň s kapacitou 15 miest** pre občanov s trvalým pobytom v meste Lučenec, ako aj pre občanov s trvalým pobytom mimo mesta, obvykle v období od septembra do konca apríla, pričom sa prevádzková doba upravuje (predlžuje) podľa aktuálnych poveternostných podmienok.

• Komunitné centrum (KC)

KC vzniklo na základe žiadosti Mesta Lučenec o zapojenie sa do národného projektu „Podpora vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni“, ktorý sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje. Svoju činnosť zahájilo dňa 1.2.2015 s registráciou 14.8.2015 do registračnej karty poskytovateľov sociálnych služieb v BBSK.

KC sa od svojho vzniku prioritne zameriava na poskytovanie komplexných sociálnych a komunitných služieb, prevenciu nárastu sociálno-patologických javov v komunite. Cieľovou skupinou/klientmi sú fyzické osoby (deti predškolského veku, deti školského veku/mladiství, dospelí) v nepriaznivej sociálnej situácii, ktoré zotrávajú v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby. Jedná sa najmä o obyvateľov lokality Rapovská križovatka.

KC organizuje a uskutočňuje rôznu záujmovú činnosť, ktorej cieľom je zmysluplné trávenie voľného času detí a mládeže počas školského roka a letných prázdnin:

- Škola hrou,
- Predškolská výchova,
- Šport nás spája,
- Spievankovo,
- Tvorivé dielne,
- Hračkáreň a ďalšie.

Rodičia, detí a dospelí klienti sú aktívni v Klube rodičov a v KC pre nich prebieha kurz šitia. K polroku 2016 sa v KC uskutočnilo 146 skupinových a 2 komunitné aktivity. KC plánuje v budúcnosti realizovať

ďalšiu užitočnú aktivitu zameranú na pestovanie základných druhov zeleniny sociálne slabými rómskymi obyvateľmi v spolupráci s rakúskym sponzorom OZ Direct Hilfe Roma, ktorý poskytuje technickú pomoc komunitnému centru pri práci s Rómami a poskytlo dva obytné kontajnery.

Komunitné činnosti v KC momentálne vykonávajú 3 pracovníci v rámci Národného projektu Podpora vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni. Termín ukončenia NP je 30. 6. 2019.

B. Sociálne služby na riešenie nepriaznivej soc. situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku

• **Domáca opatrovateľská služba**

Domáca opatrovateľská služba sa poskytuje občanom mesta odkázaným na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách. Aktuálne (december 2016) sa **opatrovateľská služba zabezpečuje prostredníctvom 40 opatrovateľiek pre 60 občanov počas pracovných dní**. Potreba zabezpečovať opatrovateľskú službu pre občanov mesta medziročne narastá, no ostáva zachovaný pomer cca 1,5 opatrovaných na jednu opatrovateľku.

Tabuľka 52 Počet opatrovateľiek a opatrovaných v meste Lučenec v rokoch 2011 - 2015

rok	počet opatrovateľiek	počet opatrovaných občanov
2011	24	37
2012	23	36
2013	24	37
2014	27	39
2015	31	44

Zdroj: MsÚ Lučenec, 2016

Mesto Lučenec financuje opatrovateľskú službu zo svojho rozpočtu v sume cca 150 tis. eur ročne.

V r. 2016 bola Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR schválená žiadosť Mesta o dotáciu na tieto činnosti v rámci Národného projektu Podpora opatrovateľskej služby. Avšak, v roku 2016 nebola mestu poskytnutá žiadna dotácia.

Požiadavkou obyvateľov/prijímateľov služby je zabezpečenie poskytovania 24 hodinovej opatrovateľskej starostlivosti. Opatrovateľskú službu podporuje tiež štát **prostredníctvom peňažného**

príspevku na osobnú asistenciu invalidným občanom do 62 rokov, alebo peňažného príspevku na opatrovanie pre občanov s ŤZP, ktoré upravuje ÚPSVaR v zmysle zákona č. 447/2008 Z.z.

- **Požičiavanie pomôcok**

Požičiavanie pomôcok je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, alebo fyzickej osobe s nepriaznivým zdravotným stavom, alebo osobe v dobe rekonvalescencie, odkázanej na zdravotnú pomôcku. Podmienky poskytovania tejto služby sú súčasťou VZN Mesta Lučenec č. 7/2014 o poskytovaní sociálnych služieb a o spôsobe a výške úhrad za sociálne služby v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Lučenec s účinnosťou od 26.05.2014. Pomôcky sa zapožičiavajú občanom s trvalým pobytom v meste Lučenec, alebo fyzickým osobám dočasne bývajúcim u príbuzných, ktorí majú trvalý pobyt v meste Lučenec. Pomôcka sa môže požičiavať fyzickým osobám na dohodnutý čas, najdlhšie do zabezpečenia pomôcky na základe verejného zdravotného poistenia, formou peňažného príspevku na zaobstaranie pomôcky podľa osobitného predpisu (Zákon č. 447/2008 Z. z.) a z iných zdrojov do doby trvania podmienok pre poskytnutie pomôcky, alebo osobe odkázanej na pomôcku počas rekonvalescencie. Podmienkou zapožičania pomôcok je predloženie písomnej žiadosti o požičanie pomôcky. Súčasťou žiadosti je potvrdenie poskytovateľa zdravotnej starostlivosti o zdravotnom stave fyzickej osoby a jej odkázanosť na pomôcku. Mesto Lučenec získalo pomôcky od Slovenskej humanitárnej rady v Bratislave:

- polohovateľná posteľ 3 ks; 1,10 €/deň a 7,00 €/mesiac
- chodítko 3 ks; 0,10 €/deň a 2,00 €/mesiac
- mechanický vozík 3 ks; 0,20 €/deň a 5,00 €/mesiac
- G aparát 1 ks; 0,20 €/deň a 2,00 €/mesiac
- sprchovacia stolička 2 ks; 0,05 €/deň a 1,00 €/mesiac

Mesto v rámci pomoci svojim občanom naďalej hľadá spôsob získavania ďalších pomôcok napr. od sponzorov, prípadne od občanov darovaním, a pod.

C. Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií, monitorovanie a signalizácia potreby pomoci

- **Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci**

Monitorovanie a signalizáciu potreby pomoci poskytuje mesto v spolupráci s Asociáciou samaritánov SR. Prostredníctvom domáceho tiesňového volania zabezpečuje pomoc občanom, ktorí žijú v domácnosti sami v život ohrozujúcich situáciách. Domáce tiesňové volanie je systém, ktorý

umožňuje ľuďom v núdzi vyvolať tiesňové volanie z domu, priamo z miesta, na ktorom sa práve nachádzajú. Aktivuje sa telefonické spojenie s dispečingom Asociácie samaritánov, kde vyškolení dispečeri vyhodnotia situáciu a zabezpečia potrebnú pomoc.

D. Podporné služby

- **Odľahčovacia služba**

Odľahčovacia služba sa poskytuje fyzickej osobe, ktorá opatruje občana s ťažkým zdravotným postihnutím počas obdobia, v ktorom fyzická osoba, ktorá opatruje, nemôže vykonávať opatrovanie. Poskytuje sa na obdobie najviac 30 dní v kalendárnom roku. Mesto Lučenec zabezpečuje odľahčovaciu službu prostredníctvom sociálneho zariadenia, ktoré pobytovú sociálnu službu poskytuje na základe zmluvy s príslušným poskytovateľom odľahčovacej služby. Mesto plánuje túto službu poskytovať v rámci vybudovaného **komplexného strediska poskytovania sociálnych služieb v meste Lučenec** (investičný zámer mesta).

- **Denné centrá**

Denné centrá sú účelovými zariadeniami Mesta Lučenec, v ktorých sa vytvárajú podmienky na záujmovú a kultúrnu činnosť, na udržiavanie fyzickej a psychickej aktivity občanov, ktorí dovŕšili dôchodkový vek. Členovia sa zapájajú do aktívnej práce v záujmových krúžkoch (napr. spevokol Rezeda, krúžok ručných prác Pohoda, cvičenie jogy a pod.), v organizovaní kultúrnych podujatí, prednášok, výstav, športových podujatí, súťaží, spoločných zájazdov, jubilejných osláv, spoločenských zábav, či čajových večierkov.

Mesto Lučenec ako zriaďovateľ prevádzkuje dve denné centrá pre dôchodcov, a to:

- **Denné centrum na Ul. Dr.Herza 24 s počtom klientov 327,**
- **Denné centrum na Ul. parašutistov 585 (v mestskej časti Opatová) s počtom klientov 60.**

Požiadavkou časti seniorov bolo zriadenie samostatného denného centra na sídlisku Rúbanisko, avšak z dôvodu ekonomickej nerentabilnosti takéhoto zariadenia pre nízky počet záujemcov denné centrum zatiaľ v tejto lokalite zriadené nebolo.

- **Jedáleň**

Sociálna služba stravovania je zabezpečovaná donáškou stravy do domácnosti prostredníctvom zmluvného subjektu pre občanov s ťažkým zdravotným postihnutím, s nepriaznivým zdravotným

stavom alebo pre občanov, ktorí dovŕšili dôchodkový vek. Stravovanie pre uvedenú skupinu občanov poskytujú aj školské jedálne (ŠJ základných i materských škôl), v ktorých si občania na základe súhlasu mesta stravu preberajú.

- **Práčovňa a stredisko osobnej hygieny**

Poskytovaním sociálnych služieb v práčovni a v stredisku osobnej hygieny sú vytvorené lepšie hygienické podmienky pre marginalizovanú skupinu obyvateľstva. Tieto sociálne služby môžu využívať občania s trvalým pobytom v meste Lučenec, ktorí sú v hmotnej núdzi, nízkopríjmové rodiny (rodiny s deťmi), ktoré nemajú zabezpečené dostatočné podmienky na vykonávanie základnej osobnej hygieny, pranie, údržbu čistoty bielizne a šatstva. Uvedené služby sú poskytované aj pre občanov bez prístrešia.

Na účely poskytovania sociálnych služieb zabezpečuje Mesto Lučenec v zmysle zákona o sociálnych službách **sociálnu posudkovú činnosť**. Posudzuje odkázanosť fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s nepriaznivým zdravotným stavom na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári a na opatrovateľskú službu.

Bezbariérové mesto Lučenec

Mesto Lučenec doposiaľ nevedie ani neviedlo pasport bariér v meste, tiež **nemá spracovaný plán pre Bezbariérové mesto**. Bezbariérový vstup je spomedzi budov verejných inštitúcií vybudovaný:

- v sídle MsÚ, Ul. Novohradská 1 (cez zadný vstup pod schodmi do budovy, treba zvoniť na Kanceláriu prvého kontaktu),
- v budove sídla Okresného úradu na Námestí Republiky č. 26 (cez bočné dvere do vestibulu budovy), v Divadle B. S. Timravy na Námestí Republiky č. 5 (z boku zo západného priečelia je postavená drevená rampa, kt. sa otvára na požiadanie),
- v Kine Apollo (zo severnej strany z boku je tiež vybudovaná rampa).

Mesto Lučenec v r. 2012 zmapovalo jestvujúce priechody pre chodcov na svojom území. Kontrolou bolo zistené, že v Lučenci je cca 90 priechodov, ktoré sú bariérou pre chodcov. Na základe tohto monitoringu bola v r. 2013 a 2014 zrealizovaná úprava väčšiny existujúcich „bariérových“ priechodov pre chodcov na bezbariérové v počte cca 85. Pri komplexných rekonštrukciách miestnych komunikácií a chodníkov Mesto Lučenec zabezpečuje zhotovenie bezbariérových priechodov pre chodcov v súlade s príslušnou platnou normou.

Inšpiráciou pre „Bezbariérové mesto Lučenec“ je publikácia „Monitoring bezbariérovosti – život na kolesách s prekážkami“, ktorej autorom je Roman Vrábel.

Zámery Mesta Lučenec v sociálnej oblasti

Mesto Lučenec plánuje rozšírenie poskytovania sociálnych služieb. Predpokladom je dokončenie rekonštrukcie budovy v majetku mesta na Ul. Dr. Herza 24 v Lučenci v centre mesta (Denné centrum). V súčasnosti je predmetná budova využívaná približne z jednej tretiny ako nocľaháreň, stredisko osobnej hygieny, pracovňa a denné centrum pre seniorov. Po dokončení rekonštrukcie by táto slúžila ako **komplexné stredisko poskytovania sociálnych služieb** občanom, ktorí sú pre svoj zdravotný stav a vek odkázaní na pomoc inej osoby. V stredisku sociálnych služieb by sa okrem poskytovania už uvedených sociálnych služieb zriadili nové služby a to:

- **zariadenie opatrovateľskej služby s týždennou formou pobytu a denný stacionár,**
- **odľahčovacia služba a prepravná služba** (v súčasnosti už akútna potreba zriadenia prepravnej služby, najmä pre imobilných klientov; v r. 2015 Mesto Lučenec podalo projekt a žiadosť o dotáciu na podporu terénnej formy sociálnej služby a na zakúpenie osobného motorového vozidla na zefektívnenie činnosti opatrovateľiek s jeho využitím aj na prepravnú službu. Projekt je t.č. v štádiu hodnotenia.)

V rekonštruovaných priestoroch strediska sociálnych služieb by sa tak pod jednou strechou poskytovali služby:

- **terénna sociálna služba krízovej intervencie**, ktorá v meste veľmi chýba ako potreba práce s rodinou s deťmi s rôznym postihom, vyhľadávanie rodín, poradenstvo,
- **dispečing opatrovateľskej služby,**
- **požičiavanie pomôcok,**
- **sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií – monitorovanie**
a signalizácia potreby pomoci,
- **útulok (celoročná služba),**
- **sociálne poradenstvo.**

Rekonštruovaný objekt a stredisko sociálnych služieb bude nástrojom na podporu zmien a prechodu z inštitucionálnych služieb na komunitné, ako aj sociálne začleňovania obyvateľov mesta a širšieho regiónu prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a iným službám v centre mesta.

1.3.6.2 Sociálne služby poskytované verejnými a neverejnými poskytovateľmi

Na území mesta Lučenec sociálne služby poskytujú aj **organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti Banskobystrického samosprávneho kraja (BBSK)**, ako aj **súkromné a neziskové organizácie a občianske združenia**.

V zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK sú na území mesta 2 domovy sociálnych služieb, ktoré zabezpečujú starostlivosť zdravotne postihnutým občanom a seniorom:

- **Domov sociálnych služieb SLATINKA,**
- **Domov sociálnych služieb LIBERTAS,**
- **Krízové stredisko Amoret** so zameraním na sociálnoprávnu ochranu detí a sociálnu kuratelú v zmysle zákona č.305/2005Z.z. v znení neskorších predpisov (kapacita 28 detí vo veku od 2 rokov do dosiahnutia plnoletosti) a **Zariadenie núdzového bývania** poskytujúce sociálne služby fyzickej osobe, na ktorej je páchané násilie, s kapacitou 13 miest.

Občianske združenia a ďalšie podobne zamerané zariadenia, ktoré poskytujú sociálne služby rôznym cieľovým skupinám a prijímateľom sú:

- **OZ ProZdravie a ISTOTA, Bernolákova ul., Lučenec** – poskytuje domácu opatrovateľskú službu (11 opatrovateľiek)
- **ISTOTA n.o., Lučenec** poskytuje:
 - **Denný stacionár Alžbetka, Sládkovičova 1, Lučenec** – ambulantná, celodenná starostlivosť v pracovné dni o klientov odkázaných na príslušnú sociálnu službu,
 - **Domáca opatrovateľská služba,**
 - **Chránená dielňa,**
- **Charitatívno-sociálne centrum sv. Rity Lučenec** (katolícka cirkev Rožňava) - poskytuje pomoc ľuďom v hmotnej núdzi bez domova a prepusteným z výkonu trestu,
- **Červený kríž,**
- **Denné centrum Dúhový domček** - A-megan, n.o - poskytuje služby denného stacionára,
- **OZ Za dôstojný život, Vajanského ul., Lučenec** prevádzkuje:
 - **Detský domov Margaréta** – poskytuje sociálne služby pre deti a mládež od 0 do 18 rokov, príp. do dovŕšenia veku 25 rokov (kapacita 20 klientov),
 - **Núdzové bývanie** pre obete násillia, ako aj rodiny bez prístrešia (kapacita 22 klientov),
 - **Útulok** využívaný najmä obeťami násillia, odchovancami detských domovov, ako aj občanmi bez prístrešia (kapacita 7 klientov),

- **Krízové stredisko** – zariadenie pre deti ktoré sú obeťami násilia, sociálne ohrozené, opustené, alebo týrané,
- **Komunitné centrum 3Pe** zriadené IN Network Slovakia, n.o.

1.3.6.3 Poskytovanie zdravotnej starostlivosti v meste Lučenec

V meste sa nachádza **Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec, n.o.** (ďalej len VŠNsP Lučenec n.o.) poskytujúca široké spektrum zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov žijúcich na juhu Banskobystrického kraja (okresy Lučenec a Poltár, spolu 97 000 obyvateľov). V špecializovaných odboroch infektológia, pneumológia, fitzeológia, ortopédia, urológia, otorinolaryngológia, radiačná onkológia a cievna chirurgia zabezpečuje ústavnú zdravotnú starostlivosť aj pre okresy Veľký Krtíš, Rimavská Sobota, Hnúšťa a Revúca, čo predstavuje **spádové územie s počtom 270 000 obyvateľov**.

V súčasnosti VŠNsP Lučenec, n.o. poskytuje komplexnú lôžkovú a ambulantnú zdravotnú starostlivosť na regionálnej úrovni. Jedná sa predovšetkým o všeobecnú a špecializovanú ambulantnú starostlivosť **v 46 rôznych ambulanciách** a ústavnú zdravotnú starostlivosť na **16 lôžkových oddeleniach** s počtom **452 lôžok**. VŠNsP Lučenec, n.o. ďalej zabezpečuje rôzne vyšetrenia na piatich oddeleniach spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek, poskytuje intenzívnu ošetrovateľskú starostlivosť v rámci Agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti a prevádzkuje dopravnú zdravotnú službu. Má zriadené pracovisko funkčnej diagnostiky, centrálnu operačnú sálu a centrálnu sterilizáciu. Ročne je v rámci ústavnej zdravotnej starostlivosti nemocnice hospitalizovaných cca 18 610 pacientov a v rámci ambulantnej zdravotnej starostlivosti a spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek je vykonaných cca **442 300 vyšetrení**.

Zdravotnícke služby VŠNsP Lučenec, n.o. sú na dobrej úrovni a vedenie nemocnice kladie dôraz na neustále skvalitňovanie týchto služieb. Z pohľadu ekonomických výsledkov VŠNsP Lučenec, n.o. nie je stratová vďaka aktívnej projektovej činnosti a úspešnému získavaniu externých finančných prostriedkov z grantových schém Európskej únie. Nakoľko je však závislá od objednávok poisťovní, nemá možnosť realizovať aktivity nad rámec týchto objednávok, prípadne iba za úhradu pacientom.

VŠNsP Lučenec, n.o. patrí k významným zamestnávateľom v meste Lučenec. Zamestnáva cca **800 zamestnancov** (v pracovnom pomere a na dohody o pracovnej činnosti) v členení na jednotlivé kategórie zamestnancov - lekárov, sestry, pôrodné asistentky, laborantov, asistentov, iných zdravotníckych pracovníkov a nezdravotníckych pracovníkov.

Spolupráca VŠNsP Lučenec, n.o. s Mestom Lučenec je na dobrej úrovni a mesto nemocnicu v rámci svojich možností aktívne podporuje. Aktuálne sa VŠNsP Lučenec, n.o. stretáva s problémom nedostatku kvalifikovaného odborného personálu na domácom pracovnom trhu, ktorý sa snaží riešiť

prijímaním nových odborných pracovníkov zo zahraničia, najmä z Ukrajiny. Okrem toho VŠNsP Lučenec, n.o. aktívne spolupracuje so Strednou zdravotníckou školou Lučenec. Na základe zmluvy o odbornej praxi na lôžkových oddeleniach nemocnice študenti školy vykonávajú odbornú prax. Okrem iných oddelení je vo VŠNsP Lučenec, n.o. v prevádzke Oddelenie pre liečbu dlhodobo chorých, ktoré je napojené na zariadenia sociálnych služieb v meste. V tejto súvislosti sa nemocnica stretáva s problémom, kde umiestniť sociálne vylúčených pacientov bez vlastného prístrešia (bezdomovcov) po prepustení z liečebnej starostlivosti, keď by ešte dotyčná osoba potrebovala ďalšiu domácu liečbu, ale nemocnica sa o ňu nemôže ďalej starať. V meste doposiaľ neexistuje žiadne zdravotnícke, resp. sociálne zariadenie, ktoré by riešilo takéto prípady.

Zámery rozvoja Všeobecnej nemocnice s poliklinikou Lučenec, n.o. na obdobie 2016 – 2022 (2025)

- zníženie energetickej náročnosti jednotlivých stavebných objektov, budov v areáli nemocnice (*zateplenie obvodového plášťa, výmena okien, dverí, zateplenie strešných konštrukcií, rekonštrukcia tepelného hospodárstva*),
- modernizácia prístrojového vybavenia na jednotlivých pracoviskách (*operačná prístrojová technika, anestéziologické prístroje, diagnostické a terapeutické zdravotnícke prístroje, prístrojové vybavenie na centrálnu sterilizáciu*),
- **rekonštrukcia a modernizácia vnútorných priestorov stavebných objektov, budov** (*modernizácia obslužných priestorov, chodieb, čakární, rekonštrukcia priestorov pre jednotlivé oddelenia, ambulancie, pracoviská, rekonštrukcia výťahov*),
- **ochrana životného prostredia** (*rekonštrukcie inžinierskych sietí, skvalitnenie vonkajšieho prostredia v areáli nemocnice, rekonštrukcie spevnených plôch – komunikácie, chodníky, parkoviská, sadové a parkové úpravy, odpadové hospodárstvo*),
- informatizácia a bezpečnosť (*Modernizácia nemocničného informačného systému, Vybudovanie kamerového a monitorovacieho systému*).

Okrem nemocnice s poliklinikou zdravotnú starostlivosť v meste poskytujú ďalšie neštátne zdravotnícke zariadenia (viď. Tab. 53):

Tabuľka 53 Prehľad neštátnych zdravotníckych zariadení v Lučenci

Názov zariadenia	Počet
Poliklinika Q Lučenec	1
Alergicko-imunologická ambulancia	2
Praktický lekár pre deti, pediater	10
Gynekologická ambulancia	5
Kožná ambulancia	4
Praktický lekár pre dospelých	18
Očná ambulancia	2
Ortopedická ambulancia	5
Psychológ, psychiater	5
Rehabilitácie a masáže	2
Stomatologická ambulancia	23

Zdroj: MsU Lučenec, 2016

V meste Lučenec sa nachádzajú aj viaceré ďalšie subjekty poskytujúce zdravotnú starostlivosť

(Zdroj: VUC BBSK):

Pohotovostná služba:

- LSPP pre deti a dorast – Námestie Republiky 15
- LSPP pre dospelých – Námestie Republiky 15
- Zubno-lekárska pohotovosť – Námestie Republiky 15
- Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec, n.o. – Námestie Republiky 15

Záchranná zdravotná služba:

- Záchranná zdravotná služba, RZP – Erenburgova 4/4316
- Záchranná zdravotná služba, RLP – Erenburgova 2/1379
- Záchranná zdravotná služba, RZP – Mierová 13/305
- Rýchla záchranná služba – prevádzkuje spoločnosť Falck Záchranná a.s., Bačíkova 7, Košice;
Falck Záchranná služba spolu prevádzkuje 32 ambulancií RLP (rýchla lekárska pomoc) a 59 ambulancií RZP (rýchla zdravotná pomoc). RLP je zabezpečovaná posádkou v zložení: lekár, vodič -záchrannár, záchrannár. Posádku RZP tvorí vodič -záchrannár a záchrannár.

Agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS):

ADOS sú súčasťou primárnej zdravotnej starostlivosti a patria medzi zariadenia ambulantnej zdravotnej starostlivosti. Medzi služby poskytované ADOS patrí komplexná ošetrovateľská starostlivosť o klienta, rodiny, skupiny v prirodzenom sociálnom prostredí, predovšetkým v rámci skupiny geriatrických pacientov, ktorá sa často realizuje v koordinácii s opatrovateľskou službou zabezpečovanou poskytovateľmi opatrovateľskej služby. V meste Lučenec pôsobia nasledovné ADOS:

- ADOS Námestie republiky 15,
- ADOS Budáčová, s.r.o., Ul. A. Bernoláka 17,
- ADOS TOP SAMBESI s.r.o., - Rúbanisko II/77.

Hospice:

Hospice sú zariadenia orientované na starostlivosť o pacientov v záverečnom štádiu choroby, teda v čase, keď ich choroba prestala reagovať na kauzálnu liečbu (nevyliciteľne chorí pacienti). V Lučenci v súčasnosti svoje služby poskytuje Hospic PRO VITAE, HESTIA (Námestie Republiky 15).

Ďalšie početné **ambulancie pre všeobecnú a špecializovanú zdravotnú starostlivosť** (*zoznam za okres Lučenec je uvedený nižšie pod čiarou⁴*)

V meste majú svoje zastúpenie všetky tri zdravotné poisťovne (Všeobecná zdravotná poisťovňa a.s., Dôvera zdravotná poisťovňa, a.s. a Union zdravotná poisťovňa, a.s.).

⁴ Pohotovosti (6), Ambulancie/Lekári (230), Akupunktúra (1), Algeziologické ambulancie (2), Ambulancie klinickej výživy (1), Chirurgické ambulancie (3), Cievne ambulancie – angiologické (4), Denný stacionár (1), Dentálna hygiena (1), Diabetologické ambulancie (5), Endokrinologické ambulancie (2), Esteticko-plastická chirurgia (1), Fyziatria, balneológia a liečebná rehabilitácia (5), Gastroenterologické ambulancie, Geriatrické ambulancie, Gynekologické ambulancie (18), Hematologické ambulancie (2), Hepatologické ambulancie (1), Interné ambulancie (8), Iné – nezaraďované ambulancie (7), Jednodňová chirurgia (1), Kardiologické ambulancie (3), Korektívna dermatológia (1), Kožné ambulancie – dermatologické (4), Laserová medicína (1), Lekárska genetika (1), Logopedické ambulancie (5), Neurologické ambulancie (4), ORL ambulancie – ušné, nosné, krčné (2), Onkologické ambulancie (3), Ortopedické ambulancie (5), Očné ambulancie (6), Poradne na odvykanie od fajčenia (1), Psychiatrické ambulancie (4), Psychiatrické liečebne (1), Psychologické ambulancie (14), Reumatologické ambulancie (2), Rádiodiagnostické ambulancie (4), Ultrazvukové ambulancie – sonografické (4), Urologické ambulancie (3), Všeobecný lekár pre deti a dorast (13), Všeobecný lekár pre dospelých (36), Zubná technika, Zubné ambulancie – stomatologické (48).

1.3.6.4 SWOT analýza sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti

Silné stránky	Slabé stránky
SOCIÁLNE A KOMUNITNÉ SLUŽBY - existencia siete sociálnych služieb – pobytové i terénne sociálne služby, domovy sociálnych služieb - širšia škála sociálnych služieb poskytovaná neverejnými poskytovateľmi - komunitné služby a komunitné centrum (viď. kap. 1.3.6.1) - pripravovaný Komunitný plán sociálnych služieb 2016 - 2022 - vyhovujúca sieť zdravotníckych zariadení ZDRAVOTNÍCKE SLUŽBY - Lučenec má VŠNsP, nemocnica je ekonomicky udržateľná - dobrá spolupráca Mesta Lučenec VŠNsP - vyhovujúca sieť zdravotníckych zariadení (odborné ambulancie pohotovosť, záchranná služba, ADOS,)	SOCIÁLNE A KOMUNITNÉ SLUŽBY - v meste chýba prepravná služba - chýba služba včasnej intervencie - chýba denné centrum (s trendom starnutia) - vysoký počet nevybavených žiadostí o umiestnenie v zariadeniach soc. starostlivosti - chýbajú služby 24 hod. opatrovateľskej starostlivosti, týždenná forma, denný stacionár - nedostatočná odbornosť opatrovateľskej služby poskytovanej rodinnými príslušníkmi (v rámci zaopatrovacieho príspevku, cez ÚPSVaR, ako náhradné riešenie nezamestnanosti rodinných príslušníkov) - terénna sociálna práca je závislá na externých zdrojoch (nedostatok zdrojov z rozpočtu mesta) - nedostatok a finančná nedostupnosť sociálnych (nízko štandardných) nájomných bytov – viď. BÝVANIE; - zlé životné podmienky Rómov, chýba pasport stavu obydli v rómskych lokalitách - časť nízko štandardných bytov je v zlom stavebnotechnickom stave (Lúčna, Zvolenská cesta, Tkáčska, Rapovská križovatka) - spolupráca s neziskovým sektorom v oblasti inklúzie marginalizovaných skupín - Mesto v rámci svojich organizácií nemá zriadené ani chránené dielne, ani chránené pracoviská (okrem MsP pri obsluhu kamerového systému) - bariéry v prístupoch do verejne prístupných budov a priestranstiev, chýba pasport a plán pre bezbariérové mesto - nedostatočná informovanosť a propagácia poskytovateľov sociálnych služieb a ich činnosti na území mesta - nedostatočná spolupráca poskytovateľov

	sociálnych služieb na území mesta - nedostatočné kapacity/ služby/ možnosti vzdelávania pre deti trpiace autizmom, Aspergerovým syndrómom, ako aj dospelé osoby s autizmom spolu s inými pridruženými znevýhodneniami ZDRAVOTNÍCKE SLUŽBY - nedostatok odborného personálu vo VŠNsP - chýba zariadenie pre umiestňovanie chorých bezdomovcov po hospitalizácii v nemocnici - nedostatok hospicov, služby hospicov sú ťažko dostupné (permanentná obsadenosť)
Príležitosti	Hrozby
SOCIÁLNE A KOMUNITNÉ SLUŽBY - zvyšujúci sa záujem o sociálne a komunitné služby - pripravovaná transformácia služieb DSS z inštitucionálnych na komunitné a lepšia komunikácia s verejnosťou k pripravovaným zmenám - dobudovanie siete soc. služieb, skvalitnenie a rozšírenie ponuky pre občanov mesta podľa ich záujmu - sieťovanie a skvalitňovanie spolupráce medzi samosprávou a subjektmi - poskytovateľmi služieb - zvyšovanie odbornosti pracovníkov v sociálnych a komunitných službách - vybudovanie komplexného strediska soc. služieb - rozvoj dobrovoľníctva v sociálnych službách - spolupráca s Pedagogickou a sociálnou akadémiou (výchova sociálnych pracovníkov) ZDRAVOTNÍCKE SLUŽBY - definované rozvojové zámery VŠNsP - prijímanie lekárov zo zahraničia (Ukrajina) - Využitie EŠIF na financovanie strategických zámerov v sociálnej a zdravotníckej oblasti	- starnutie obyvateľstva a nárast počtu osôb so zdravotnými problémami - chýbajúce zdroje na sociálnu starostlivosť - vysoký podiel obyvateľov so sociálnymi problémami a spolužitím v komunite (bezdomovci, nezamestnaní, chudobní) - rezignácia obyvateľov riešiť vlastnú nepriaznivú sociálnu situáciu - zvyšovanie cien sociálnych služieb a ich finančná nedostupnosť - neprehľadné zmeny vo fungovaní zdravotníctva veľké množstvo neplatičov – chudoba - možnosti vzniku dlhodobých negatívnych následkov neriešenia problémov v zdravotníctve a sociálnej starostlivosti - demotivujúci sociálny systém

1.3.7 Kultúra a kultúrna infraštruktúra

Mesto Lučenec plní o.i. úlohu kultúrneho centra regiónu Novohrad, na čo má vzhľadom na početnosť svojich kultúrno-historických pamiatok, kultúrnych inštitúcií, organizovaných podujatí, či aktívnych umelcov, umeleckých súborov a spolkov veľmi dobré predpoklady. Ako pozitívum možno hodnotiť i rozmanitú národnostnú štruktúru obyvateľstva mesta a pestrosť kultúrnych hodnôt jednotlivých národností a etník, ktorú možno aktívne využívať v prospech rozvoja kultúry v meste.

1.3.7.1 Kultúrne dedičstvo

V katastri mesta Lučenec sa nachádza spolu 52 nehnuteľných kultúrno-historických pamiatok zapísaných do Registra nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok Pamiatkového úradu SR (plus ďalších 7 v katastri mestskej časti Opatová). Väčšina z týchto pamiatok je sústredených v historickom centre Lučenca, ktoré bolo v r. 1991 vyhlásené za mestskú pamiatkovú zónu.

Zoznamu svetských pamiatok dominuje Radnica, Bývalá Dunajská banka, Budova Novohradskej knižnice (bývalá banka), Budova Okresného súdu, Bývalý učiteľský ústav (dnes pedagogická škola), Bývalá dievčenská mestská škola, Kaštieľ na Filákovskej ceste, Rakkotyayho vila, či početné meštianske domy na Ul. Dr. Herza, Kubínyiho námestia, Masarykovej ulici, Vajanského ulici a Ul. Dr. Vodru.

Medzi sakrálnymi pamiatkami sú najvýznamnejšími Synagóga, Rímskokatolícky kostol Navštívenia Panny Márie, Evanjelický kostol a.v. a Kalvínsky kostol.

Okrem vyššie uvedených pamiatok zapísaných do registra Pamiatkového úradu SR Zastupiteľstvo mesta Lučenec schválilo osobitný zoznam nehnuteľných, hnuteľných, hmotných a nehmotných pamätihodností mesta, so zvláštnou kultúrnou, či historickou hodnotou pre mesto (dostupné na webovej stránke mesta).

Mesto Lučenec disponuje štúdiom kultúrnych pamiatok vypracovanou Krajským pamiatkovým úradom v Banskej Bystrici, ktorá obsahuje podrobný urbanisticko-historický výskum pamiatkovej zóny mesta a návrh zásad ochrany, obnovy a prezentácie kultúrnych hodnôt územia.

Viacere z pamiatkových objektov sú v majetku mesta Lučenec:

- Radnica, ul. Dr. Herza č. 1, Lučenec (budova pre vedu, kultúru a osvetu)
- Synagóga, ul. Adyho, Lučenec (budova pre vedu, osvetu, kultúru a verejnú zábavu)

- Budova ZŠ Kubínyiho nám. č. 6, Lučenec (základná škola + materská škola + školská jedáleň)
- Budova na ul. Jókaiho č. 13, Lučenec – vila s areálom (detské jasle)
- Hrobka P. Rádayho, kalvínsky cintorín, Lučenec
- Hrobka rodiny Andrejcsik, cintorín, Lučenec
- Náhrobok B.S.Timravy, cintorín, Lučenec
- Pomník rumunskej armády, Hladký majer, Lučenec

Mesto Lučenec bolo počas svojej histórie rodiskom alebo pôsobiskom viacerých významných osobností z oblasti kultúry a umenia, ako aj politiky a vedy. Sú to spisovateľka Božena Slančíková – Timrava, maďarský básnik Sándor Petőfi, spisovateľ a básnik Koloman Banšell, maliar Janko Alexy, či maliar a grafik Július Szabó.

1.3.7.2 Verejné kultúrne inštitúcie a ich činnosti

Tabuľka 54 Verejné kultúrne inštitúcie v meste Lučenec, ich činnosť a aktivity

Názov inštitúcie	Popis inštitúcie a jej činností	Výber konkrétnych výstupov/aktivít
LUKUS Lučenské kultúrne stredisko	• Rozpočtová organizácia zriadená Mestom Lučenec 18. 3. 2014 (reálna činnosť od leta 2016) • Spravuje kultúrne objekty a kultúrnu infraštruktúru mesta • Organizuje kult. podujatia – festivaly, koncerty, výstavy, prehliadky, súťaže v oblasti kultúry, a iné spoločenské akcie • Pri svojich aktivitách spolupracuje s ostatnými kultúrnymi inštitúciami v meste	• Organizovanie rozličných výstav a kultúrnych podujatí v novo zrekonštruovanej synagóge • Kultúrne aktivity v priestoroch historickej Radnice (rovnako pod správou LUKUS-u)
Novohradské múzeum a galéria (NMG)	• Sústreďovanie, správa, uchovávanie a prezentovanie hnutelných kultúrnych pamiatok (zbierkový fond viac než 30 000 exponátov) • Správa vedeckej knižnice NMG • Vedenie Klubu priateľov NMG	• Stála expozícia „Poklady Minulosti“ • Galerijná zbierka – výber z tvorby novohradských výtvarníkov • Vysunutá „Expozícia keramickej tvorby“ v átriu MsÚ Lučenec • Pravidelné krátkodobé výstavy (Poklady

		Novohradu, Keď utíchli zbrane...) • Každoročné Medzinárodné keramické sympóziu Lučenec – Kalinovo • Podujatie Trienále akvarelu • Kultúrne a vzdelávacie podujatia pre žiakov ZŠ a SŠ, ako aj pre verejnosť (Deň Zeme, Noc v múzeu, Deň keramiky...)
Novohradská knižnica	• Zhromažďovanie, správa a sprístupňovanie knižničného fondu (118 tis. publikácií), výpožičné a knižnično-informačné služby (aktuálne 3 000 registrovaných čitateľov) • Organizovanie komunitných, kultúrno-spoločenských a vzdelávacích aktivít • Metodická pomoc a poradenstvo obecným a mestským knižniciam	• Tvorivé dielne pre seniorov • Tvorivé dielne pre deti a mládež • Pedagogická a sociálna akadémia • Cestovateľské besedy v rámci cyklu Živá knižnica • Noc s Andersenom • Literárny Lučenec
Novohradské osvetové stredisko	• Rozvoj kultúrneho života miest a obcí okresov Lučenec a Poltár • Organizovanie komunitných aktivít • Organizovanie súťažných prehliadok v rôznych žánroch záujmovo-umeleckej činnosti • (spolu)organizovanie kultúrnych podujatí a festivalov • Práca s menšinami • Uchovávanie a podpora tradičnej ľudovej kultúry • Vydávanie regionálnych publikácií a mesačníka REKUS • Rozvíjanie činnosti dielne ľudových remesiel • Podpora činnosti literárneho klubu V.L.A.S. a Štúdia amatérskej výtvarnej tvorby a fotografie (AVT & AMFO)	• Novohradský folklórny festival • Súťažné prehliadky ZUČ • Letné prázdninové tvorivé dielne pre deti • Záujmové podujatia a aktivity pre seniorov • Náučné podujatia (napr. Dedičstvo Novohradu, Otváranie studničiek...) • podujatie Timravin chodníček • výtvarná súťaž Maľujeme Timravu • Výtvarné dielne zamerané na tkáčske techniky • Regionálne výstavy amatérskej fotografie AMFO • Prezentácia autorskej literárnej tvorby H/VLAS NE/UTO/PÍŠ

	• Poradenské a metodické služby • Spolupráca s inými osvetovými centrami na Slovensku	
Divadlo B. S. Timravy	• Realizácia predstavení miestnych i hosťujúcich divadelných súborov • Prenájom priestorov pre rozličné kultúrne účely	• Divadelné predstavenia rozličných žánrov • Besedy, koncerty a iné príležitostné podujatia realizované v priestoroch divadla
Kino Apollo (mestské)	• Realizácia filmových predstavení v 2D a 3D formáte (digitalizácia v r. 2011) • Kapacita 536 miest • Prevádzkovanie bufetu pre návštevníkov kina • Prenájom priestorov pre rozličné kultúrne účely	• Pravidelné filmové predstavenia • Využívanie kinosály na rozličné kultúrne akcie – divadlá, koncerty, konferencie, školské akadémie...
Kino STAR	• Realizácia filmových predstavení v 2D a 3D formáte	• Pravidelné filmové predstavenia
Letné kino	• Realizácia filmových predstavení • Bezbariérové kino • Kapacita 1000 miest • Amfiteáter sa využíva aj na iné kultúrne udalosti	• Cyklus premietaní Európske hviezdne kino počas Lučenského kultúrneho leta (zdarma pre širokú verejnosť) • V mesiacoch júl a august sa v letnom kine premietajú každú sobotu filmy zamerané na česko-slovenskú a európsku tvorbu.
Zbor pre občianske záležitosti	• Usporiadúvanie občianskych obradov a slávností • Sociálno-charitatívna činnosť • Rozvoj kultúrno-spoločenského života • Posilňovanie kvality vzťahov medzi občanmi mesta Lučenec • spolupráca s cirkvami mesta • Organizovanie kultúrnych podujatí	• Privítanie novonarodených detí do života • Blahoželania občanom pri dosiahnutí životného jubilea • Kondolenčné listiny pri úmrtí občana • Vykonávanie občianskych sobášov • Organizovanie spomienky na zosnulých, predvianočných stretnutí... • Oslavy ukončenia II. svetovej vojny • Výstavy Szabóov grafický Lučenec, Oslavy SNP, Literárny Lučenec, a. i.
Dom Matice slovenskej	• Vedenie činnosti matičných odborov v okresoch Lučenec a Poltár (aktuálne 18 MO MS s 1 584 členmi) • Vedenie činnosti Okresnej rady MS	• Celoslovenské kolo prednesu pôvodnej slovenskej prózy Timravina studnička • podujatie Timravínym chodníčkom

	• Aktivizácia a zakladanie nových matičných odborov, a podpora činnosti matičných súborov • Spolupráca s cirkvami a kult. organizáciami v regióne • Práca so slovenskou literatúrou • Spolupráca so Slovákmi v Maďarsku • Realizácia výstav amatérskych výtvarníkov	• Cezpoľný beh o pohár MS • Jazykový tábor pre slovenské deti z Maďarska • Dni M. R. Štefánika • podujatia Deň matiek, Vianočný stôl • Besedy so slovenskými spisovateľmi na školách • Osádzanie pamätných tabúl osobnostiam národnej a matičnej histórie so vzťahom k mestu Lučenec • Vydávanie monografií týkajúcich sa histórie a národopisu Novohradu
Synagóga	• Novo zrekonštruovaný duchovný a kultúrny objekt využívaný na rozličné kultúrne podujatia – koncerty, festivaly, výstavy, prehliadky, sympózia, organizované v priestoroch synagógy pod hlavičkou organizácie LUKUS	• Sprevádzané prehliadky Synagógy počas letnej sezóny • Stála expozícia venujúca sa histórii synagógy a židovskej obce v Lučenci • Rozličné dočasné výstavy
Pamätný dom Júliusa Szabóa	• Verejné prezentovanie života a diela známeho lučenského výtvarníka Júliusa Szabóa	• Stála expozícia venovaná životu a dielu J. Szabóa v priestoroch pamätného domu

Zdroj: oficiálne webové stránky jednotlivých inštitúcií + e-mailová komunikácia

Okrem vyššie popísaných kultúrnych inštitúcií v minulosti v Lučenci existoval aj **Dom vedy a techniky** (Rázusova ul. 22), kde sa okrem stálej expozície vedy a techniky organizovali aj početné vedecké podujatia, ako napr. Krajský festival vedy a techniky (súťažná prehliadka vedeckých prác z oblasti fyziky, chémie, biológie, elektrotechniky, mechaniky, environmentálnych vied a iných odborov⁵) celoslovenský fyzikálny seminár Murgašove dni, či Dni vedeckej mládeže. V priestoroch Domu vedy a techniky sa žiaci z Lučenca i z iných miest Slovenska hravou formou učili prostredníctvom pokusov spoznávať fyziku. Pre edukačné účely bol využívaný aj jeho dvor. Dom vedy a techniky v súčasnosti síce nie je v prevádzke, avšak pretrvávajú snahy o jeho obnovenie (p. uč. Mgr. Ľubica Morková).

Ako novú aktivitu schválilo mestské zastupiteľstvo (júl 2016) zriadenie nového **Mestského múzea** v budove historickej radnice a v súčasnosti prebiehajú prípravy na jeho registráciu na MK SR. Nové

⁵ <http://www.podujatia.sk/banskobystricky-krajsky-festival-vedy-a-techniky-lucenec/>

Mestské múzeum má mapovať históriu mesta Lučenec. Stále expozície majú byť zamerané na spôsob života v meste v minulosti, na historické udalosti, ktoré sa tu odohrali, na život významných osobností pôsobiach v meste, ale aj históriu priemyslu a tradičnú miestnu regionálnu priemyselnú výrobu (smaltovníctvo, sklárstvo, liehovarníctvo, tehliarstvo a keramika atď.).

Spomedzi nových kultúrno-historických atraktivít možno tiež spomenúť **Sieň významných osobností** pochovaných na Mestskom cintoríne v Lučenci, ktorá bola zriadená v októbri 2016 s cieľom aktívnej prezentácie a rozvoja pamiatkového fondu mesta a rozvoja cestovného ruchu. Ide o expozíciu odkazujúcu na najvýznamnejšie osobnosti ktoré v meste Lučenec v minulosti pôsobili. Návštevníci sa tu môžu oboznámiť aj s historickými prameňmi o histórii bývalého Domu smútku/ Márnice. Je v záujme mesta ďalej rozvíjať a dopĺňať túto sieň o nové exponáty.

1.3.7.3 Kultúrne podujatia

Kultúrno-spoločenské podujatia v meste Lučenec sa uskutočňujú vo vyššie uvedených kultúrnych inštitúciách, ako aj v Redute, Športovej hale Aréna, na Mestskej tržnici, v Mestskom parku či v priestoroch CVČ pri Mestskom úrade.

Spomedzi pravidelných podujatí možno spomenúť každoročný *Mestský ples*, *Karneval na ľade*, *priame prenosy významných kultúrnych podujatí z celého sveta v Kine Apollo*, *Stavanie Mája*, *Národnú a celoštátnu výstavu psov*, *výstavu psov Lučenský havkáč*, *Oslavy ukončenia bojov II. svetovej vojny*, *Muzikantský Juniáles*, *Medzinárodné keramické sympóziu Lučenec – Kalinovo*, *„Piknikiadu“* (multižánrové kultúrne podujatie pre rodiny v Mestskom parku), či rozličné burzy na Mestskej tržnici. Ďalej sa v meste pravidelne konajú koncerty známych slovenských hudobníkov a divadelné predstavenia domácich i hosťujúcich divadelných súborov.

Osobitný význam majú úspešné podujatia regionálneho a nadregionálneho charakteru, akými sú *Timravina studnička*, *Novohradský folklórny festival (júl)*, *Lučenské hodovanie (august)*, *Fašiangy na tržnici (február/marec)*, *Novohradský maratón*, *Míľa pre mamu*, *MDD v mestskom parku*, *podujatia v rámci Lučenského kultúrneho leta*, *Szabóov grafický Lučenec*, *festival Divadelná jeseň (október/november)*, *festival Jazzové lístie*, *Svieť svetlo svieť*, *Srdce na dlani* i ďalšie, ktoré majú potenciál prilákať do mesta aj návštevníkov z iných okresov či krajov, a tým prispievať nielen k rozvoju kultúry, ale aj cestovného ruchu v meste a okrese Lučenec (čo je aj snahou mesta pri ich organizovaní).

Bolo by do budúcnosti vhodné zvýšiť počet takýchto atraktívnych, najmä viacdňových podujatí, prípadne rozšíriť rámec už existujúcich podujatí etablovaných na miestnej, či okresnej úrovni. Rovnako je potrebné vhodne koordinovať existujúce aktivity, čo nie je možné bez aktívnej spolupráce všetkých zainteresovaných subjektov. V súčasnosti sa Mesto Lučenec snaží pri organizácii kultúrnych podujatí spolupracovať najmä s Novohradským osvetovým strediskom, Novohradskou knižnicou, Novohradským múzeom a galériou, a Pamätným domom Júliusa Szabóa.

1.3.7.4 Kultúrne súbory, telesá, umelci, remeselníci

V Lučenci pôsobia nasledovné divadelné súbory:

- Divadelný súbor Timrava, o.z.
- Divadlo mladých pri o.z. Timrava
- Divadlo dospelých pre deti Pramienok pri CVČ Magnet Lučenec
- Maďarský divadelný súbor J. Kármána
- Detský divadelný súbor KUKUK pod ZUŠ Lučenec
- DDS Dokorán pri ZŠ Laca Novomeského
- DDS Na Opatovskom kopci pri súkromnej ZUŠ Lučenec – Opatová,
- DDS Divadielko z kufra pri o.z. Timrava
- DDS SME! pri ZŠI pre sluchovo postihnutých Lučenec

Všetky vyššie uvedené divadelné súbory sú neprofesionálne; v Lučenci doposiaľ nepôsobí profesionálny divadelný súbor.

V Lučenci sa pravidelne konajú divadelné prehliadky Divadelná jeseň (prezentácia regionálnych ochotníckych divadelných súborov + predstavenie pozvaného hosťujúceho profesionálneho súboru + sprievodné podujatia – október, november) a Rozprávková skrinka (regionálna súťaž detskej dramatickej tvorivosti, prezentácia regionálnych DDS z okresov Lučenec, Filákov a Poltár).

Ďalej v meste pôsobia nasledovné folklórne skupiny:

- FS Ipeľ
- DFS Pitytang
- DFS Radosť
- FS Zvonček – ZŠ Vajanského

Spevácke súbory:

- spevácka skupina pri DFS Radosť

- miešaný spevácky zbor OZVENA pri Dome Matice Slovenskej (funguje od r. 1933 – repertoár svetských i sakrálnych piesní; v rámci zboru existuje aj spevácka skupina žien, tzv. Malý zbor)

Sóloví umelci:

- heligonkári Štefan Kumštár, Rudolf Václavík, Ján Kantorák

Remeselníci:

- Ivan Pupala – výrobca ľudových plastík a hudobných nástrojov

Iné umelecké súbory a kluby:

- literárny klub V.L.A.S.
- Štúdio amatérskej výtvarnej tvorby a fotografie AVT & AMFO
- Tvorivá dielňa ľudových remesiel
- Klub spoločenských tancov

ako aj viaceré amatérske hudobné skupiny rôznych žánrov.

Viacere z vyššie uvedených umelcov, umeleckých a iných záujmových súborov vnímajú ako problém nedostatočnú spoluprácu a podporu zo strany Mesta Lučenec, čo ich obmedzuje v rozvoji svojej činnosti a možnostiach prezentovať sa aj mimo mesta, či okresu.

1.3.7.5 SWOT analýza - kultúra v meste

Silné stránky	Slabé stránky
- početné kultúrno-historické pamiatky – centrum mesta je Mestskou pamiatkovou zónou - početné aktívne kultúrne inštitúcie a zariadenia - množstvo organizovaných kultúrnych podujatí - dostatok priestorov pre usporadúvanie kultúrnych podujatí - rozmanitá etnická štruktúra v meste – pestrosť kultúrnych tradícií a hodnôt - početné aktívne umelecké a remeselné súbor a spolky/krúžky - Mesto Lučenec – rodisko mnohých významných osobností – využívané pri - o marketingu kultúry - novo zrekonštruovaná Synagóga aktívne využívaná na kultúrne účely (mesto na jej	- zlý technický stav viacerých kultúrno-historických objektov v meste - nedostatočné financovanie kultúry v meste z verejných zdrojov - málo významnejších kultúrnych podujatí regionálneho a nadregionálneho charakteru s trvaním viac než 1 deň - slabá podpora umelcov a umeleckých telies pôsobiacich v meste zo strany Mesta Lučenec; Novohrad dĺži veľa rozvoju folklóru - pomerne slabá úroveň spolupráce a koordinácie aktivít jednotlivých kultúrnych inštitúcií v meste - nedostatočná úroveň práce s Rómami a využitia ich kultúrnych hodnôt pre rozvoj kultúry v regióne

rekonštrukciu získalo dotáciu vo výške - 2 490 000 € z Regionálneho operačného programu)	- vysoká miera vizuálneho smogu v meste, čo negatívne vplyva na estetiku prostredia - malá priestorová kapacita Novohradského múzea a galérie, obzvlášť obmedzená je muzeálna expozícia
- Príležitosti	- Ohrozenia
- rozvoj cezhraničnej kultúrnej spolupráce s Maďarskom (Salgótarján) - znovuoobnovenie Domu vedy a techniky - atraktívna kultúrno-vzdelávacia inštitúcia pre deti a mládež (prípadne integrácia aktivít zážitkového vyučovania do výučby štandardných ZŠ) - obnovenie pobočky knižnice na sídlisku Rúbanisko s cieľom zvýšenia počtu detských čitateľov - regionálna výchova a vzdelávanie v oblasti kultúry - vybudovanie nového Mestského múzea - rekonštrukcia Divadla B. S. Timravy na moderný, multifunkčný kult. priestor – existuje projektová dokumentácia - aktívnejšia spolupráca s umeleckými súbormi pôsobiacimi v meste pri rozvoji kultúry - financovanie projektov v oblasti kultúry v meste z štrukturálnych fondov EÚ – potreba kvalitnej projektovej činnosti	- nízky počet detských čitateľov registrovaných v Novohradskej knižnici - nízka vzdelanostná (i ekonomická) úroveň veľkej časti obyvateľstva, čo negatívne vplyva aj na jeho kultúrnu úroveň a dopyt po kultúre - finančná poddimenzovanosť niektorých kultúrnych zariadení a inštitúcií – nemožnosť realizovania kultúrnej činnosti v potrebnej kvalite - odliv mladých ľudí z mesta a celkovo z regiónu – nedostatok nových, kreatívnych, „mladých“ prístupov v oblasti kultúry - vysoké byrokratické zaťaženie a zle nastavená legislatíva – zdĺhavé procesy schvaľovania podpory projektov v oblasti kultúry z verejných zdrojov (BBSK, MK SR)

1.3.8 Šport a športová infraštruktúra

1.3.8.1 Organizovaný šport v meste

Organizovaný šport v meste Lučenec má bohatú a dlhoročnú tradíciu a funguje najmä na báze športových klubov a spolkov (viď. Tabuľka 53), ktoré zastrešujú jednotlivé športy. Ich činnosti a aktivity sú koordinované a finančne podporované v spolupráci s Mestom Lučenec - s MsÚ a príslušnou komisiou pri mestskom zastupiteľstve.

Lučenec je mnoho rokov známym mestom v športoch **basketbal, futbal, judo, stolný tenis, tanečný šport, tlak na lavičke a boccia**. Jediným profesionálnym športovým klubom v Lučenci **Mestský basketbalový klub Lučenec**, ktorého mužský tím v sezóne 2016/2017 hrá najvyššiu slovenskú basketbalovú ligu. Futsal klub hrá II. slovenskú ligu a športovci v tlaku na lavičke klubu **Powerlifting PWC** získali už mnoho titulov **Majstrov sveta a majstrov Európy** vo svojich vekových a váhových kategóriách. Rovnako sa v meste uskutočňuje Slovenský pohár i **medzinárodné súťaže v tanečnom športe**.

Prehľad športových klubov v meste Lučenec a počtu ich aktívnych členov prináša nasledujúca tabuľka:

Tabuľka 55 Zoznam športových klubov v meste Lučenec a ich členská základňa

P.č.:	Názov klubu	dospelí	mládež	spolu
1	Basketbalový klub Veteran ALBATROS	20	0	20
2	RC model klub	15	10	25
3	TJ Javor - turisti	30	15	45
4	Fortis - kickbox	20	10	30
5	ŠK Novoker - petang	10	3	13
6	Box club	20	14	34
7	Tenisový klub Branco	10	16	26
8	K-kart racing klub motokáry	5	2	7
9	Boules - boccia	8	7	15
10	Fit klub Fit Rodina - aerobic, zumba, fit jump	20	15	35
11	Klub netradičných športov - bowling a iné.	10	5	15
12	Volejbalový klub Pelikán	2	18	20
13	Slovenská asociácia boccie	75	14	89
14	Únia malého futbalu	296	0	296

15	OZ NovoČk- cyklotrial	3	16	19
16	MAC Redox - atletika		197	197
17	ŠK Novohrad - futbal	40	300	340
18	Hokejový klub LC		150	150
19	Mestský basketbalový klub	23	115	138
20	Stolnotenisový klub	20	11	31
21	Dance Attack - spol. tance	40	91	131
22	Karate klub Miyagi	10	25	35
23	Fortino - boccia	20	3	23
24	Klub nepočujúcich - futbal, hádzaná, a iné.	36	10	46
25	Judo klub Katsudo	76	74	150
26	Boccia klub Lučenec	50	46	96
27	Junior judo klub	25	25	50
28	Tanečná škola Štefan Chlebo	30	80	110
29	FLORBALOVA LIGA LC	30	50	80
30	Klub slovenských turistov Lampáš	35	10	45
31	Futsal	28		28
	Spolu za kluby	1007	1332	2339

Zdroj: MsÚ Lučenec, 2016

1.3.8.2 Šport pre všetkých

Pre širokú verejnosť sú sprístupnené viacúčelové športoviská v areáloch základných škôl (ZŠ Haličská cesta, ZŠ Ul. Vajanského, ZŠ M.R.Štefánika).

Mladí ľudia venujúci sa jazde na skateboarde a in-line korčuliach majú možnosť sa svojmu obľúbenému športu venovať pod nadjazdom, kde bolo za týmto účelom vybudované nové ihrisko/skatepark.

V okolí mesta sa rozvíja cykloturistika aj ako jeden z produktov cestovného ruchu a okrem turistiky sa začína rozvíjať aj nordic walking turistika (NWT). O cykloturistických trasách a i NWT pojednáva viac kapitola cestovný ruch.

Zámerom Mesta Lučenec je rozšíriť počet športovísk, zmodernizovať existujúce a zabezpečiť ich údržbu. Pripravuje sa štúdia na vybudovanie multifunkčných ihrísk, fit cesty Park, či posilňovacích zariadení v Mestskom parku.

S cieľom zdravotnej prevencie najmä mladých ponúka v meste rôzne aktivity na zmysluplné a aktívne trávenie voľného času aj Centrum voľného času.

1.3.8.3 Športová infraštruktúra

Športovú infraštruktúru mesta Lučenec tvoria najmä:

- Zimný štadión
- Športová hala Aréna
- Letné kúpalisko
- Krytá plaváreň AQUASPOOL (od 20. 2. 2015 je z dôvodu havarijného stavu stropu v bazénovej časti mimo prevádzky)
- Futbalový štadión
- Multifunkčné ihrisko – Rúbanisko II
- Termálne kúpalisko Novolandia v Rapovciach (otvorené od 1.mája 2015)
- Exteriérové telocvične

Správu mestských športovísk zabezpečuje od roku 2009 spoločnosť SPOOL, s.r.o. Mesto Lučenec schválilo investičný zámer vybudovať novú krytú plaváreň v areáli letného kúpaliska (vypracovaná je štúdia novej krytej plavárne).

Mesto Lučenec má na základe štúdie vybudovať tiež „Relaxačno-oddychové zóny“ v meste s umiestnením bezpečných detských ihrísk s novými prvkami.

Po dokončení zastrešenia zimného štadióna, výstavbe umelého trávniku na Futbalovom štadióne pri Parku v Lučenci, postavení atletickej dráhy pri ZŠ L. Novomeského a viacúčelového ihriska pri ZŠ M. R. Štefánika, je prioritou mesta dokončiť rozostavanú tribúnu futbalového štadióna.

Na území mesta svoje športové pohybové služby ponúkajú súkromné subjekty a športoviská, a to:

- Boccia ihrisko
- Bowling klub
- Fun a Sport Club – bowling klub
- TK Branco – Fiľakovska cesta
- Rocket klub
- Miami fitness
- Max fitness
- Probody fitness

- Fortino club
- Sauna Pohoda
- Sauna Pyramida

Finančná podpora športu v meste z rozpočtu Mesta Lučenec

Každý športový klub, združenie, ale aj jednotliviec pôsobiaci a prevádzajúci svoju činnosť na území mesta Lučenec, má na základe VZN č. 2/2007 právo každoročne žiadať o pridelenie nenávratnej finančnej dotácie z rozpočtu Mesta Lučenec. Finančný príspevok na základe doručených žiadostí prerozdeľuje primátorka mesta, pričom sa opiera o odporúčania komisií kultúry, športu a tretieho sektora. Výška finančného príspevku nie je presne určená, nie je nárokovateľná a jej udelenie či neudelenie je v plnej kompetencii primátorky mesta. Žiadateľ o príspevok musí spĺňať nasledovné podmienky:

- subjekt musí byť registrovaný právny subjekt, napr. o.z., n.o., klub, spolok, živnostník, a pod.,
- subjekt musí svoju činnosť, na ktorú žiada finančnú pomoc, dokázateľne vykonávať min. 1 rok na území mesta Lučenec,
- použitie dotácie musí byť v súlade s rozpočtovými pravidlami Mesta Lučenec,
- subjekt musí presne vyúčtovať pridelenú dotáciu do konca novembra aktuálneho roka,
- subjekt musí vyplniť žiadosť na predpísanom tlačíve.

Každá doručená žiadosť, ktorá spĺňa všetky náležitosti, je bodovaná. Na základe získaných bodov je zostavené poradie športových klubov, ktoré sú primátorke mesta navrhnuté na finančný príspevok. Návrh na výšku finančných príspevkov jednotlivým klubom predkladá primátorke mesta komisia športu, kultúry a tretieho sektora. Každý subjekt, ktorý si podáva žiadosť o pridelenie finančného príspevku, je o výsledku informovaný písomne, a to najneskôr do konca apríla aktuálneho roka.

Vzhľadom na početnú základňu, úroveň, divácku podporu, a v neposlednom rade aj na bohatú tradíciu v meste Lučenec, je finančný balíček pre ŠK Novohrad Lučenec (futbal) HC Lučenec (hokej), MAC Redox (atletika), MBK Lučenec (basketbal) priamo zakotvený v rozpočte Mesta Lučenec. Jeho výšku každoročne schvaľuje Mestské zastupiteľstvo.

Iné možnosti podpory športových klubov

Podpora športu a športových klubov v činnosti nemusí tkvieť len v priamej finančnej dotácii. Mesto má aj iné možnosti, napr. propagačné, či priestorové. Každý riadne fungujúci oficiálny športový klub v meste získava nasledovnú podporu:

- **mediálnu:** propagácia športových podujatí pre verejnosť v Mestských novinách, vylepenie plagátov, zhotovenie maľovaného pútača zdarma, propagácia vo vysielaní mestského rozhlasu,
- **priestorovú:** možnosť päťkrát ročne využiť ktoréhokoľvek športovisko v správe Mesta Lučenec bezplatne (zimný štadión, kúpalisko, plaváreň, tartanový atletický areál, futbalový štadión a ihrisko s umelou trávou).

1.3.8.4 SWOT analýza - šport a športová infraštruktúra

Silné stránky	Slabé stránky
- Lučenec je mnoho rokov známym mestom v športoch basketbal, futbal, judo, stolný tenis - Mestský basketbalový klub Lučenec hrá Extraligu - Futsal klub hrá II. slovenskú ligu veľa a rôznych aktívnych športových klubov v meste - športové výsledky (majstri sveta, Európy tlakom na lavičke a bocciou) - vysoká divácka podpora športu v meste - dostupné športoviská pre všetkých (mestské, súkromné) - rozvoj cykloturistiky a pešej turistiky (+ NWT) - vybudovaná športová infraštruktúra - pripravené nové investičné zámery pre vybudovanie novej športovej infraštruktúry (nová krytá plaváreň)	- krytá plaváreň AQUASPOOL momentálne mimo prevádzky - nedobudovaná tribúna futbalového štadióna - opotrebovaný skatepark a potreba jeho rekonštrukcie - ihrisko na ZŠ Vajanského, ktoré slúži verejnosti, je v zlom technickom stave - nejednoznačné správcovstvo športovísk mesta (roztrieštenosť zodpovedností) - nedostatočná podpora pre organizovaný šport mládeže - nedostatok a zlý technický stav/ zlé značenie cykloturistických trás - chýbajúce kapacity pre ubytovanie (športové udalosti, aktivity) - nedostatočná informovanosť o športovom dianí v meste vo väzbe na aktivity podporujúce rozvoj cestovného ruchu a zvyšovanie počtu návštevníkov mesta cez športové udalosti zvyšujúce počet prenocovaní

Príležitosti	Ohrozenia
- existencia vhodných priestorov na vybudovanie nenáročných ihrísk - nová športová infraštruktúra – relaxačná zóna a nové detské ihriská - prírodné podmienky pre rozvoj aktívneho oddychu, pohybu, rekreačného športu - rozvoj športu ako produktu CR a prímestskej rekreácie - prerozdelenie finančných prostriedkov v súlade s pripravovaným Zákonom o športe	- slabá podpora športu štátom - nákladná prevádzka športovísk - športové kluby sa spoliehajú na finančnú podporu Mesta - nízka kúpyschopnosť obyvateľstva platiť športové služby - málo príležitostí pre získavanie externých zdrojov z fondov EÚ, resp. ďalších finančných programov na podporu rozvoja športu

1.3.9 Životné prostredie mesta a krajina

1.3.9.1 Geografické, nerastné bohatstvo a pôdne pomery

Mesto leží v západnej časti Lučeneckej kotliny, ktorá je súčasťou Juhoslovenskej kotliny, v oblasti Lučensko-košickej zníženiny vnútorných Západných Karpát. Leží na nive a terase potokov Tuhársky a Krivánsky. Túto kotlinu v južnej časti charakterizujú široké nivy so sprievodnými terasami potokov a riek, ktoré sa nazývajú Novohradské terasy. V severnej časti nazývanej Poltárska pahorkatina prevláda pahorkatý reliéf. V západnej časti kotliny sa vytvorila podobná, Jelšovská pahorkatina.

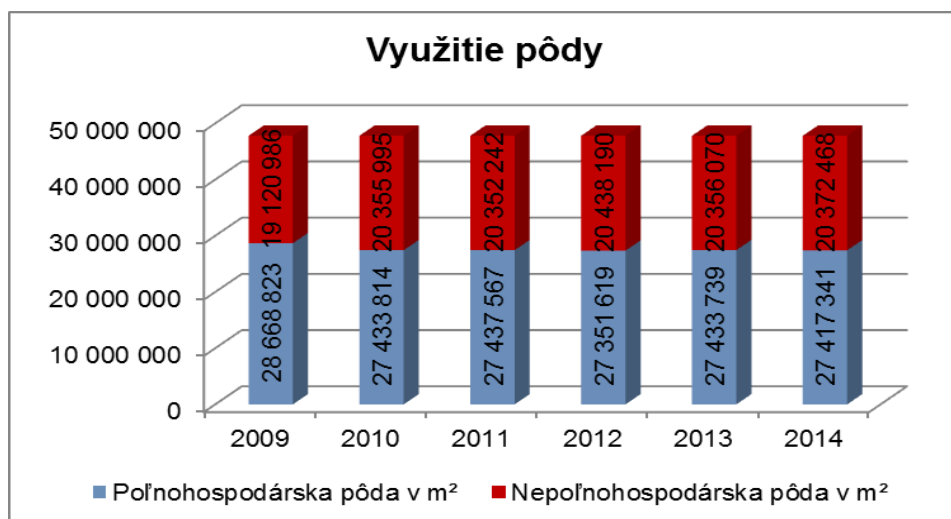
Povrch územia na poriečnej rovine a pahorkatine tvoria stredotreťohorné slienité íly, v západnej časti mladotreťohorné tufitické íly a piesky, karbonátové a andezitové zlepenice pokryté riečnymi štrkopieskami a sprašou. Na pahorkatine sú najmä ilimerizované, na nive lužné a nivné pôdy. O využití pôdy na území katastra mesta informuje nasledovná tabuľka č. 54 a graf č. 15, podľa ktorých **klesla výmera poľnohospodárskej pôdy, najmä orná pôda a trvalo trávnaté porasty. Dlhodobu stabilnejšiu je rozloha lesných pozemkov a vodných plôch, narastá však rozloha zastavanej plochy v katastri mesta.**

Tabuľka 56 Prehľad využitia pôdy na území katastra mesta Lučenec v rokoch 2009 - 2014

Výmera územia, využitie pôdy (v m ²)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Celková výmera územia mesta	47 789 809	47 789 809	47 789 809	47 789 809	47 789 809	47 789 809
Poľnohospodárska pôda spolu	28 668 823	27 433 814	27 437 567	27 351 619	27 433 739	27 417 341
Orná pôda	21 265 529	20 302 159	20 321 564	20 264 953	20 189 976	20 133 649
Vinica	6 670	4 791	4 791	4 791	4 791	4 791
Záhrada	1 412 806	1 429 990	1 453 636	1 449 960	1 444 247	1 441 921
Ovocný sad	232 852	233 109	233 047	232 529	232 529	231 495
Trvalý trávnatý porast	5 750 966	5 463 765	5 424 529	5 399 386	5 562 196	5 605 485
Nepoľnohospodárska pôda - spolu	19 120 986	20 355 995	20 352 242	20 438 190	20 356 070	20 372 468
Lesný pozemok	9 397 655	9 397 655	9 397 433	9 399 840	9 399 503	9 399 503
Vodná plocha	746 941	746 446	746 446	746 664	746 664	746 743
Zastavaná plocha a nádvorie	7 158 285	7 181 984	7 209 440	7 234 603	7 241 361	7 251 244
Ostatná plocha	1 818 105	3 029 910	2 998 923	3 057 083	2 968 542	2 974 978

Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf 15 Využitie pôdy v katastri mesta Lučenec v rokoch 2009 - 2014

Zdroj: Štatistický úrad SR

Mestské Lesy

Lesy v majetku Mesta Lučenec, ktoré obhospodarujú Mestské lesy, s.r.o., Lučenec, sa nachádzajú v lesnej oblasti Juhoslovenská kotlina v orografickom celku Ipeľská kotlina, Gemerská pahorkatina. Hrebene sú tu veľmi nevýrazné, skoro úplne ploché. Ich smer je v prevažnej miere juhovýchodný a východný. Svahy sú mierne až veľmi mierne, pravidelné. Pôdy tvoria silné vrstvy piesočnej sprašovej hliny, pod ktorou sa nachádzajú oligocénne, miocénne a pliocénne sedimenty.

Celková výmera mestských lesov je 965,68 ha, z toho v k.ú. Lučenec 701,91 ha, a v k.ú. Halič 263,77 ha. Podľa kategórií lesov mestské lesy Lučenec hospodária na:

- 74,03 ha lesov osobitného určenia (prímestské lesy a Lesopark Lučenec - Ľadovo),
- 946,01 ha lesných porastov hospodárskych lesov

Rozdiel k celkovej ploche tvoria lesné cesty, lesné sklady, produktovody a iné pozemky.

Lesy sa rozkladajú v bukovo-dubovom lesnom vegetačnom stupni a predstavujú bukové dúbravy (Fageto Qercetum). Najhojnejšie zastúpenou drevinou je Dub zimný a Dub cerový. Ako primiešané dreviny v porastoch sú Breza bradavičnatá, Jelša lepkavá, Javor horský, Javor mliečny, Borovica lesná, Borovica čierna, Lipa malolistá, Dub červený, Dub letný, Hrab obyčajný, Čerešňa vtáčia a Agát biely. V krovitej etáži sa vyskytuje Hloh obyčajný, Trnka obyčajná, Vtáčí zob, Baza čierna, Drieň obyčajný, Borievka obyčajná, Svíb krvavý, Bršlen európsky, a pod.

Celková zásoba drevenej hmoty v hospodárskych lesoch predstavuje 220 216 m³ a v lesoch osobitného určenia (prímestské lesy) predstavuje 20 676 m³.

Nerastné bohatstvo

Lučenec leží v oblasti bohatej na nerastné suroviny - silikáty. V katastri mesta alebo jeho bezprostrednom okolí (Pinciná, Jelšovec, Veľká nad Ipľom) sú ložiská keramických surovín, pieskov, alginitu, diatomitu. Sú to netradičné suroviny, ktoré je možné využívať v stavebníctve (stavebný materiál), poľnohospodárstve (hnojivá), priemysle (sorbenty ťažkých kovov – životné prostredie) ako aj v cestovnom ruchu (kúpeľníctvo - liečivé zábaly na liečbu reumatologických ochorení).

1.3.9.2 Životné a prírodné prostredie

Vodné toky, vodné plochy, podzemné vody

Mesto Lučenec sa nachádza v povodí rieky Ipel', ktorý sa zaraďuje do povodia Dunaja. Riečnu sieť v území mesta Lučenec tvoria **Krivánsky potok** (pravostranný prítok rieky Ipel') a jeho prítok **Tuhársky potok**. Ďalšími tokmi sú **Slatinka** (ľavostranný prítok Krivánskeho potoka), **Točnica a Lipovec**.

Okrem uvedených vodných tokov sú významnými recipientmi vôd z povrchového odtoku drobné toky Kozí potok (jeho rúrová preložka do Tuhárskeho potoka) nepomenovaný pravostranný prítok Tuhárskeho potoka z lokality Strelnica.

Vodné toky **Krivánsky potok, Tuhársky potok a Slatinka** sú v zmysle Vyhlášky MŽP SR č. 211/2005 Z. z. zaradené medzi **vodohospodársky významné vodné toky**.

Existujúce úpravy korýt Krivánskeho potoka a Tuhárskeho potoka nezabezpečujú komplexnú ochranu intravilánu mesta pred záplavami. V intraviláne mesta je Tuhársky potok regulovaný, ale v niektorých lokalitách sa v prípade výdatných zrážok napriek tomu vylieva. Pre zabezpečenie protipovodňovej ochrany boli správcom tokov SVP, š.p.. OZ Banská Bystrica, závod Správa povodia horného Ipľa Lučenec spracované :

- Štúdia „Lučenec – protipovodňová ochrana mesta – analýza súčasného stavu a návrh na riešenie povodia Krivánskeho potoka“,
- Štúdia „Lučenec – hydraulické posúdenie mostov a niektorých profilov na Tuhárskom potoku v intraviláne mesta“.

V návrhu ÚPN VÚC Banskobystrického kraja, Zmeny a doplnky 2014, sú medzi verejnoprospešné stavby zaradené:

- „Ľadovo VS, rekonštrukcia bezpečnostného priepadu“ a
- „Lučenec, protipovodňová ochrana mesta, rekonštrukcia úprav na Krivánskom a Tuhárskom potoku“.

Ľadovo na Tuhárskom potoku v správe Povodia Hrona má zátopovú plochu 26,2 ha, plochu 0,26 km², objem 640 000 m³, priemerný ročný prietok 0,36 m³/s, prevádzkovú hladinu 202,85 m n. m. Ľadovo je viacúčelová nádrž využívaná ako produkčný rybník, lokalita pre športové rybárstvo, na rekreačné účely a na zmiernenie prívalovej vlny v prípade povodne. Výška hrádze je 5,7 m, dĺžka čelnej hrádze 303 m, dĺžka bočnej hrádze 467 m. V súčasnosti je využívanie nádrže na kúpanie nevhodné z dôvodu znečistenia. Po rekonštrukcií a začatí prevádzky zrekonštruovanej ČOV v Haliči je predpoklad zabezpečenia čistejšej vody v nádrži Ľadovo. Ďalšou vodnou plochou je umelé jazero v Mestskom parku.

Voda potokov je znečisťovaná obcami bez čističiek odpadových vôd na ich toku, i činnosťami Družstva TELKA. Samočistiacu schopnosť vôd Tuhárskeho potoka oslabuje jeho nevyhovujúce koryto, ktoré je v časti pred Lučencom rovné, čo umožňuje nečistotám dostávať sa priamo do vodnej nádrže Ľadovo v Lučenci.

Medzi rarity mesta patria aj tri artézske pramene. **Studne artézskej vody** sa v katastri mesta Lučenec nachádzajú vo viacerých lokalitách:

- Voda prírodná, slabo mineralizovaná, hydrouhličitanovo-chloridová, sodná, fluorová, studená, hypotonická na **Ul. Z. Nejedlého s hĺbkou vrtu 319 m** (realizovaný v r. 1896).
- Voda prírodná, slabo mineralizovaná, hydrouhličitanovo-chloridová, sodná, fluorová, studená, hypotonická na **Ul. Komenského s hĺbkou vrtu 364,5 m** (realizovaný v r. 1899), s výdatnosťou 0,4l/s.
- Voda prírodná, slabo mineralizovaná, hydrouhličitanovo-chloridová, sodná, fluorová, studená, hypotonická - **Námestie artézskych prameňov – centrálna mestská zóna** (Vrt HGL 1).

Stav podzemných vôd na základe rozboru vody odobranej dňa 24.7.2008 bol (hodnotený základné ukazovatele uvedené v Nariadení vlády SR č.354/2006 z 10.mája 2006, ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu) **nasledovný:**

Tabuľka 57 Stav podzemných vôd v meste Lučenec (r. 2008)

Hodnotený ukazovateľ	Jednotka	Hodnota	Limit určený NV
Koliformné baktérie	KTJ/100 ml	0	Max.0
Escherichia coli	KTJ/100 ml	0	Max.0
Enterokoky	KTJ/100 ml	0	Max.0
Clostridium perfringens	KTJ/100 ml	0	Max.0
Kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C	KTJ/ml	0	0-200
Kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C	KTJ/ml	3	0-20

Bezfarebné bičkovce	Jedinice/ml	0	Max.0
Živé organizmy	Jedinice/ml	0	Max.0
Mŕtve organizmy	Jedinice/ml	15	0-30
Železité a mangánové baktérie	pzp v %	0	0-10
Abiosestón	pzp v %	3	0-10
Mikromycéty	Jedinice/ml	0	Max.0
Vláknité baktérie	Jedinice/ml	0	Max.0
Patogénne mikroorganizmy		Nezistené	
Iné mikroorganizmy		Nezistené	
Dusičnany	mg/l	3,6	Max. 50

Zdroj: MsU Lučenec, 2016

Ovzdušie a hluk

Najväčším zdrojom znečistenia ovzdušia a hluku je doprava, hlavne v centrálnej zóne mesta. Exhaláty a hluk značne zhoršujú kultúru prostredia a spôsobujú zhoršovanie pohody a zdravotného stavu obyvateľov a majú negatívny dopad aj na kultúrne pamiatky v historickej časti mesta.

Stav ovzdušia v meste nie je systematicky mapovaný a meraný. Podľa údajov z Okresného úradu, Odboru starostlivosti o životné prostredie v Lučenci sa na území mesta nachádza **54 stredných a veľkých zdrojov znečistenia ovzdušia**⁶. Medzi nimi je aj fy PWR - Plastic Waste Recycling, a.s. (Mikušovská cesta, Lučenec), ktorej činnosťou je okrem výroby rafinovaných ropných produktov a výroby chemikálií aj recyklovanie nekovových odpadov a zvyškov (spaľovňa) - vid'. nižšie v časti Odpadové hospodárstvo. Zdrojom znečisťovania ovzdušia vysokou prašnosťou je aj pília spoločnosti

⁶ Banskobystrická reg. správa ciest, a.s.; BODYLAND underwear, s.r.o.; COSMOS TRADING, s.r.o.; Domov sociálnych služieb LIBERTAS; Družstvo AGROSPOL; Galeria LC, s.r.o.; Ganz set SK, s.r.o., GE.NE.S, a.s.; Gymnázium B. Slančíkovej – Timravy; Ipeľské tehelne, a.s.; JAKOMAT, s.r.o. Jana Kučerová SUPERPEK; Johnson Control,s.r.o.; Jozef Jackuliak; Kaufland SR, v.o.s.; LUSTROJ, s.r.o.; MECOM GROUP, s.r.o.; Mesto Lučenec; Centrum podpory BB – MVSR; NUMOREX, s.r.o.; Obchodná akadémia; Obchodné domy PRIOR STRED, a.s.; OMV Slovensko, s.r.o.; PENAM Slovakia, a.s.; PaSA; PODOL, s.r.o.; PRP PLUS, s.r.o.; PS NOVOPS, a.s.; PWR, a.s.; QUERCUS, s.r.o.; SHELL Slovakia, s.r.o.; Slovak Telecom, a.s.; SAD, a.s., Lučenec; Slovenská pošta, a.s.; SPP, a.s.; SLOVNAFT,a.s.; Slovenské bytové družstvo, Lučenec; STAVOÚNIA, a.s.; STEFE THS, s.r.o.; STRABAG, s.r.o.; SOŠ hotelových služieb; SPŠ stavebná O.Winklera; SOŠ technická; SVP, a.s.; TaM trans spedition; TAJBA, a.s.; Veolia Energia Lučenec, a.s.; VŠNP Lučenec, n.o.; WOODLAND Trading, s.r.o.; ZŠ L.Novomeského; ZŠaMŠ Opatová, ZŠ internátna pre sluchovo postihnutých; ZŠ Haličská cesta; ZŠ ul. Vajanského.

Quercus, s.r.o., Lučenec, s potrebou riešenia výmeny technológie. Silným zápachom je atakované ovzdušie, a tým aj obyvatelia južnej časti mesta, z dôvodu manipulácie s močovkou produkovanou pri veľkochove ošípaných na Družstve Agrospol.

Počet malých zdrojov znečistenia ovzdušia na území mesta Lučenec za ostatných 5 rokov 2011 – 2015 **rastie** - znázorňuje nasledujúca tabuľka:

Tabuľka 58 Počet prevádzkovateľov malých zdrojov znečisťovania ovzdušia v rokoch 2011 - 2015

Rok	Počet prevádzkovaných malých zdrojov znečisťovania ovzdušia
2011	66
2012	70
2013	62
2014	60
2015	76

Zdroj: MsÚ Lučenec

Na území mesta Lučenec sa nachádzajú prevádzky na základe integrovaných povolení ⁷ v rámci integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania životného prostredia⁸, v súlade so Zák. č. 39/2013 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole životného prostredia:

- Výroba keramických obkladových materiálov, NOVOKER, a.s., ul. Dr. Vodru, Lučenec,
- Výroba tehliarskych a murárskych materiálov, Ipeľské tehelne, a.s., závod Lučenec,
- Výrobný závod Adient Slovakia, s.r.o., Mikušovská cesta, Lučenec,
- Chov ošípaných, Družstvo Agrospol, Lučenec,
- Porážka dobytky a ošípaných, Mikušovská cesta, Lučenec,
- Skládka Čurgov, Fiľakovská cesta, Lučenec.

V súčasnosti sa na MŽP SR vykonáva zisťovacie konanie, ktorého účelom je posúdenie vplyvov na životné prostredie skladovacích objektov - dvoch oceľových nádrží pre uskladnenie kvapalného dusíkatého a fosforečného hnojiva v areáli spoločnosti TAJBA, a.s. v Lučenci. Navrhované zariadenia

⁷ **Integrované povoľovanie** je konanie, ktorým sa koordinovane povoľujú a určujú podmienky vykonávania činností v existujúcich prevádzkach a v nových prevádzkach s cieľom zaručiť účinnú integrovanú ochranu zložiek životného prostredia a udržať mieru znečistenia životného prostredia v normách kvality životného prostredia.

⁸ **Integrovaná prevencia a kontrola znečistenia** je súbor opatrení zameraných na prevenciu znečisťovania životného prostredia, na znižovanie emisií do ovzdušia, vody a pôdy, na obmedzenie vzniku odpadu a na zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadu s cieľom dosiahnuť vysokú celkovú úroveň ochrany životného prostredia.

budú slúžiť na príjem, dočasné uskladnenie a následnú distribúciu kvapalného dusíkatého hnojiva DAM 390 (dusičnan amónny s močovinou).

Rastlinstvo a živočíšstvo

Rastlinstvo vyskytujúce sa v katastri mesta Lučenec a jeho okolí patrí prevažne do panónskej flóry. Z významných bylinných druhov sa tu vyskytuje zvonček veľkolistý, modrica širokolistá, vrbovka kopijovitá, marulka lesná a ďalšie. V intraviláne mesta sa taktiež vyskytuje vzácna rastlina európskeho významu *Lindernia* rozprestretá. Zoogeograficky patrí oblasť Lučenca k stepnej zóne. Zistených v území bolo 195 druhov vtákov. Z cicavcov sa tu vyskytujú napr. zajac poľný, králik divý, veverička obyčajná, líška obyčajná a sviňa divá. Nachádza sa tu tiež množstvo druhov rýb, plazov, obojživelníkov, mäkkýšov, hmyzu a motýľov.

Ochrana prírody a krajiny

Územie mesta Lučenec a mestskej časti Opatová sa podľa Zákona č. 543/2002 Z.z. nachádza v krajine s 1. stupňom ochrany prírody a krajiny. V území sú evidované okrem chránených stromov travinné biotopy európskeho významu 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky a travinné biotopy národného významu Lk3 Mezofilné pasienky a kosné lúky. V území sa tiež nachádzajú ovocné sady a záhradkárske osady, ktoré majú okrem krajinárskeho významu aj hodnotu z hľadiska biodiverzity živočíchov – predovšetkým dutinového vtáctva a hmyzu. Z nelesných biotopov sa v k.ú. Lučenec nachádzajú mokrade lokálneho významu, a to na alúviu potoka Točnica a Slatina, ako aj na alúviu Krivánskeho potoka. Sú to väčšinou vrbové kroviny v komplexe so zamokrenými lúkami. Regionálne významnou mokradou je mokrad' Béter nachádzajúca sa za areálom mäsokombinátu. Osobitný význam pre vodné vtáctvo, ako aj pre celkovú biodiverzitu územia, má vodná nádrž Ľadovo s tokom a alúviom Tuhárskeho potoka. Z lesných biotopov je zaznamenaný komplex mestských lesov v západnej časti katastrálneho územia mesta. Nachádzajú sa tu biotopy európskeho významu – dubovo-hrabové lesy panónske a biotopy národného významu – dubovo-hrabové lesy karpatské. Ďalšími významnými lokalitami zahrnutými v RÚSES je Slatinský vrch a remízka Agátový lesík. Na juhu katastrálneho územia mesta prebieha severná hranica Chráneného vtáčieho územia Poiplie, ktoré tu zasahuje do K.U. Trebeľovce a Mikušovce.

V meste sa nachádzajú 2 druhy chránených stromov Platany (4 exempláre) a Gingo dvojľaločné (Gingo biloba var. epiphylla Makito, 1 exemplár) .

Významnou je na území Lučenca ochrana netopierov. Najviac sa ich vyskytuje v obytných domoch od 5. poschodia vyššie. V súvislosti so zatepľovaním budov došlo a dochádza k zániku hniezdných potenciálnych biotopov netopierov. Aktivitou smerovanou k ochrane netopierov je budovanie špeciálnych búdok pre netopiere dážďovníky.

Vo VZN o záväznej časti územného plánu mesta Lučenec, v rámci ochrany prírody, krajiny a územného systému ekologickej stability, je uvedená zásada dodržiavania Regionálneho územného systému ekologickej stability (RÚSES) vypracovaného pre územie bývalého okresu Lučenec, ktorý pre k.ú. Lučenec vymedzil:

Regionálne biocentrá:

- terestrické biocentrum Kyptač (navrhované),
- terestrické biocentrum Pustatina (navrhované),
- terestrické biocentrum Slatinský vrch (navrhované),
- terestrické biocentrum Galienka (navrhované),

Terestrické biokoridory:

- alúvium Krivánskeho potoka

Hydrické biokoridory prechádzajúce cez k.ú. Lučenec:

- alúvium Tuhárskeho potoka
- lokálne biokoridory - hydrické, okolo Slatinského potoka a potoka Točnica
- lokálne biocentrá - mestský park, vodná nádrž Ľadovo

Plochy vymedzených biocentier a biokoridorov sú nezastaviteľné územia. Nie je dovolené na nich meniť kultúru za kultúru nižšieho stupňa ekologickej stability ani iným spôsobom narušovať ich ekologické funkcie. Využitie plôch vymedzených biocentier a biokoridorov v extraviláne je potrebné spresniť projektom pozemkových úprav.

Verejná zeleň

Plocha verejnej zelene zaberá cca 65 ha. Na území mesta sa nachádza 8 parkov a parčíkov, najznámejší je Mestský park s rozlohou 8,99 ha, ktorý má aj neoceniteľnú spoločenskú hodnotu. Z hľadiska zelene je zaujímavým a hodnotným aj územie Pedagogickej záhrady a cintorína. V parkoch sa vyskytuje 148 cudzokrajných drevín, medzi významné patrí jedľa srienistá, katalpa bignoniovitá, ľaliovník tulipánokvetý, ginko dvojlaločné a platan javorolistý. Pozoruhodná je aj lipová alej a komplex záhrad pri evanjelickom kostole.

Mestský park so svojimi prírodnými hodnotami slúži na oddych, ale aj vzdelávanie a osvetu, a zrealizovalo sa v ňom viacero funkčných a oddychových plôch, ako:

- Fit cesta pre deti
- Fit cesta pre dospelých
- Rybí chodníček
- Drevený altánok na ostrovčeku
- Rozšírenie detského ihriska
- Drevené stoly so sedením
- Spevnenie chodníkov (asfaltom)
- Zhotovenie námestíčka (zámkovou dlažbou) popri centrálnom altánku
- Zhotovenie skalky
- Zhotovenie „živej sochy“ labute
- Rozprávková zóna – drevené sochy
- ZOO kútik pre deti

Do budúcnosti sa plánuje ďalšia revitalizácia parku, a to rozšírenie kvetinových záhonov, zhotovenie ďalších spevnených chodníkov a rozšírenie verejného osvetlenia. V rámci revitalizačných zásahov však doposiaľ došlo neodbornými zásahmi aj k poškodeniu niektorých prvkov a vzácnych drevín a krovín, ako aj k zníženiu druhovej pestrosti rastlínstva a živočíšstva.

Mesto Lučenec zabezpečuje starostlivosť a obnovu zelene podľa:

- Generelu zelene, neaktuálneho dokumentu z roku 1995,
- Pasportu verejnej zelene mesta Lučenec z roku 2012, ktorý zahŕňa celkové výmery zelene v intraviláne (výmera zelene vo vlastníctve a správe mesta v m², výmera zelene vo vlastníctve mesta a v správe užívateľa v m², výmera zelene vo vlastníctve iného subjektu a v správe mesta v m², celková výmera zelene v m² a výmera zelene kosenej mestom v m²),
- projektov na obnovu a revitalizácie zelene.

Zrealizovaný bol projekt „Revitalizácia zelených zón v Mestskom parku v Lučenci“ (podporený sumou 3000,- EUR z Nadácie Slovenskej sporiteľne). Cieľom projektu bolo revitalizovať zelené oddychové zóny a vytvorenie „živej sochy labute“ (výplň špeciálnym substrátom, trávnatý koberec, výsadba kvetov, zavlažovanie, a pod.).

Vzájomnou spoluprácou mesta, dobrovoľníkov a za finančnej podpory Nadácie Slovenskej sporiteľne, sa podarilo vybudovať „rozkvitnutú labuť“, ktorá sa stala súčasťou plánovanej rozprávkovej zóny parku.

Ďalšou významnou aktivitou bola aktivita na **záchranu pagaštanov**, v rámci ktorej bolo v r. 2014 a v r. 2016 vzhľadom na zlý zdravotný stav Pagaštanov konských na území mesta Lučenec vykonané chemické ošetrenie 780 ks stromov proti náletom motýlika Ploskáčika pagaštanového.

Starostlivosť o zeleň zabezpečuje spoločnosť SPOOL, a.s., a to činnosťami ako:

- nakladanie a odvoz rastlinného odpadu,
- orezávanie stromov, kríkov, živých plotov, výrub stromov,
- kosenie s pohrabaním, odvozom a zhodnotením v rozsahu, ktorý určí objednávatel' podľa poveternostných podmienok a finančných možností mesta,
- výsadba a dodanie stromov, kríkov a ostatného materiálu, ktorý s touto činnosťou súvisí, zavlažovanie a hnojenie rastlín,
- úprava zelene, ako rýľovanie, hrabanie, čistenie, vyrovňovanie terénu a iné práce, ktoré s ňou súvisia,
- úprava a údržba detských ihrísk, lavičiek a zariadení, ktoré sú súčasťou verejných priestranstiev podľa zadania a finančných možností mesta.

Obnova zelene a nová výsadba sa realizuje aj formou náhradnej výsadby, ktorá je však nesystémová a málo účinná (chýba dendrologické posúdenie stavu stromov/zelene, chýba plán tvorby zelene), aj keď si Mesto vedie evidenciu vhodných pozemkov na náhradnú výsadbu. Pri náhradnej výsadbe sa Mesto Lučenec riadi zásadami záhradnej a krajinnej architektúry.

Problémom v meste je v ostatných rokoch rozširovanie invázných druhov rastlín, najmä pri železničnej trati a okolo vodných tokov. Jedná sa o druhy Pohánkovec japonský (*Falopia japonica*) a Zlatobyľ obrovská (*Solidago gigantea*). Rozširovanie invázných druhov rastlín je aj následkom neplnenia si povinností majiteľov pozemkov zabezpečiť starostlivosť o pozemky, ktorá je uložená vo VZN č. 04/2011 o verejnom poriadku na území mesta.

Odpadové hospodárstvo

Zámerom mesta v tejto oblasti je trvale zabezpečovať moderný systém odpadového hospodárstva, zohľadňujúci potreby obyvateľov mesta a rešpektujúci životné prostredie. Do procesu nakladania s komunálnym, drobným stavebným a iným odpadom sú zapojené súkromné firmy zabezpečujúce zber, odvoz, zhodnocovanie, recykláciu a zneškodňovanie odpadu podľa jeho charakteru.

Mesto Lučenec má spracovaný **Program odpadového hospodárstva do roku 2015 (POH)**. Na ďalšie obdobie bude v súlade so Zák. č. 79/2015 Z. z. o odpadoch POH mesta Lučenec spracované a schválené až následne po schválení POH Banskobystrického kraja. Vyhodnotenie plnenia POH do roku 2015 nie je predmetom analýzy tohto dokumentu PRM Lučenec 2016 – 2022 (2025) a bude súčasťou nového POH po roku 2015.

Podľa nasledovných tabuliek **v porovnaní za roky 2009 – 2015 rastie celkové množstvo vyprodukovaného odpadu - najmä množstvo odpadového skla, kovového odpadu a elektroodpadov. Zvyšuje sa celkové množstvo vytriedených odpadov i množstvo vytriedených zložiek odpadov v kg na obyvateľa, ktoré v ostatných dvoch rokoch (2014, 2015) predstavovalo takmer 100 kg na obyvateľa (v r. 2009 to bolo len cca 30 kg na obyvateľa).**

Tabuľka 59 Množstvo vyprodukovaného odpadu v meste Lučenec za roky 2009 – 2015 podľa jednotlivých typov odpadu

Názov odpadu	Množstvo vyprodukovaného odpadu v tonách za obdobie						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zmesový komunálny odpad	7 941,00	7 828,00	7 851,00	7 724,00	7 577,00	7 695,91	7 555,99
Papier	364,00	511,00	291,00	506,00	459,00	393,50	318,75
Sklo	60,00	122,00	152,00	137,00	128,00	132,74	148,78
Plasty	53,00	71,00	94,00	102,00	97,00	93,24	95,67
Kovy	258,00	798,00	182,00	0,00	1,30	102,03	497,84
Šatstvo, textílie	0,00	0,00	0,00	13,42	30,06	18,28	19,48
Elektroodpad	6,79	5,17	8,21	8,76	28,80	13,22	25,12
Odpady zozbierané v rámci mobilného zberu kategórie ostatný	0,35	1,25	1,99	0,96	4,15	3,22	2,16
Odpady zozbierané v rámci mobilného zberu kategórie nebezpečný	3,23	8,97	6,10	18,76	11,42	15,53	5,14
Biologicky rozložiteľné komunálne odpady	97,00	102,00	715,00	748,00	1 124,00	1 767,15	1 496,04
Celkové množstvo odpadu vzniknutého v meste	8 784,00	9 448,00	9 302,00	9 258,00	9 462,00	10 239,16	10 170,85

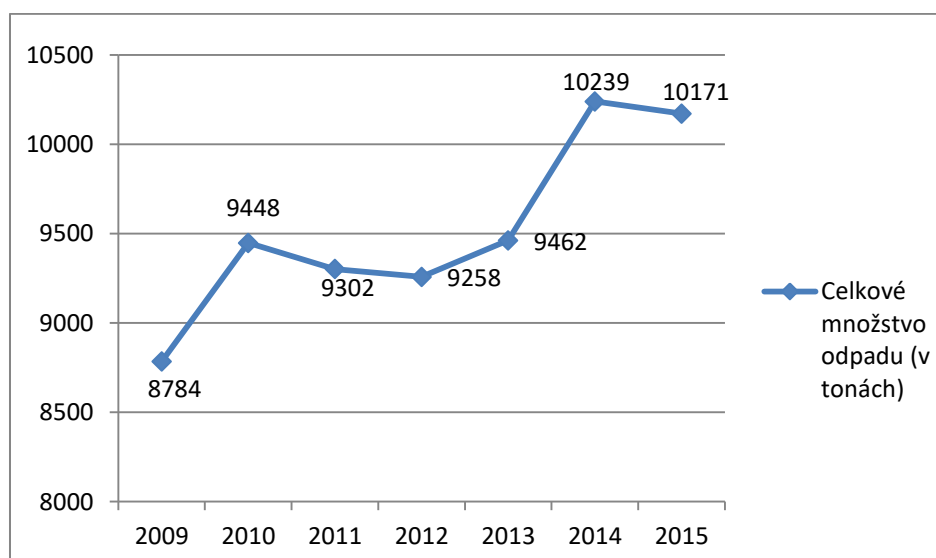
Zdroj: MsU Lučenec, 2016

Tabuľka 60 Celkové množstvo vytriedeného odpadu v meste Lučenec v rokoch 2009 – 2015 + prepočet na jedného obyvateľa

Rok	Vytriedené množstvo v t	Počet obyvateľov	Množstvo vytriedených zložiek (kg/obyv.)
2009	843,200	27 469	30,70
2010	1 619,782	27 314	59,30
2011	1 450,665	27 233	53,27
2012	1 534,663	27 128	56,57
2013	1 884,960	27 044	69,70
2014	2 543,250	26 893	94,57
2015	2 614,860	26 718	97,87

Zdroj: MsÚ Lučenec, 2016

Graf 16 Celkové množstvo odpadu vzniknutého v meste Lučenec v tonách v rokoch 2009 – 2015

Zdroj: MsÚ Lučenec

Biologicky rozložiteľný odpad (BRO) sa zhodnocuje kompostovaním. Kompostáreň bola vybudovaná Mestom v roku 2011 a prevádzka kompostárne je zabezpečená zmluvne. **Kompostáreň spracovala:**

- **728 750 kg odpadu v r. 2012**
- **792 820 kg odpadu v r. 2013**
- **2 603 300 kg odpadu v r. 2014**
- **1 365 900 kg odpadu v r. 2015**

Za obdobie mesiacov január – júl 2016 spracovala **497 500 kg BRO**.

Skládka biologicky rozložiteľného odpadu má len pre potreby mesta predimenzovanú kapacitu a mesto ju z BRO z mesta nevie naplniť na 100%. Z okolitých obcí nie je záujem vozíť BRO na túto skládku z dôvodu výšky poplatkov. Kompost ešte v súčasnosti nie je certifikovaným produktom a nie je možné ho predávať (projekt kompostárne bol podporený z Enviromentálneho fondu a počas obdobia 5-tich rokov udržateľnosti projektu výsledný produkt kompostárne nie je možné predávať). Mesto tento kompost využíva v rámci starostlivosti o verejnú zeleň a na úpravu verejných priestranstiev, a tiež ho poskytuje bezplatne svojim obyvateľom.

Ekologické zhodnotenie odpadového plastu zabezpečuje firma PWR - Plastic Waste Recycling, a.s. (Mikušovská cesta, Lučenec), ktorej činnosťou je okrem výroby rafinovaných ropných produktov a výroby chemikálií, aj recyklovanie nekovových odpadov a zvyškov. PWR - Plastic Waste Recycling, a.s. spracováva plastové odpady (polyetylén PE, polypropylén PP) v množstve 1000 t mesačne na princípe technológie katalytickej polymérnej degradácie, ktorá prebieha v uzatvorenom reaktore pri vysokých teplotách, bez prístupu vzduchu a pri normálnom atmosférickom tlaku.

1.3.9.3 SWOT analýza Životné prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
VODA - obyvateľstvo mesta napojené na verejný vodovod takmer na 100%, - verejná kanalizačná sieť v meste a zrekonštruovaná ČOV, napojenie na verejnú kanalizáciu je 95,5% - nová ČOV v Haliči – čistejšie vody v nádrži Ľadovo - Tuhársky potok v intraviláne mesta regulovaný - kvalitné pramene artézskej vody KRAJINA, PRÍRODA, ZELEŇ - výskyt vzácného druhu rastliny Lindernia rozprestretá - mokrad' Béter - ochrana netopierov - regionálne biocentrá a biokoridory na území mesta definované v RÚSES s určením podmienok ich ochrany a využívania - mesto má spracovaný pasport zelene	VODA, OVZDUŠIE - vylievanie Tuhárskeho potoka, regulácia len v intraviláne mesta - chýbajúca kanalizácia v lokalite Rapovská križovatka - chýbajúce protipovodňové opatrenia - v meste je viacero lokalít, kde voda z prívalových dažďov nie je dostatočne odvádzaná - exhaláty v centre mesta , v historickej zóne - kvalita ovzdušia sa systematicky nemeria - rastie počet malých zdrojov znečistenia ovzdušia (Quercus – prašnosť, silné zápachy z močovky – chov ošípaných) - 6 prevádzok v rámci integrovaných povolení KRAJINA, PRÍRODA, ZELEŇ - klesá výmera poľnohospodárskej pôdy a rastie plocha zastavaného územia

- Mestský park, pedagogická záhrada, zeleň cintorína - revitalizačné aktivity (Mestský park) - chránené stromy (Ginko dvojlaločné, platany) - aktivity na záchranu pagašťanov - mesto vedie evidenciu pozemkov vhodných pre náhradnú výsadbu ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO, ENERGETIKA - rastie množstvo vytriedených odpadov - v prevádzke je kompostáreň, ktorá tvorí kompost z BRO pre účely mesta a jeho obyvateľov - zhodnocovanie plastových obalov - aktualizovaná energetická koncepcia v r. 2012	- nedostatočná ochrana Lindernie rozprestretej - zastaraný generel zelene, chýba plán tvorby zelene, - chýbajú projekty na obnovu zelene - mesto nemá VZN o zeleni - na území mesta výrubmi ubúdajú najmä kroviny - revitalizačnými zásahmi v parku došlo neodbornými zásahmi aj k poškodeniu niektorých prvkov fauny a flóry - rozširovanie invazívnych druhov rastlín - nedostatočná spolupráca Mesta v oblasti starostlivosti o zeleň so ŠOP ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO - mesto nemá aktuálny POH - kompostáreň nie je kapacitne využitá
Príležitosti	Hrozby
- nový územný plán a vypracovanie MÚSES - obnova zelene - využitie zelenej a modrej infraštruktúry ako adaptačné opatrenia na dopady zmeny klímy - dôsledná ochrana mokradí - lepšia spolupráca v oblasti ochrany a tvorby ŽP so štátnou správou a odbornými zložkami - využívanie alternatívnych zdrojov energie - celoplošná deratizácia mesta - využitie EŠIF	- 54 veľkých zdrojov znečistenia ovzdušia - rastie počet malých zdrojov znečisťovania ovzdušia - spaľovňa plastov - plán výstavby skladov na dusíkaté a fosforečné hnojivá (Tajba, a.s.) - klimatické zmeny a extrémny počasie (suchá, povodne) - choroby drevín

1.3.10 Bezpečné mesto Lučenec

Pocit bezpečia obyvateľov mesta, ako aj jeho návštevníkov, je jedným z predpokladov kvality a spokojnosti života v ňom. O bezpečnosť sa v Lučenci starajú predovšetkým subjekty – Policajný zbor SR a Mestská polícia Lučenec.

Policajný zbor (PZ) je ozbrojený bezpečnostný zbor, ktorý plní úlohy vo veciach vnútorného poriadku, bezpečnosti, boja proti zločinnosti vrátane jej organizovaných foriem a medzinárodných foriem, ako aj úlohy vyplývajúce z medzinárodných záväzkov SR. So zabezpečením bezpečnosti miest PZ plní najmä tieto úlohy:

- spolupôsobí pri ochrane základných práv a slobôd, najmä pri ochrane života, zdravia, osobnej slobody a bezpečnosti osôb, ako aj pri ochrane majetku,
- odhaľuje trestné činy a zisťuje ich páchatel'ov,
- spolupôsobí pri zabezpečovaní verejného poriadku; ak bol porušený, robí opatrenia na jeho obnovenie,
- odhaľuje priestupky a zisťuje ich páchatel'ov, a ak tak ustanovuje osobitný zákon, priestupky aj objasňuje a prejednáva,
- vykonáva pátranie po osobách a pátranie po veciach,
- dohliada na bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky a spolupôsobí pri jej riadení.

Tabuľka 61 Prehľad vybraných ukazovateľov trestnej činnosti v meste v rokoch 2013 - 2015

Rok	Mesto Lučenec			SR	Mesto LC	SR
	2013	2014	2015	2015	Na 10 000 obyvateľov	
Celkom počet skutkov	1087	1077	747	73163	249	135,23
<i>Objasnenosť (v %)</i>	52,35	52	53,82	57,06	53,82	57,06
Násilná trestná činnosť	40	58	52	5686	17,33	10,51
<i>Objasnenosť (v %)</i>	75,23	77,78	69,23	75,45	69,23	75,45
Vraždy	1	1	0	48	0	0,08
<i>Objasnenosť (v %)</i>	100	100	-	66,67	-	66,67
Lúpeže	9	3	7	539	2,33	0,99
<i>Objasnenosť (v %)</i>	88,89	100	57,14	64,75	57,14	64,75
Mravnostná trestná činnosť	7	6	8	828	2,66	1,53
<i>Objasnenosť (v %)</i>	85,71	83,33	100	78,26	100	78,26
Znásilnenia	0	0	0	87	0	0,16
<i>Objasnenosť (v %)</i>	-	-	-	65,52	-	65,52

Majetková trestná činnosť	552	586	346	29094	115,33	53,77
<i>Objasnenosť (v %)</i>	33,33	35,04	34,39	38,87	34,39	38,87
Krádeže motorových vozidiel	18	13	12	1932	4	3,53
<i>Objasnenosť (v %)</i>	77,78	61,54	66,67	29,97	66,67	29,97
Krádeže vlámaním	191	216	84	6862	28	12,68
<i>Objasnenosť (v %)</i>	20,42	26,85	17,86	31,33	17,86	31,33
Krádeže vlámaním do bytov	37	19	9	1203	3	2,22
<i>Objasnenosť (v %)</i>	32,43	36,84	22,22	41,56	22,22	41,56
Ekonomická trestná činnosť	244	209	154	15661	51,33	28,94
<i>Objasnenosť (v %)</i>	60,25	57,42	57,14	47,09	57,14	47,09

Zdroj: PZ SR, Lučenec

V porovnaní rokov 2013 – 2015 klesá počet trestných činov. Stále pomerne vysoký počet majetkových trestných činov a krádeží je zapríčinený najmä zlou ekonomickou situáciou veľkej časti obyvateľstva mesta, vysokou nezamestnanosťou a vysokým počtom neprispôsobivých občanov v meste.

PZ SR v rámci bezpečnosti sleduje a vyhodnocuje aj dopravnú bezpečnosť podľa dopravnej nehodovosti. **Podľa nasledovnej tabuľky dopravná nehodovosť za porovnávané roky 2012 – 2015 v meste klesá.**

Tabuľka 62 Dopravná nehodovosť v meste v rokoch 2011 - 2015

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Počet dopravných nehôd	64	82	87	56	77
Usmrtené osoby	1	1	0	0	1
Ťažko zranené osoby	7	3	6	4	3
Ľahko zranené osoby	18	26	29	14	26
Finančná škoda (v €)	152	91	101	65	66

Zdroj: PZ SR, Lučenec

Mestská polícia v Lučenci (ďalej len MsP) ako poriadkový útvar mesta pôsobí pri zabezpečovaní verejného poriadku, ochrane majetku a plní aj ďalšie dôležité úlohy v zmysle zákona NR SR č. 564/1991 Zb. O obecnej polícii v znení neskorších predpisov, všeobecne záväzných nariadení mesta, ale i ďalších právnych predpisov v oblasti ochrany života, životného prostredia, statickej dopravy, a podobne.

MsP zabezpečuje bezpečnosť občanov preventívnymi i represívnymi činnosťami v úzkej spolupráci s PZ SR, súdom, prokuratúrou, ako aj ďalšími štátnymi orgánmi. Prioritou mestskej polície je hlavne pravidelná a dôsledná kontrola dodržiavania verejného poriadku, zabezpečovanie ochrany bezpečnosti a majetku občanov mesta, zabezpečovanie prevencie a obmedzenie priestoru na páchanie trestných skutkov.

Mesto Lučenec je rozdelené celkovo na 6 rajónov a k jednotlivým rajónom je pridelený počet zodpovedných policajtov podľa nasledovnej tabuľky. Celkový počet príslušníkov MsP je od r. 2012 bezo zmeny 23 (22 policajtov + 1 preventista).

Tabuľka 63 Prehľad počtu príslušníkov mestskej polície v Lučenci podľa obvodov

Rajón	Počet policajtov
Rajón č. I (volebný obvod č. I)	4
Rajón č. II (volebný obvod č. II)	4
Rajón č. III (volebný obvod č. III)	4
Rajón č. IV (volebný obvod č. IV)	4
Rajón č. V (volebný obvod č. V + VI)	4
Rajón č. VI (volebný obvod č. VII)	2

Zdroj: MsU Lučenec, 2016

Tabuľka 64 Vybrané ukazovatele činnosti Mestskej polície v Lučenci

Rok		2011	2012	2013	2014	2015
Mena		€	€	€	€	€
Celkový počet príslušníkov MsP		21/23	23	23	23	23
Celkový počet vyriešených priestupkov		2262	1945	1871	1981	1976
Počet priestupkov riešených na úseku VZN		1038	877	579	401	385
Počet priestupkov riešených na úseku dopravy		799	859	992	1277	1414
Počet ostatných riešených priestupkov		425	209	300	303	177
Z toho	Riešené v blokovom konaní	614	775	713	813	784
	Na sumu	9630	11678	10925	12.835	13130
	Riešené blokom na pokutu nezaplatenú na mieste	130	109	73	49	40
	Na sumu	2715	2830	2170	1225	1325
	Riešené preventívne (dohováraním)*	1402	994	1039	991	1075
	Oznámené správnomu orgánu a pod.	115	60	39	121	69

Zdroj: MsP, Lučenec

V rámci prevencie kriminality MsP organizuje viaceré projekty a preventívne aktivity pre školy, usporadúva besedy pre MŠ a ZŠ v meste. Pre realizovanie besied a prednášok v školských zariadeniach má MsP špeciálne vyškolenú pracovníčku - preventistku. Prednášky a besedy sú vykonávané na témy ako VZN mesta Lučenec, Mestská polícia a jej úlohy, dopravná výchova, alkohol – tabak – marihuana (prevencia užívania drog), obchodovanie s ľuďmi, a i. Ročne sa takýchto prednášok zúčastňuje približne 1 500 – 2 000 žiakov.

Tabuľka 65 Počet zorganizovaných preventívnych besied na školách a počet zúčastnených žiakov (r. 2011 – 2015)

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Počet prednášok/besied	82	90	100	114	99

Zdroj: MsP Lučenec, 2016

Čo sa týka drogovej trestnej činnosti v meste, túto problematiku MsP nemá priamu kompetenciu riešiť, snaží sa pôsobiť skôr preventívne. Hliadkuje na problémových miestach, a v prípade zistenia konzumácie či distribúcie nelegálnych drog alebo inej drogovej trestnej činnosti tieto prípady odovzdáva na riešenie príslušníkom PZ SR.

MsP v rámci svojej činnosti vykonáva akcie zamerané na kontrolu požívania alkoholických nápojov maloletými a mladistvými osobami. Štatistiky týchto akcií sú uvedené v tabuľke nižšie.

Tabuľka 66 Štatistika kontrol požívania alkoholických nápojov maloletými a mladistvými osobami v meste Lučenec v rokoch 2012 – 2015

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Počet kontrol	7	8	10	9	10
Počet zistených priestupkov	45	40	22	38	57

Zdroj: MsP Lučenec, 2016

Hliadky MsP v rámci svojej činnosti taktiež riešia problém **záškoláctva školop povinnej mládeže**. Vykonávajú kontroly maloletých v prípade ich pohybu v meste v dopoludňajších hodinách a v prípade zistenia záškoláctva sú žiaci odovzdaní do školy. Ak sa problém u konkrétnych jednotlivcov opakuje, sú rodičia týchto detí oznamovaní na Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, prípadne orgánom činným v trestnom konaní.

Súčasťou preventívnych činností MsP je **prevencia dopravnej nehodovosti** v súvislosti s deťmi ako účastníkmi cestnej premávky, v rámci ktorej sú pripravované vzdelávacie aktivity pre školy. K tomuto účelu však v súčasnosti chýba detské dopravné ihrisko v meste (mesto na výstavbu nemá vhodný pozemok), ktoré by zodpovedalo normatívom Štátneho pedagogického ústavu. Dopravnej výchove sa venujú súkromné autoškoly.

Okrem detí a mládeže sú z hľadiska bezpečnosti zvlášť ohrozenou skupinou aj **seniori**, pre ktorých MsP tiež usporadúva prednášky, besedy a iné osvetové aktivity zamerané najmä na prevenciu podvodov na dôchodcoch.

V meste Lučenec je zriadený **mestský kamerový systém**. Kamery sú umiestnené na miestach, kde je možné monitorovaním verejného priestranstva preventívne pôsobiť a tým obmedziť páchanie deliktov. V súčasnosti disponuje mesto 16 bezpečnostnými kamerami. Aktuálnym zámerom mesta (rok 2016) je rozšíriť počet kamier o 5, a to najmä v takých lokalitách mesta, kde potenciálne môže dochádzať k protispoločenskej činnosti (lokality, v ktorých sa zdržujú asociáli, mestský cintorín, mestská časť Rúbanisko III., lokality s podnikmi s 24 hodinovou prevádzkou, a i.). Okrem toho je zo strany MsP vnímaná potreba výmeny niektorých zastaraných kamier v rámci kamerového systému za modernejšie, nakoľko zo záznamu starých kamier je problematické identifikovať páchatel'a. O osadenie kamerového systému je záujem aj zo strany škôl na území mesta, konkrétne na školských dvoroch a športoviskách na ich pozemkoch, ktoré sú často prístupné aj širokej verejnosti.

Tabuľka 67 Počet kamier v rámci mestského kamerového systému (roky 2011 – 2016)

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Počet kamier	4	5	8	9	16

Zdroj: MsP Lučenec, 2016

V súvislosti s narastajúcim počtom kamier v rámci mestského kamerového systému bolo koncom roka 2014 zriadené chránené pracovisko, v ktorom pracuje 5 osôb ZŤP. Úlohou týchto pracovníkov je obsluhovať jednotlivé kamery a kontrolovať ich záznam. Výstupy z kamier sú ale bez prestávky nahrávané s možnosťou dodatočnej kontroly pri riešení trestnej činnosti.

Príslušníci Mestskej polície sa podieľajú aj na **odchyte túlavých a zabehnutých psov**. MsP Lučenec nedisponuje potrebným vybavením na odchyt psov (nemá vhodné vozidlo, karanténnu stanicu, či útulok pre zvieratá). Pri tejto aktivite spolupracujú najmä s miestnym útulkom pre psov, ktorý

rovnako ako cintorín pre spoločenské zvieratá prevádzkuje Regionálne centrum Slobody zvierat v Lučenci. Odchyt psov na území mesta hradí Mesto Lučenec zo svojho rozpočtu.

V súvislosti s chovom psov MsP taktiež realizuje **kontrolu venčenia psov** v teréne, najmä v ranných a neskorších večerných hodinách, ako aj kontrolu evidencie psov a iných domácich zvierat. Prípadné zistené priestupky sa riešia podľa VZN č. 6/2003 o niektorých podmienkach držania psov na území mesta Lučenec, v znení doplnku č. 11/2010.

Čo sa týka problematiky bezpečnosti turistov a návštevníkov mesta Lučenec v súvislosti s rozvojom cestovného ruchu, doposiaľ nebola zistená zvýšená úroveň trestnej činnosti páchanej obzvlášť na návštevníkoch mesta. Počas konania väčších organizovaných kultúrnych a spoločenských podujatí sú evidované drobné vreckové krádeže, ktorých obeťami sa stávajú tak domáci obyvatelia, ako aj návštevníci. Týmto problémom sa MsP snaží predchádzať preventívnym hliadkovaním.

Hliadková činnosť MsP je nepretržitá, prevádzkovaný je aj pult centrálnej ochrany. V minulosti mestským policajtom v činnosti vypomáhali aj tzv. občianske hliadky (financované cez Implementačnú agentúru), ktoré však fungovali iba jeden rok. Tieto hliadky mali 4 členov a ich úlohou bolo vykonávať preventívne opatrenia v teréne, napr. dozor a koordináciu žiakov pri školských autobusoch a pri školách v problematických lokalitách na začiatku a na konci vyučovania. V súčasnosti podobné preventívne projekty nie sú realizované (otázny je ich význam a efektívnosť; možnosť zavedenia práce „streetworkerov“ z ÚPSVaR).

Z pohľadu miestnej zložky PZ SR je spolupráca s Mestom Lučenec a MsP na dobrej úrovni, poukazuje však na potrebu skvalitnenia kamerového systému. MsP pravidelne predkladá policajnému prezídiu štatistiky svojej činnosti.

V Lučenci pôsobí okrem zložiek Hasičského a záchranného zboru Slovenskej republiky (HAZZ SR) aj Dobrovoľný hasičský zbor mesta Lučenec (DHZ). Celkový počet členov dobrovoľnej protipožiarnej ochrany je cca 90, avšak samotný DHZ má 20 riadnych členov. DHZ plní úlohy v zmysle zákona č. 314/2001 Z.z. o požiarnej ochrane v znení neskorších predpisov.

Dobrovoľní hasiči majú pre svoju činnosť k dispozícii Požiarnu zbrojnicu na Ul. Dr. Herza č. 3. Ich hnuťelné technické zabezpečenie predstavuje požiarne vozidlo AVIA HK 30 s vybavením, ďalej majú od r. 2015 vo výpožičke od MVSR protipovodňový vozík s vybavením a od r. 2016 majú taktiež vo výpožičke od MV SR požiarne vozidlo IVECO DAILY s vybavením. DHZ je financovaný tak z rozpočtu mesta, ako aj formou príspevkov zo štátneho rozpočtu.

Hasičský zbor v prípade zásahov využíva hydrantovú sieť mesta, ktorá je napojená na vodovod pitnej vody. Nakoľko by bolo lacnejšie čerpať vodu na hasenie požiarov z voľných prírodných zdrojov, je vhodné zo strany mesta prehodnotiť napojenie hydrantov na vodovod. DHZ úzko spolupracuje s mestskou políciou, najmä pri drobných požiaroch či vstupoch do bytov, v ktorých sa potenciálne môže nachádzať ohrozená, zranená, či zosnulá osoba.

Mestské lesy vybudovali od r. 2007, ako protipožiarne a preventívne opatrenie 5 verejných ohnísk, kde je povolené zakladať oheň aj v čase protipožiarnych opatrení (t.j. počas jari, leta a v období sucha). V lesných porastoch v katastri mesta hasiči priebežne na prevažne svojpomocnej báze opravujú účelové komunikácie a zväžnice tak, aby boli v prípade požiaru prejazdne. Rieši sa aj budovanie tzv. požiarnych pásov pre prípad požiaru v lesnom poraste.

Mimoriadne udalosti a civilná ochrana

Mesto Lučenec je na základe existujúceho dokumentu ***Analýza možného vzniku mimoriadnej udalosti v obvode Lučenec*** ohrozované nasledovnými rizikovými faktormi (Zdroj: Obvodný úrad, Lučenec):

1. Vodnou stavbou Ružiná – v prípade náhleho rozrušenia hrádze by bolo mesto Lučenec ohrozené prielomovou vlnou, pričom by boli zaplavené okrem samotného mesta (10% rozlohy) aj ďalšie mestské časti v povodí toku Krivánsky potok: Lučenec – Opatová (60%) a Lučenec – Malá Ves (80%).
2. Nebezpečnými látkami zo stacionárnych zdrojov:
 - Adient Slovakia, s. r. o., Lučenec – toluén diizokyanát (TDI),
 - Zimný štadión Lučenec – čpavok,
 - MECOM GROUP s. r. o., Humenné, prevádzka Lučenec, Mikušovská cesta 3022.
3. Prepravou nebezpečných látok po železnici na trati Zvolen – Lučenec – Fiľakovo a po cestných komunikáciách v meste Lučenec.

Mesto Lučenec má vybudovaný nový vyznamievací (varovný) systém v podobe siete sirén, ktorý má na starosti Odbor krízového riadenia OÚ a má prejsť pod správu Mesta Lučenec. Vykonávajú sa pravidelné skúšky tohto systému. V dohľadnej budúcnosti má prevádzkovanie varovného systému prejsť pod správu Mesta Lučenec.

V súvislosti s problematikou **civilnej ochrany** má mesto Lučenec vypracovaný Protipovodňový plán, Plán ukrytia, Plán evakuácie, ako aj ďalšie potrebné dokumenty a náležitosti vyplývajúce zo zákona č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane v znení neskorších predpisov. Špecifické a pravidelne aktualizované

havarijné plány predkladajú mestu tiež podniky spracovávajúce resp. používajúce pri prevádzke nebezpečné chemické látky alebo látky inak ohrozujúce obyvateľstvo. Ide o závod Adient Slovakia s.r.o. , Mäsopriemysel, Zimný štadión (pod správou mesta, čpavok). Havarijné plány sú zverejňované.

1.3.10.1 SWOT analýza - Bezpečné mesto Lučenec

Silné stránky	Slabé stránky
- Klesá počet trestných činov - Klesá počet priestupkov evidovaných MsP - MsP realizuje početné besedy a prednášky pre žiakov škôl mesta zamerané na prevenciu protispoločenskej činnosti - MsP vykonáva pravidelné kontroly požívania alkoholických nápojov maloletými a mladistvými osobami - MsP sa v rámci svojich kompetencií snaží aktívne riešiť problém záškoláctva školopovinnej mládeže - MsP realizuje prednášky, besedy a iné osvetové aktivity pre seniorov zamerané na prevenciu podvodov na dôchodcoch. - V Lučenci je v prevádzke mestský kamerový systém s preventívno-bezpečnostnou funkciou a v súvislosti s ním zriadené chránené pracovisko zamestnávajúce 5 ZŤP osôb. - MsP aktívne vypomáha miestnemu útulku pre psov pri odchyte túlavých psov - MsP prevádzkuje nepretržite monitorovaný pult centrálnej ochrany - Z pohľadu PZ SR dobrá úroveň spolupráce s Mestom Lučenec a Mestskou políciou - V Lučenci pôsobí Dobrovoľný hasičský zbor s vlastnou požiarnou zbrojnicou a hasičskou technikou - Aktívna spolupráca Dobrovoľného hasičského zboru s MsP pri špecifických úlohách a zásahoch - Pravidelná prevažne svojpomocná oprava a údržba lesných komunikácií a zväžnic v lesných porastoch v okolí mesta dobrovoľnými hasičmi	- stále pomerne vysoký počet majetkových trestných činov - nízky počet mestských policajtov - chýbajúce detské dopravné ihrisko, ktoré je potrebné pre realizáciu dopravnej výchovy detí a mládeže - nedostatočná osвета v oblasti bezpečnosti cestnej premávky - nedostatočný počet kamier v rámci mestského kamerového systému, ako aj nízka kvalita niektorých starších kamier - napojenie hydrantov v meste na vodovod pitnej vody (lacnejšie a ekologickejšie riešenie – čerpať vodu na hasenie z prírodných zdrojov)

pre zjednodušenie prístupu do týchto terénov v prípade požiaru - vybudované verejné ohniská v katastri mesta – znížené riziko z požiarov pri zakladaní ohňa na nelegálnych ohniskách - Mesto Lučenec má vypracovaný Protipovodňový plán, Plán ukrytia, Plán evakuácie a všetky ďalšie potrebné zákonom stanovené dokumenty a náležitosti - mesto má k dispozícii existujúci dokument Analýza možného vzniku mimoriadnej udalosti v obvode Lučenec - Mesto Lučenec má vybudovaný vyznamievací (varovací) systém v podobe siete sirén - znižuje sa počet dopravných nehôd	
Príležitosti	Ohrozenia
- Vypracovanie štúdie zraniteľnosti mesta na dopady zmeny klímy - Možnosť zriadiť občianske hliadky (v minulosti krátky čas fungovali), prípadne službu „streetworkerov“, ako preventívne bezpečnostné opatrenie v rizikových lokalitách	- dopady zmeny klímy na územie a obyvateľov mesta (povodne, privalové dažde, suchá) - vysoký počet neprispôsobivých občanov, ako aj občanov trpiacich (resp. ohrozených) chudobou, čo predstavuje riziko zvýšenej trestnej činnosti

2 STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ

Ako úvod do strategickej a programovej časti rozvojového dokumentu mesta je potrebné uviesť hlavné úlohy Mesta Lučenec pre rozvoj svojho územia, ktoré definuje Zákon č. 309/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja mesta takto:

- ✓ Obec/mesto analyzuje a hodnotí úroveň rozvoja svojho územia, zabezpečuje jeho trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj.
- ✓ Obec/mesto zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu programu rozvoja mesta, pravidelne ho monitoruje a zabezpečuje jeho súlad s územným plánom mesta.
- ✓ Obec/mesto vytvára podmienky pre vznik a rozvoj spolupráce a partnerstiev.
- ✓ Obec/mesto spolupracuje s okolitými obcami, regiónmi, ministerstvami, sociálno-ekonomickými partnermi na území mesta.
- ✓ Obec/mesto podporuje rozvoj podnikateľských aktivít potrebných na rozvoj mesta.

Stratégia rozvoja mesta Lučenec 2016 – 2022 (2025) je nástrojom dosiahnutia plánovaných zmien, je nástrojom manažovania zdrojov na dosiahnutie dlhodobej Vízie mesta v roku 2025 a obsahuje:

1. **Víziu mesta Lučenec v roku 2025 „Lučenec 2025“**
2. **Smerovanie rozvoja mesta prostredníctvom 3 hlavných cieľov rozvoja mesta Lučenec** do konca roku 2022 s ich plánovanými výsledkami (indikátory výsledkov) a dopadmi do roku 2025 tak, aby naplnili očakávaný stav „Lučenec 2025“.
3. **Programy na dosiahnutie cieľov rozvoja mesta Lučenec** s definovaním opatrení a súboru aktivít na plnenie konkrétnych cieľov rozvoja mesta vrátane indikátorov výstupov.

Základom pre Stratégiu „**Lučenec 2025**“ je **analytická časť dokumentu** s dátami a informáciami najmä k 31.12.2015 pre každú rozvojovú oblasť mesta, a to aj v trendoch za posledných 4 – 5 rokov, vrátane **SWOT analýz** spracovaných pre oblasti:

1. Ekonomický rozvoj, zamestnanosť, nezamestnanosť
2. Cestovný ruch
3. Doprava, dopravná a technická infraštruktúra
4. Technická infraštruktúra
5. Bývanie
6. Školstvo a školská infraštruktúra
7. Sociálne, komunitné služby a zdravotná starostlivosť
8. Kultúra a kultúrna infraštruktúra
9. Šport a športová infraštruktúra
10. Životné prostredie
11. Bezpečné mesto Lučenec

Významným podkladom pre návrh stratégie rozvoja mesta bola **expertíza** členov pracovných skupín, ktorí sú uvedení v úvodnej časti dokumentu, ich poznanie, skúseností, názory a návrhy.

Východiskami a vstupmi, okrem platnej legislatívy v regionálnom rozvoji, **pre definovanie Stratégie rozvoja mesta Lučenec 2016 – 2022 (2025) boli platné dokumenty mesta a základné dokumenty na okresnej, regionálnej a národnej úrovni:**

- Program rozvoja mesta Lučenec 2016 – 2020, 2015
- Územný plán mesta Lučenec 2006, v znení jeho zmien a doplnkov
- Vyhodnotenie plnenia PHSR mesta Lučenec 2014 – 2015 (uvedené v pôvodnom dokumente spracovateľom EFO Consulting s.r.o, Banská Bystrica)
- Akčný plán rozvoja okresu Lučenec, 2016⁹
- Koncepcia rozvoja tepelného hospodárstva mesta Lučenec, 2012
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja 2015 – 2023, 2015
- Národná stratégia regionálneho rozvoja, (aktualizácia 2014)

⁹ Akčný plán rozvoja okresu Lučenec je dokument, ktorým Vláda SR ukladá príslušným rezortom a ministrom SR plniť úlohy a aktivity, ktoré sú v ňom uvedené s cieľom zvýšenia zamestnanosti. Akčný plán rozvoja okresu Lučenec síce nebol schvaľovaný, či inak prerokovaný v Mestskom zastupiteľstve v Lučenci, avšak obsahuje aktivity, ktoré sa priamo týkajú rozvoja územia mesta Lučenec, preto sú tieto zaradené do stratégie rozvoja mesta Lučenec. Viac o AP vid'. analytická časť PRM 2016 – 2022 (2025), kap.1.3.1.

Jedným zo vstupom boli **návrhy z komunikácie s verejnosťou** na základe spracovaného a zverejneného dotazníka (september 2015), ktoré boli prevzaté (v rámci aktualizácie č. 1 tohto dokumentu) z predchádzajúceho PRM 2016 – 2020 spracovaného **EFO Consulting, s.r.o., Banská Bystrica** a je Prílohou č. 1 tohto aktualizovaného PRM 2016 – 2022 (2025).

2.1 Vízia a ciele rozvoja mesta Lučenec 2016 – 2022 (2025)

V ostatnom desaťročí sa v oblasti rozvoja miest v Európe, ale už i na Slovensku, presadzuje koncept rozvoja mesta „smart city“, čo je možné preložiť ako **múdre a inteligentné mesto**. Koncept rozvoja mesta „smart city“ je, podľa jednej z viacerých definícií, novým prístupom ku spravovaniu mesta založenom na štyroch prioritách:

1. Investovanie do ľudského a sociálneho kapitálu.
2. Investovanie do dopravnej a komunikačnej infraštruktúry.
3. Chytrý manažment prírodných zdrojov.
4. Participatívny prístup.

Inteligentné, múdre mesto má mať, podľa tohto rozvojového konceptu, vlastné obnoviteľné zdroje energie, inteligentné dopravné systémy s kvalitnou verejnou hromadnou dopravou a s alternatívnymi druhmi dopravy, má mať inteligentné domy a budovy priateľské k životnému prostrediu. Sociálny kapitál v podobe vzdelanej pracovnej sily a komunity schopnej učiť sa, adaptovať a inovovať sa, spolu s inteligentnou dopravnou a informačno-komunikačnou infraštruktúrou, sú kľúčovou zložkou múdreho mesta a predpokladom pre dlhodobý udržateľný rast a vysokú kvalitu života.

2.1.1 Vízia – „Lučenec 2025“

Vízia mesta „Lučenec v roku 2025“ je postavená na reálnom využívaní potenciálu a príležitostí pre rozvoj mesta.

Mesto Lučenec má postavenú svoju víziu 2025 na princípoch **múdreho mesta** (smart city), teda mesta, ktoré múdro, zmysluplne a šetrne využíva moderné technológie a prístupy, aby vznikli nové formy rozvoja. Koncept múdreho mesta Lučenec nevníma len v technologickej rovine, ale aj v spôsobe inteligentného manažmentu mesta s cieľom zlepšiť úroveň života obyvateľov, miestnu ekonomiku a kvalitu životného prostredia. Tento koncept nesie v sebe spôsob ako múdro reagovať na vzniknuté problémy, príležitosti a situácie tak, aby postupne prenikol do každej sféry života mesta.

Na podporu tohto konceptu má mesto Lučenec postavenú víziu na 7 pilieroch, ktoré sú výsledkom odbornej diskusie zástupcov samosprávy mesta, odborných organizácií, vzdelávacích, kultúrnych inštitúcií a podnikateľov pôsobiacich na území mesta Lučenec prezentovaných na zasadnutiach pracovných skupín pri jej príprave.

Vízia „Lučenec 2025“ je napísaná tak, akoby sa plánovaný stav už naplnil. Tým je motivujúca tento stav aj dosiahnuť.

LUČENEC je v roku 2025

Lákavé a jedinečné **miesto** pre bývanie a kvalitný a bezpečný život Lučenčanov, s kvalitnými službami v oblasti vzdelávania, zdravotníctva, v sociálnych a komunitných službách.

Uspôsobené územie pre podnikanie a investovanie s rastom pracovných príležitostí v regióne Novohrad a v Banskobystrickom kraji.

Čisté mesto so zdravším a kvalitnejším životným prostredím a prostredím pre život, chránené pred vplyvmi mimoriadnych udalostí.

Estetické mesto s dostatkom hodnotnej zelene, revitalizovanými parkami a zachovalými prírodnými a krajinárskymi hodnotami.

Navštevované mesto Novohradu pre rozvíjajúci sa cestovný ruch v ňom a pre zaujímavé kultúrne a športové udalosti nadregionálneho významu. Lučenec je atraktívnym cieľom turistov.

Empatické mesto reagujúce na potreby jeho obyvateľov, najmä tých, ktorí sú najviac zraniteľní – deti, starí, chorí, sociálne vylúčení, či sociálnym vylúčením ohrození obyvatelia mesta.

Cieľavedomé mesto, v ktorom samospráva mesta realizuje systémový a cielený rozvoj svojho územia a uplatňuje priority „smart city“ a princípy dobrého spravovania rozvoja mesta.

2.1.2 Ciele rozvoja mesta Lučenec 2016 – 2022 (2025)

Proces zmeny spúšťajú hlavne **2 faktory** a to sú **príležitosti-potenciál**, ktorý je možné využiť a **problémy**, ktoré je potrebné riešiť. Obe (príležitosti i problémy) sú **výzvami pre rozvoj mesta** a sú súčasťou definovania smerovania a cieľov rozvoja mesta.

Mesto Lučenec definuje spolu 3 hlavné rozvojové ciele na roky 2016 – 2022 (2025), a to:

- 1 cieľ v oblasti ekonomického a hospodárskeho rozvoja mesta,
- 1 cieľ v sociálnej oblasti a v oblasti rozvoja služieb, infraštruktúry a občianskeho vybavenia,
- 1 cieľ v oblasti environmentálnej.

Ciele, ich plnenie a meranie dosahovania plánovaných výsledkov, budú monitorované a vyhodnocované cez návrh **súboru indikátorov výsledkov** definovaných na úrovni každého z cieľov rozvoja mesta, uvedené v programovej časti dokumentu.

CIEĽ 1

ZVÝŠIŤ DYNAMIKU EKONOMICKÉHO ROZVOJA A ZAMESTNANOSŤ V MESTE.

CIEĽ 2

ZVÝŠIŤ POČET TRVALE BÝVAJÚCICH OBYVATEĽOV MESTA, NAJMÄ VZDELANÝCH MLADÝCH ĽUDÍ A MLADÝCH RODÍN, VYTVORENÍM NOVÝCH MOŽNOSTÍ PRE BÝVANIE, AKO AJ SKVALITNENÍM SLUŽIEB A INFRAŠTRUKTÚRY OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI PRE PLNOHODNOTNÝ ŽIVOT OBYVATEĽOV MESTA.

CIEĽ 3

ZLEPŠIŤ STAV ŽIVOTNÉHO A PRÍRODNÉHO PROSTREDIE MESTA.

Kritériami pre definovanie hlavných cieľov boli:

- realistický výhľad na dosiahnutie pozitívnej zmeny v rozvoji mesta,
- možnosť priamej, či nepriamej intervencie (podpory) zo strany miestnej samosprávy a potreby mesta,

- existujúci ľudský, inštitucionálny a prírodný potenciál v meste a jeho okolí pre danú rozvojovú oblasť,
- vonkajšie ekonomické, sociálne a environmentálne trendy,
- vzájomná previazanosť a doplnkovosť s inými prioritami.

Pri realizácii cieľov a opatrení navrhovanej Stratégie rozvoja mesta Lučenec 2016 – 2022 (2025) bude samospráva mesta Lučenec vystupovať podľa povahy cieľov a zainteresovanosti na ich plnení/dosahovaní v troch pozíciách/rolách, resp. v ich kombinácii, a to **Mesto Lučenec ako:**

1.	Realizátor (R)	Realizuje opatrenia a aktivity s priamou zodpovednosťou (priamou kompetenciou).
2.	Partner (P)	Vystupuje ako partner pri realizácii aktivít/projektov zameraných na plnenie cieľov rozvoja mesta inými subjektmi.
3.	Iniciátor (I)	Realizuje aktivity, ktoré sú prínosom pre plnenie cieľov rozvoja mesta a sú, alebo majú byť realizované inými subjektmi, resp. tieto subjekty majú efektívnejšie a účinnejšie nástroje na ich plnenie.

2.2 Programy rozvoja mesta Lučenec 2016 – 2022 (2025)

Ako nástroj realizácie cieľov rozvoja mesta v súlade s víziou v roku 2025, vytyčuje Stratégia rozvoja mesta Lučenec 3 programy rozvoja s určením spolu 15tich opatrení:

1. **Ekonomický program rozvoja mesta** s OPATRENAMI 1.1 – 1.3 v oblasti dopravnej dostupnosti mesta, podpory rozvoja podnikateľského prostredia samosprávou mesta, zvyšovania príležitostí zamestnanosti, rozvoja cestovného ruchu ako hospodárskeho odvetvia.
2. **Sociálny program rozvoja mesta** s OPATRENAMI 2.1 – 2.6 v oblastiach bývanie, školstvo a vzdelávanie, sociálne a komunitné služby, zdravotné služby, voľno časové aktivity, prímestská rekreácia, kultúra a šport, bezpečnosť v meste.
3. **Environmentálny program rozvoja mesta** s OPATRENAMI 3.1 – 3.6 v oblasti environmentálnej (dopravná infraštruktúra mesta, zložky životného prostredia a environmentálna infraštruktúra, prírodné prostredie, zeleň, odpadové hospodárstvo, energetika).

Úspešná realizácia programov rozvoja mesta bude pôsobiť vo vzájomnej synergii, ktorá bude viesť k napĺňaniu širšieho **zámeru mesta – k zvyšovaniu životnej úrovne, konkurencieschopnosti a atraktivity mesta Lučenec.**

Štruktúra obsahu každého špecifického **programu rozvoja** mesta je jednotná:

Program	Názov programu.
Zhrnutia a východiská	Zhrnutia z analýzy, zo SWOT analýz (pozitíva a negatíva) a z diskusií k problémom, potrebám a výzvam rozvoja mesta.
Cieľ	Cieľ pre danú oblasť, ktorý definuje plánovaný výsledok.
Indikátory výsledku	Ciele, ich plnenie a meranie dosahovania plánovaných výsledkov bude monitorované a vyhodnocované cez súbor indikátorov rozvoja mesta definovaných na úrovni každého cieľa rozvoja mesta.
Opatrenia	Súbor činností, ktorých realizáciou budú vyriešené hlavné problémy, ich príčiny a využité príležitosti – naplnené výzvy rozvoja.
Návrh súboru aktivít	Navrhované aktivity a projekty pre splnenie opatrenia a v konečnom dôsledku pre splnenie cieľa, ktoré je potrebné zrealizovať/vykonať.

Programová časť dokumentu vychádza z hlavných zistení a zhrnutí z analytickej časti, zo SWOT analýz v jednotlivých rozvojových oblastiach mesta. Program je nástroj/štruktúra na realizáciu daného cieľa s obsahom navrhovaných opatrení.

2.2.1 Ekonomický program rozvoja mesta

Ekonomický program rozvoja mesta Lučenec je vytýčením cieľa a troch opatrení k naplneniu časti Vízie „Lučenec 2025“:

- ✓ ***Lákavé mesto pre podnikanie a investovanie s rastom pracovných príležitostí v regióne Novohrad a v Banskobystrickom kraji.***
- ✓ ***Navštevované mesto Novohradu pre rozvíjajúci sa cestovný ruch v ňom a pre zaujímavé kultúrne a športové udalosti nadregionálneho významu. Lučenec je atraktívnym cieľom turistov.***
- ✓ ***Cieľavedomé mesto, v ktorom samospráva mesta Lučenec realizujúce systémový a cielený rozvoj svojho územia a uplatňuje princípy dobrého spravovania rozvoja mesta.***

Mesto Lučenec je okresným mestom pre 55 obcí a mesto Filakovo, je súčasťou Banskobystrického kraja a hospodárskym, kultúrnym i administratívnym centrom regiónu Novohrad. Je súčasťou prihraničného regiónu s Maďarskou republikou.

Mesto však patrí do okresu s dlhodobou vysokou mierou nezamestnanosti (viac ako 17%), na ktorej výrazný podiel v rámci mesta majú obyvatelia marginalizovaných rómskych komunít a obyvatelia so základným vzdelaním a bez vzdelania. Len základné vzdelanie dosahuje až 11,4 % obyvateľstva. Dlhodobo v meste pretrváva problém nezamestnanosti absolventov stredných a vysokých škôl.

Lučencu chýbajú významnejší investori, ktorí by významne prispeli **k zvýšeniu dynamiky ekonomického rozvoja mesta a k zvýšeniu zamestnanosti**. Pre prilákanie väčších/veľkých investorov do mesta je potrebné riešiť najmä:

- **Zlepšenie jeho dostupnosti** rýchlostnou komunikáciou a napojením územia mesta na diaľničnú sieť, realizáciou významných dopravných investícií zo strany štátu do plnenia technických požiadaviek na cesty I. II. a III. triedy, ale aj riešením zvýšenia mobility do

zamestnania (integrovaný dopravný systém, posilnenie autobusovej a železničnej dopravy, alternatívna cyklodoprava).

- **Efektívnejšie využitie kapacít a nástrojov samosprávy mesta Lučenec** na podporu rozvoja podnikania. V majetku Mesta je Priemyselný park JUH s potrebou udržania jeho účelu vybudovania na rozvoj podnikania a pracovných príležitostí do roku 2032. Pre nových investorov mesto vo svojom územnom pláne vymedzuje ďalšie plochy s vybudovanou infraštruktúrou - lokality v Opatovej, areál bývalej POĽANY (cca 12 ha plocha) v severovýchodnej časti mesta v blízkosti hlavného cestného ťahu a pozemky vo vlastníctve mesta Lučenec smerom na obec Rapovce. Mesto má aj ďalšie nástroje na podporu rozvoja podnikania, napr.:
 - finančné a majetkové - daňová, či grantová politika mesta, podmienky využívania majetku mesta,
 - vlastné kapacity podporných a administratívnych činností,
 - zefektívnenie komunikácie a skrátenie povoľovacích, rozhodovacích procesov, budovanie elektronických služieb a elektronickej komunikácie,
 -
- **Vytváranie nových pracovných príležitostí** podporou rozvoja investícií a podnikateľského prostredia na území mesta, najmä podporou konkrétnych **projektových zámerov**, ktoré sú súčasťou **Akčného plánu rozvoja okresu Lučenec** (schválený Vládou SR uzn. 251 zo dňa 23. júna 2016), ktorého cieľom je **vytvoriť 1440 pracovných miest do roku 2020**, a to cielenou podporou rozvoja regionálnej a miestnej ekonomiky aj v oblasti poľnohospodárstva a v cestovnom ruchu a zefektívnením existujúcich a nových nástrojov na zvýšenie zamestnanosti v okrese Lučenec, vytvorením podmienok pre efektívne riadenie miestneho rozvoja, propagáciou celého okresu vrátane mesta Lučenca, podporou vzdelávania podľa požiadaviek trhu práce. Projektové zámery z akčného plánu sú súčasťou strategickej a programovej časti dokumentu PRM 2016 – 2022 (2025). Realizátorom viacerých z projektov, ktoré sú súčasťou Akčného plánu rozvoja okresu Lučenec, je priamo Mesto/MsÚ Lučenec.
- **Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva** a prepojenie vzdelávacieho systému, najmä odborného a vysokého školstva, na potreby rozvoja hospodárstva. Mesto Lučenec v rámci svojich kompetencií sa v rozvojom dokumente nevenuje otázkam odborného či

vysokoškolského vzdelávania a pre zvyšovanie vzdelanostnej úrovne najmä nevzdelaných obyvateľov, resp. obyvateľov len so základným vzdelaním vytvára možnosť dokončenia základného vzdelania v rámci programov niektorých základných škôl v meste (OPATRENIE 2.3).

Cestovný ruch ako hospodárske odvetvie je prínosom pre miestnu a regionálnu ekonomiku. Je dôležitý v oblasti poskytovania pracovných príležitostí najmä mladým ľuďom, ktorí v tomto odvetví vo všeobecnosti predstavujú dvakrát viac pracovnej sily než v ostatných odvetviach.

Lučenec a jeho okolie má veľký prírodný, kultúrny i športový potenciál pre tvorbu novej ponuky produktov a služieb v CR, ktorá môže vytvárať tak pracovné miesta, ako aj príjmy z CR. Podľa trendov v rozvoji CR v mestách sa mestský turizmus bude rozvíjať **špeciálne v spojení s významnými kultúrnymi alebo športovými podujatiami vyššieho než mestského významu, s predpokladom zvyšovania viacdňovej návštevnosti.**

Mesto Lučenec je z hľadiska regionalizácie CR (2005) na Slovensku **súčasťou Ipeľského regiónu**, s potenciálom pre rozvoj domáceho turizmu a prihraničného turizmu s Maďarskom, aj keď za ostatné roky prichádza do Lučenca čoraz viac návštevníkov z ČR, PL, DE i USA. Rozvoj turizmu v Ipeľskom regióne, teda aj v okrese a meste Lučenec, sa môže popri kúpeľoch a termálnych areáloch zakladať na mestskom turizme a vidieckom turizme v jeho blízkom okolí, ponuke tichých lokalít, miestnych tradíciách, zachovanom kolorite, vinárstve a gastronómii. Perspektívny trh je najmä susedné Maďarsko na víkendové a krátkodobé pobyty.

Pre zvyšovanie doby návštevnosti je zámerom **účinnnejšie využitie potenciálu pre rozvoj cestovného ruchu** ako hospodárskeho odvetvia so zvyšovaním príjmov a zamestnanosti, najmä cez **budovanie predajných produktov a služieb** v oblasti kultúrneho turizmu, športového turizmu; nížinné a pahorkatinné prostredie mesta a jeho okolia umožňuje **rozvoj cykloturistiky.**

Viac kapacít a zdrojov je potrebné nasmerovať do budovania funkčných partnerstiev a spolupráce, a do účinnnejšieho marketingu a propagácie cestovného ruchu. Významnou je v tejto oblasti aktívna činnosť **Oblastnej organizácie cestovného ruchu (OOCR) Turistický Novohrad a Podpoľanie**, ako aj postavenie samosprávy Mesta Lučenec v organizácii destinačného manažmentu, ktorá pôsobí na trhu CR 4 roky, s pôsobnosťou na území okresov Lučenec, Poltár a Veľký Krtíš, Detva a Hriňová, s počtom členov aktuálne 48 (december 2016). Pre zabezpečenie účinného destinačného manažmentu je potrebné zvýšiť kapacity a profesionalizovať činnosti inštitúcie, ako aj finančne inštitúciu stabilizovať, napr. začatím podnikateľských činností, prehodnotením finančnej podpory OOCR. Priamym

finančným nástrojom mesta je výška vybratej dane z ubytovania. Základná sadzba tejto dane je podľa príslušného VZN mesta¹⁰ len 0,35€/os./noc a je v Lučenci nižšia ako napr. v Detve, v Rimavskej sobote, vo Zvolene, vo Veľkom Krtíši, či v Rožňave. Pritom časť dane z ubytovania, nie len mesta Lučenec, ale všetkých členov OOCR - samospráv miest a obcí, môže byť zaujímavým príjmom pre rozvoj činností OOCR.

Mesto Lučenec má aj ďalšie nástroje na podporu rozvoja podnikania, ako napr.:

- finančné a majetkové - daňová, či grantová politika mesta, podmienky využívania majetku mesta,
- programové a koncepčné s nutnosťou vypracovania územného plánu mesta,
- vlastné kapacity podporných a administratívnych činností,
- zefektívnenie komunikácie a skrátenie povoľovacích, rozhodovacích procesov, budovanie elektronických služieb a elektronickej komunikácie,
- marketingové – napr. redizajn webovej stránky mesta,
- komunikačné s vypracovaním a realizáciou cielenej marketingovej stratégie územia mesta
-

V rámci štruktúr mesta je priestor pre prehodnotenie a dobudovanie kapacít Mesta a MsÚ v rozvoji mesta, ako aj pre konkrétnu a cieleňú spoluprácu s potenciálnymi investormi/podnikateľmi v súvislosti s rozvojom podnikania (interné, alebo externé kapacity) nezaťažujúceho životné prostredie.

Je potrebné klásť dôraz na systémové plánovanie a realizáciu rozvoja mesta, na efektívne a účinné spravovanie rozvoja mesta v súlade s PRM 2016 – 2022 (2025), ako aj a na výrazne lepšiu programovú a koncepčnú pripravenosť – nový a rešpektovaný územný plán mesta, generel dopravy, generel zelene, MÚSES, platná a realizovaná energetickej koncepcia mesta.

Mesto Lučenec má potenciál stať sa lídrom rozvoja širšieho územia v regióne Novohrad, postavenom na dobrej spolupráci, efektívnej komunikácii a užitočných partnerstvách s verejnou správou, neziskovým a podnikateľským sektorom.

¹⁰ VZN č. 6/2008 O miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady

CIEĽ 1

ZVÝŠIŤ DYNAMIKU EKONOMICKÉHO ROZVOJA A ZAMESTNANOSŤ V MESTE.

Návrh indikátorov výsledku:

- *Počet nových pracovných miest.*
- *Dĺžka km novo vybudovaných a rekonštruovaných rýchlostných ciest, ciest I., II., III. triedy*
- *% nezamestnanosti v meste.*
- *Počet prenocovaní v meste.*
- *Výška dane z ubytovania.*

OPATRENIE 1.1:

Zlepšenie dopravnej dostupnosti mesta ako predpokladu rozvoja mesta. P I

Súbor aktivít so zameraním na:

- iniciovanie a lobbing vybudovania rýchlostnej komunikácie R2 - Lovinobaňa - Tomášovce – Ožďany (*projektový zámer v AP rozvoja okresu Lučenec, ďalej len AP-OLC*);
- vybudovanie preložky/obchvatu cesty - I/75 (*AP-OLC*), t.j. odklon tranzitnej dopravy z centra mesta;
- iniciovanie a podporu elektrifikácie a modernizácie železničnej trate;
- vybudovanie Integrovaného dopravného systému (*AP- OLC*);
- dobudovanie cyklociest s ich napojením na regionálnu sieť cyklociest ako alternatívnej dopravy; vybudovanie účelových cyklotrás (podpora mobility práce) 1. Lučenec - Tomášovce a 2. Lučenec – Halič (*AP-OLC*);
- posilnenie/zriadenie autobusových a vlakových spojení do Maďarska;
- obnova a rekonštrukcie ciest I., II. a III. triedy v rámci extravilánu mesta a okresu Lučenec;
-

OPATRENIE 1.2:

Doplnenie kapacít a nástrojov samosprávy mesta Lučenec ako partnera podnikom a investorom pri riešení zamestnanosti v meste. R P I

Súbor aktivít so zameraním na:

- zvýšenie pracovných príležitostí a pracovných miest v priemyselnom parku JUH (2032); riešenie logistiky v priemyselnom parku (AP - OLC);
- vybudovanie Projektového centra - pracovná banka a centrum poradenstva, coaching a mentoring (AP – OLC, Region Neogradiensis, ZPO);
- rozšírenie podnikania samosprávy mesta Lučenec a vytváranie nových príjmov; napr. rekonštrukcia tržnice (AP - OLC);
- zriaďovanie chránených dielní a chránených pracovísk aj v rámci prevádzok mesta pre podporu zamestnanosti zdravotne postihnutých obyvateľov;
- riešenie zamestnanosti Rómov v spolupráci s činnosťami komunitného centra, v rámci aktívnych prác, vzdelávanie dospelých len so základným vzdelaním a bez vzdelania v spolupráci so základnými školami, rekvalifikácie v spolupráci s ÚPSVaR, RRA, v súlade s potrebami trhu práce;
- dobudovanie kapacít Mesta pre spoluprácu s potenciálnymi investormi, podnikateľmi na podporu rozvoja podnikania (interné, alebo externé capacity);
- budovanie elektronických služieb v komunikácii s verejnosťou;
- zmapovanie všetkých možností pre rozvoj podnikania a investovania v meste (ponuka mesta Lučenec pre rozvoj podnikania), vypracovanie a realizáciu marketingovej stratégie na prilákanie nových investícií do mesta, vrátane možností rozvoja odvetvia CR, redizajn webovej stránky mesta ako účinného nástroja marketingu územia mesta;
- prehodnotenie daňovej a dotačnej politiky mesta, možností zriadenia a realizácie grantového programu na podporu plnenia opatrení a aktivít rozvoja mesta; možnosti využívania budov a pozemkov v majetku mesta ako nástroja podpory rozvoja podnikania;
- aktívne vyhľadávanie investorov a investícií nezaťažujúcich životné prostredie;
- programovú a koncepcnú pripravenosť a efektívne a účinné spravovanie rozvoja mesta (systémový rozvoj mesta a implementácia najmä aktuálnych rozvojových dokumentov mesta – nového územného plánu mesta, generelu dopravy, generelu zelene, MÚSES, Programu rozvoja mesta, energetickej koncepcie);

- posilnenie pozície mesta Lučenec ako lídra rozvoja širšieho územia v regióne Novohrad a zlepšenie spolupráce a komunikácie s podnikateľským i neziskovým sektorom (komunikačná stratégia);
-

Súčasťou plnenia tohto opatrenia bude aj podpora a monitoring realizácie projektov iných subjektov so zameraním na tvorbu pracovných príležitostí na území mesta Lučenec, najmä projektov schválených v rámci „**Akčného plánu rozvoja okresu Lučenec**“, a to projekty:

- *Trvalo udržateľný rozvoj a rastový potenciál poľnohospodárstva spojený s výučbou v Školskom majetku.*
- *Vzdelávanie mladých strojárů, automatizácia a jej rozvoj, vzdelávanie poľnohospodárov, vzdelávanie v oblasti stavebníctva.*
- *Rekonštrukcia výkrmne brojlerov a moriek vrátane spracovania a predaja na regionálnom trhu a postavenie malého mlyna už v existujúcich priestoroch.*
- *Spracovanie mäsových výrobkov a výstavba skladových priestorov na objemové krmivá.*
- *Modernizácia strojového parku pre výrobu kefodrievok, ktoré budú spĺňať kritériá EÚ.*
- *Rozšírenie výrobných kapacít a rozšírenie, modernizácia a renovácia vybraných výrobných prevádzok*
- *Technologický inkubátor - Rozšírenie výrobných kapacít a budovanie výskumno-vývojového centra.*
- *Inštalácia nových a výkonných technológií.*
- *Výroba úsporných tvárnic.*

OPATRENIE 1.3:

Skvalitnenie existujúcich a vytvorenie nových produktov a služieb v cestovnom ruchu, ako predpokladu zvyšovania návštevnosti mesta a zamestnanosti. R P I

Súbor aktivít so zameraním na:

- využitie prírodného, kultúrneho potenciálu mesta a jeho okolia pre vytváranie predajných produktov a služieb (využitie termálnych prameňov, rozvoj cykloturistiky, NWT, vinárstvo a gastronómia,...);
- vytvorenie regionálnej značky a regionálneho produktu Novohradu;
- vybudovanie jednotného informačného systému;
- zriadenie jednotného rezervačného systému;

- vydanie a predaj regionálnej turistickej karty;
- estetizáciu centra mesta a dobudovanie drobnej infraštruktúry CR;
- obnovu a rozšírenie významnej kultúrno-rekreačnej oblasti Kráľovský vršok Malá Ves, Lučenec (*projekt AP- OLC*);
- podporu podnikania OOCR Turistický Novohrad a Podpoľanie a účinnejší marketing v rámci činností OOCR;
- zvýšenie efektívnosti spolupráce subjektov pôsobiacich v CR, najmä cez cielené partnerstvo budujúce aktivity OOCR;
- marketing, zosieťovanie CR (*projekt AP-OLC, Region Neogradiensis, ZPO*) ako hlavného a komplexného nástroja rozvoja CR v období rokov 2016 – 2022;
- zvýšenie účinnosti marketingu CR prostredníctvom redizajnu webovej stránky mesta Lučenec ako hlavného marketingového nástroja mesta, tvorba propagačného DVD o meste Lučenec (*väzba na aktivity v rámci Opatrenia 1.2*);
- vzdelávanie v CR (*projekt AP- OLC*), jazykové vzdelávanie pracovníkov v CR;
- konkrétnu, cielenú spoluprácu v prihraničnom cestovnom ruchu (produkty a služby) s Maďarskom, v súlade so schváleným PRM 2016 – 2022(2025);

2.2.2 Sociálny program rozvoja mesta

Sociálny program rozvoja mesta Lučenec zahŕňa širokú škálu služieb od ponuky dostupného a kvalitného bývania, cez potrebnú dopravnú a technickú infraštruktúru po infraštruktúru občianskej vybavenosti, a je súborom opatrení zameraných na zvyšovanie kvality bývania a života tak, aby sa v Lučenci vo väzbe na pracovné príležitosti (ekonomický program rozvoja mesta) zvyšoval počet obyvateľov, najmä mladých ľudí a mladých rodín. Tematicky širšie koncipovaný Sociálny program rozvoja mesta Lučenec je prostriedkom k plneniu časti vízie Lučenec 2025:

- ✓ ***Unikátne a jedinečné miesto pre bývanie a kvalitný a bezpečný život Lučenčanov, s kvalitnými službami v oblasti vzdelávania, zdravotníctva, sociálnych a komunitných službách, ako aj chránené pred vplyvmi mimoriadnych udalostí.***
- ✓ ***Empatické mesto reagujúce na potreby jeho obyvateľov, najmä tých, ktorí sú najviac zraniteľní – deti, starí, chorí, sociálne vylúčení, či sociálnym vylúčením ohrození obyvatelia mesta.***

Bývanie

Rozvoj bývania, dopyt po bytoch a výstavba nájomných bytov v meste priamo súvisí s ekonomickým rozvojom mesta, s tvorbou pracovných príležitostí. Rozvoj bývania je záležitosťou najmä územného plánu mesta, ktorý sa v súčasnosti spracováva a bude ponúkať aj plochy pre rozvoj individuálnej bytovej výstavby.

Prioritou mesta vo väzbe na potrebu vytvárania podmienok bývania pre mladých ľudí a mladé rodiny, ako aj na vysoký počet nezamestnaných, či sociálnym vylúčením až chudobou ohrozených obyvateľov mesta, je výstavba nových nájomných bytov a bytov nízko nákladových a nízko štandardných, ako aj rekonštrukcia existujúcich.

Súčasťou aktivít so zameraním na skvalitňovanie bývania je aj čistenie obydľí, lokalít, osád, najmä rómskych osád, celoplošnou deratizáciou. Táto aktivita je súčasťou environmentálneho programu rozvoja mesta.

Technická infraštruktúra

Mesto Lučenec má vyriešenú technickú infraštruktúru na zásobovanie plynom, elektrickou energiou, pitnou vodou a v zásade i na odvádzanie a čistenie odpadových vôd s návrhmi opatrení, ktoré sú súčasťou environmentálneho programu rozvoja mesta v tomto PRM. Zameriava sa tiež na rekonštrukciu verejného osvetlenia so znížením energetickej náročnosti majetku mesta a na dobudovanie vodohospodárskej infraštruktúry, ktorá je prostriedkom skvalitnenia stavu ŽP.

Vzdelávanie, školstvo a školská infraštruktúra

Aj keď v analýze sú spomínané aj stredné školy, stratégia rozvoja mesta Lučenec sa zameriava na skvalitňovanie vzdelávania a rozvoj školskej infraštruktúry základných a materských škôl, najmä v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta. Aj napriek už zrealizovaným rekonštrukciám škôl, veľkým balíkom aktivít a prác, do budúcnosti v plánovanom období do roku 2022 (2025) ostáva potrebná rekonštrukcia budov základných a materských škôl, ako aj dobudovanie a rekonštrukcia školských ihrísk a dvorov aj s požiadavkou inštalácie kamier najmä na ihriskách, ktoré sú prístupné verejnosti. Pre zvýšenie kapacít v materských škôlkach a s cieľom zvyšovania hrubej zaškolenosti detí je plánovaná výstavba novej MŠ (Ul. F. Lehára) a tiež rekonštrukcia MŠ na Ul. M. Rázusa. Spomedzi technických zásahov skvalitňujúcich výchovu a vzdelávanie je potrebné zavedenie optického internetu na školách.

S cieľom skvalitňovania výchovno-vzdelávacieho procesu sa materské i základné školy budú viac orientovať na programy a aktivity pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a na prvky inklúzie a integrácie detí s rôznymi poruchami zdravia a učenia (špeciálne triedy pre autistické deti, nulté ročníky, najmä pre deti z MRK). Aj keď štatistiky v analýze neuvádzame, podľa riaditeľov škôl počet týchto detí z roka na rok rastie. Preto je dôležité zriadenie sociálnej služby včasnej intervencie s potrebou celodennej starostlivosti o dieťa.

Niektoré základné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta ponúkajú vzdelávanie tým, ktorí nemajú ukončené základné vzdelanie ako podporu k zvyšovaniu zamestnateľnosti nezamestnaných a nevzdelaných v spolupráci s ÚPSVaR, čo je príspevkom k plneniu opatrení v ekonomickom programe rozvoja mesta so zameraním na zvyšovanie zamestnanosti.

Sociálne a komunitné služby a zdravotnícke služby

Súčasťou programu sociálneho rozvoja mesta, čo už vyplýva aj so samotného názvu, je oblasť sociálnych a komunitných služieb a príslušnej infraštruktúry, ako aj zdravotníckych služieb.

Mesto Lučenec je poskytovateľom sociálnych a komunitných služieb pre svojich obyvateľov a má v tejto oblasti sociálneho rozvoja na svojom území **postavenie lídra** s príslušnými nárokmi na efektívnu komunikáciu a spoluprácu s viacerými ďalšími verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych a komunitných služieb.

Pre poskytovanie sociálnych služieb sa od januára 2017 pripravuje nová legislatíva, ale platí zásada rozvíjať sociálne služby na **princípe deinštitucionalizácie a posilňovania komunitných a ambulantných sociálnych služieb s uprednostňovaním starostlivosti v domácom prostredí klienta/prijímateľa sociálnej služby**. V súlade s novým zákonom bude potrebné prispôbiť činnosti **detských jasí** ako sociálnej služby, ktoré toho času pre potreby mesta kapacitne postačujú.

Na území mesta chýbajú, a vzhľadom na negatívny demografický trend a starnutie obyvateľov mesta budú o pár rokov chýbať ešte viac, niektoré sociálne služby ako 24 hod. opatrovateľská služba, týždenná forma, denný stacionár, služba včasnej intervencie a sociálne a právne poradenstvo najmä pre sociálne vylúčených, sociálnym vylúčením ohrozených obyvateľov mesta.

Napriek trendom k terénnej a ambulantnej sociálnej starostlivosti je v súčasnosti evidovaná **potreba dobudovania nových kapacít pobytovej celoročnej sociálnej služby** s dodržaním zásady prechodu z inštitucionálnych na komunitné služby, ako aj zvýšenie kapacity, resp. **vybudovanie novej kapacity v hospicoch pre starostlivosť o ľudí v poslednom štádiu choroby**. V spolupráci s nemocnicou je

identifikovaný problém návratu/umiestňovania ľudí bez domova po prípadnej hospitalizácii v nemocnici (najmä v prípadoch, kedy by potrebovali podstupovať ďalšiu domácu liečbu).

Hlavnou investíciou mesta Lučenec, ktorá bude riešiť komplexne poskytovanie aj chýbajúcich sociálnych služieb, bude **výstavba Strediska sociálnych služieb na Ul. Dr. Herza**, a tiež **dobudovanie komunitného centra v lokalite Rapovská križovatka**.

Ako samostatný projekt musí byť realizované riešenie bezbariérovosti územia a budov mesta „**Bezbariérové mesto Lučenec**“, ktoré je prierezovou témou do oblasti dopravy, školskej, sociálnej a kultúrnej infraštruktúry, k riešeniu verejných priestranstiev, prístupnosti verejne dostupných budov, ako aj k bezpečnosti.

V oblasti zdravotníckych služieb stratégia rozvoja mesta Lučenec uvádza zámery **Všeobecnej nemocnice s poliklinikou s viacerými plánovanými investíciami do budov a areálu nemocnice**, s cieľom zníženia energetickej náročnosti a s cieľom ich obnovy, rekonštrukcie a modernizácie, vrátane prístrojového vybavenia. Ako projekt podporený z regionálneho príspevku (Akčný plán rozvoja okresu Lučenec) je plánované zriadenie „**Centra integrovanej zdravotnej starostlivosti**“.

Kultúra a kultúrna infraštruktúra

Mesto Lučenec plní úlohu kultúrneho centra regiónu Novohrad, na čo má vzhľadom na početnosť svojich kultúrno-historických pamiatok (52), kultúrnych inštitúcií (12), navštevovaných organizovaných podujatí, či aktívnych umelcov, umeleckých súborov a spolkov, veľmi dobré predpoklady. Mesto má vysoký potenciál pre rozvoj kultúrneho turizmu. S cieľom efektívnejšieho manažmentu kultúry Mesto Lučenec zriadilo novú rozpočtovú organizáciu LUKUS – Lučenské kultúrne stredisko, ktoré reálne realizuje určené činnosti len od leta roku 2016 a zámerom je ďalej tieto činnosti rozvíjať a posilňovať.

Ako novú aktivitu schválilo mestské zastupiteľstvo (júl 2016) zriadenie nového **Mestského múzea** v budove historickej radnice. Mestské múzeum bude mapovať históriu mesta Lučenec a stále expozície budú znázorňovať spôsob života v meste v minulosti, historické udalosti, ktoré sa tu odohrali, život významných osobností pôsobiach v meste, ale aj históriu priemyslu (smaltovníctvo, sklárstvo, liehovárníctvo, tehliarstvo a keramika). Z investičných aktivít so zameraním na rekonštrukciu a obnovu pamiatkových objektov mesto plánuje dokončenie rekonštrukcie *Neologickej synagógy na multikultúrne priestory a rekonštrukciu Divadla B.S. Timravy*.

Pre zvyšovanie návštevnosti má osobitný význam rozvoj folklóru Novohradu a úspešné kultúrne podujatia regionálneho a nadregionálneho charakteru. Preto mesto plánuje v rámci opatrenia na rozvoj kultúry realizovať aktivity na podporu rozvoja folklóru a na zvýšenie počtu atraktívnych, najmä viacdňových podujatí, prípadne rozšíriť rámec už existujúcich podujatí etablovaných na miestnej, či okresnej úrovni.

Šport, prímestská rekreácia a infraštruktúra

Organizovaný šport v meste Lučenec má dlhoročnú tradíciu a funguje v meste najmä na báze športových klubov a spolkov (viac ako 30), v ktorých je spolu organizovaných v súčasnosti 2339 športovcov, z toho 1332 detí a mládeže. Lučenec je mnoho rokov známym a popredným mestom v športoch **basketbal, futbal, judo, stolný tenis, tanečný šport, tlak na lavičke a boccia**. Jediným profesionálnym športovým klubom v Lučenci je doposiaľ **Mestský basketbalový klub Lučenec**.

Športové súťaže, vrátane tanečných súťaží národnej, nadnárodnej až celosvetovej úrovne, sú dôkazom veľkého potenciálu aj v oblasti rozvoja športu a športových podujatí.

Zámerom Mesta Lučenec je rozšíriť počet športovísk, zmodernizovať existujúce a zabezpečiť ich údržbu. V rámci športu pre všetkých je plánovaný rozvoj cykloturistiky spolu aj ako produkt pre CR. Kľúčovou plánovanou investíciou je výstavba regionálnej plavárne, ktorá bude mať významnú funkciu z hľadiska rozvoja prímestskej rekreácie, ale aj ako ponuka CR v rámci zvyšovania návštevnosti mesta. V meste je viacero možností pre prímestskú rekreáciu, ktorá môže byť doplnkovou ponukou pre návštevníkov mesta, ako aj zdrojom nových príležitostí a podmienok pre oddych a aktívne trávenie voľného času jeho obyvateľov. Jednou z nich je plánované vybudovanie oddychovo-relaxačnej zóny s využitím vodnej nádrže Ľadovo, a tiež ďalšie menšie investície do športovej infraštruktúry aj v rámci školských areálov.

Bezpečnosť

Sedem „balíkov“ služieb, ktoré sú predpokladom pre kvalitnejšie bývanie a život v Lučenci uvedených v tomto sociálnom programe rozvoja mesta, završuje oblasť bezpečnosti obyvateľov mesta, ktorá zahŕňa najmä prevenciu a ochranu zdravia a majetku občanov

- pred kriminalitou, kriminálnymi činmi, priestupkami. Ako jeden z účinných nástrojov Mesto plánuje rozšírenie kamerového systému, ale aj posilnenie kapacít Mestskej polície. Ako

preventívny nástroj bude Mesto aktívnejšie realizovať výchovno-vzdelávacie a osvetové aktivity,

- pred požiarmi v rámci požiarnej ochrany s profesionalizáciou hasičského zboru,
- pred mimoriadnymi udalosťami, vrátane ochrany pred negatívnymi vplyvmi zmeny klímy, s analýzou zraniteľnosti územia a s prípravou adaptačnej stratégie,
- zahŕňa dopravnú bezpečnosť.

CIEĽ 2

ZVÝŠIŤ POČET TRVALE BÝVAJÚCICH OBYVATEĽOV MESTA, NAJMÄ VZDELANÝCH MLADÝCH ĽUDÍ A MLADÝCH RODÍN, VYTVORENÍM NOVÝCH MOŽNOSTÍ PRE BÝVANIE, SKVALITNENÍM SLUŽIEB A INFRAŠTRUKTÚRY OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI PRE PLNOHODNOTNÝ ŽIVOT OBYVATEĽOV MESTA.

Návrh indikátorov výsledku:

Bývanie

- Počet obyvateľov mesta.
- Počet prisťahovaných obyvateľov.

Sociálne služby

- % obyvateľov poberajúcich dávky v hmotnej núdzi.
- % prijímateľov terénnych a krátkodobých pobytových sociálnych služieb v meste oproti poberateľom dlhodobých pobytových služieb.
- Bezbariérové mesto vrátane bezbariérových autobusov MHD.

Školstvo, vzdelávanie

- % hrubej zaškolenosti detí v MŠ.
- Počet nových a zavedených výchovno-vzdelávacích programov v základných školách pre žiakov so špeciálnymi potrebami.
- Výška investícií do rekonštrukcie a materiálového vybavenia ZŠ, MŠ.
- Počet detí zapojených do voľno časových aktivít (krúžky, CVČ).

Kultúra

- Počet návštevníkov kultúrnych podujatí /rok.
- Objem finančných prostriedkov mesta vynaložených na podporu alternatívnej a amatérskej kultúry.

Šport

- Počet aktívne zúčastnených ľudí na organizovaných masových športových podujatiach.

- Počet detí zapojených do pravidelných mimoškolských športových aktivít.
- Objem vynaložených finančných prostriedkov mesta na skvalitnenie športovej infraštruktúry.
- Plocha novo vybudovaných rekreačných a voľno časových zón.

Bezpečnosť

- Počet priestupkov a trestných činov súvisiacich s drobnou kriminalitou.
- Počet narušení verejného poriadku.
- Počet dopravných nehôd.

OPATRENIE 2.1

Vytvorenie nových možností pre bývanie v súlade s územným plánom mesta s dôrazom na výstavbu finančne dostupných nájomných bytov. R

Súbor aktivít so zameraním na:

- kúpu a rekonštrukciu bytových domov Mestom Lučenec (projekt AP – OLC; rekonštrukcia: Komenského, Novohradská 34,36, Lúčna, kúpa: Rúbanisko III);
- výstavbu nájomných bytov s dôrazom na výstavbu nízko nákladových a nízko štandardných bytov (projekt AP - OLC);
- rekonštrukciu existujúcich nízko štandardných bytov a zlepšenie podmienok bývania v rómskych obydliach/lokalitách (možnosti kontajnerového bývania, likvidácia čiernych stavieb, deratizácia, čistenie lokalít);
- prípravu lokalít pre výstavbu rodinných domov (IBV) v súlade s ÚP;
- aktualizáciu koncepcie rozvoja bývania v meste;
-

Opatrenie 2.2

Skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu v základných a materských školách v meste s dôrazom na inklúziu a integráciu detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a detí s poruchami učenia. R P

Súbor aktivít so zameraním na:

ZÁKLADNÉ ŠKOLY

- udržanie a rozvoj špecifikácie zamerania základných škôl cez aktualizáciu a spracovanie ŠkVP, ako príležitosť výberu ZŠ (šport, jazyky, polytechnická výchova, zelená škola....);

- rekonštrukciu budov škôl a zníženie ich energetickej náročnosti, so zabezpečením bezbariérovosti pohybu v školských objektoch; Rekonštrukcia ZŠ L. Novomestského; Rekonštrukcia ZŠ, Haličská ul.7 (projekty AP-OLC);
- dokončenie výmeny okien v technických častiach budov škôl, rekonštrukcie striech, terás, vnútorných rozvodov;
- rekonštrukciu a dobudovanie telocviční a ihrísk;
- dobudovanie technických a prírodovedných učební (v rámci projektov AP-OLC); prehodnotenie možnosti obnovy účelu fungovania bývalého Domu vedy a techniky ako zatriaktívnenia odborného, technického, prírodovedného vzdelávania detí a mládeže;
- zavedenie optického internetu na školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta;
- doplnenie kamerového systému na verejne prístupné dvory/ihriská škôl;
- doplnenie technického a materiálneho vybavenia škôl, vybavenia didaktickými pomôckami;
- integrovanie žiakov a rozšírenie aktivít pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami; zriadenie špeciálnych tried najmä pre autistické deti na 2. stupni v rámci štandardných ZŠ; zavedenie celodennej starostlivosti a vzdelávania detí so zdravotným znevýhodnením;
- zriadenie tried nultého ročníka;
- budovanie zdravej klímy v školách, zmierňovanie sociálno-patologických javov a zvýšenie počtu asistentov učiteľov;
- cielené vzdelávanie pedagógov a manažmentov škôl;
- zabezpečovanie možnosti diétného stravovania v školách,
- cielenú externú komunikáciu škôl a spoluprácu so strednými školami, so zamestnávateľmi;
- vytvorenie a realizácia programov (ponuka/vzdelávacie programy ZŠ v spolupráci s Komunitným centrom, ÚPSVaR) pre vzdelávanie dospelých, ktorí nemajú ukončené základné vzdelanie;
- rozšírenie činností a záujmových útvarov CVČ;
-

MATERSKÉ ŠKOLY

- prípravu detí na začatie školskej dochádzky/hrubú zaškolenosť detí (súvislosť s aktivitou „zriaďovanie nultých ročníkov v ZŠ“);
- rekonštrukciu budov materských škôl a zníženie ich energetickej náročnosti, so zabezpečením bezbariérovosti pohybu v školských objektoch;

- rekonštrukcie budov materských škôl; rekonštrukciu budovy na Ul. M. Rázusa v rámci projektu „Predškolské zariadenie na integráciu detí – rekonštrukcia objektu“;
- zvýšenie kapacity MŠ a vybudovanie nových MŠ pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia, *Výstavba novej škôlky na Ul. F. Lehára „Integrovaná MŠ s DJ s jedálňou a telocvičňou“ (projekty AP-OLC)*;
- vybudovanie telocviční, multifunkčných ihrísk a pokračovanie v rozvoji pohybovej kultúry v MŠ (súčasné programy ako Zdravý chrbátik, hokej, korčuľovanie, športová olympiáda MŠ);
- zriadenie polytechnickej výchovy už v MŠ;
- modernizovanie vybavenia škôlok (nábytok, didaktická technika, hračky, spotrebný materiál);
- posilnenie výchovy a vzdelávania detí zo sociálne znevýhodneného prostredia už v MŠ,
- intenzívnu logopedickú starostlivosť;
-

OPATRENIE 2.3

Zvýšenie dostupnosti a skvalitnenie sociálnych, komunitných a zdravotníckych služieb.

R P I

Súbor aktivít so zameraním na:

SOCIÁLNE A KOMUNITNÉ SLUŽBY

- zriadenie nových sociálnych služieb (služba včasnej intervencie, prepravná služba, 24 hod. opatrovateľská služba, týždenná forma a denný stacionár, vzhľadom na starnutie obyvateľstva aj posilnenie/zriadenie nových denných centier, sociálne a právne poradenstvo);
- vybudovanie strediska sociálnych služieb na Ul. Dr. Herza s terénnou sociálnou službou krízovej intervencie, so zriadením útulku, rozšírením požičiavania pomôcok, so službou monitorovania a signalizácie potreby pomoci, dispečingom opatrovateľskej služby (*projekt AP - OLC*);
- dobudovanie Komunitného centra v lokalite Rapovská križovatka (*projekt AP - OLC*);
- zabezpečenie udržateľnosti terénnej sociálnej práce;
- rozšírenie komunitných činností, najmä zameraných na prácu s početnou marginalizovanou rómskou komunitou; poskytovanie charitatívnych služieb pre bezdomovcov v spolupráci s cirkvami a neziskovými organizáciami;
- dobudovanie nových kapacít pobytovej celoročnej sociálnej služby s dodržaním zásady prechodu z inštitucionálnych na komunitné služby;

- sieťovanie a skvalitňovanie spolupráce medzi samosprávou a subjektmi – verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych a komunitných služieb a vzdelávacími inštitúciami;
- zvyšovanie odbornosti pracovníkov v sociálnych a komunitných službách;
- rozvoj dobrovoľníctva v sociálnych službách;
- zriadenie chránených dielní a chránených pracovísk v organizáciách v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta;
- prípravu a realizáciu projektu „Bezbariérové mesto Lučenec“;
- zvyšovanie informovanosti a marketing v oblasti poskytovania sociálnych a komunitných služieb;
- zaradenie detských jasí do sociálnych služieb a prispôsobenie ich činností v súlade s novým zákonom o sociálnych službách (od januára 2017);
-

ZDRAVOTNÍCKE SLUŽBY

- zriadenie „Centra integrovanej zdravotnej starostlivosti“ (*projekt z AP-OLC*);
- vybudovanie novej kapacity hospicov vrátane možnosti umiestnenia chorých bezdomovcov po hospitalizácii v nemocnici;
- zvyšovanie odborných personálnych kapacít vo VŠNsP Lučenec, a.s.;
- zníženie energetickej náročnosti a rekonštrukcia a modernizácia jednotlivých stavebných objektov, budov v areáli nemocnice, ako aj modernizácia prístrojového vybavenia v súlade s plánmi nemocnice¹¹ (*projekt AP – OLC*)
-

-
- ¹¹ zníženie energetickej náročnosti jednotlivých stavebných objektov, budov v areáli
 - modernizácia prístrojového vybavenia na jednotlivých pracoviskách (*operačná prístrojová technika, anestéziologické prístroje, diagnostické a terapeutické zdravotnícke prístroje, prístrojové vybavenie na centrálnu sterilizáciu*);
 - rekonštrukcia a modernizácia vnútorných priestorov stavebných objektov, budov (*modernizácia obslužných priestorov, ambulancií, rekonštrukcia výťahov*);
 - rekonštrukciu infraštruktúry na zlepšenie stavu ŽP (*rekonštrukcie inžinierskych sietí, skvalitnenie vonkajšieho prostredia v areáli nemocnice, rekonštrukcie spevnených plôch – komunikácie, chodníky, parkoviská, sadové a parkové úpravy, odpadové hospodárstvo*);
 - informatizáciu a bezpečnosť (*modernizácia nemocničného informačného systému, vybudovanie kamerového a monitorovacieho systému*);

OPATRENIE 2.4

Dobudovanie a modernizácia kultúrnej infraštruktúry a vybavenia, a využitie potenciálu kultúry na podporu rozvoja cestovného ruchu. R P I

Súbor aktivít so zameraním na:

- rekonštrukciu kultúrno-historických objektov: *Rekonštrukcia - obnova NKP kaštieľ Opatová (galéria, park, vinotéka) – súkromná investícia ((projekt AP - OLC),) ; Prestavba Neologickej synagógy na multikultúrne priestory – 2.etapa (projekt AP - OLC), projekt: Obnova hrobky Rádayho rodiny finančne podporený z "Rómer Flóris Terv 2016";*
- rekonštrukciu Divadla B. S. Timravy na moderný, multifunkčný kultúrny priestor;
- vybudovanie nového Mestského múzea;
- zvýšenie priestorovej kapacity Novohradského múzea a galérie (VÚC BBSK) a rozvíjanie spolupráce s novozaloženým Mestským múzeom;
- zvýšenie počtu detských čitateľov zriadením knižnice na sídlisku Rúbanisko v spolupráci so ZŠ Laca Novomeského (súvislosť s Opatrením 2.3);
- rozvoj folklóru Novohradu v spolupráci so ZUŠ, NOS LC, ZŠ, SŠ...;
- využitie Rómskej kultúry aj ako produktu CR (súvislosť na Opatrenie 1.4);
- realizáciu viacerých projektov na rozvoj cezhraničnej kultúrnej spolupráce s Maďarskom, najmä s mestom Šalgótarján (súvislosť na Opatrenie 1.4);
- regionálnu výchovu a vzdelávanie v oblasti kultúry (spolupráca s NMG, NOS LC, NK);
- efektívnejšiu spoluprácu mesta a mestských kultúrnych organizácií s neziskovým sektorom v oblasti kultúry;
- rozvoj činností organizácie LUKUS;
-

OPATRENIE 2.5

Dobudovanie a modernizácia športovej infraštruktúry a vybavenia, a využite potenciálu športu na podporu rozvoja cestovného ruchu. R P I

Súbor aktivít so zameraním na:

- dobudovanie tribúny na futbalovom štadióne;
- rekonštrukciu skateparku;
- rekonštrukciu ihriska na ZŠ Ul. Vajanského; dobudovanie bezpečných detských a multifunkčných ihrísk a dopravného ihriska s inštalovaním bezpečnostných prvkov; *Dopadové plochy (projekt v etape realizácie podporený Nadáciou Dalkia Slovensko);*
- vybudovanie novej krytej plavárne (súvislosť na rozvoj CR a Opatrenie 1.4); *Regionálna plaváreň (projekt – AP-OLC);*
- využitie vodnej nádrže Ľadovo na prímestskú rekreáciu (kúpanie, športový rybolov...); *Vybudovanie oddychovo-relaxačnej zóny Ľadovo (projekt AP - OLC);*
- budovanie a značenie cykloturistických trás, náučných turistických chodníkov, turistických Nordic walking trás (súvislosť s rozvojom CR a s Opatrením 1.4);
- väčšiu a účinnejšiu propagáciu športových podujatí s potenciálom vyššej a viacdňovej návštevnosti mesta;
- zefektívnenie správcovstva športovej infraštruktúry v meste;
-

OPATRENIE 2.6

Zvýšenie bezpečnosti obyvateľov mesta. R P

Súbor aktivít so zameraním na:

- posilnenie kapacít Mestskej polície;
- rekonštrukciu a dobudovanie kamerového systému v meste (*projekt podaný na MVSR "Rozšírenie kamerového systému", aktivita na rok 2017*);
- zriadenie občianskych hliadok a street-workerov v rámci komunitných činností;
- realizáciu projektov v oblasti výchovy a vzdelávania, najmä pre cieľové skupiny najviac ohrozených (drobná kriminalita, dopravná výchova, viktimácia, alkoholizmus, drogová závislosť, zapájanie občanov mesta do spolupráce s políciou);
- vybudovanie detského dopravného ihriska (súvislosť na Opatrenie 2.5);

- čerpanie požiarnej vody pri zásahoch hasičov zo zdrojov úžitkovej vody (väzba na vodohospodárske opatrenia);
- protipožiarne opatrenia v lesoch;
- zvýšenie pripravenosti mesta na prevenciu a riešenie následkov mimoriadnych udalostí a dopadov zmeny klímy na územie mesta (analýza zraniteľnosti územia, adaptácia na dopady zmeny klímy) a spravovanie nového vyzrúmanievacieho systému;
-

2.2.3 Environmentálny program rozvoja mesta

Životné prostredie je obsahom environmentálneho programu rozvoja mesta Lučenec. Cieľom je zlepšiť stav životného a prírodného prostredia v meste a v perspektíve roku 2025 – Vízia „Lučenec 2025“ dosiahnuť

- ✓ **Čisté mesto so zdravším a kvalitnejším životným prostredím a prostredím pre život.**
- ✓ **Estetické mesto s dostatkom hodnotnej zelene, revitalizovanými parkami a zachovalými prírodnými a krajinárskymi hodnotami.**

Územie mesta Lučenec a mestskej časti Opatová sa podľa Zákona č. 543/2002 Z.z. nachádza v krajine s **1. stupňom ochrany prírody a krajiny**. Na území sa nachádzajú chránené stromy (platany a ginko dvojlaločné) i chránené druhy rastlín (napr. lindernia rozprestretá) a živočíchov, najmä vodného vtáctva, ktorého biotopy sa viažu na vodné toky a vodné plochy v katastri mesta. Významnou je na území Lučenca ochrana netopierov. Pre celkovú biodiverzitu územia majú osobitý význam mokrade na alúviu potoka Točnica, Slatina a Krivánskeho potoka, ako aj vodná nádrž Ľadovo s alúviom Tuhárskeho potoka, ktorý je v intraviláne mesta regulovaný, ale v niektorých lokalitách sa v prípade výdatných zrážok vylieva. Medzi rarity mesta patria aj tri čisté pramene artézskej vody.

Vo VZN o záväznej časti územného plánu mesta Lučenec v rámci ochrana prírody, krajiny a územného systému ekologickej stability je uvedená zásada dodržiavania Regionálneho územného systému ekologickej stability (RÚSES), vypracovaného pre územie bývalého okresu Lučenec, ktorý pre k.ú. Lučenec vymedzil regionálne biocentrá a biokoridory. Na plochách vymedzených biocentier a biokoridorov nie je dovolené meniť ich kultúru a narušovať ich ekologické funkcie. V Katastri mesta sa nachádzajú biotopy európskeho významu – dubovo-hrabové lesy panónske a biotopy národného významu – dubovo-hrabové lesy karpatské. Ďalšími významnými lokalitami zahrnutými v RÚSES sú Slatinský vrch a remízka Agátový lesík. RÚSES bude podrobnejšie rozpracovaný v rámci spracovania

MÚSES ako podkladu k novému územnému plánu mesta. Na juhu katastrálneho územia mesta prebieha severná hranica Chráneného vtáčieho územia Poiplie, ktoré tu zasahuje do k.ú. Trebeľovce a Mikušovce. Ochrane prírody a krajiny na území mesta, aj napriek tomu, že samospráva mesta nemá v ochrane prírody a krajiny okrem starostlivosti o zeleň priame kompetencie, je venované jedno samostatné opatrenie s aktivitami, ktoré bude potrebné realizovať v spolupráci so subjektmi Štátnej ochrany prírody.

Plocha verejnej zelene zaberá v meste cca 65 ha. Na území mesta sa nachádza 8 parkov a parčíkov, najznámejší je Mestský park s rozlohou 8,99 ha, ktorý má aj neoceniteľnú spoločenskú hodnotu. Na jeho území bol realizované revitalizačné zásahy, ktoré však nie vždy mali pozitívny účinok - následkom nich **došlo k likvidácii viacerých vzácných druhov krovín.**

Mesto nemá vhodnú odbornú koncepčnú dokumentáciu (Generel zelene, Plán tvorby zelene, konkrétne projekty riešenia verejnej zelene), podľa ktorej by manažovalo ochranu a tvorbu zelene na svojom území. Obnova zelene a nová výsadba sa realizuje **formou náhradnej výsadby, ktorá však nie je dostatočne systémová** (chýba dendrologické posúdenie stavu stromov/zelene, chýba plán tvorby zelene), aj keď si mesto vedie evidenciu vhodných pozemkov na náhradnú výsadbu.

Problémom v meste je v posledných rokoch rozširovanie inváznych druhov rastlín (Pohánkovec japonský, Zlatobyľ obrovská) najmä pri železničnej trati, okolo vodných tokov a na miestach čiernych skládok.

Je potrebné uviesť, že skvalitňovanie a zvyšovanie odbornosti a systémovosti starostlivosti o zeleň na území mesta je prostriedkom ku skrášľovaniu a zvyšovaniu atraktivity mesta, a tým aj k zvyšovaniu jeho návštevnosti a k rozvoju cestovného ruchu. Cílené dopĺňanie a budovanie zelenej infraštruktúry spolu s vodnou infraštruktúrou môže plniť funkciu účinných adaptačných opatrení na negatívne vplyvy zmeny klímy.

Na základe analýzy a na základe odborných diskusií je environmentálny program zameraný tiež na riešenie problému nedostatočného odvádzania a čistenia odpadových vôd v niektorých častiach mesta, ako aj na ochranu územia mesta pred povodňami s potrebou **dobudovania vodohospodárskej infraštruktúry.**

Na vodovodnú sieť v meste je napojených 99,91% z celkového počtu obyvateľov. Koncepcia ÚPN mesta Lučenec z hľadiska zásobovania pitnou vodou:

- rešpektuje existujúci vodárenský systém, ktorý zabezpečuje zásobovanie mesta Lučenec pitnou vodou,

- rešpektuje existujúce vodárenské zariadenia a ich pásma ochrany, navrhuje riešiť zástavbu tak, aby potrubia vodovodu boli súčasťou verejného priestranstva (komunikácie, zeleň),
- navrhuje rekonštrukciu nevyhovujúcej (materiál, profil menší ako DN 100, vek) rozvodnej vodovodnej siete vo všetkých miestnych častiach,
- navrhuje zásobné potrubie DN 200 z VDJ Vinica I. pre lokality územného rozvoja v južnej časti urbanistického okrsku 2 a jeho prepojenie na existujúcu rozvodnú sieť na Poľnej ulici, v etape po roku 2030 navrhuje jeho prepojenie na existujúce potrubie DN 300 na Vajanského ulici,
- navrhuje rozšírenie rozvodnej siete I. a II. tlakového pásma verejného vodovodu do lokalít územného rozvoja,

Navrhované vodárenské zariadenia sú v zmysle Stavebného zákona špecifikované ako verejnoprospešné stavby a sú uvedené v príslušnej kapitole v Závaznej časti ÚPN mesta.

Na verejnú kanalizačnú sieť je napojených 95,5 % obyvateľov mesta. Začala sa výstavba kanalizácie na Ul. Jegorovovej, havarijný stav v nedostatočnom odvádzaní a čistení odpadových vôd je v oblasti Rapovská križovatka (kapacitne nepostačujúce žumpy). **Problém s odvádzaním zrážkových vôd** sa prejavuje v časti Kozí potok, kde z ťažobnej jamy prebytočná voda odteká do verejnej kanalizácie; počas dlhotrvajúcich extrémnych dažďov je zatápaná Haličská cesta.

ÚPN mesta Lučenec z hľadiska odvádzania a zneškodňovania odpadových vôd:

- rešpektuje existujúci systém odvádzania odpadových vôd kanalizačným komplexom mesta s čistením odpadových vôd na ČOV Lučenec,
- rešpektuje environmentálny program Stredoslovenskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti, a. s. Banská Bystrica „Úprava a údržba odľahčovacích objektov“,
- navrhuje delený systém odvádzania odpadových vôd v lokalitách územného rozvoja nachádzajúcich sa mimo odkanalizovaného územia verejnej kanalizácie mesta – splaškové vody kanalizáciou do existujúcej kanalizačnej siete mesta (rozšírenie verejnej kanalizácie formou splaškovej kanalizácie) a zrážkové vody z povrchového odtoku do miestnych tokov,
- navrhuje realizovať opatrenia na akumuláciu vôd z povrchového odtoku a následné odvádzanie do kanalizačnej siete mesta v období bez zrážok (poldre Mlynská a Šolochovova v UO 3),
- navrhuje v lokalitách územného rozvoja v zastavanom území s jednotnou kanalizáciou osadzovať zariadenia na reguláciu odtoku tak, aby neboli prekročené kapacity stokovej siete,
- navrhuje nešpecifikovanú rekonštrukciu kanalizačnej siete,
- navrhuje riešiť odvádzanie zrážkových vôd v súčinnosti s riešením odtokových pomerov a ochranou zastavaného územia pred zaplavovaním,

- navrhuje v území bez verejnej kanalizácie akumuláciu splaškových vôd vo vodotesných žumpách s vývozom na ČOV Lučenec v zmysle prevádzkového poriadku, čistenie v domových ČOV, areálových ČOV,
- navrhuje v etape rozvoja po roku 2030 splaškovú kanalizáciu z ČOV Šimova samota.

Navrhované zariadenia na odvádzanie odpadových vôd sú v zmysle znenia Stavebného zákona špecifikované ako verejnoprospešné stavby a sú uvedené v príslušnej kapitole v Závaznej časti ÚPN mesta.

Pre zabezpečenie protipovodňovej ochrany Koncept návrhu ÚPN mesta Lučenec z hľadiska úprav vodných tokov a protipovodňovej ochrany mesta:

- rešpektuje stavbu „Ľadovo VS, rekonštrukcia bezpečnostného priepadu“,
- rešpektuje stavbu „Lučenec, protipovodňová ochrana mesta, rekonštrukcia úprav na Krivánskom a Tuhárskom potoku“,
- rešpektuje Štúdiu „Lučenec – protipovodňová ochrana mesta – analýza súčasného stavu a návrh na riešenie povodia Krivánskeho potoka“,
- rešpektuje Štúdiu „Lučenec – hydraulické posúdenie mostov a niektorých profilov na Tuhárskom potoku v intraviláne mesta“.

Navrhované opatrenia sú v zmysle znenia Stavebného zákona špecifikované ako verejnoprospešné stavby a sú uvedené v príslušnej kapitole v Závaznej časti ÚPN mesta.

Doprava a dopravná infraštruktúra v meste je zdrojom znečistenia ovzdušia i hluku. V niekoľkých predchádzajúcich rokoch mesto Lučenec pristúpilo ku **komplexným opravám ciest** a aj v rokoch nasledujúcich má plánované investičné a rekonštrukčné práce zamerané na skvalitňovanie povrchov miestnych komunikácií, na budovanie peších chodníkov, cylochodníkov, i účelových miestnych komunikácií, napr. k sprístupneniu priemyselného parku. Súčasťou rekonštrukcií a modernizácie dopravy a dopravnej infraštruktúry je aj riešenie križovatiek, ktoré zabezpečujú plynulosť cestnej premávky - okružnej križovatky na štátnej ceste I/75 vedúcej cez mestskú časť Opatová. Problémom je tranzitná doprava cez centrum mesta, ktorá následne vplyva na stav životného prostredia najmä zvyšovaním prašnosti a hluku. Riešením bude preložka cesty I/75 a vytvorenie vnútorného dopravného okruhu.

Problémovou je v Lučenci aj statická doprava a z dlhodobého hľadiska je potrebné uvažovať nad budovaním parkovacích miest ako podzemných parkovacích státí, ktoré plnia aj funkciu garáží.

Nevyhovujúca je v meste situácia v oblasti **nemotorovej dopravy, najmä cyklodopravy**, chýbajú cyklistické trasy v rámci mesta. Z hľadiska podmienok pre peších je nepostačujúce riešenie

bezbariérovosti chodníkov. Taktiež chýbajú pešie prepojenia centrálnych zón v meste – Kubínyho námestie – Tržnica – Mestský park.

Najväčším zdrojom **znečistenia ovzdušia a hluku je teda** práve vyššie uvedená **doprava, hlavne v centrálnej zóne mesta, a 54 veľkých zdrojov znečistenia ovzdušia** nachádzajúcich sa na území mesta. Aj počet malých zdrojov znečistenia ovzdušia za ostatných 5 rokov rastie (z 66 v r. 2011 na 76 v r. 2015). Na území mesta Lučenec sa nachádzajú aj prevádzky na základe integrovaných povolení v rámci integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania životného prostredia, ktoré je potrebné monitorovať. Zámerom Mesta je okrem sledovania prevádzok aj zabezpečenie merania stavu ovzdušia ako v centre mesta, tak aj v jeho okrajových častiach. K ochrane ovzdušia smerujú navrhované aktivity v oblasti tepelného hospodárstva, ktoré sú však viazané na potrebu **aktualizácie koncepcie tepelného hospodárstva mesta** s následným výberom a realizáciou priorít.

Aktivity so zameraním na **znižovanie energetickej náročnosti** budov v majetku mesta sú predmetom rekonštrukcie a výstavby škôl, objektov zariadení sociálnych služieb, ako aj objektov verejného osvetlenia na území mesta.

Zámerom Mesta Lučenec je trvale zabezpečovať moderný systém odpadového hospodárstva, zohľadňujúci potreby obyvateľov mesta a rešpektujúci životné prostredie.

Pre riadenie odpadového hospodárstva na území mesta chýba nový Program odpadového hospodárstva, ktorého spracovanie a schválenie je závislé od schválenia POH na regionálnej úrovni.

V porovnaní rokov 2009 – 2015 **rastie celkové množstvo vyprodukovaného odpadu** - najmä množstvo odpadového skla, kovového odpadu a elektroodpadov.

Zvyšuje sa celkové množstvo vytriedených odpadov i množstvo vytriedených zložiek odpadov v kg/na obyvateľa, ktoré v ostatných 2 rokoch (2014, 2015) predstavovalo takmer 100 kg na obyvateľa (v roku 2009 to bolo len cca 30 kg na obyvateľa). **Rastie množstvo spracovaných biologicky rozložiteľných odpadov v kompostárni** (z 728 750 kg v r. 2012 na 1 365 900 kg v r. 2015), avšak **kapacita stále nie je dostatočne naplnená** (vysoké poplatky pre zvoz BRO z okolitých obcí).

Opatrenie na zefektívnenie odpadového hospodárstva sa okrem rozširovania separovania a zhodnocovania odpadov zameriava aj na budovanie nových kontajnerových stanovišť, na likvidáciu čiernych skládok, ako aj na celoplošné čistenie a deratizáciu obydľí. Prierezovou činnosťou/aktivitami v rámci celého environmentálneho programu je environmentálna výchova a osвета ako nástroj prevencie znečisťovania životného a prírodného prostredia.

CIEĽ 3

ZLEPŠIŤ STAV ŽIVOTNÉHO A PRÍRODNÉHO PROSTREDIA MESTA.

Návrh indikátorov výsledku:

- *Plocha novej vzrastlej verejnej zelene.*
- *Výmera verejnej zelene v m² na obyvateľa mesta.*
- *Stav/kvalita zložiek životného prostredia.*
- *% vyseparovaného komunálneho odpadu.*
- *% úspor energie v prevádzke budov v majetku a správe mesta.*
- *Počet objektov/subjektov využívajúcich OZE.*
- *Počet vybudovaných prekrytých uzamykateľných kontajnerových stanovišť a polo podzemných kontajnerových stanovišť.*
- *Počet adaptačných opatrení na území mesta reagujúcich na vplyvy zmeny klímy.*
- *Dĺžka km novo vybudovaných a rekonštruovaných miestnych komunikácií, ciest, chodníkov, cyklistických chodníkov.*
- *Počet funkčných a dopravne vyhovujúcich križovatiek.*
- *Podiel existujúcich parkovacích miest na celkovej potrebe parkovania.*

OPATRENIE 3.1

Obnova a doplnenie verejnej zelene v meste a odborná a systémová starostlivosť o jej ochranu a tvorbu. R P

Súbor aktivít so zameraním na:

- ochranu a tvorbu zelene v súlade s novým Generelom zelene a dobudovanie prvkov drobnej architektúry (účelovej, estetickej);
- vyhotovenie dokumentu MÚSES ako súčasť nového ÚP mesta;
- využívanie zelenej a modrej infraštruktúry pri zmierňovaní dopadov zmeny klímy (povodne, suchá, horúčavy) a tento faktor zapracovať aj do spracovávaní dokumentácie na obnovu/revitalizáciu zelene na území mesta;
- systémovejšiu koordináciu náhradných výsadiieb v súlade so schválenými koncepčnými dokumentmi v oblasti ochrany a tvorby zelene;
- pokračovanie revitalizácie parkov a obnovy zelene na území mesta v spolupráci so ŠOP; spracovanie nových projektov pre rozširovanie a skvalitnenie zelene na území mesta s uplatňovaním zásad MÚSES;

- záchranu a ochranu chránených stromov na území mesta;
- vydanie a schválenie VZN o zeleni v meste;
- likvidáciu inváznych druhov rastlín na území mesta (súvislosť s Opatrením 3.4 spolu s likvidáciou čiernych skládok);
- environmentálnu výchovu (jedna z aktivít náučný chodník „Poznaj svoj park“ – flóra a fauna);
-

OPATRENIE 3.2

Zlepšovanie stavu prírodného prostredia a krajiny v katastri mesta a jeho okolí

R P

Súbor aktivít so zameraním na:

- starostlivosť o chránené časti prírody a záchranu všetkých mokradí a biotopov európskeho a národného významu vyskytujúcich sa na území katastra mesta;
- záchranu a ochranu vzácných druhov rastlín a živočíchov (vtákov, najmä vodného vtáctva, netopierov, rastliny Lindernie rozprestretej...);
- ochranu poľnohospodárskej pôdy a lesov v k.ú. mesta v súlade s ÚP, so zameraním na využívanie voľných plôch a priemyselných brown fields;
- rešpektovanie a uplatňovanie zásad ochrany prvkov RÚSES a MÚSES (regionálnych biocentier, biokoridorov, významných krajinných prvkov) v konaniach a rozhodovaniach samosprávy mesta;
- zvýšenie účinnosti spolupráce so Štátnou ochranou prírody;
-

OPATRENIE 3.3

Dobudovanie vodohospodárskej infraštruktúry ako nástroja zvýšenia kvality vôd na území mesta a protipovodňovej ochrany. **R P I**

Súbor aktivít so zameraním na:

- dobudovanie siete verejnej kanalizácie (*projekty AP-OLC: Vybudovanie splaškovej kanalizácie na Jegorovevej ul.; Odkanalizovanie osady Rapovská križovatka*);
- reguláciu vodných tokov a protipovodňové opatrenia pri vylievaní vôd z povrchových tokov a vodných nádrží pri dlhotrvajúcich dažďoch (*projekt AP-OLC: Ochrana pred povodňami* a ďalšie zámery v lokalite ťažobná jama Kozí potok, zatápanie Haličskej cesty, zmiernenie príválovej vlny v nádrži Ľadovo, protipovodňová ochrana Tržnice);
- výstavbu novej vodohospodárskej infraštruktúry (vodovod, kanalizácia) pri výstavbe nových domov a bytov;
- udržanie kvality podzemných vôd (termálne podzemné vody);
- ...

OPATRENIE 3.4

Dobudovanie a rekonštrukcia dopravnej infraštruktúry, dopravného vybavenia a značenia v meste a modernizácia MHD. **R P**

Súbor aktivít so zameraním na:

- rekonštrukciu miestnych komunikácií (v r. 2016: ul. Adyho a Dr. Herza – 1. etapa, Ul. slepá, v r. 2017: Dr. Herza – 2. etapa, Ul. továrenská, Ul. maloveská, Ul. Mocsáryho – časť) a chodníkov, dobudovanie peších prepojení centrálnych zón v meste – Kubínyiho námestie – Tržnica – Mestský park;
- vybudovanie vnútorného dopravného okruhu a skľudnenej zóny v meste;
- dobudovanie účelových komunikácií (prepojovacia komunikácia Priemyselného parku - JUH na cestu I. triedy I./71 (Filákovská cesta);
- dobudovanie dopravného vybavenia a dopravného značenia na území mesta;
- dobudovanie parkovacích miest (vybudovanie parkoviska za budovou Radnice v centre mesta) a komplexné riešenie parkovania v meste pri dodržaní zásady nezaberať ďalšie voľné a zelené plochy (riešenia formou výstavby parkovacích domov, podzemných státí...), zjednosmernenie miestnych komunikácií z dôvodu zlepšenia organizácie dopravy, zvýšenia plynulosti a bezpečnosti cestnej premávky, úpravy statickej dopravy;

- vybudovať kruhový objazd na ceste I/75 v mestskej časti Opatová;
- obnovu vozového parku SAD;
- vypracovanie nového ÚP mesta;
- vypracovanie nového Generelu dopravy v meste;
-

OPATRENIE 3.5

Zníženie energetickej náročnosti budov v majetku Mesta a zvýšenie využívania obnoviteľných zdrojov energie. R

Súbor aktivít so zameraním na:

- rekonštrukciu verejného osvetlenia na území mesta s úsporou energií;
- rekonštrukciu budov v majetku Mesta s cieľom zníženia energetickej náročnosti (školy, byty, novo rekonštruované objekty pamiatkové, kultúrne, sociálnych služieb....);
- zníženie podielu spotreby zemného plynu na výrobu tepla;
- zabezpečenie energetickej účinnosti zdrojov a rozvodov tepla s cieľom minimalizácie nepriaznivých dopadov rastu cien primárnej energie;
- vybudovanie spoľahlivého systému výroby, spracovania a dopravy alternatívnych palív;
- rekonštrukciu terajších tepelných zdrojov na spaľovanie alternatívnych palív a v mieste spotreby vybudovanie dostatočného priestoru na manipuláciu s palivom a jeho primeranú zásobu;
- využitie solárnej energie a znižovanie nákladov na prípravu teplej úžitkovej vody;
- využitie tepelnej energie z geotermálneho vrtu Rapovce pre plánovaný tepelný zdroj v južnej časti mesta;
- realizáciu aktualizovanej energetickej koncepcie mesta a zapracovanie aktivít do PRM 2016 – 2022 (2025);
- ...

OPATRENIE 3.6

Zefektívnenie zhodnocovania odpadov a zvýšenie čistoty mesta. R I

Súbor aktivít so zameraním na:

- rozšírenie separovania a zhodnocovania odpadov (*projekt AP-OLC: Výstavba a prevádzka zariadenia na úpravu a zhodnotenie odpadov v Lučenci v k.ú. Opatová; Triedenie,*

zhodnocovanie stavebných odpadov, výroba prefabrikátov ako súkromná podnikateľská aktivita);

- zefektívnenie zhodnocovania biologicky rozložiteľných odpadov v Regionálnej kompostárni v Lučenci (zvýšenie kapacity kompostárne);
- likvidáciu čiernych skládok v katastri mesta (súvislosť na Opatrenie 3.1 spolu s likvidáciou inváznych druhov rastlín);
- budovanie prekrytých uzamykateľných kontajnerových stanovišť a polo podzemných kontajnerových stanovišť
- vypracovanie a schválenie nového POH 2016 - 2020 a jeho zapracovanie do PRM 2016 – 2022 (2025);
- celoplošnú deratizáciu obytných súborov v meste;
- monitoring prevádzok s integrovaným povolením ŽP (zníženie prašnosti z prevádzky Quercus, s.r.o, zníženie zápachu z prevádzky chovu ošípaných, a ďalšie);
- zabezpečenie merania stavu ovzdušia (centrum mesta) v rámci vyhodnocovania indikátorov kvality zložiek ŽP;
- environmentálnu výchovu;
-

2.3 Porovnanie stratégie rozvoja mesta Lučenec s Územným plánom mesta a s PHSR Banskobystrického samosprávneho kraja 2015 - 2023

2.3.1 Väzba na Územný plán mesta Lučenec

Nástrojmi na riadenie rozvoja mesta sú dva hlavné rozvojové dokumenty a to

1. Program rozvoja mesta v súlade so Zákonom o podpore regionálneho rozvoja č. 539/2008 Z.z. v znení zákona č. 309/2014 Z.z a
2. Územný plán mesta (ÚP) v súlade so Stavebným zákonom č. 50/1976 Zb. v znení jeho zmien a doplnkov.

Program rozvoja mesta sa podľa zákona o podpore regionálneho rozvoja vypracováva v súlade so záväznou časťou územného plánu mesta (§ 8, ods.1 Zák. 309/2014 Z.z), ktorá je na území mesta Lučenec vydaná všeobecne záväzným nariadením Mesta s platnosťou od roku 2006 (VZN č. 39).

Územný plán mesta Lučenec (ÚP) bol vypracovaný v roku 1997, následne v roku 2003 prešiel preskúmaním a v roku 2006 boli schválené jeho zmeny a doplnky. Následne sa mnohokrát menil a dopĺňal až po súčasnosť (viac ako 20 krát za roky 2007 – 2013). V roku 2013 Mesto pristúpilo k tvorbe nového územného plánu, avšak v čase spracovania tohto PRM 2016 – 2022(2025) nebol ešte k dispozícii ani návrh/koncept územného plánu mesta, ani MÚSES, ktoré by bolo možné uviesť, resp. ich využiť pri spracovaní analytickej časti, či návrhu stratégie rozvoja mesta.

PRM 2016 – 2022 (2025) sa tak stáva jedným z hlavných podkladov a scenárov pre vypracovanie nového územného plánu a schválený územný plán musí byť podnetom pre aktualizáciu tohto PRM v súlade s mechanizmom implementácie PRM uvedeným v kapitole 3. Realizačná a finančná časť PRM.

2.3.2 Súlad stratégie rozvoja mesta Lučenec 2016 – 2022 (2025) a stratégie PHSR Banskobystrického samosprávneho kraja

Zákon č.309/2014 Z.z o podpore regionálneho rozvoja ustanovuje, že Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/mesta zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa táto obec/mesto nachádza.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja (PHSR BBSK) na roky 2015-2023, platný v čase aktualizácie Programu rozvoja mesta Lučenec, a jeho strategická časť stanovuje 4 základné prioritné oblasti rozvoja:

1. Zdravé a adaptabilné prostredie - zelený región,
2. Lepšia kvalita života – služby pre ľudí,
3. Konkurencieschopná ekonomika – udržateľné a konkurencieschopné miestne ekonomiky,
4. Partnerstvá (horizontálna priorita).

Pre prioritnú oblasť 1 má stanovené nasledujúce ciele:

Špecifický cieľ 1.1: Vytvoriť predpoklady pre budovanie systému bezpečnej a ekologickej dopravy na území BBSK zvýšením atraktivity VOD a nemotorovej dopravy.

Špecifický cieľ 1.2: Podporovať zmierňujúce a adaptačné opatrenia zmeny klímy.

Špecifický cieľ 1.3: Zhodnocovať prírodný potenciál vidieckej krajiny.

Špecifický cieľ 1.4: Zlepšiť kvalitu životného prostredia.

Pre prioritnú oblasť 2:

Špecifický cieľ 2.1: Modernizovať všetky stupne vzdelávania v kontexte celoživotného vzdelávania.

Špecifický cieľ 2.2: Podporovať sociálnu inklúziu prostredníctvom komunitne poskytovaných služieb .

Špecifický cieľ 2.3: Zabezpečiť efektívne, kvalitné a udržateľné služby sociálnej a zdravotnej starostlivosti pre všetky skupiny obyvateľstva.

Špecifický cieľ 2.4: Vytvoriť predpoklady na zlepšenie dostupnosti bývania pre všetky skupiny obyvateľstva.

Pre prioritnú oblasť 3:

Špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť inovačnú schopnosť v priemysle a službách.

Špecifický cieľ 3.2: Vytvoriť podmienky pre podnikanie mladých ľudí.

Špecifický cieľ 3.3: Rozvíjať udržateľný cestovný ruch.

Špecifický cieľ 3.4: Podporiť vytváranie nových pracovných miest na vidieku a v znevýhodnených oblastiach.

Pre prioritnú oblasť 4:

Špecifický cieľ 4.1: Podporovať medzi sektorovú a medzi obecnú spoluprácu na území kraja.

Špecifický cieľ 4.2: Zvýšiť zapojenie kraja do medzinárodných a cezhraničných projektov.

Špecifický cieľ 4.3: Využiť spoluprácu s partnerskými regiónmi a mestami na podporu regionálnej/miestnej ekonomiky.

PRM mesta Lučenec na roky 20126 – 2022 (2025) je postavený na troch hlavných cieľoch, ktoré sú svojim zameraním v súlade s prioritami stratégie PHSR BBSK:

Cieľ 1: Zvýšiť dynamiku ekonomického rozvoja a zamestnanosť v meste, *ktorý zameraním zodpovedá Priorite 3 stratégie PHSR BBSK.*

Cieľ 2: Zvýšiť počet trvale bývajúcich obyvateľov mesta, najmä vzdelaných mladých ľudí a mladých rodín, vytvorením nových možností pre bývanie v meste, skvalitnením služieb, a infraštruktúry občianskej vybavenosti pre plnohodnotný život obyvateľov mesta, *ktorý zameraním zodpovedá Priorite 2 stratégie PHSR BBSK.*

Cieľ 3: Zlepšiť stav životného a prírodného prostredia mesta, *ktorý zameraním zodpovedá Priorite 1 stratégie PHSR BBSK.*

Každý cieľ rozvoja mesta Lučenec je rozpracovaný do programu s nasledujúcimi opatreniami:

Cieľ 1:

OPATRENIE 1.1: Zlepšenie dopravnej dostupnosti mesta ako predpokladu rozvoja mesta

OPATRENIE 1.2: Doplnenie kapacít a nástrojov samosprávy mesta Lučenec ako partnera podnikom, investorom pri riešení zamestnanosti v meste.

OPATRENIE 1.3: Skvalitnenie existujúcich a vytvorenie nových produktov a služieb v cestovnom ruchu, ako predpokladu zvyšovania návštevnosti mesta a zamestnanosti.

Cieľ 2:

OPATRENIE 2.1 Vytvorenie nových možností pre bývanie v súlade s územným plánom mesta, s dôrazom na výstavbu finančne dostupných nájomných bytov

Opatrenie 2.2 Skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu v základných a materských školách v meste s dôrazom na inklúziu a integráciu detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a detí s poruchami učenia.

OPATRENIE 2.3 Zvýšenie dostupnosti a skvalitnenie sociálnych, komunitných a zdravotníckych služieb.

OPATRENIE 2.4 Dobudovanie a modernizácia kultúrnej infraštruktúry a vybavenia, a využitie potenciálu kultúry na podporu rozvoja cestovného ruchu.

OPATRENIE 2.5 Dobudovanie a modernizácia športovej infraštruktúry a vybavenia, a využitie potenciálu športu na podporu rozvoja cestovného ruchu.

OPATRENIE 2.6 Zvýšenie bezpečnosti obyvateľov mesta.

Cieľ 3:

OPATRENIE 3.1 Obnova, doplnenie a odborná a koncepčná/systémová starostlivosť o verejnú zeleň v meste.

OPATRENIE 3.2 Zlepšovanie stavu prírodného prostredia a krajiny v katastri mesta a jeho okolí

OPATRENIE 3.3 Dobudovanie vodohospodárskej infraštruktúry ako nástroja zvýšenia kvality vôd na území mesta.

OPATRENIE 3.4 Dobudovanie a rekonštrukcia dopravnej infraštruktúry, dopravného vybavenia a značenia v meste; modernizácia MHD.

OPATRENIE 3.5 Zníženie energetickej náročnosti budov v majetku mesta a zvýšenie využívania obnoviteľných zdrojov energie.

OPATRENIE 3.6 Zefektívnenie zhodnocovania odpadov a zvýšenie čistoty mesta.

Napriek tomu, že PRM mesta Lučenec je postavený na inej obsahovej, štrukturálnej a termínovej logike ako PHSR BBSK, ich **porovnaním na úrovni cieľov mesta, resp. prioritných oblastí kraja je zrejmé, že tieto sú v súlade.**

Prioritná oblasť 4 stratégie PHSR BBSK – Partnerstvá je prierezovou prioritou v PRM Lučenec, najmä v oblastiach

- ekonomického rozvoja mesta pri podpore rozvoja podnikateľského prostredia,
- v cestovom ruchu, najmä v destinačnom manažmente,
- v životnom prostredí, najmä v rozvoji spolupráce so štátnou ochranou prírody a odbornými organizáciami pôsobiacimi v sfére ochrany a tvorby životného prostredia.

Úroveň špecifických cieľov stratégie PHSR BBSK je porovnaná so zodpovedajúcou úrovňou opatrení stratégie PRM Lučenec. Špecifické ciele BBSK i opatrenia stratégie mesta Lučenec sú špecifické a sú odrazom problémov a potrieb na regionálnej úrovni BBSK a na úrovni mesta Lučenec a sú postavené viac na kompetenciách, zodpovednostiach a možnostiach miestnej a regionálnej samosprávy.

3 REALIZAČNÁ A FINANČNÁ ČASŤ

3.1 Mechanizmus realizácie programu rozvoja mesta

Realizácia alebo mechanizmus implementácie a podmienky realizácie PRM mesta Lučenec 2016 – 2022 (2025) sú predpokladom plnenia vytýčených cieľov rozvoja mesta. Od dodržiavania zásad a postupov realizácie závisí priemet plánovaných aktivít do reality.

Mechanizmus realizácie PRM je nástrojom zvyšovania účinnosti spravovania rozvoja územia mesta.

Hlavné zásady realizácie programu rozvoja mesta (PRM):

1. PRM je základným rozvojovým dokumentom mesta, na ktorý sa musí prihliadať pri realizovaní všetkých rozvojových aktivít.
2. PRM je usmerňujúci dokument pre zámery a aktivity všetkých subjektov, ktoré pôsobia na území mesta.
3. Za implementáciu PRM sú zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy mesta.
4. Pravidlá realizácie PRM sú stanovené a verejne známe a celý proces je formalizovaný.
5. Aktivity sú premietané v programovom rozpočte mesta.
6. Všetky aktivity vyžadujúce pre svoju realizáciu záber územia v meste (umiestňovanie stavieb, prevádzok, investičných aktivít, rekonštrukcie, a pod.) musia byť v súlade, resp. priamo premietnuté do územného plánu mesta, alebo do inej príslušnej územnoplánovacej dokumentácie. PRM a Územný plán sú v súlade.
7. Odvetvové koncepcie/stratégie sú neoddeliteľnou súčasťou PRM.
8. V každej činnosti rozvojového procesu sa zaistí účasť tých, ktorí „musia“ byť zainteresovaní a umožní účasť tých, ktorí „chcú“ byť zainteresovaní.
9. Manažment rozvoja mesta je efektívny, tzn. rozsah činností a realizácie aktivít a úloh je optimálny a logicky priradený pre výkon organizačných jednotiek (oddelení, komisií a pod.). Činnosti, ktoré nie je možné kvalitne a efektívne zaistiť vlastnými odbornými kapacitami, sú pokryté externými subjektmi.

Pri realizácii cieľov a opatrení bude/môže samospráva mesta Lučenec vystupovať podľa povahy opatrení a zainteresovanosti na ich plnení v štyroch pozíciách/rolách, resp. v ich kombinácii, a to ako realizátor (R), iniciátor (I), alebo partner (P) – vid'. kapitola 2.1.2.

Mechanizmus realizácie obsahuje špecifické činnosti, ktorými sú:

- **Zostavenie a realizácia akčného plánu (AP),**
- **Monitoring realizácie AP a vyhodnocovanie dosahovania cieľov stratégie,**
- **Aktualizácia rozvojového dokumentu a jeho častí.**
- **Príprava, tvorba a manažment realizácie projektov.**

A) Zostavenie a realizácia Akčného plánu:

Akčný plán (AP) je a má byť flexibilná/najflexibilnejšia časť rozvojového dokumentu mesta a spracováva ho mestský úrad a jeho príslušné organizačné zložky (podľa organizačnej štruktúry) v súlade so stratégiou rozvoja mesta (príslušným cieľom a opatrením) ako východisko k tvorbe programového rozpočtu mesta.

AP je tak komunikačným nástrojom v procese tvorby programového rozpočtu pre samosprávu mesta a jeho výkonné a poradné orgány.

AP pre prvý rok realizácie (z 2 -3 plánovaných rokov) má obsahovať rozpracovanie aktivít až na konkrétne úlohy a jeho súčasťou môžu byť zadané projektové zámery/projekty, teda také aktivity, ktoré je možné realizovať prostredníctvom projektov aj s podporou externých finančných zdrojov. Každá aktivita/úloha majú byť v rámci štruktúry samosprávy mesta a jej výkonných zložiek priradené:

- **zodpovedný subjekt/gestor** na úrovni vedúceho pracovníka tej-ktorej organizačnej zložky mestského úradu, resp. na úrovni riaditeľa organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta,
- **spolupracujúce subjekty** (interné, externé),
- **doba realizácie** aktivity až úlohy,
- **očakávané výstupy,**
- **potreba finančných zdrojov** rozdelená na vlastné a externé zdroje, vrátane ich popisu,
- **priemet do rozpočtu** samosprávy mesta.
- **územný priemet aktivít** podľa záväznej časti územného plánu mesta.

Akčný plán sa neschvaľuje na úrovni mestského zastupiteľstva, ale premieta sa do programového rozpočtu mesta schvaľovaného na úrovni mestského zastupiteľstva. Takto konkrétne spracovaný akčný plán až do úrovne úloh umožňuje mestu čo najpresnejšie plánovať svoje kapacity (personálne, finančné, časové), pričom 1. rok realizácie AP je rozpracovaný najdetailnejšie a druhý a tretí rok je indikatívny.

V roku schvaľovania PRM (2017) sa AP nevypracovával ako podklad k tvorbe rozpočtu mesta, preto neobsahuje všetky vyššie uvedené súčasti (úlohy, zodpovednosti, výstupy, atď.).

V ďalšom období pre roky 2018 – 2020 **vypracovanie AP má predchádzať vypracovaniu programového rozpočtu a stane sa základným podkladom k zostaveniu programového rozpočtu mesta, aby navrhnuté aktivity a úlohy mali plánované skutočné finančné krytie.**

B) Monitoring a vyhodnotenie PRM:

Monitoring je priebežný proces, ktorý sleduje napĺňanie PRM cez plnenie akčného plánu, a to na základe porovnania plánu a skutočnosti, najmä cez súbor indikátorov výstupov.

Monitoruje sa:

- vecné plnenie (očakávané výstupy aktivít, plnenie úloh jednotlivých subjektov zapojených do aktivít AP, ako aj neočakávané zmeny, ktoré majú vplyv na plnenie AP, indikátory výstupov),
- časové napĺňanie aktivít,
- finančné krytie.

Odporúčame vykonávať monitoring na týchto úrovniach:

- úroveň primátorky mesta – plnenie cieľov cez plnenie opatrení: 1 x polročne,
- úroveň mestského zastupiteľstva: 1 x ročne pred spracovaním návrhu na rozpočet na nasledujúce obdobie.

Zistenia v rámci monitoringu sú podkladom ku korekciám a aktualizácii PRM.

Vyhodnotenie je proces, ktorým sa bilancuje naplnenie stanovených cieľov rozvoja mesta prostredníctvom vyhodnotenia indikátorov výsledkov. Odporúča sa tento krok realizovať vždy po

dvoch rokoch v rámci plánovacieho obdobia (2018, 2020, 2022), aby bolo možné identifikovať progres voči východiskovému stavu.

Výsledky hodnotenia môžu viesť k aktualizácii rozvojového dokumentu (zmene alebo úprave cieľov, opatrení a aktivít na ich napĺňanie). Môžu tiež viesť k doplneniu alebo k zmene ukazovateľov. Východiskový stav indikátorov je potrebné poznať vo všetkých vybraných ukazovateľoch na začiatku implementácie rozvojového dokumentu.

Záver z všetkých úrovní monitoringu a vyhodnotenia sú podkladom pre korekcie, doplnky a zmeny PRM.

Zistenia v rámci hodnotenia sú podkladom k aktualizácii, zmenám, doplneniam PRM, resp. aj k vypracovaniu nového rozvojového dokumentu v závislosti od miery plnenia/splnenia vytýčených cieľov a opatrení rozvoja mesta.

C) Aktualizácia rozvojového dokumentu:

Aktualizácia rozvojového dokumentu je organickou súčasťou jeho implementácie a vytvára z neho moderný, otvorený a flexibilný dokument. Súčasťou procesu aktualizácie je systematický zber a vyhodnocovanie podnetov od subjektov pôsobiach na území mesta, občanov mesta, sledovanie prichádzajúcich príležitostí i hrozieb pre mesto, ako aj výskyt nových skutočností, ktoré neboli známe v čase tvorby a zostavenia rozvojového dokumentu.

Periodicita aktualizácie závisí od zistení v monitoringu (raz ročne) a vyhodnocovaní PRM (raz za dva roky), resp. v prípade potreby (odborný, legislatívny, politický, strategický podnet) aj častejšie.

Zmeny (doplnenia, vyňatia, zmeny obsahu stratégie a pod.) budú schvaľované na úrovni mestského zastupiteľstva.

D) Príprava a tvorba projektov rozvoja mesta:

Projekty, ich tvorba a manažment, sú jedným z nástrojov pre napĺňanie PRM, teda by mali byť zamerané na riešenie už identifikovaných opatrení a aktivít v AP.

Mesto vytvára a iniciuje prednostne projekty, resp. je partnerom projektov, ktoré sú v súlade s PRM a jeho stratégiou a sú príspevkom pre dosahovanie plánovaných cieľov rozvoja mesta. Projektové zámery sú/budú identifikované na úrovni konkrétneho Programu rozvoja mesta.

O kapacitách (interných alebo externých) pre prípravu, spracovanie, podanie a manažment projektu rozhoduje vedenie mesta.

Na základe schválenia projektového zámeru vo vedení mesta sa vypracováva projekt (vlastnými alebo externými kapacitami), ktorý sa po získaní prísľubu spolufinancovania v zastupiteľstve mesta (ak je potrebný) predkladá do zodpovedajúcich finančných schém.

Aby bol mechanizmus realizácie rozvojového dokumentu účinný, musia byť jeho vyššie uvedené činnosti:

- **priradené** k povinnostiam a zodpovednostiam existujúcich alebo novo vytvorených organizačných jednotiek/pozícií samosprávy na jej príslušných stupňoch riadenia a rozhodovania,
- navzájom logicky **prepojené**,
- **zdokumentované** v príslušných právnych dokumentoch (Organizačný poriadok, Pracovný poriadok), smerniciach mesta/MsÚ (napr. Smernica pre tvorbu a manažment projektov, pre tvorbu a zmenu rozpočtu, pre realizáciu PRM a pod.).

3.2 Akčný plán a indikatívny finančný plán rozvoja mesta 2017 – 2019

Indikatívny finančný plán pre zabezpečenie realizácie PRM Lučenec je navrhnutý v prvej etape realizácie rozvojového dokumentu na prvé tri roky po jeho schválení, teda na obdobie 2017 – 2019 a vychádza z:

- Akčného plánu rozvoja mesta Lučenec 2017 – 2019,
- z odhadu disponibilných vlastných zdrojov mesta (VZ) a finančných možností mesta,
- z príležitostí získania externých zdrojov z EÚ fondov (EÚ) v rokoch 2014 – 2020 (2022), či iných externých finančných zdrojov.

Akčný plán 2017 – 2019 predstavuje výber aktivít, ktoré majú charakter projektových zámerov/projektov (nie bežných činností mesta), a ktoré:

- a) sú plánované ako nové vyplývajúce zo stratégie rozvoja mesta 2016 – 2022 (2025),
- b) kontinuálne pokračujú ako neukončené aktivity z predchádzajúceho obdobia,
- c) sú už pripravenými projektmi s plánom uchádzania sa o externé zdroje pre ich financovanie,
- d) sú schválené v rámci Akčného plánu rozvoja okresu Lučenec a budú podporené Vládou SR regionálnym príspevkom (RP),
- e) sú v súlade s územným plánom mesta (návrh ÚP 2016),

V Akčnom pláne 2017 – 2019 sú vybrané aktivity, ktorých realizátorom je priamo Mesto Lučenec a sú zhrnuté v nasledovnej tabuľke 68.

Pri finančnej kalkulácii rokov 2017 – 2019 boli sumy navrhnuté mestom Lučenec počítané na základe identifikovaných plánovaných projektov/projektových aktivít Akčného plánu pre dané obdobie 2017 – 2019.

Tabuľka 68 Vybrané aktivity pre roky 2017 – 2019

P. č.	Aktivita (stručný popis)	Plánované financie (tis. €)			Predpokladaný zdroj financovania (vlastné, OP EÚ, štátne, PPP, iné)
		Celkové predpokla- dané náklady	Externé zdroje	Spolufinan- covanie Mestom Lučenec	
Cieľ 1: Zvýšiť dynamiku ekonomického rozvoja a zamestnanosť v meste					
Opatrenie 1.1 Zlepšenie dopravnej dostupnosti mesta ako predpokladu rozvoja mesta					
1.	Vybudovanie účelovej cyklotrasy Lučenec - Halič	1 800 000	1 710 000	90 000	IROP + RM+RP
2.	Vybudovanie účelovej cyklotrasy Lučenec – Vidiná – Tomášovce - Rapovce	2 400 000	2 280 000	120 000	IROP + RM+RP
3.	Integrovaný dopravný systém	1 400 000	1 330 000	70 000	EŠIF + RM+RP
Spolu za opatrenie 1.1		5 600 000	5 320 000	280 000	
Opatrenie 1.2 Doplnenie kapacít a nástrojov samosprávy Mesta Lučenec ako partnera podnikom a investorom pri riešení zamestnanosti v meste					
1.	Riešenie logistiky priemyselného parku Lučenec	700 000	665 000	35 000	EŠIF+RM
2.	Tržnica Lučenec	995 000	945 250	49 750	EŠIF + RM
3.	Rekonštrukcia a modernizácia spoločnej úradovne, II. etapa	1 000 000	950 000	50 000	EŠIF (OP KŽP)+RM
4.	Centrum podpory regionálneho rozvoja okresu Lučenec, Pracovná banka	455 000	455 000	0	RP
Spolu za opatrenie 1.2		3 150 000	3 015 250	134 750	
Opatrenie 1.3 Skvalitnenie existujúcich a vytvorenie nových produktov a služieb v CR ako predpokladu zvyšovania návštevnosti mesta a zamestnanosti					
1.	Marketing, zosieťovanie služieb v CR	500 000	480000	20000	EŠIF + RM+RP
Spolu za opatrenie 1.3		500 000	480 000	20 000	
Cieľ 2: Zvýšiť počet trvale bývajúcich obyvateľov mesta, najmä vzdelaných mladých ľudí a mladých rodín, vytvorením nových možností pre bývanie, skvalitnením služieb a infraštruktúry občianskej vybavenosti pre plnohodnotný život obyvateľov mesta					
Opatrenie 2.1 Vytvorenie nových možností pre bývanie v súlade s územným plánom mesta s dôrazom na výstavbu finančne dostupných nájomných bytov					
1.	Obnova bytového domu – 40 b.j. Novohradská ulica 34 - 36	228 000	136 800	91 200	ŠFRB + RM + bankový úver
2.	Kúpa bytového domu - Rúbanisko III.	2 170 000	1 302 000	868 000	ŠFRB + RM + bankový úver
3.	Obnova bytového domu Komenského ul. 24	143 000	858 000	57 200	ŠFRB + RM + bankový úver
4.	Vybudovanie nájomných bytov (Rapovská križovatka)	1 489 740	148 974	1 340 766	EŠIF + RM
Spolu za opatrenie 2.1		4 030 740	2 445 774	2 357 166	
Opatrenie 2.2 Skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu v ZŠ a MŠ v meste s dôrazom na inklúziu a integráciu detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a detí s poruchami učenia					
1.	Rekonštrukcia a výstavba MŠ Ul. F. Lehára, Lučenec	2 800 000	2 394 000	280 000	EŠIF + RM + iné zdroje
2.	Rekonštrukcia priestorov MŠ Ul. M. Rázusa (rozšírenie kapacity)	250 000	225 000	25 000	EŠIF (OP LZ) + RM + iné zdroje
3.	Rekonštrukcia ZŠ L. Novomeského, Rúbanisko II.	393 000	353 700	39 300	EŠIF+ RM + iné zdroje
4.	Rekonštrukcia ZŠ Ul. Haličská č. 7	800 000	720 000	80 000	EŠIF + RM + iné zdroje

Spolu za opatrenie 2.2		4 243 000	3 692 700	424 300	
Opatrenie 2.3 Zvýšenie dostupnosti a skvalitnenie sociálnych, komunitných a zdravotníckych služieb					
1.	Rekonštrukcia Strediska sociálnych služieb Lučenec	1 200 000	1 140 000	60 000	EŠIF (OP LZ) + IROP
2.	Komunitné centrum	80 000	76 000	4 000	EŠIF (OP LZ) + RM
3.	Výstavba Centra integrovanej zdravotnej starostlivosti	830 000	788 500	41 500	EŠIF + RM+RP
Spolu za opatrenie 2.3		2 110 000	2 004 500	105 500	
Opatrenie 2.4 Dobudovanie a modernizácia kultúrnej infraštruktúry a vybavenia a využitie potenciálu kultúry na podporu rozvoja CR					
1.	Prestavba Synagógy na multikultúrne priestory, II. etapa	2 200 000	2 090 000	11 000	EŠIF (IROP) + RM
2.	Synagóga – obnovenie historického oplotenia	7 000	6 650	350	MK SR + RM
3.	Vybudovanie Mestského múzea	50 000	47 500	2 500	MK SR + iné zdroje
4.	Rekonštrukcia divadla B. S. Timravy	1 691 230	1 606 669	84 561	ŘM + iné zdroje
5.	Obnova hrobky Rádayho rodiny	11 130	9 730	1 400	Romer Floris + RM
Spolu za opatrenie 2.4		3 959 360	3 760 549	99 811	
Opatrenie 2.5 Dobudovanie a modernizácia športovej infraštruktúry a vybavenia a využitie potenciálu športu na podporu rozvoja CR					
1.	Výstavba regionálnej plavárne	3 000 000	2 850 000	150 000	EŠIF + RM + RP
2.	Oddychovo – relaxačná zóna Ľadovo	500 000	475 000	25 000	EŠIF + RM + RP
3.	Vybudovanie dopadových plôch (ihriská)	17 500	17 500	0	Nadácia DALKIA SLOVENSKO
4.	Dobudovanie tribúny na futbalovom štadióne	1 500 000	200 000	1 300 000	SFZ + RM
5.	Rekonštrukcia skateparku	15 000	15 000	0	granty + iné zdroje
Spolu za opatrenie 2.5		5 032 500	3 557 500	1 475 000	
Opatrenie 2.6 Zvýšenie bezpečnosti obyvateľov mesta					
1.	Rozšírenie kamerového systému	13 000	12 325	675	MV SR
Spolu za opatrenie 2.6		13 000	12 325	675	
Cieľ 3: Zlepšiť stav životného a prírodného prostredia mesta					
Opatrenie 3.1 Obnova a doplnenie verejnej zelene v meste a odborná a systémová starostlivosť o jej ochranu a tvorbu					
1.	Rekonštrukcia Kubínyho námestia	2 400 000	2 280 000	120 000	IROP + RM
2.	Vypracovanie generelu zelene	50 000	45 000	5 000	EŠIF + RM + iné zdroje
Spolu za opatrenie 3.1		2 450 000	2 325 000	125 000	
Opatrenie 3.2 Zlepšovanie stavu prírodného prostredia a krajiny v katastri mesta a jeho okol					
1.	Záchrana Lindernie rozprestretej	30 000	28 500	1 500	RM + iné zdroje
2.	Záchrana mokrade Béter	30 000	28 500	1 500	RM + iné zdroje
Spolu za opatrenie 3.2		60 000	57 000	3 000	
Opatrenie 3.3 Dobudovanie vodohospodárskej infraštruktúry ako nástroja skvalitnenia vôd na území mesta a protipovodňovej ochrany					
1.	Vybudovanie splaškovej kanalizácie Jegorovova ulica	400 000	380 000	20 000	EŠIF (OP KŽP) + RM
2.	Odkanalizovanie osady Rapovská križovatka	251 916	239 321	12 595	EŠIP (OP KŽP) + RM

3.	Ochrana pred povodňami	500 000	475 000	25 000	EŠIF (OP KŽP) + RM
Spolu za opatrenie 3.3		1 151 916	1 094 321	57 595	
Opatrenie 3.4 Dobudovanie a rekonštrukcia dopravnej infraštruktúry, dopravného vybavenia a značenia v meste a modernizácia MHD					
1.	Napojenie priemyselného parku Juh na Filákovskú cestu	1 800 000	1 710 000	90 000	RM + externé zdroje
2.	Dobudovanie parkovacích miest (za budovou Radnice)	150 000	0	150 000	RM
Spolu za opatrenie 3.4		1950000	1710000	240 000	
Opatrenie 3.5 Zníženie energetickej náročnosti budov v majetku mesta a zvýšenie využívania obnoviteľných zdrojov energie					
1.	Rekonštrukcia verejného osvetlenia	1 000 000	950 000	50 000	ĚSIF + RM+ iné zdroje
2.	Aktualizácia energetickej koncepcie mesta	50 000	47 500	2 500	MH SR + RM
Spolu za opatrenie 3.5		1 050 000	997 500	52 500	
Opatrenie 3.6 Zefektívnenie zhodnocovania odpadov a zvýšenie čistoty mesta					
1.	Výstavba a prevádzka zariadenia na úpravu a zhodnocovanie odpadov, Opatová (Stredisko zhodnocovania odpadov)	5 500 000	5 225 000	275 000	EŠIF (OP KŽP) + RM
2.	Zberný dvor	70 000	66 500	3 500	EŠIF (OP KŽP) + RM
3.	Kontajnerové stanovišťa	800 000	760 000	40 000	EŠIF + RM
Spolu za opatrenie 3.6		6 370 000	6 051 500	318 500	
CELKOM SPOLU		41 670 516	36 523 919	5 693 797	

Tabuľka 69 Indikatívny finančný plán 2017-2019 v EUR

Opatrenia	2017–2019
Opatrenie č. 1.1	5 600 000
Opatrenie č. 1.2	3 150 000
Opatrenie č. 1.3	500 000
Opatrenie č. 2.1	4 030 740
Opatrenie č. 2.2	1 950 000
Opatrenie č. 2.3	4 243 000
Opatrenie č. 2.4	2 110 000
Opatrenie č. 2.5	3 959 360
Opatrenie č. 2.6	5 032 500
Opatrenie č. 2.7	13 000
Opatrenie č. 3.1	2 450 000
Opatrenie č. 3.2	60 000
Opatrenie č. 3.3	1 151 916
Opatrenie č. 3.4	1 050 000
Opatrenie č. 3.5	6 370 000
Spolu	41 670 516

Zdroj: vlastné spracovanie KRI

Indikatívny finančný plán na obdobie rokov 2017–2019 je teda celkom 41 670 516 EUR.

Najvyššiu plánovanú položku predstavuje v období 2017–2019 Opatrenie 3.5 so zameraním na zefektívnenie zhodnocovania odpadov a zvýšenie čistoty mesta – vo výške 6 370 000 EUR. Nasleduje Opatrenie 1.1 so zameraním na zlepšenie dopravnej dostupnosti mesta ako predpokladu rozvoja mesta – vo výške 5 600 000 EUR. Celkovo je indikatívny finančný plán na roky 2017–2019 vo výške 41 670 516 EUR, avšak väčšina financií (vyše 87 %) je plánované čerpať z externých zdrojov.

ZÁVER

Spracovaný **Program rozvoja mesta Lučenec 2016 – 2022 (2025)** ako strategický rozvojový dokument mapuje súčasný stav mesta a zahŕňa hlavné rozvojové zámery mesta s cieľom realizovať vytýčenú víziu v roku 2025. Jeho finálna podoba bude zverejnená na internetovej stránke mesta www.lucenec.sk.

Mesto Lučenec tvorbou a schválením PRM 2016 – 2022 (2025) systematicky plánuje rozvoj svojho mesta v súlade s programovým obdobím EÚ na roky 2014 – 2020.

Mesto Lučenec je na svojom území príspevkom rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja (BBSK), ktorého je súčasťou. PRM Lučenec 2016 – 2022 (2025) je spracovaný v súlade s návrhom PHSR BBSK 2015 – 2023.

Výzvou pre **Mesto Lučenec** je intenzívnejšia a cielená komunikácia a spolupráca s podnikateľmi, s neziskovým sektorom a s obyvateľmi mesta v prospech rozvoja mesta.

Mesto Lučenec schvaľuje PRM na roky 2016 – 2022, výhľadovo do roku 2025. A s cieľom lepšieho spravovania rozvoja mesta bude plniť jeho ciele, opatrenia, aktivity v súlade s navrhnutým implementačným mechanizmom.

Schválenie Aktualizácie č.1 PRM 2016 – 2022 (2025)	
Dokument	Program rozvoja mesta Lučenec na roky 2016 – 2022 (2025) Spĺňa obsah Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja podľa Zák. 309/201 Z.z
Spracovanie	Forma spracovania aktualizácie: konzultácie a zostavenie dokumentu dodávateľsky Obdobie spracovania: júl – december 2016 Pracovné skupiny: 5 Počet členov v pracovných skupinách: spolu 40
Prerokovanie	Prerokovanie v orgánoch samosprávy: áno

	Účasť verejnosti a komunikácia s verejnosťou: webová stránka mesta Lučenec
Schválenie	<u>Návrh na uznesenie mestského zastupiteľstva v Lučenci:</u> Mestské zastupiteľstvo v Lučenci na svojom riadnom zasadnutí dňa..... : 1. Schvaľuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Lučenec 2016 – 2022 (2025) v súlade so Zákonom 309/2014 Z.z. pod názvom Program rozvoja mesta Lučenec 2016 - 2022 (2025) podľa predloženého návrhu. 2. Ukladá a) predložiť PRM mesta Lučenec 2016 – 2022 (2025) na povinné posúdenie v súlade so Zák. č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie; b) dopracovať akčný plán ako podklad k tvorbe rozpočtu mesta 2018,2019,2020; c) monitorovať, vyhodnocovať a aktualizovať PRM Lučenec 2016 – 2022 (2025) v súlade s mechanizmom implementácie spracovanom v rozvojovom dokumente; d) zabezpečiť súlad PRM s novým územným plánom aktualizáciou do 6tich mesiacov po schválení územného plánu. 3.Ruší platnosť Programu rozvoja mesta Lučenec 2016 – 2020 schváleného v Mestskom zastupiteľstve mesta Lučenec dňa PhDr. Alexandra Pivková primátorka mesta Lučenec

ZOZNAM SKRATIEK

ADOS =	agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti
AICES =	Asociácia informačných centier Slovenska
AP =	akčný plán
AP – OLC =	Akčný plán okresu Lučenec
a.v. =	augsburské vyznanie (evanjelická cirkev)
BBSK =	Banskobystrický samosprávny kraj
BRO =	biologicky rozložiteľný odpad
CR =	cestovný ruch
CVČ =	centrum voľného času
CZT =	Systém centrálného zásobovania teplom a teplou vodou
ČOV =	čistiareň odpadových vôd
DDS =	detský divadelný súbor
DFS =	detský folklórny súbor
DHZ =	dobrovoľný hasičský zbor
DSS =	domov sociálnych služieb
DJ =	detské jasle
EŠIF =	Európsky štrukturálny a investičný fond
FS =	folklórny súbor
CHKO =	chránená krajinná oblasť
IBV =	individuálna bytová výstavba
IKT =	informačno-komunikačné technológie
KC =	komunitné centrum
k.ú. =	katastrálne územie
LSPP =	lekárska služba prvej pomoci
LUKUS =	Lučenské kultúrne stredisko
MBK =	mestský basketbalový klub
MDVRR SR =	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
MK =	miestna komunikácia
MK SR =	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MO MS =	Miestny odbor Matice Slovenskej

MRK =	marginalizovaná rómska komunita
MS =	Matica Slovenská
MsP =	mestská polícia
MsÚ=	mestský úrad
MÚSES =	Miestny územný systém ekologickej stability
NK =	Novohradská knižnica
NKP =	národná kultúrna pamiatka
NMG =	Novohradské múzeum a galéria
n.o. =	nezisková organizácia
NOS LC =	Novohradské osvetové stredisko Lučenec
NWT =	nordic walking trasy
OOCR =	oblastná organizácia cestovného ruchu
OP KŽP =	Operačný program Kvalita životného prostredia
OP ĽZ =	Operačný program Ľudské zdroje
OÚ =	okresný úrad
o.z. / OZ =	občianske združenie
OZE =	obnoviteľné zdroje energie
PD =	projektová dokumentácia
PHSR =	program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
POH =	program odpadového hospodárstva
PRM =	program rozvoja mesta
PZ SR =	Policačný zbor Slovenskej republiky
RLP =	rýchla letecká pomoc
RM =	rozpočet mesta
ROP =	regionálny operačný program
RRA =	Regionálna rozvojová agentúra
RÚSES =	Regionálny územný systém ekologickej stability
SAD =	Slovenská autobusová doprava
SBD =	stavebné bytové družstvo
SĽDB =	Sčítanie ľudu, domov a bytov (1991)
SWOT =	analýza silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození
ŠK =	športový klub

ŠkVP =	školský vzdelávací program
ŠOP =	Štátna ochrana prírody
Š, SV, K a Š =	Oddelenie školstva, sociálnych vecí, kultúry a športu
ŠÚSR =	Štatistický úrad Slovenskej republiky
tr.=	trieda
TSP =	terénny sociálny pracovník
TP =	terénny pracovník
ŤZP =	ťažké zdravotné postihnutie
UNWTO =	Medzinárodná organizácia cestovného ruchu
ÚP =	územný plán
ÚPSVaR =	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
uzn. =	uznesenie
VO =	verejné osvetlenie
VOD =	verejná osobná doprava
VŠNP =	Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec, n.o.
VVTL =	veľmi vysokotlaký plynovod
VZN =	všeobecne záväzné nariadenie
ZPO =	združenie právnických osôb
ZUČ =	záujmová umelecká činnosť
ZUŠ =	základná umelecká škola
ŽP =	životné prostredie

ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV

Tabuľky

Tabuľka 1 Ekonomická bilancia Mesta Lučenec v rokoch 2012 - 2015.....	19
Tabuľka 2 Štruktúra rozpočtu Mesta Lučenec v rokoch 2012 – 2015, + očakávaný vývoj v rokoch 2016 - 2018.....	19
Tabuľka 3 Stav trvale bývajúceho obyvateľstva v meste Lučenec ku 31.12. daného roka.....	21
Tabuľka 4: Obyvateľstvo mesta Lučenec podľa pohlaví za roky 2010 – 2015.....	22
Tabuľka 5 Stav obyvateľstva v meste Lučenec v rokoch 2005 - 2015	22
Tabuľka 6 Prirodzený a celkový prírastok obyvateľstva v meste Lučenec v rokoch 20010 - 2015.....	23
Tabuľka 7 Prehľad pohybu obyvateľstva v meste Lučenec v rokoch 2009 - 2015.....	23
Tabuľka 8 Prehľad stavu a pohybu obyvateľstva v meste Lučenec v rokoch 2013, 2014 a 2015	24
Tabuľka 9 Prehľad stavu a pohybu obyvateľstva v meste Lučenec za roky 2005 – 2015 (štatistika MsÚ).....	24
Tabuľka 10 Priemerný vek obyvateľov v meste Lučenec / Banskobystrickom kraji/ SR za roky 2010 - 2015.....	25
Tabuľka 11 Index starnutia obyvateľstva v meste Lučenec/ Banskobystrickom kraji/ SR za roky 2010 - 2015.....	26
Tabuľka 12 Veková štruktúra obyvateľstva mesta Lučenec za roky 2010 – 2015.....	27
Tabuľka 13 Podrobný vekový profil obyvateľstva mesta Lučenec za rok 2015	27
Tabuľka 14 Národnostná štruktúra obyvateľstva mesta Lučenec	28
Tabuľka 15 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva mesta Lučenec	29
Tabuľka 16 Religiózna štruktúra obyvateľstva mesta Lučenec	30
Tabuľka 17 Sobáše a rozvody v meste Lučenec v rokoch 2005 – 2015 (štatistika MsÚ).....	31
Tabuľka 18 Obyvateľstvo mesta Lučenec podľa súčasnej ekonomickej aktivity a pohlavia.....	32
Tabuľka 19 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo mesta Lučenec podľa postavenia v zamestnaní, veku a pohlavia	33
Tabuľka 20 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo mesta Lučenec podľa pohlavia, dochádzky do	34
Tabuľka 21 Najväčší zamestnávatelia v meste Lučenec a v regióne	37
Tabuľka 22 Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Lučenec v % za roky 2007 – 2015.....	38
Tabuľka 23 Nezamestnanosť - december 2015 – porovnanie okres, kraj, Slovensko	39

Tabuľka 24 Počet návštevníkov mesta Lučenec v období 2008 – 2011	46
Tabuľka 25 Štruktúra stravovacích a ubytovacích zariadení v meste Lučenec.....	47
Tabuľka 26 Výška vybratej dane z ubytovania a počet prenocovaní v meste Lučenec 2011 – 2015 ...	51
Tabuľka 27 Stav a rozsah siete miestnych komunikácií, chodníkov a mostov v stanovených územných celkoch	56
Tabuľka 28 Vývoj počtu svetelných bodov v meste Lučenec v rokoch 2010 - 2014	60
Tabuľka 29 Vývoj počtu domov v meste Lučenec v rokoch 1991, 2001 a 2011	64
Tabuľka 30 Vývoj počtu bytov v meste Lučenec v rokoch 1991, 2001 a 2011	64
Tabuľka 31 Byty v meste Lučenec podľa obdobia výstavby a obývanosti	65
Tabuľka 32 Obývané byty v meste Lučenec podľa formy vlastníctva.....	66
Tabuľka 33 Obývané byty v meste Lučenec podľa obdobia výstavby	66
Tabuľka 34 Súkromné domácnosti v meste Lučenec podľa veľkosti (rok 2011)	67
Tabuľka 35 Súkromné domácnosti v meste Lučenec podľa typu (rok 2011)	67
Tabuľka 36 Obývané byty v meste Lučenec podľa počtu obytných miestností (rok 2011).....	68
Tabuľka 37 Súkromné domácnosti v meste Lučenec podľa právneho dôvodu užívania bytu	68
Tabuľka 38 Vývoj a predpokladaná potreba bytového fondu v meste Lučenec v r. 2020	69
Tabuľka 39 Základné identifikačné údaje o ZŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Lučenec.....	71
Tabuľka 40 Počty žiakov podľa základných škôl Mesta Lučenec	72
Tabuľka 41 Počet žiakov v základných školách v meste Lučenec v šk. roku 2016/2017	73
Tabuľka 42 Počet žiakov v základných školách v meste Lučenec podľa ročníkov v šk. roku 2016/2017	73
Tabuľka 43 Hodnotenie základných škôl v meste Lučenec a poradie v rámci BBSK a SR za rok 2015	75
Tabuľka 44 Počet zamestnancov ZŠ Mesta Lučenec v šk. roku 2016/2017	76
Tabuľka 45 Zoznam materských škôl v meste Lučenec	78
Tabuľka 46 Počet narodených a zapísaných detí v knihách narodení Matričného úradu v Lučenci (všetky deti).....	79
Tabuľka 47 Počet narodených a zapísaných detí v knihách narodení Matričného úradu v Lučenci (deti iba za mesto Lučenec).....	79
Tabuľka 48 Počet detí/tried v MŠ v meste Lučenec.....	79
Tabuľka 49 Pedagogickí a nepedagogickí zamestnanci 2011 – 2015 v MŠ mesta Lučenec	79
Tabuľka 50 Základné štatistiky CVČ 2011/2012 – 2015/2016.....	83
Tabuľka 51 Štatistika vyplatených dávok v hmotnej núdzi v meste Lučenec.....	86

Tabuľka 52 Počet opatrovateliek a opatrovaných v meste Lučenec v rokoch 2011 - 2015	89
Tabuľka 53 Prehľad neštátnych zdravotníckych zariadení v Lučenci.....	97
Tabuľka 54 Verejné kultúrne inštitúcie v meste Lučenec, ich činnosť a aktivity	102
Tabuľka 55 Zoznam športových klubov v meste Lučenec a ich členská základňa	110
Tabuľka 56 Prehľad využitia pôdy na území katastra mesta Lučenec v rokoch 2009 - 2014.....	116
Tabuľka 57 Stav podzemných vôd v meste Lučenec (r. 2008)	119
Tabuľka 58 Počet prevádzkovateľov malých zdrojov znečisťovania ovzdušia v rokoch 2011 - 2015.....	121
Tabuľka 59 Množstvo vyprodukovaného odpadu v meste Lučenec za roky 2009 – 2015 podľa jednotlivých typov odpadu	126
Tabuľka 60 Celkové množstvo vytriedeného odpadu v meste Lučenec v rokoch 2009 – 2015 + prepočet na jedného obyvateľa.....	127
Tabuľka 61 Prehľad vybraných ukazovateľov trestnej činnosti v meste v rokoch 2013 - 2015	130
Tabuľka 62 Dopravná nehodovosť v meste v rokoch 2011 - 2015	131
Tabuľka 63 Prehľad počtu príslušníkov mestskej polície v Lučenci podľa obvodov	132
Tabuľka 64 Vybrané ukazovatele činnosti Mestskej polície v Lučenci.....	132
Tabuľka 65 Počet zorganizovaných preventívnych besied na školách a počet zúčastnených žiakov (r. 2011 – 2015).....	133
Tabuľka 66 Štatistika kontrol požívania alkoholických nápojov maloletými a mladistvými osobami v meste Lučenec v rokoch 2012 – 2015	133
Tabuľka 67 Počet kamier v rámci mestského kamerového systému (roky 2011 – 2016).....	134
Tabuľka 68 Vybrané aktivity pre roky 2017 – 2019	186
Tabuľka 69 Indikatívny finančný plán 2017-2019 v EUR.....	189

Grafy

Graf 1 Vývoj počtu obyvateľov v meste Lučenec za roky 2009 – 2015	21
Graf 2 Veková štruktúra obyvateľstva mesta Lučenec podľa pohlavia v rokoch 2010 - 2015	22
Graf 3 Počet živonarodených a zomretých osôb v meste Lučenec v rokoch 2010 - 2015	23
Graf 4 Prirodzený / celkový prírastok obyvateľstva v meste Lučenec za roky 2010 - 2015.....	23
Graf 5 Počet prisťahovaných/ vystáňovaných obyvateľov do/z mesta Lučenec	24
Graf 6 Prehľad narodených a zomrelých obyvateľov mesta Lučenec za roky 2013 - 2015.....	25
Graf 7 Priemerný vek obyvateľstva v meste Lučenec/ Banskobystrickom kraji /SR	26

Graf 8 Index starnutia obyvateľstva v meste Lučenec/ Banskobystrickom kraji/ SR za roky 2010 - 2015.....	26
Graf 9 Počet obyvateľov mesta Lučenec v predproduktívnom/ produktívnom/ poproduktívnom veku za roky 2011 - 2015.....	27
Graf 10 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva mesta Lučenec	30
Graf 11 Sobáše a rozvody v meste Lučenec za roky 2010 - 2015.....	31
Graf 12 Miera evidovanej nezamestnanosti v meste Lučenec v rokoch 2007 - 2015	38
Graf 13 Grafický prehľad úspešnosti ZŠ Mesta Lučenec v predmete matematika	74
Graf 14 Grafický prehľad úspešnosti ZŠ Mesta Lučenec v predmete slovenský jazyk	74
Graf 15 Využitie pôdy v katastri mesta Lučenec v rokoch 2009 - 2014	117
Graf 16 Celkové množstvo odpadu vzniknutého v meste Lučenec v tonách v rokoch 2009 – 2015..	127

PRÍLOHY

Príloha 1: Prieskum záujmov verejnosti k rozvoju mesta Lučenec na roky 2016 – 2020

Do procesu formulovania rozvojovej stratégie Mesta Lučenec boli vyzvaní občania a subjekty z podnikateľského a neziskového sektora prostredníctvom dotazníkového prieskumu. Distribúciu a zber dotazníkov zabezpečoval Mestský úrad Lučenec prostredníctvom Mestských novín a zverejnením na webovej stránke mesta www.lucenec.sk.

Počet občanov ktorí reagovali na výzvu zapojiť sa do tvorby strategického dokumentu je veľmi nízky. V dole uvedenom zozname sú podrobne zmapované názory občanov podľa ich veku, pohlavia, statusu a vzdelania:

Názor na rozvoj mesta	vek 7- 15	M	Ž	vek 16- 30	M	Ž	vek 31- 50	M	Ž	vek 50- 65	M	Ž	65 a viac	M	Ž	spolu
dobrý							4	2	2	1		1	1	1		6
pomerne dobrý							1	1		1		1	1		1	3
slabý (vysoká nezamestnanosť)							2	1	1	1	1					3
potrebná pravidelná údržba mesta													1		1	1
treba viac atrakcií pre turistov aj domácich										1		1				1
stagnácia							2	2		1		1	1	1		4
zachovať	vek 7- 15	M	Ž	vek 16- 30	M	Ž	vek 31- 50	M	Ž	vek 50- 65	M	Ž	65 a viac	M	Ž	spolu
hať starého kúpaliska													1		1	1
Zlatú uličku										1		1				1

historické budovy				1		1	5	2	3	1		1	2	1	1	9
športovú halu										1		1				1
mestský park, miesta na oddych- zeleň				1		1	5	3	2	4	2	2				10
Folklórny festival s účasťou zahr. súborov z exkluzívnych štátov							1		1							1
kultúrne pamiatky							4	3	1	2	1	1				6
pieskové ihriská							1	1								1
nám. Republiky				1	1											1
Kubínyiho námestie							1	1								1
vybudovať, obnoviť, zlepšiť	vek	M	Ž	vek	M	Ž	vek	M	Ž	vek	M	Ž	65 a viac	M	Ž	spolu
	7-15			16-30			31-50			50-65						
zákaz vjazdu do Ul. J.Szabóa													1		1	1
obnoviť budovu Reduty a okolia				1		1	2		2	1		1	1		1	5
zlepšiť park vedľa KD										1		1				1
zlepšiť okolie želez. stanice										2		2				2
Artézska studňa na Komenského ul.- zlepšiť hygienu													1		1	1
vybudovať pešiu zónu na námestí										1		1				1
opraviť dlažbu v Zlatej uličke										1		1				1
cyklistické chodníky							3	2	1							3
vybudovať detské doprav. ihrisko							1	1		1		1				2
obnoviť historické budovy							3	3		1		1				4
zlepšiť stav chodníkov a komunikácií				1		1	4	3	1	4	2	2				9

zlepšiť činnosť Mestskej polície						1	1									1
zlepšiť čistotu a hygienu v meste (výkaly, túlavé mačky, holuby, potkany..)						4	3	1		4	2	2				8
obnoviť/vybudovať plaváreň						3	1	2		2	1	1				5
detské ihriská						4	3	1		1		1				5
fontánu na nám. Republiky										2	1	1				2
zlepšiť starostlivosť o zeleň (dosádzať stromy a kríky)						3	1	2		2	1	1				5
vybudovať rýchlostnú komunikáciu R2													1	1		1
mestskú časť Opatová				1		1										1
futbalový štadión				1		1										1
zlepšiť dopravný systém				1		1				1	1					2
vybudovať dostatok parkovacích miest							2	1	1	1	1					3
zorganizovať hliadky pre neprispôsobivých občanov							2	1	1							2
dobudovanie kúpaliska							1		1							1
vybudovať podniky, ktoré poskytnú dlhodobú prácu pre ľudí				1		1										1
obnoviť Štefánikov park s kamerami							1		1							1
Vybudovať kanalizáciu na Ľadove							1		1							1
zrušiť, odstrániť	vek 7- 15	M	Ž	vek 16- 30	M	Ž	vek 31- 50	M	Ž	vek 50- 65	M	Ž	65 a viac	M	Ž	spolu
Kontajnery a neporiadok pred Redutou										1		1				1

drevený plot na Masarykovej ul.									2		2				2
ľahostajnosť kompetentných												1		1	1
parkovanie na chodníkoch						1		1							1
azylové domy pre utečencov						3		3							3
sklárky odpadu						1	1		1	1					2
herne, čínske obchody						2	1	1	2	2					4
znížiť poplatky za psa									1		1				1
znížiť počet verejných plôch prístupných pre psíčkárov						1	1								1
poplatky na parkovisku pri jasliach						1	1								1
odstrániť život ohrozujúce topole na Novohradskej ul.						1	1								1
nákupné centrum na nám. Republiky				1	1		2	1	1						3
sociálne byty				1		1									1
väznicu						1		1							1

V členení podľa statusu respondentov sa na tomto prieskume zúčastnilo 11 zamestnancov, 1 podnikateľ, 5 nezamestnaných, 10 dôchodcov a 1 – slobodné povolanie.

Z uvedených respondentov má 1 človek stredné vzdelanie bez maturity, 12 stredné vzdelanie s maturitou a 15 respondentov vysokoškolské vzdelanie.

Zástupcovia podnikateľského sektora vyjadrili plány rozvoja svojich firiem v nasledujúcich oblastiach:

- nájsť nových partnerov pre rozvoj firmy,
- rozšíriť export,
- zaviesť nové produkty/služby,
- rozšíriť činnosť do ďalších miest a obcí,
- rozšíriť/modernizovať budovu, prevádzku firmy, technologické vybavenie,

pričom za najprínosnejší typ podpory považujú:

- finančné úľavy zo strany mesta,
- pomoc pri vypracovaní projektov pre získanie NFP,
- informácie o grantoch EÚ a podporných programoch pre podnikateľov,
- spoločnú propagáciu mesta a podnikov,
- informácie o rozvojových zámeroch mesta.

Podnikatelia sú pripravení podporiť mesto vyhľadávaním investorov a spoločnou prezentáciou.

Zástupcovia tretieho sektora v prieskume definovali svoje rozvojové plány:

- nájsť nových partnerov na rozvoj,
- rozšíriť činnosť do ďalších miest a obcí,
- zlepšiť propagáciu,
- zaviesť nové produkty/služby,
- rozšíriť/modernizovať priestory a vybavenie,
- získať dotačnú podporu od mesta.

Za najprínosnejší typ podpory považujú:

- informácie o rozvojových zámeroch mesta,
- poskytnutie priestorov,
- vybavenie na činnosť,
- organizačnú činnosť
- finančné úľavy zo strany mesta.

Na podporu mesta ponúkajú:

- poskytnutie priestorov a dobrovoľníkov
- reklamu v zahraničí aj celej SR
- osvetu obyvateľov v oblasti ochrany spotrebiteľa
- spoluorganizovanie
- participatívne plánovanie a koordinácia v oblasti architektúry, urbanizmu, pripomienkovanie strategických dokumentov

Spracovateľ prieskumu: EFO Consulting, s.r.o.